

karakız

anarşist komünist dergi

aralık - ocak - şubat 2005/06

sayı 2

fiyatı: 2,5 YTL

NOTLAR

sınıf mücadelesinde sendikal taktik

Cornelius Castoriadus ve Devrimci Eylem _____ <i>Ender Yılmaz</i>	2 - 7
Sınıf ve Sınıf Örgütlenmesi _____ <i>Zafer Onat</i>	8 - 10
Sendikalist Bilince Karşı Devrimci Eylem _____ <i>Mikail Fırtınacı</i>	11 - 15
Ercan Atmaca Röportajı _____	16 - 25
Sendikalar ve Devrim _____ <i>Zabalaza</i>	26 - 38
<hr/> Sendikalizm Tartışması İşçi Dayanışma Hareketi (İrlanda) ve İşçi Dayanışma Birliği (ABD) arasındaki tartışma	
Güçlü ve Zayıf Noktalarıyla Sendikalizm _____ <i>Workers Solidarity Movement</i>	39 - 41
Sendikalizm ve Devrim _____ <i>Tom Wetzel</i>	42 - 52
Alan MacSimoin'un Cevabı _____	53 - 54
Cevaba Cevap _____ <i>Tom Wetzel</i>	55 - 62
Japon Shop Fight Örgütünün McDonalds İşçi Direnişi (MWR) ile Söyleşisi _____	63 - 67
Anarşist Komünistler ve Kitle Örgütleri _____ <i>Federazione dei Comunisti Anarchici</i>	68 - 75
Sendikaların Rolü _____ <i>Anarko-sendikalist Federasyon (ASF)</i> <i>ve Anarşist Federasyon (AF)</i>	76 - 77
Wilhelm Reich: Yeterince İyi Anlaşılamamış Bir Özgürlük Savaşçısı _____ <i>Irmak Derin</i>	78 - 80

Devrim yolunda bir taktik olarak sendikaların değerlendirilmesi anarşizm için her zaman önemli oldu. Özellikle sendikal hareketin emekçi sınıfların en kısa vadeli ihtiyaçları çerçevesinde şekillenmesi ve dolayısıyla emekçi kitlelerin anarşist harekete dahil olmasının esas olarak devrimci/anarşist sendikaların üzerinden ilerleyen sınıf mücadelesi sayesinde gerçekleşmesi bunda etkili oldu. 19. yüzyılda düzenle bütünleşen Marksist siyasal partilerin karşısında anarşizm esas olarak bir sendika hareketi olarak, anarko-sendikalizm olarak var oldu.

Anarko-sendikalizmin sendikalara biçtiği pek çok akım tarafından o zaman da günümüzde de eleştirildi ve eleştiriliyor. Sendikal taktik konusunda sınıf mücadelesi anarşizmi içerisinde farklı tavırları yansıtabilecek şekilde dünyadaki çeşitli anarşist örgüt ve bireylerin makalelerini çevirdik. Kabaca üç ana eğilimden bahsedebiliriz: Esas olarak platformist gelenekten gelen örgütlerden oluşan sendikaları bir araç olarak kabul edip siyasal bir örgütün varlığını savunan anarşist-komünistler; sendikalara bugün için devrimci, geleceğin toplumu için kurucu bir rol biçen anarko-sendikalizm, sendikaların sürekli olarak düzenle bütünleşme tehlikesi içerisinde olduğunu, bu yüzden de ilk tercih olarak ya da hiç kullanılmamaları gerektiğini savunan akımlar. Bu sayıda her eğilime ait en bütünlüklü gördüğümüz metinleri koymaya çalıştık.

Kara Kızıl Notlar

Üç Aylık - Ulusal - Süreli Yayın

2.Sayı - Aralık-Ocak-Şubat 2005/06

Fiyatı: 2.5 YTL (2.500.000 TL) KDV dahil

İmtiyaz Sahibi: Cem Gök

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Emre Kovankaya
İletişim Adresi: Rihtım cad. İskele sok. No: 3 D:5
Kadıköy/İstanbul

Basıldığı Matbaa: Özdemir Matbaa -
Davutpaşa cad. Güven Sanayi sit. C Blok No:242
Topkapı/İstanbul

E-Posta: karakizilnotlar@yahoo.com

İnternet adresi:

www.anarsistkomunizm.org/kkn

Bu yayındaki tüm yazılar istenilen herkes tarafından kullanılabilir; çoğaltılabilir.

Önkapak resmi: Gerd Arntz (1900-1988); Die
Fabrikbesetzung [Fabrika İşgali] (1931)

Cornelius Castoriadis ve Devrimci Eylem

Ender Yılmaz

Castoriadis, Sosyalizm ya da Barbarlık (Socialisme ou Barbarie – SouB) dergisinin son sayılarında yayınlanan ‘Marksizm ve Devrimci Kuram’ başlıklı uzun değerlendirmesinde şöyle demişti: “Devrimci Marksizm’den yola çıkıp, Marksist olarak kalmakla devrimci olarak kalmak arasında bir tercih yapmamızı gerektiren bir noktaya vardık; bu nokta, uzun zamandan beri ne bir düşünümü ne de bir eylemi harekete geçiremez olmuş bir öğretiye sadık kalmakla, öncelikle değiştirmek istenen şeyin kavranmasını ve toplumun içinde o topluma gerçekten karşı çıkan ve onun o anki biçimiyle gerçekten mücadele eden şeyin tanımlanmasını gerektiren bir projeye, toplumun radikal bir biçimde dönüştürülmesi projesine sadık kalmak arasında bir tercih yapmamızı da gerektirmekteydi.” (Castoriadis, 1997, 25). 1922’de İstanbul’da doğan ve ailesi daha sonra Yunanistan’a göç eden Castoriadis İkinci Dünya Savaşı’nı ve savaş sonrasında 68 dalgasına kadar süren görece suskunluğunu yaşayan Avrupalı devrimcilerin en özgünle-

rindendi. Stalinizmin ve Keynesyen kapitalizmin eleştirisinden yola çıkarak Marks’ın metodolojisini yeniden değerlendirerek onu Hegelci ve pozitivist öğelerden temizlemeye ve emek hareketinin deneyimleri ışığında sosyalizmin içeriğinin derinleştirilmesine girişti. Bu kapsamlı projenin tamamını incelememize burada imkân olmadığı için özellikle Castoriadis’in, Marks’ın Hegelci diyalektik idealizmi ve Feuerbach’ın materyalizmini eleştirmekte kul-

landığı praksis kavramı üzerinden Marks’ın kendisini eleştirerek toplumsal teoriyi ve devrimci pratiği yenileme çabasına odaklanacağız. Castoriadis’in teorik gelişimini anlamak için öncelikle onu tarihteki yerine konumlandırabilmek gerekli. Bu sadece bugünden baktığımızda onu daha iyi anlamamızı sağlamaz, aynı zamanda Castoriadis’in Marksizm’in en ürkütücü özelliği olarak gördüğü teorinin tarihsel ve coğrafi bağlamından kopup kendisine tarih ve toplum ötesi bir konum atfetmesini de engeller.

SSCB’nin Analizinden Konsey Teorisine

Castoriadis’in siyasi hayatı Metaksas diktatörlüğü sırasında 1937’de Genç Komünistlere, 1941’de de Yunanistan Komünist Partisi’ne katılmasıyla başladı. YKP’yi gittikçe şovenist bulmaya başlayınca hem Nazilerin ve onları takip eden Britanya destekli sağcı diktatörlüğün, hem de Stalinist YKP’nin ölüm listelerinde bulunan Troçkist muhalefete katıldı. Bu dönemde ufak Troçkist gurubun beş yüzden fazla taraftarı iki taraftan ge-

Cornelius Castoriadis

len saldırılar sonucu hayatını yitirdi. Castoriadis 1945'te Paris'e yerleşip Troçkist Dördüncü Enternasyonal'in Fransa bölümü olan PCI'ye katıldı ve burada sonraki on beş yılda sürekli beraber çalışacağı 1924 doğumlu Claude Lefort ile tanıştı. Troçki'nin SSCB'yi yozlaşmış bir işçi devleti olarak tanımlamasına karşı muhalefeti 1949'da yandaşlarıyla birlikte parti'yi terk edip SouB dergisini/gurubunu kurmalarıyla son buldu. Eski Troçkistler ve eski Bordigistlerden oluşan gurup Liberter Komünizm Manifestosu'nun yazarı anarşist-komünist Fontenis ve konsey komünizminin önemli teorisyenlerinden Pannekoek gibi radikal solun diğer akımlarından insanların da düşünce alışverişinde bulunduğu bir alan oldu.

zerlik olduğunu savunuyordu. Her iki tarafta da 'bürokratik kapitalizm' hâkim olmuştu (Castoriadis, y.y.). Bu 'devlet kapitalizmi' teorisinden nitel olarak farklıydı, çünkü 'devlet kapitalizmi' teorisi hem ekonomide devlet müdahalesi olsa da tamamen devlet kontrolü olmayan Batı'yı yanlış yansıtıyor, hem de özel mülkiyetin, piyasanın ve rekabetin fiili olarak yok olduğu, bu yüzden de kapitalizmin ekonomik yasalarının işlemediği Doğu'da kapitalizmin hâkim olduğu izlenimi yaratıyordu. Dahası Doğu hakkında oluşturulan bu yanlış izlenim sosyalist devrim teorisinde çözülmesi gereken bir sorunu, yeni bir sömürücü sınıf olan bürokrasiyi, gözden uzaklaştırıyordu. Bürokratik kapitalizm ise toplumların örgütlenmesinin geldiği yeni bir aşamanın

döngüye son vermiş, emek ve sermaye arasında ekonomik bir çelişkiden çok az eser kalmıştı (Bu yorum sermayenin neoliberal saldırısı altında yaşayan günümüz toplumları için şüphesiz oldukça garip geliyor). Fakat bu devrimci politikanın sonu demek değildi, çünkü üretimin örgütlenmesindeki yöneten-yönetilen çelişkisi gittikçe güçlenmişti. Başından beri sermaye ile emek arasındaki ilişki basitçe emeğin bir nesne, piyasada satılan bir meta haline getirildiği tek yönlü bir süreç değildi. Castoriadis'in, Marks'ın kapitalizm analizinin geri kalanına olduğu gibi, emek-değer teorisine de temel eleştirilerinden biri buydu: Marks tıpkı eleştirdiği burjuva ekonomi politikçiler gibi sınıf mücadelesinin olmadığı bir ekonominin analizini yapmış ve ekonomi politik kategorilerini sürece emeğin gözünden bakılmasını sağlayacak biçimde eleştirememişti. Sermaye asla emeği diğer metalarla değiştirilebilecek bir madde haline getiremez, çünkü sınıf mücadelesi emeğin katacağı değeri tahmin edilemez hale getirir. Dahası sermaye üretimin örgütlenmesi için emeğin öznelliğine ihtiyaç duyar. Modern işletmeler isteseler de istemeseler de bir sorun yaşandığında ona müdahale edebilecek işçi guruplarına ihtiyaç duymuştur. Sermaye bir yandan emeği nesneleştirerek onu bir makine ile yer değiştirebilecek hale getirmeye, diğer yandansa onun üretime özne olarak katılmasıyla kendisinin çözemediği sorunları çözdürmeye, üretim sürecinin işleyişini pürüzsüzleştirmeye çalışır.

Üretim sürecindeki bu çelişki emeğin özerkliğinin de kurulduğu yerdir. Sanayi, ulaşım, ticaret, bankacılık, sigorta, kamu yönetimi gibi sektörlerdeki orta ve büyük işletmelerde ortaya çıkan bu tür 'konsey öncesi kolektifleri' ayrıntılı bir şekilde belgeleyen Castoriadis için bunlar ne kaza eseri meydana gelmişler, ne de idare tarafından planlanmışlardır, fakat kapitalist üretim tarzının işleyişinin zorunlu ve olmazsa olmaz parça-

Marks tıpkı eleştirdiği burjuva ekonomi politikçiler gibi sınıf mücadelesinin olmadığı bir ekonominin analizini yapmış ve ekonomi politik kategorilerini, sürece emeğin gözünden bakılmasını sağlayacak biçimde eleştirememişti.

Troçkist hareket içerisinde SSCB'yi yozlaşmış bir işçi devleti olarak görmeye ve onun savunulmasına koşulsuz destek vermeye karşı ilk muhalefet ABD'de başlatılmıştı. Muhalifler için SSCB'de bürokrasi işçi sınıfı içerisinde ayrıcalıklı bir kast değil, ayrı çıkarları olan bir sınıftı ve karşıdevrim işçi iktidarının toplumsal temellerini de yok ettiği için SSCB'nin sosyalizme yönelmesi için Troçki'nin dediğinin aksine sadece politik bir devrim değil, yeni bir toplumsal devrim de gerekliydi. Castoriadis, ABD'deki muhalifler ile bağlantı halindeydi ve hatta 1950'lerde ABD'ye gidip bir süre muhalefetin teorisyenlerinden C.L.R. James ile beraber çalışacaktı. Castoriadis 40'ların ikinci yarısında SSCB'nin bir tür sosyalizm olarak tanımlanmasına karşı çıkıyor ve Doğu ile Batı Blokları arasında ikisi arasından daha az kötüyü seçmeye el vermeyecek bir temel ben-

sonucuydu. Tıpkı Doğu'da olduğu gibi Batı'da da planlama devlet düzeyinde ve şirketler düzeyinde egemen olmuştu ve her iki türde de bürokrasi ya da idareciler yeni bir sınıf olarak ortaya çıkmıştı. Piyasanın yarattığı düzensizlikler ve ekonomik krizler Doğu'da piyasanın yok edilmesiyle Batı'da ise tekeller ve piyasanın yarattığı bilgi eksikliğinden ortaya çıkan sorunları engelleyecek planlama teknikleriyle fiili olarak yok olmuştu. Castoriadis için planlama çağında Marksist kriz ve çöküş teorileri işlevsiz hale gelmişti, çünkü artık ekonomik toplumu oluşturan yapılardan bağımsız yasaları olan, onları belirleyen bir altyapı olarak düşünülemezdi.

Bu aynı zamanda kapitalizmin temel çelişkisi olarak görülen ekonomik çelişkinin de sonu demekti. Keynesyen talep denetimi emekçileri sürekli olarak ekonomik sefalete sürükleyen

larındırlar (Not Bored, 1996). Modern şirket ve devlet bürokrasisinin zamanının büyük kısmı tabandaki karşı-planlamaya karşı mücadele etmeye ve kendi iktidarını yeniden kurmaya harcar; sonuç sadece boşa harcanmış enerji değil, aynı zamanda hiç bitmeyen çatışmadır. Sınıfın birliği, onun ekonomik ve politik örgütleri bu kaynaktan doğar. Bu örgütlerin yozlaşması ‘hataların’ ya da ‘ ihanetlerin’ sonucu değil, üretim sürecinin yeni örgütlenmesinin bir tekrarıdır: idareci, emekçi karşısında nasıl kendini üretim sürecine dair mutlak bilginin sahibi olarak konumlandırıyor, sendika bürokratu da emekçinin sorunlarının çözüm yollarını bilen tek kişi, Leninist de emekçinin tarihsel çıkarlarını bilen ve kapitalist toplumun işleyiş yasalarını çözmüş olan tek kişidir. Sosyalistlerin ya da emekçilerin toplumun nasıl örgütleneceği sorusuna verdikleri yanıt, burjuvazinin verdiği yanıtla aynı olduğu için, yani üretim sürecinin örgütlenişi kopyalandığı için ne kadar iyi niyetli olursak olalım yozlaşma kaçınılmazdır. Sınıf ile devrimciler arasında kurulan bu ilişki yüzünden bürokratlaşma aslında Marksist sosyalizm projesinin temelinde yatar ve bunu engellemek için Marksist materyalizm teorisi gözden geçirilmeli ve sosyalizmin içeriği derinleştirilmelidir. Sosyalizmin, toplumun konseyler yoluyla özyönetimi olarak kavranması gereklidir. 1953 Doğu Alman ayaklanması nasıl emekçilerin bürokratik kapitalizm altında isyanının imkânını gösterdiyse devasa bir konsey hareketi etrafında şekillenen 1956 Macar devrimi de özyönetim fikrinin yeni sosyalist dalganın temeli olacağını kanıtladı.

Çok ufuk açıcı olsa da bu noktalar Castoriadis’in belli bir tarihsel döneme dair yaptığı analizi tüm kapitalizme yaymasının örneklerinden biridir. Tekelci kapitalizmin özelliği olan bürokratikleşme sadece emekçi sınıfın direnişinin ve aynı zamanda onun örgütlerinin sistemle entegrasyonunun da kaynağı olarak gösterilir.

Oysa emeğin örgütleri sadece üretim sürecindeki planlama savaşımının sonucu değildir, aynı zamanda üretimin yarattığı ekonomik sefaletle karşı hayatını koruma mücadelesinin yarattığı örgütler ve Edward P. Thompson gibi tarihçilerin ayrıntılı bir şekilde anlattığı üretim sürecinin dışında, ama ondan bağımsız olarak değil, sınıfın eski gelenekler veya esas olarak o amaca hizmet etmek için kurulmuş olmasa da fiili olarak sınıfın örgütlenme yeri haline gelen kurumlar gözden kaçmaktadır. Castoriadis’in sadece 2. Dünya Savaşı sonrası gelişmiş ülkelere bakarak oluşturduğu ekonomik çelişkinin yok olduğu yerde planlama üzerinden sınıfın kendisini kurması o zamanki tüm dünya için geçerli olmadığı gibi her emekçinin neoliberal saldırının altında yaşadığı bugün için kesinlikle tek referans noktası değildir. Tekelci kapitalizmden çıkarılan bir sınıf örgütlerinin bürokratikleşmesi savı, hem daha önceki örnekleri gözden kaçırmakta, hem de anarşizmin her tür temsil iddiasını sınıflı toplumların temel özelliği olarak gören eleştirisinin yanında zayıf kalmaktadır.

Castoriadis’te konsey teorisine dair değinmemiz gereken son bir nokta onu konsey komünistlerinden ve Durumcu Enternasyonal gibi konsey ve özyönetimi devrim teorisinin temelini oturtmuş çağdaşlarından farkıydı. Castoriadis, konsey fikrini fetişleştirmeye kesinlikle karşıydı ve esas meselenin toplumun kendisini nasıl özerk olarak yönetebileceğini bilmesi olduğunu vurgulamıştı: “Bu açıdan ‘sovyet’ ya da ‘konsey’ tipi organizasyonların her tür fetişleştirilmesini açıkça kınamalıyız. ‘Temsilcilerin sürekli denetimi ve geri çağrılabilirliği’ kendi başına konseyin işçi sınıfının çıkarlarını bir ifadesi olarak kalacağına ‘garantis’i’ olmak için yeterli değildir. Konsey, ancak insanlar onun bu işe yaramasını sağlayacak şeyleri yapmaya hazır olduklarında bu tür bir ifade olarak kalabilir.” (Not Bored, 1996)

Yeni Bir Devrimci Teori

SouB’un heterojen yapısı beraberinde çözülmemiş çok önemli sorunların sık sık su yüzüne çıkmasını getirdi. Gurup, kapitalizme ve Sartre gibi Stalinistlere karşı bir araya gelebiliyordu, fakat devrimci eleştiri ve pratiğe dair farklı görüşler örgüt içinde kabaca üç kanadın doğmasına yol

aç t t :

Eski Bordigistlerden oluşan Lenini-
zan bir akım, Castoriadis çevresi ve
Lefort çevresi. Castoriadis, Leninist
örgüt pratiklerine şiddetle karşı çı-
karak gurubun yeni bir tür teori ve
eylem tarzına sahip bir eylemciler
örgütüne dönüşmesini istiyordu; Le-
fort ise siyasal bir öncü örgüt fikri-
ne karşı çıkıyor, dağılık emekçi ve
muhalif guruplar arasında iletişimi
sağlayacak bir eşgüdüm örgütünü
savunuyordu. De Gaulle darbesinin
toplumsal muhalefet dinamikleri-
ni harekete geçirmesi ve gurubun
Cezayir'deki savaşa karşı aldığı il-
keli tutum hem guruba acilen poli-
tik eyleme girişmeyi savunan yeni
üyeler kazandırdı, hem de siyasal bir
örgüt kurulmasını savunun kanatları
cesaretlendirdi. Lefort çevresi iç tar-
tışmalar sonucunda 1958'de SouB'u
terk edip Informations et Liaisons
Ouvrières'i (ILO) kurdu. 1960'ta
Infonmations et Corresporance Ouv-
rières (ICO) adını alan gurup 1973'e
kadar faaliyet gösterdi. Gurubun ga-
zetelerini yerel emekçi ve eylemci
çevreleri arasında bir aracılık yapan
ve propagandatıf olmayan bir yayın
haline getirme çabası kendi kendisi-
ni yıkıyordu, çünkü verilen haberler
de temas halindeki yereller de belli
bir ideolojik seçimin ürünleriydi. Bu
çelişkiler gurubun 68 dalgası sonucu
büyümesiyle iyice sürdürülemez hale
geldi ve gurubun tasfiyesine yol açtı.

Castoriadis bu yıllarda Marks'ın
ekonomik teorisine getirdiği eleş-
tiriye onun tüm yöntemini hedef
alacak biçimde genişletmeye ve si-
yasal örgüt ile sınıf arasındaki iliş-
kiyi gözden geçirmeye yöneldi. Bu
dönemin ürünleri 1964 ve 1965 yıl-
larında yazıp SouB'da yayınladığı
'Marksizm ve Devrimci Kuram' adlı
metinde en net haline kavuştu. Feu-
erbach Üzerine Tezler'de Marks'ın
materyalizmini praksis kavramı üze-
rinden kurması ve önündeki sorunu
dünyayı anlamak değil, onu değiştir-
mek olarak koyması Castoriadis için
Marks'ın daha sonra izlediği Hegel-
ci ve pozitivist yolla açıkça çelişir.
Doğa bilimlerinin aksine toplumsal

teori "yöntemle içerik, kategoriyle
malzeme arasında katı bir ayırım"
yapamaz, çünkü "tarihi düşünmek
için başvurduğumuz kategoriler, te-
mel ölçüde, tarihsel gelişmenin ger-
çek ürünleridir. [...] [E]konominin
ve onun toplum açısından öneminin
çözümlemesi ancak 17., özellikle
de 18. yüzyıldan itibaren, yani, fiilen
ekonomiyi toplumsal yaşamın ba-
şat anı olarak yücelten kapitalizmin
doğuşuyla oluşabildi" (Castoriadis,
1997, 22-23). Bu fikirler elbette ki
Marks'a yabancı değildi, kendi bi-
limsel çabasını dünya devrimini ge-
tirecek belli bir tarihselliği olan bir
praksisin parçası olarak görmüştü.
Fakat Hegel'de aldığı esin ona aynı
zamanda insanlık tarihinin amacını
tahmin edebileceğini zannettirmiş-
ti. Hegel'in insanlık tarihine biçtiği
akılcılığı, Marks çeşitli yollardan
yeniden üretmişti: "[G]eçmiş tarih,
her şeyin bizim aklımızın 1859'daki
durumuna mükemmel biçimde uy-
gun ve yatkın nedenlere göre cere-
yan ettiği anlamda akılsaldır. [...] [Ş]eylere içkin, mucizevî bir biçim-
de aklımıza uygun bir toplumu orta-
ya çıkaracak olan bir akıl vardır. [...] Gelecek tarih olması gerektiği gibi
olacak, insanların özlemlerini haya-
ta geçirecek, insanın nihayet insani
olacağı (bu onun varoluşunun özülüyle
çakışacağı ve fiili varlığını kavramı-
nı gerçekleştireceği anlamına gelir)
akılsal bir toplumun doğduğunu gö-
recektir." (age., 73-74)

Castoriadis eleştirisini, tarihsel ma-
teryalizmin teknolojik belirlenimci-
liğe kayan ve tarihi yine sadece fikir-
lerle – ama bu sefer felsefi, dinsel ya
da siyasal değil, teknik fikirlerle ve

onların gelişimiyle – açıklamasına
ve diyalektiğin akılcı ve determinist
özüne doğru genişletir. Marks'ın te-
orisinde, insan eylemine determi-
nist yaklaşımı (tarihsel ve diyalektik
materyalizmin teknolojik ve akılcı
belirlenimciliği) ile sınıfın devrim-
ci eylemi (sınıf mücadelesi) arasın-
daki gerilimin yol açtığı Leninist
pratikleri aşmak ve devrimci teoriyi
ve örgütü tekrar düşünmek ana me-
selesidir. Topluma dair bütüncül bir
bilme iddiası olmadan devrimci ey-
lemin mümkün olamayacağı savına
karşı aslında her eylemin tamamen
bilinçsiz bir 'refleks etkinlik' ile
bütüncül bilmeye dayanan 'teknik'
arasında gerçekleştiğini ve "(h)ıçbir
insan yapması(nın) bilinçsiz" olma-
dığını, "ancak bu yapmanın herhangi
birine kendisine önceden kapsayıcı
bir bilmenin gerekliliği, nesnesinin
ve işlerlik gösterme tarzının tam bir
açıklığının gerekliliği dayatılacak
olsa, bu yapmanın bir saniye daha
süreme(yeceği)" belirtir (age., 129).
Çocuk eğitimi ve tıbbi tedaviden
verdiği örneklerle nasıl devrimci
kuramın toplumun doğal yasalarını
keşfetme iddiasında olmaksızın var
olabileceğini gösterir: "(Praksisin)
nesnesi, o giriştiği ve kendisini yap-
tığı, ama aynı zamanda da kendisi-
ni yapan o deneyimden hareketle,
sürekli dönüşür. 'Eğitimbilimciler
eğitilir', 'Şiir, şairini yaratır'" (age.,
136-137). İnsanın etkinliği – yapma
ve yaratma (praksis ve poesis) – sa-
dece yeni fikirler üretmezler, aynı
zamanda içinde buldukları koşul-
ları değiştirerek her tür bütüncül ta-
rih kurgusunu yıkacak yeni koşullar
yaratırlar. Yaratmanın önemindendir
ki insalığın ilk yıllarında farklı top-

...devrimci siyaset "kendisine konu olarak,
herkesin özerkliğini sağlamak amacıyla toplumun
örgütlenme ve yönelimini seçen ve bu özerkliğinin;
toplumun, kendisi de ancak insanların özerk
etkinliğinin ortaya çıkmasıyla mümkün olabilecek
bir radikal dönüşümünü önvarsaydığını kabul eden
bir praksistir"

lumlar benzer sorunlara farklı çözümler üretmişlerdir. Fakat bu her şeyin olası olduğu bir dünya değildir, beklenmedik sonuçlar tarihin temel özelliklerindedir, ama kesinlikle onun ayırt edici özelliği değildir.

Castoriadis emekçilere tahmin edilebilen tepkiler veren eşyalar muamelesi yapan bir siyasetin yöneten-yönetilen ayrımını yeniden üreteceğinin farkındaydı. Onun için devrimci siyaset “kendisine konu olarak, herkesin özerkliğini sağlamak amacıyla toplumun örgütlenme ve yönelimini seçen ve bu özerkliğin; toplumun, kendisi de ancak insanların özerk etkinliğinin ortaya çıkmasıyla mümkün olabilecek bir radikal dönüşümünü önvarsaydığını kabul eden bir pratik” (age., 137). Bu tür bir siyaset tarzında teknikte olduğu gibi araç ile amaç arasında bir ayırmadan söz edilemez: ötekinin özerkliği hem araçtır, hem de amaçtır. Devrimci proje, “[g]erçeğin dönüştürülmesi yönünde bir niyettir ve bu niyet, o dönüşümün anlamının (gerçek koşulları dikkate alan ve bir etkinliği harekete geçiren) bir temsili tarafından yönlendirilir” (age., 137).

Castoriadis ve Marks’ın farklı yollardan aynı sonuca geldikleri söylenebilir: Ütopik olduğu söyleyen tarafından kabul edilse bile geleceğin toplumuna dair her organizasyon tasarısı Marks tarafından emekçi sınıfın iktidarı tarihin kaçınılmaz sonu

olduğu ve dolayısıyla bu tür öngörüler gereksiz ve bilim-dışı olduğu için, Castoriadis tarafından özerklik mücadelesinin yaratıcı mantığıyla çelişeceği için reddedilir. Castoriadis bu nokta üzerinden devrimci programı ve bugüne dair analizi değerlendirmeye özerklik mücadelesini

farklı bir temelde kurmaya başlar. İnsanlık tarihindeki istisnai bir gelişme olan Antik Yunan’da demokrasi ve özerk toplum fikrinin doğuşu Batı toplumlarının kendilerini tanımladıkları ve kurumlaştırdıkları bir imgelem olarak yerleşmiştir. Nasıl bürokrasi üretim sürecinin işleyişi için bir yandan emekçinin katılımına ihtiyaç duyuyor, diğer yandansa kendi iktidarını korumak için ona saldırıyorsa kapitalizm de kendi doğumu ve sürekliliği için özerklik projesine

ihtiyaç duyar, ama diğer yandan da kendi iktidarına karşı özerklik mücadelesine karşı savaşmak zorundadır. Castoriadis’in 60’ların sonunda vardığı bu düşünce, toplumu dönüştürecek öznenin ne olduğuna dair bir şey söylemeyerek bir akademisyene dönüşmesine ve aynı zamanda da moda haline gelen post-modernizmi özerklik mücadelesine karşı genelleşmiş bir konformizm olarak suçlamasına yol açar: Foucault’nun zaferi, ancak 68’in yenilgisiyle mümkündür.

Sona Doğru

SouB gelişmelerden olumlu etkilenmesine ve çıkardıkları Pouvoir Ouvrier (PO) gazetesinin dağıtımının artmasına rağmen Castoriadis’in umduğu teorik yeniliği sağlayamamıştı. Castoriadis’in eleştirilerinin Marks’ın yapıtlarını açıkça hedef alması gurup içinde tepkiyle karşılandı (1970’lerde post-modernizmin öncü teorisyenlerinden biri olacak olan Lyotard’ın SouB içerisinde Castoriadis’e karşı hararetle Marksist pozisyonları savunması şüphesiz tarihin ironilerinden biriydi.). 1963’teki ikinci bölümüne sonucunda Castoriadis çevresi SouB dergisini, Marksist kanat ise PO’yu aldı. 1965’te derginin son sayıları çıktı ve 1967’de gurup dağıldığını ilan etti. Castoriadis için dergi okuyucuları tüketiciler olmaktan öteye gidememişler ve bundan daha önemlisi Fransız toplumu yakın vadede devrimci bir hareket geliştiremeyecek şekilde depolitize olmuştu. Bu değerlendirmenin 1968 Mayısından sadece bir yıl önce yapılması bugün kulağa garip gelse de hem hiçbir devrimci gurubun bu

hareketi önceden tahmin edemediğini, hem de Castoriadis'in bunu politik sağın ve solun Batı'daki ve Doğu'daki bürokratik kapitalizmler tarafından uzun yıllardır ele geçirilmiş olduğu ve kapitalizmin kendi ekonomik çelişkilerini hafifletmiş, hatta yok etmiş görüldüğü bir dönemin sonunda yaptığını akılda tutmak gerek.

Castoriadis'in birikiminin önemli bir kısmı bu yazının kapsamı dışında bırakarak – ki aksi çok kapsamlı bir çaba gerektirirdi – sınıf mücadeleciler anarşizmin bugünkü durumu için en yararlı kısımlarını gözden geçirmeye çalıştık. Arkasında Rus devriminin bürokratikleşmesinde Leninizmin ve Leninizmin doğuşunda Marksizmin oynadığı role dair kapsamlı bir eleştiri bıraktı. Bürokratik kapitalizm analizi üretim sürecinin yeniden değerlendirilmesi için önemli bir temel sağladı, fakat çağdaşı olan İtalyan operarist/otonomist geleneğin hem bu alanda, hem de Marks'ın ekonomi politik eleştirisini tersine çevirmede kat ettiği yolla – ki bu konuda kesin-

likle Castoriadis'ten daha kapsamlı bir analiz gerçekleştirdiler – ya hiç ilgilenmedi ya da en azından onları referans almadı. Castoriadis akademiye çekilmiş durumda olsa da hiçbir zaman bir sol eğilimli bir liberal ya da anti-komünist bir muhafazakâr olmadı, otoriter solu ve post-modernist konformizmi eleştirmeye ve özerklik teorisi üzerinde çalışmaya devam etti. 1997'de 75 yaşında ölmeden birkaç hafta önce yaptığı bir röportajda şöyle demişti: “Ben bir devrimciyim ve radikal dönüşümü görmek istiyorum.” (Pirie, 2001, 2)

Kaynakça:

Barker, J. (1998). An Obituary: Cornelius Castoriadis (1922 - 1997). *Capital & Class* 65(159).

Castoriadis, C. (1955). On the Content of Socialism, Part One. Alındığı yer: <http://www.geocities.com/cordobakaf/contenta.html>

Castoriadis, C. (1959). The Proletariat and Organisation. Alındığı yer: <http://www.geocities.com/cordobakaf/proleorga.html>

Castoriadis, C. (1997). *Marksizm ve Devrimci Kuram: Toplum, İmgeleminde Kendini Nasıl Kurar*. İletişim Yayınları: İstanbul

Castoriadis, C. (2001). *Dünyaya, İnsana ve Topluma Dair*. İletişim Yayınları: İstanbul

Castoriadis, C. (y.y.). *From the Analysis of Bureaucracy to Workers Management*. Alındığı yer: <http://libcom.org/library/analysis-bureaucracy-workers-management-socialisme-ou-barbarie>

Joas, H. (1989). Institutionalization as a Creative Process. On The Sociological Importance Of Cornelius Castoriadis' Political Philosophy. *American Journal of Sociology*, 94 (1184-1199)

Not Bored (1996). *Workers' Councils, Cornelius Castoriadis and the Situationist International*. Alındığı yer: <http://www.notbored.org/councils.html>

Pirie, I. (2001). *Recommendng Revolution? Politics and Society in the work of Cornelius Castoriadis (1922 - 1997)*. Part I. Alındığı yer: <http://www.agorainternational.org/ppirie.pdf>

Van der Linden, M. (1997). *Socialisme ou Barbarie: A French Revolutionary Group (1949-65)*. *Left History* 5.1. Alındığı yer: http://www.geocities.com/CapitolHill/Lobby/2379/s_ou_b.htm

Sınıf ve Sınıf Örgütlenmesi

Zafer Onat

Toplumun tamamında geleceğe dair büyük bir karamsarlığın hâkim olduğu, toplumsal dinamiklerin kendilerine olan güvenlerini yitirdiği bir dönemden geçiyoruz. Sistem tüm araçlarıyla örgütlenmeyi engelliyor, örgütlü güçleri ise sisteme entegre etmeye çalışıyor. Emekçiler kendi güçlerine ve mücadeleyle kurtulabileceklerine olan inançlarını kaybetmiş halde bireysel kurtuluş yollarını arıyorlar. Örgütlenmenin ve mücadelenin zayıfladığı bu dönemde egemen güçler ise saldırılarını artırmak, mücadeleyle alınmış olan hakları geri almak için fırsat bulmuş durumda. Kapitalizm içinde bir kurtuluşun olmadığına inanan ve devrimci niyetlerle mücadele edenler için ise birincil biçimde önlerine koymaları gereken mesele geçmiş sorgulamak ve eski hataları tekrar etmeyecek bir örgütlenme ve mücadele perspektifi geliştirmektir. Bu bütünlüklü bir tartışma ihtiyacının ifadesidir. Bu ihtiyaç öncelikli olarak devrimci özne olan emek güçlerine yüklenen görev ve bu emek güçlerinin örgütlenme biçiminin nasıl olması gerektiği meselelerinde kendini göstermektedir.

Kuşkusuz sınıf mücadelesi üzerine süregelen tartışmalarda ele alınması gereken bir diğer konu emekçi sınıf-

lar kavramının içeriğidir. Bugünün toplumsal yapısını tahlil etmek ve mücadele perspektifimizi şekillendirmek için bir sınıf analizi yapmak zorundayız. Bu kavramın içeriği meselesi ise, özellikle kapitalist üretim ilişkilerinin giderek karmaşıklaştığı bu süreçte bir yandan acillik taşıyan, bir yandan da dogmatik yaklaşımlardan uzak durularak, itinayla tartışılması gereken bir konu olarak karşımızda duruyor. Şu an için şunu

söylemekte sakınca yok ki “emekçi sınıflar” kavramı emek sermaye ilişkileri bağlamında bir bütünü, sosyolojik, kültürel, siyasal ve sektörel anlamda parçalılığı ifade ediyor. Bu genel tanım dışında genel geçer bir devrimci özne tanımı yapmanın somut düzlemde bir karşılığı olmayacaktır. İçinde bulunulan şartlara göre emekçilerin farklı kesimlerinin değişik oranlarda devrimci potansiyel taşıdıklarını söyleyebiliriz.

Sınıflar arasındaki mücadelenin varlığı ve emekçi sınıfların kapitalist düzeni ortadan kaldırıp, komünist bir toplumu yaratacak aslı devrimci özne olduğu konusundaki tartışmaları tükettikten sonra, devrimci niyetlerle

hareket eden bireylerin ve örgütlerin önüne koyması gereken temel sorunlardan biri, emekçilerin ne şekilde örgütleneceği ve bu örgütlenmenin mücadele ve devrim sürecindeki rolünün ne olacağıdır. Biz anarşist komünistler olarak emekçileri peşimizden sürükleyeceğimiz ve devrime götüreceğimiz bir grup, bir nesne olarak değil; zaten içerisinde bulunduğumuz, kendi kararlarını alan ve inisiyatifi bir başka güce ya da bir azınlığa devretmemesi gereken birer özne olarak görüyoruz. Sınıfı birileri tarafından yönetilmesi ya da bilinçlendirilmesi gereken içi boş bir kütle olarak görmüyoruz, göremeyiz. Devrim mücadelesinde çözümlememiz gereken sorun bilinç sorunu değil, mücadele ve dayanışma sorunudur. Bireyleri ve bu bireylerin oluşturdukları toplumların ne olduklarını belirleyen fikirler değil, içinde bulunulan maddi koşullar olduğu biçimindeki materyalist önkabulden hareketle, emekçilerin devrimci potansiyellerinin onlara dışarıdan taşınacak “bilinçten” değil, içinde buldukları maddi koşullardan, üretim ilişkileri içindeki konumlarından kaynaklandığını düşünüyoruz. Bu bağlamda devrimci bir örgütlenmenin yapması gereken bir yandan sınıfın mücadelesinin yaygınlaştırılması için mücadele ederken, diğer yandan ise sistemin çeşitli araçlarla zayıflattığı ve parçalı hale getirdiği sınıf dayanışmasının güçlendirilmesi ve bütünleştirilmesi için çaba harcamaktır.

Burada bir sınıf örgütlenmesinin sahip olması gereken bir ilke olarak taban inisiyatifinin üzerinde özellikle durulması gerekiyor. Kitlesele bir emek örgütlenmesinin tabandan karar alan bir yapıya sahip olması, onun bürokratikleşmesini, sistemle uzlaşmasını engelleyecek, sınıfın acil sorunlarının doğrudan açığa çıkmasını kolaylaştıracak ve bu örgütlenmeye mevcut sistem bağlamında yıkıcı, sınıfsız bir toplum yaratılmasa bağlamında ise kurucu bir nitelik

kazandıracaktır. Kuşkusuz burada sözü edilen, bir kadro örgütlenmesinin komsomolu olan sözde bir “sınıf örgütlenmesi” değil, sınıfın geniş kesimlerinin içinde yer alabileceği gerçek anlamıyla bir sınıf örgütlenmesidir.

Taban örgütlenmesinin bir sonucu olarak tüm siyasal eğilimlerin bu örgütlenme içinde var olabilmesi, çeşitli süreçlerde üstten dayatılan değil sınıfın içinden çıkan eğilimlerden birinin sınıf içerisinde hâkim olması

Emekçi sınıflar gerek çalışılan işin özellikleri bağlamında, gerek etnik, dinsel, kültürel ve siyasal etkenler bağlamında, gerekse cinsiyet, cinsel yönelim gibi doğal etkenler bağlamında bölünmüş durumdadır.

merkeziyetçi örgütlenme biçimini ve bir parti önderliğini savunanlar tarafından bir eleştiri olarak dile getirilmektedir. Bu sınıfın salt sendikal bilince sahip olduğu ve politik tercihte bulunma bakımından bir yönlendirmeye ihtiyaç duyduğu anlayışının bir ürünüdür. Sınıf parçalı ve dinamik bir siyasal yapıya sahiptir. Bugün için bu siyasal tercihlerin şekillenmesinde egemenler tarafından yapılan politik manipülasyonlar etkili olsa bile, özellikle toplumsal ilişkilerin derinleştiği dönemlerde devrimci bir kalkışma ihtiyacı açığa çıkacaktır. Kriz dönemlerinde devrimci kalkışmanın önündeki en önemli engellerden biri de bürokratik yapılar olmuştur ve olacaktır. Bürokrasinin ya da yöneten yönetilen ayrımının olduğu herhangi bir tür örgütlenmenin yozlaşması ve sistemin dayattığı ilişkileri yeniden üretmesi kaçınılmazdır. Merkeziyetçi bir örgütlenme biçimi ya kapitalist sisteme entegre olacaktır veya sınıf adına karar alan azınlığın iktidarına yol açacak ve dolayısıyla karşı devrimci bir konuma düşecektir. Kitlesele bir sınıf örgütlenmesi bir yanıyla sınıfın acil ihtiyaçlarına cevap vere-

cek mücadele alanlarına müdahale etmeli, bir yanıyla da sisteme entegre olunmamasını sağlayacak araçlar geliştirmelidir. Sınıfın gerek bugünkü gerekse çeşitli süreçlerdeki yerel, sektörel veya genel ihtiyaçlarını ve bunların çözümlerini konunun öznelereinden daha iyi bilecek bir güç yoktur. Unutmamamız gereken emekçilerin kendileri adına karar verecek patronlara ya da yöneticilere ihtiyaçları olmadığıdır. Bugün yaşadığımız dünyadaki her şeyi üreten emekçiler, üretim sürecini yönlendirmeye, yaşamları hakkında karar almaya da vakıftırlar. Tarihin çeşitli evrelerinde pek çok baskıya rağmen bunu yapabilişlerdir.

Emekçi sınıflar gerek çalışılan işin özellikleri bağlamında, gerek etnik, dinsel, kültürel ve siyasal etkenler bağlamında, gerekse cinsiyet, cinsel yönelim gibi doğal etkenler bağlamında bölünmüş durumdadır. Bu bölünmüşlük birbirinden farklı sorunları ve tercihleri beraberinde getirmektedir. Bir yandan bu sorunların özgünlüğünü, birbirinden bağımsız karakterlerini dikkate alırken, bir yandan da bir bütün olarak emekçi sınıfların çıkarlarının ortak olduğunu gözden kaçırmamalı ve bunun propagandasını yapmalıyız. Her şeyden önce emekçi sınıfların sorunlarını salt ekonomik düzlemde düşünemeyiz. Sorunu iktidar ilişkileri ve bu ilişkilerin belirlediği toplumsal roller çerçevesinde değerlendirmeliyiz.

Bugün politik mücadele, siyasal örgütlerin, dar kadroların tekelinde iken; salt ekonomik mücadele veren sendikalar sınıfın önündeki tek örgütlenme aracı olarak bırakılmış durumdadır. Sendikaların büyük bir kısmı ise sınıfın mücadele alanı olmaktan çok bürokratların iktidar ve çıkar elde ettikleri alanlardan ibaret hale gelmiştir. Bugün sendikalara da güvenleri giderek azalan emekçilerin önlerinde kalan tek alternatif ise örgütsüzlüktür. Yani emekçilerin gü-

ven duyup, bir bütün olarak içerisinde yer alabileceği bir örgütlenme bulunmamaktadır. Sistemin uzlaştırma araçları olarak sendikaların devrim mücadelesinde ne kadar araçsallaştırılabileceği sorunu sınıfın örgütlenmesi üzerine süre gelen tartışmalarda üzerinde ayrıca durulması gereken bir konu. Bir yandan bugün emekçilerin örgütlenmesi için önündeki tek alternatif olarak sendikaların doğrudan “lanetlenmesi”, sınıfın daha da örgütsüz hale gelmesinden başka bir şeye hizmet etmeyeceği gibi, diğer bir yandan ise sendikalara tek başına devrimci bir rol atfedilebileceğini düşünmek veya sınıfın örgütlenmesinde tek seçenek olarak sendikaları görmek, bizi sendikal yapının olumlanması ve var olanın tekrarı noktasına getirecektir. İşçilerin önemli bir kısmının örgütlü olduğu sendikalarda yer almak, dahası buna alternatif olacak örgütlenme biçimlerini yaratmak bizim için zorunluluktur.

Yukarıda sözü edilen genel çerçevede içerisinde gerek bugün emekçilerin acil ihtiyacı olarak, gerekse bugünü geleceğe bağlayacak organlar olarak emekçilerin karar alacağı özyönetim organları yaratılmalı ve organlar arasında koordinasyon sağlanmalıdır. Bu örgütlenmelerin tek bir biçimde olması gerektiğinden söz edemeyiz. Sınıfın o an ihtiyacı çerçevesinde yarattığı mahalle meclisleri, iş yeri konseyleri biçiminde fiili örgütlenme araçları yaratılabileceği gibi dernek ya da kooperatif gibi legal örgütlenme biçimleri de oluşturulabilir. Ancak geniş çaplı bir etki yaratabilmesi için tabandan karar alan bu örgütlenmeler arasında koordinasyonunun yaratılması gereklidir. Bu araçlarla verilen toplumsal mücadele ve bu mücadeleyle ortaya çıkacak olan sınıfın özgücü ve örgütlülüğü toplumsal devrime ve özyönetime gidecek yolu da oluşturacaktır.

Anarşist komünistler olarak savunmamız gereken temel ilkelerden biri sınıf dayanışmasıdır. Sınıfın ortak çıkarı olan toplumsal devrime ancak sınıfın bir bütün olarak müca-

dele etmesiyle ulaşılabilir. Ancak bu noktada karşımıza çıkan önemli bir başka sorun emekçi sınıfların siyasal tercihler bağlamında bölünmüş olmasıdır. Toplum baskı ve şiddet yoluyla homojenize edecek ve kendi siyasal perspektiflerinin dışındaki siyasal eğilimleri ortadan kaldırmaya yönelecek bir anlayış her zaman karşısında durmamız ve mücadele etmemiz gereken bir politik tutumun ürünüdür. Tarih bu tür yaklaşımların emekçilerin gündelik ve nihai çıkarlarını savunmaktan uzak olduğunu, yeni bir iktidar yaratmaktan başka bir işlev görmediğini bize göstermiştir. Biz bu anlayışlara karşı emekçilerin doğrudan demokrasisini nihai çözüm olarak ortaya koymalıyız. Biz gerek bugün, gerekse mücadelenin çeşitli evrelerinde farklı siyasal anlayışlarla karşılaşacak ve bu siyasal anlayışlara dair tavır alma durumunda kalacağız. Bu noktada biz günün şartlarına göre devrimci tutum alan tüm siyasal anlayışlarla yanyana gelmeyi sınıf dayanışmasının bir şartı olarak görmeliyiz. Yani sınıf dayanışmasının bir sonucu olarak devrimci dayanışmayı mücadelenin tüm süreçlerinde önümüze koymalıyız. Ancak bu süreç içerisinde sınıfın inisiyatifini eline almasını engelleyecek

tüm yaklaşımların da her zaman karşısında durmalıyız.

Bugün referans alabileceğimiz ve değerlendirebileceğimiz uzun soluklu deneyimler olmamasına rağmen, emekçilerin kendi kaderlerini ellerine almasının onların tek ve nihai kurtuluş yolu olduğunu görmeliyiz. Tarihin pek çok dönemi ezilen ve sömürülen kitlelerin efendilerine karşı verdiği mücadelelerle dolu ve bugün sınıfına duyduğu güvensizlikle örgütsüzlüğü seçen milyonlarca emekçi işini aksatarak kendine nefes alacak bir an bulmaya, yemekhaneden izinsiz tasına doldurduğu yemekle akşam yemeğini bedavaya getirmeye çalışmakta, açık bir haksızlığa uğradığında sendikaya ya da herhangi bir başka örgütlü güce değil onunla aynı köyden şehre göç etmiş işçi arkadaşlarıyla patronun karşısında dikilmektedir. Ama kurtuluşun bireysel olamayacağı çok açık. Ulusundan, cinsiyetine, çalıştığı sektörden, aldığı maaşa pek çok etken aracılığıyla bölünen ve hatta düşmanlaştırılan emekçilerin tamamının birleşmekten ve yeniden kendine güvenerek mücadele etmekten başka çaresi yok.

Sendikalist Bilince Karşı Devrimci Eylem

Mikail Fırtınacı

- 1 -

Proletaryanın bir sınıf olarak devrimci eylemi içinde oluşmasıyla, onun kategorik olarak temsili olan kurumsal yapılar, sendikalar ve partiler içindeki temsilinin tarihsel gelişimi ve hedefleri birbirinden ayrı incelenmesi gereken iki ayrı şeydir. İlki her zaman ücretli işin reddini hedeflemek zorundadır ikincisi ise emeğin metaya dönüşmesi sürecini sağlıklı, “adil ve barışçıl” bir şekilde düzenlemek.

***

Üzerinde egemen tek gücün bencilik, kazanç ve özel çıkar olduğu kapitalist toplum her türlü toplumsal ilişkiyi düzenlediği gibi bunların içinde yeniden üretildikleri çalışma sürecini de düzenler. Ücret bu ilişkinin etrafında oluştuğu temeldir. O, her türlü kutsallıktan ve anlaşılmazlıktan kurtulmuş bir sömürü ilişkisinin tek kutsal simgesidir. Bir yanda parababası mevcut parasını daha da arttırmak isterken diğer yanda bu sürecin tam ortasında bütün bir yoksunlar kitlesi durur. Ücretliler işlerin mevcut haliyle yürümesini sağlayarak bu değer döngüsünü devam ettirir.

***

“Emek kapasitesi ... satılmadığı sürece bir hiçtir” Sismondi.

Bu durumda ücret sistemi toplumu iki kutba böler gibi görünmektedir; bir yanda ücretleri için gündelik etkinlikleri devam ettiren her türlü işçiler ve ücretsiz çalışanlar –ev kadınları, öğrenciler v.s.- hatta ücretler üzerindeki doğrudan etkileri ile işsizler diğer yanda onların emeğini satın alarak ve ücret sistemini bütün topluma yayarak sermayeyi arttırmaya çalışan bir sınıf olarak burjuvazi. Bu anlamda kapitalist toplumda bireyler pazarda birbirleri ile karşı karşıya gelen denk meta sahipleri değildiler. Değişilen metaların kullanım değeri değişimin kendisini belirlemez. Kapitalist üretim ve değişim sistemini belirleyen şey Para-Meta-Para döngüsü yani metaların sermayeye dönüştürülmesi ve aynı zamanda da işçilerin ücretlerini yeniden satabilecek şekilde yeniden üretilmesinin sağlanmasıdır. Bu anlamda burjuva-

***

Burjuvazinin ve işçi sınıfının bu karşılıklı ilişkisi, ücretin, sermayenin üreticisi olarak işçi sınıfı üzerinde oynadığı rol kavrandığında daha iyi anlaşılabilir. Ama sendikaların varlığında işçiler burjuvaziyle bu ücret için yüz yüze pazarlık yapmazlar. Onların hakları ve ücretleri için bunu sendikalar yapar. Liberal doktrinler her ne kadar karşıtı iddia etsede sendikalar pazar içi mekanizmalardır ve amaçları ücretlerin asgari bir düzeyin altına inmesini engellemektir. Bu anlamda onlar değişken emeğin yani işçi sınıfının üretim sürecine soktuğu sermayenin satışından sorumlu tekellerdir. Bunu açıklamak için sendikaların sermaye ile ilişkisi içerisindeki tarihsel gelişimini incelemeliyiz.

***

...burjuvazi sadece sömürgeci bir sınıf değildir. O aynı zamanda tıpkı işçinin sermayeyi üretmesi gibi, “işçiyi bir ücretli olarak, dolayısıyla emeğinin satıcısı olarak yeniden üretir”

zi sadece sömürgeci bir sınıf değildir. O aynı zamanda tıpkı işçinin sermayeyi üretmesi gibi, “işçiyi bir ücretli olarak, dolayısıyla emeğinin satıcısı olarak yeniden üretir”.

“Ya işçi gibi yaşamak ya da savaştı gibi ölmek.” 1830’larda Lyonlu ipek işçilerinin kullandığı bir sloganı.

Fabrika sisteminin henüz kurulmaya

başladığı ve Engels'in İngiliz işçi sınıfının durumu üzerine gözlemlerini yazdığı ya da Ludditlerin gözüpek bir şekilde makineleri parçaladığı dönemin yoğun maddi sefaleti kapitalist gelişmenin başlangıç aşamasına ait özgün bir durumdu. Köylülerin ya da zanaatçıların, ücretliye dönüştüğü ve hiyerarşi basamaklarının yerlerini belirgin sınıf farklarına bırakmaya başladığı bu koşullarda burjuvazi, emeği daha çok artı değer elde etmek için daha çok çalıştırmak zorunda kaldı. Üretimde bütünsel bir teknik devrim henüz tam anlamıyla gerçekleşmemiş olduğundan, artı değer üretmenin biricik yolu çalışma saatlerinin uzatılması ve geleneksel üretim tekniklerinin alabildiğine yoğunlaştırılması ve böylelikle üreticilerin sermaye ile çıplak bir karşıtlık içine girmesi gibi görünüyordu. Kısacası işin tekniğinde doğrudan bir değişim olmazken, çalışma koşulları sefilleşir, iş süreci yoğunlaşır ve süresi artar dahası tek bir patronun emri altındaki işçi sayısı artar.

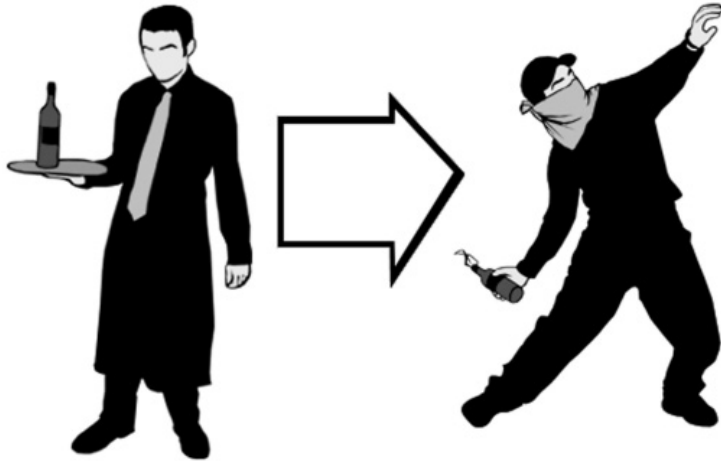
İngiltere de bu yeni koşullara yeni oluşmaya başlayan işçi sınıfının tepkisi ilk baste eski toplumsal ilişkileri

bu kapitalist çelişkiye işçi sınıfının ilk cevabı sendikalar olmuştur. Bu anlamda kapitalist üretim şeklinin biçimsel anlamda topluma egemen olmaya başlaması ile birlikte, iş saatleri ve çalışma koşullarına karşı verilen mücadele bu gelişmeye doğrudan karşıt bir nitelik taşıdığından devrimci bir tepkiydi.

***

Kapitalist gelişmenin 19. yüzyıldaki bu biçimi işçi hareketinin etrafında şekillendiği belli başlı unsurlarını da belirledi. Öncelikle tek bir patronun yönetiminin söz konusu olması ve finansal sermayenin bugünkü konumunda ve etkisinde olmaması ile işin şeklinin eski üretim tekniklerine –örneğin zanaatçılıktaki- hala büyük ölçekte tabi olması, kar hırsı güden sorumsuz kapitaliste karşı bir tür iş ahlakı taşıyan işçi bilincinin gelişmesini sağladı.

Bu dönemdeki bütün ücret kavgaları veya diğer hak mücadeleleri bu çelişkili durum etrafında şekillendi. "General Ludd'un" islahatçılar ordusu adına avam kamarasına kendilerinin cezalandırılmasını engellemelerini

yıkkan bu yeni ilişki biçimlerine karşı eski toplumsal ritüellerin ve topluluk ruhunun yeniden canlandırılmaya çalışıldığı yer altı sendikalarında ve onların doğrudan eylem vurgusunda somutlaştı. Burjuvazinin bir yandan işçileri çalışma alanında yoğunlaştırırken diğer yandan onların örgütlenmesini yasaklayarak ortaya koydu-

isteyen bir mektup göndermesinde şaşılacak bir şey yoktur. Bu dönemdeki en radikal olan doğrudan eylemler bile kapitalist gelişmenin bu ruhsuz ama sadece biçimsel gelişimine karşı tepkilerini ortaya koymaktaydılar. Onları eski kumaş işleme tezgahlarını fabrikanın içinde birleştiren sistemin kendi organik toplumsal ilişkilerinin

yerine salt ücretli işi getiren gelişmeye karşı çıkarken aslında evlerinde kullandıkları makinelerin aynılarını kırıyorlardı. Tek fark kırılanın mülkiyetinin değişmesiydi...

***

Sonuçta bu aşamada işçi hareketinin temel talebi, kendi çıkarı için sorumsuzca sermayesini geliştirmeye ve üretimi arttırmaya çalışan burjuvaya karşı üretici kolektiflerin kurulması ola gelmiştir. Proudhon'dan Lasalle'a kadar sosyal demokrat hareketin öncülleri sermaye birikiminin kendisine değil ama onun bu özel biçimine karşıydılar. Üretim araçlarının işçi kolektifleri tarafından sahiplenilmesi sendikal hareketin ilkesel bir talebi oldu ve bu durum aşırı üretim krizlerine karşı sermayenin sorumlu bir tamamlayıcısı olarak sendikaların gelecekte de –farklı bir biçimde de olsa- oynayacağı rolün tarihsel bir özelliğidir.

***

"Proletarya ya devrimcidir ya da yoktur." Karl Marx

Ne var ki kapitalist üretim biçimi nihai şeklini üretim ilişkilerini yalıtılmış bireylerin etkinliğine bağlı olmaktan çıkarıp kolektif bir bütünün içine yerleştirerek ve bunu teknolojik gelişmeyle birleştirerek toplum üzerindeki gerçek egemenliğini kurmuştur. Bu herkesin yaşamak için birbirine tamamen bağlı olduğu ama yine bu bağımlılık ilişkisi tarafından yalıtıldığı günümüz dünyasında artık tartışma götürmez bir gerçeğe dönüştü. Artık bireyin üretimdeki kendine yeterliliğinin ortadan kalkması ile birlikte emeğin kolektif olarak örgütlenmesi sermaye açısından bir zorunluluktur. Bu sadece fabrikada ya da madende değil hizmetlerden taşımacılığa kadar günümüz toplumunun bir çok karmaşık işleyişinde kendisini gösterir.

Kapitalist, teknolojiyi de kullanarak değer üretimi için gereken toplumsal emek miktarını asgariye indirir ve böylece metaların fiyatları düşerken görece artı değeri sömürmüş

olur. Üretim özellikle Avrupa'da 20 yy.nin başlarında geçirdiği bu dönüşümle birlikte, işin toplumsallaşması yeni bir tipte işçiyi, uzmanlaşmış ve bilimsel yöntemlerle işleyen bir iş sürecine tabii olan proleterleri sahneye çıkarır. Onun artık her hangi bir yaratıcı yeteneği olması gerekmez. Kapitalist gelişmenin başlarına damgasına vuran zanaatçılığın aksine emeğini satanın iş süreci üzerinde kontrolü tamamen ortadan kalkmaya başlar. Onun tek fonksiyonu emeğini satmasıdır. Proleterden işin bilimsel örgütlenme biçimine tümüyle boyun eğmesi beklenir.

“Onun tek fonksiyonu emeğini satmasıdır. Proleterden işin bilimsel örgütlenme biçimine tümüyle boyun eğmesi beklenir.

Böylelikle bir yandan mücadelenin biçimi değişirken diğer yandan sendikaların nitelikleri de değişmektedir.”

Böylelikle bir yandan mücadelenin biçimi değişirken diğer yandan sendikaların nitelikleri de değişmektedir. Artık mücadele daha çok tümüyle yabancılaşmış bir iş sürecine karşı, işten kaçma, yıkıcı sabotajlar, iş durdurma şeklini alır. 1936 Fransa genel grevi ve İspanyol iç savaşı sırasında cumhuriyetçi bölgede işçilerin klasik anarko-sendikalist üretici onuru sloganı karşısında tepkisiz kalmaları gerçeği bu durumun somut bir örneğidir. Tarihteki son büyük anarko-sendika CNT, devrim sırasında işgal edilmiş fabrikalarda işçileri yönetme entegre etmeyi ve işten kitlesel kaçmaları engellemeyi başaramamıştır. Üretim otonom atölyelerde kendilerini yöneten işçiler tarafından sürdürüldüğü proudhoncu öneri, dev fabrikalarda otomat düzeyinde çalışan işçilere çok da anlamlı gelmemiş olmalı...

Anarko-sendikalizmin bu tarihsel yenilgisi ile ve kollektiflerin üretimi yönetmesi ile birlikte ücretli işin doğrudan kendisinin eleştirisinin gerekliliği kapitalist gelişmenin bu aşamasında kendisini devrimci bir ihtiyaç olarak dayatır.

***

Ne var ki proletaryanın kapitalist üretim sürecine bütünüyle yabancılaşması ve kapitalizmin toplum üzerinde tam egemenliğini kurması ile birlikte, ücretli işin yani değişken sermayenin temsilcisi ve örgütleyicisi olan sendikaların toplumsal fonksiyonları da, işin işçiden özerkleşmesi ölçüsünde bir bütün olarak proletaryanın sınıfsal çıkarlarından özerkleşir.

Bu, krizlere bir tepki olarak, en aşırı örneği ulusallaştırmalarda görülen, sermayenin kar oranlarının düşmesi eğilimini önlemek için bireysel sermayenin boyundurğuna girdiği kapitalist gelişmenin belli bir dönemine karşılık gelir. 2. Enternasyonel'in teorilerinde ifadesini bularak işçi hareketine yansıyan bu eğilim, tıpkı sermayenin kar oranlarının düşmesini engellemek için kredi sisteminin yetersiz kaldığı noktada devreye devlet mülkiyetinin girmesi gibi, ko-operatif hareketinin çöküşü ile birlikte işçi hareketinde etkisini gösterdi.

Kar oranları düşen sektörlerde devlet mülkiyetine geçiş, devlet çok daha az artı-değer ile tatmin olabileceğinden kapitalizmin krizlerine bir çözüm oldu. Aynı çözüm belli türde sendikaların da savunduğu bir “çözümüdür” ve bu kriz dönemlerinde burjuvazi tarafından “mantıklı” da bulunmuştur. Türkiye’de veya dünyada 30’larda veya 2.Dünya Savaşı'nın sonrasında görülen krizlerde bu durumu görürüz.

***

İşçi hareketi ve sendikalar arasındaki bu kopuşun sonucu olarak 1. Dünya Savaşı sonrasında yaşanan krizle birlikte işçi konseylerinin ve konsey hareketinin özellikle Almanya da

ortaya çıkması işçilerin sermayeye karşı kendilerini bir sınıf olarak kurmalarının ifadesi olmuştu. Sosyal-demokrat sendikaların gericileşmesi ile birlikte alternatif bir örgütlenme biçimi olarak ortaya çıktılar. Ne var ki konseyler Weimar cumhuriyetinin ve dolayısı ile karşı-devrimin yolunu açarak sosyal demokrasiye zemin hazırlarken, bunlara karşı asıl direniş konsey komünistlerinin ve anarko-sendikalistlerin örgütlendikleri fabrika örgütlerinden geldi. Tıpkı İtalya’da Gramsci’nin içlerinde mücadele ettiği fabrika konseyleri, ya da Rusya’daki fabrika komiteleri gibi, Almanya’daki fabrika örgütleride proletaryanın sadece belirli bir bölümünü sektörel olarak içinde örgütlemiş olması ama buna karşılık radikal azınlıkları içinde barındırmanın çelişkisini yaşamıştır.

Toplumsal dönüşümü ve komünist bir üretimi örgütlemeyi, sadece belirli bir alanda kısıtlı kaldıkları için başaramamışlardır.

***

Buna karşılık kapitalistin gittikçe anonimleşmesi ile birlikte özellikle üretimin oldukça karmaşık teknik süreçlerden oluştuğu ve bu yüzden de uzmanlaşmış bir emek gücünü barındırdığı sektörlerde, üretimin öz-yönetimi talebi ile birlikte farklı türden bir sendikanın, iş-üretim sürecindeki programı haline gelmeye başladı. Sermayenin bu en gelişmiş biçiminde ko-operatiflerin ortaya koyduğu “mülkiyet kimin?” sorusunun yerini “yönetim kimin?” sorusu alırken sendikacılığın yeni fonksiyonu da bu eksende şekillenmeye başladı. Ne var ki sermayenin ve ücretli işin eleştirisi artık sendikanın tümüyle yabancı hatta karşıtı olduğu bir meseledir.

- 2 -

“Bir greve onun sona erdirilmesinde daha yabancı bir şey yoktur.” François Martin

Bu yazıda buraya kadar incelenmeye çalışılan şey iş süreçlerinin ve sermayenin toplum üzerindeki farklı evrelerinde sendikaların değişen ro-

lünü kavrayabilmek oldu. Bütün bu süreçlerin hepsinde sendikalar sınıf mücadelesinde değişken sermayenin temsilcisi kurumlar olarak yer aldılar. Söylenmeye çalışılan şey işçi sınıfı örgütünden mahrum bırakmak için sendikaya karşı devrimci demek değildir. Ama proletaryanın ve sendikaların sınıf mücadelelerinin tarihsel gelişimi içinde aldıkları konumlanışları genel anlamda görebilmeye çalışmaktır. Bu anlamda bugünkü sorun proletaryanın sendika dışındaki eylemini tanımlayabilmek ve onun sendika ile çatışan bir pozisyona nasıl girebileceğini görebilmektir.

68 Fransa genel grevi gibi tarihsel deneyimler gösteriyorki, bu çatışma proletarya gerçekten toplumun mevcut haline karşı yıkıcı bir eyleme giriştiğinde oldukça açık ve somutken, ücretli iş ve onun yol açtığı sefaletin eleştirisi yüzeyin altındayken sendikalar işçi sınıfının yegane temsilcisi gibi görünmektedir.

Sınıflar arasındaki pratik karşıtlığın değil de sınıfların sosyolojik örneğin ücretlerin ve toplumsal hakların kategorik anlayışı üzerinde yükselen burjuva bakış açısından, böylesi “sakin” dönemlerde sendikal örgütlenme sınıfsal çıkarların ifadesini bulabildiği yegane örgütsel biçim gibi görünür. Bu yaklaşıma göre, hele ortada bir öncü parti de varsa, örneğin

ücret artışı için verilen mücadeleler zaferle sonuçlansın ya da sonuçlanmasın sendikalist bilinçten “sosyalist bilinç”e doğru bir kırılmayla sonuçlanabilir. Ne var ki işçilerin yoksulluğu doğrudan onların ücretleri ya da yaşam standartları ile ilgili değildir. Bordiga’ya göre;

“Basit birikimi ile kapitalizm, herkesin evini, arazisini, dükkanını ve cüzdanın boşaltır, ve herkesi gittikçe artan bir sayıda yoksullara, muhtaclara, birikimsizlere, mülksüzlere dönüştürür. Onları Marx’ın tanımı ile “ücretli köle” konumuna indirger. Hergün, o gün içinde kazandığı kadarı ile yaşamak zorunda olan mülksüz proleterlerin sayısındaki kesin ve görece aşırı artış nedeni ile, sefalet [miseria] büyür ve refah belli bir yerde yoğunlaşır. Belli sektörlerden, belli ülkelerden olan kimilerinin ücretleri, genelevi, sinemayı ve en büyük sevinç kaynağı Unita’ya aboneliği mümkün kılması ekonomik olguyu düzeltmez. Proletarya ücretler düştüğünde daha fakir olmadığı gibi, ücretler artıp fiyatlar düştüğünde de daha zengin olmaz. O çalıştığında işsiz olduğu zamankinden daha zengin değildir. Herkim ki ücretli işçiler sınıfına [salaria] düşer, o kesin ve değişmez bir şekilde fakirdir.”

Eğer bu işçilerin sefaleti için söylendiğinde doğrusa aynı durum iş-

çilerin görece bolluk içinde yaşadığı “refah devleti” içinde geçerlidir. Televizyon, buzdolabı ya da ucuz sağlık hizmeti. Bütün bunlar kapitalist üretimin belli bir aşamasında işçi sınıfının, yani en büyük üretici güç olan proletaryanın yeniden üretilmesinin o aşamasındaki özel durumuna karşılık gelir. Bunlar sendikal mücadelenin sonucu olmadığı gibi tersine sendikal mücadelenin bizzat kendisi bu üretim biçiminin sonucudur.

***

Proleterler ne zamanki bu üretim biçimini kökten değiştirecek yaygın yıkıcı eylemlere girişirler, sendikalar o zaman duruma müdahale eder. Böylesi anlarda onların görevi işçileri yeniden işe koşacak türdeki reformların hazırlanması ve kapitalizmin çelişkilerinin “adil” bir şekilde idare edilmesidir. Bu gün sendikalizmin bu fonksiyonunu ortaya koymak için kullandığı esas slogan demokrasidir; “İşçi mücadeleleri, kendi diktatörlüğünü doğrudan sermayenin diktatörlüğüne karşı çıkartmak, onu, sermayeninkinden farklı bir temelde örgütlemek ve böylece, toplumun eylem yoluyla dönüştürülmesi sorusunu ortaya atmak durumundadır. Var olan koşullar genel bir saldırıya elverişli olmadığında ya da bu saldırı başarısız olduğunda, diktatörlüğün örgütlenmeleri dağılır, sermaye yeniden zafer kazanır, kendi mantığına göre işçi sınıfını yeniden örgütler, şiddeti orijinal hedeflerinden uzaklaştırır ve mücadelenin biçimsel yanlarını, onun gerçek içeriğinden ayırır. ‘Diktatörlük’le ‘demokrasi’ arasındaki eski karşıtlığı ortadan kaldırmalıyız. Proletaryaya göre, demokrasi, kendini burjuva tarzda, bir parlamento biçiminde örgütlemek anlamına gelmez; onun için ‘demokrasi’, bir şiddet eylemi aracılığıyla, onu kapitalizm içinde bir sınıf olarak kalmaya mahkûm eden ve kendini ifade etmesini önleyen bütün sosyal güçleri yıkmaktır. ‘Demokrasi’, bir diktatörlükten başka bir şey değildir. Bu, her grevde görülebilir: grevin yıkıcı biçimi, ‘demokrasi’nin ta

kendisidir. Hareket, karar organları ve eylem organları diye bölündüğü an, artık saldırı aşaması sona ermiş demektir. Hareket, sermayenin zeminine kaymıştır. Sendika 'bürokrasisine' karşı işçi 'demokrasisi', yüzeydeki görüntülere saldırmak ve tamamen farklı temelde cereyan işçi mücadelelerinin gerçek içeriğini gizlemek anlamına gelir. Demokrasi, artık sermayenin slogandır: o, insanın kendini reddetmesi olarak öz-yönetimi ileri sürer. Herkes, genel bir tartışmanın ardından, ne yapılacağına karar verecek bir oylamayla (resmi ya da gayri resmi) toplumun değişebileceği ilüzyonunu yayan bir programı kabul eder. Karar ve eylem arasındaki ayrılığı koruyarak, sermaye, sınıfların varlığını korumaya çalışır. Kim ki, böyle bir ayrılığı, köklerine inmeden, yalnızca biçimsel bir bakış açısından eleştirir, o, bu bölünmeyi ebedileştirmiş olur. Bir devrimin,

inip kalkan ellerle başladığını hayal etmek bile zordur. Devrim, bir şiddet eylemi, sosyal ilişkilerin dönüşmesiyle ilerleyen bir süreçtir." (komünist hareketin güneş tutulması ve yeniden ortaya çıkışı, François Martin)

***

Öz-yönetimli sendikaların geçmiş devrimlerde boş kalan gediği doldurabileceği ilüzyonu kendi içinde bile tutarsızdır. Devrimcilerin işçiler ile aralarındaki ilişkinin ne olacağı sorusu devrimin yenilgisini anlamak konusunda hiçbir şey kazandırmaz. İşçiler ile devrimciler arasındaki ayırım bu anlamda bütünüyle burjuva bir ayırımdır. Bu onları kapitalist toplumdaki ayrık kategoriler olduklarından üzerlerinde ancak sosyolojik spekülasyonlar yapılabilen nesnelere indirger.

Her durumda asıl sorun komünist-anarşist eylemin nasıl mümkün ola-

cağıdır. Bu soruna son noktayı koyabilecek hiç bir tatmin edici örgütsel cevap yoktur. Ne mevcut sendikalara girmek ne de onların yerine bürokratik olmayan yenilerini kurmak artık işçilere doğru eylem yönteminin ve hedefin yolunu gösterecek gerçek araçlardır.

***

İşçilere en uygun biçimde işe koşmaktan başka bir hedefi olmayan ve onları sektörler, uluslar, cinsiyet ve diğer türlü sosyolojik kategori etrafında bölen organlar olarak sendikalar kapitalist topluma bütünüyle entegre olmuşlardır. Onların amansız eleştirisi her türlü gündelik-nihai mücadele içerisinde kendisini ortaya koyan bir ihtiyaçtır. Artık sendikalar olmadan nasıl mücadele edebileceğimizi değil sendikalara karşı nasıl mücadele edebileceğimizi düşünmemiz gerekmektedir.

Ercan Atmaca Röportajı

60'lı yılların başından beri aktif sınıf mücadelesi içinde olan, 89-92 yılları arasında YOL-İŞ eğitim sekreterliği ve sonrasında 95'e kadar İstanbul Şube Başkanlığı yapmış olan Enerji Yapı Yol Sendikası örgütlenme sekreteri Ercan Atmaca, bizi kırmadı ve Türkiye soluna dair deneyimlerini bizimle paylaştı. Kendisi halen, geçen aylarda anarşist komünistler olarak bizlerin de katılımcısı olduğu "Hakkımızı İstiyoruz, Almaya Geliyoruz!" kampanyası bileşenlerinden İşçilerin Mücadele Birliği Platformu'nda aktif bir şekilde çalışıyor. Aşağıda; mücadelesi boyunca, sıkça karşılaşılan aksine "profesyonel devrimci" ve "işçi" kimliklerini birbirinden ayırmamış birinin gözünden, doğrudan içinde bulunduğu mücadelenin kısa bir özetini okuyacaksınız...

Kara Kızıl Notlar: Ne zamandan beri çalışıyorsunuz?

Ercan Atmaca: Aslına bakarsan 9 yaşından beri çalışıyorum, ama bu şöyle; babam inşaat ustası, dolayısıyla inşaat ustası olması nedeniyle yoksul aile, gecekondulu çocuğuyuz. Adana'da ilk gecekondular kuranlar bizleriz. Yaz tatillerinde babayla beraber çalışmaktayız, inşaatçılık bizim baba mesleğimiz. Yani inşaatçılık konusunda; temelden, taş duvardan başlayıp, çatıya kadar, demir bağlamadan sıvaya, tuğla duvar örmeye kadar hepsi bizim işimiz. Bir yandan okula da devam ediyoruz. Çalışmak böyle... Ha, ama işçilik diyorsan, yani ücret karşılığında başka bir yerde çalışmak işi aşağı yukarı 17 yaşından beri devam ediyor. Yani 1962'den bu yana işçilik hayatı devam ediyor.

KKN: İlk örgütlenme deneyimini nasıl yaşadınız? Yani sendikal anlamda veya başka anlamlarda...

EA: İlk örgütlenme deneyimim ilginçtir; tarım işçiliği. Adana'da ırgatlık. Bir tarım işçiliği neticede. Babamın rahatsızlığı nedeniyle bir yerlerde inşaat işi alma imkânı olmadı o yaz tatilinde, lise ikiden lise üçe geçtiğim sene. Yani 61'i 62'ye bağlayan yaz. Yüreğir ovasında çapaya gittik. Tabi o zaman tarım o kadar makineleşmiş değil. Çapa ve toplama işi için hala insan gücüne ihtiyaç var. Liseden beş tane arkadaşımınla beraber oraya çapa işine gittik. Güneydoğudan gelen ırgatlar çoğunlukta. "Elci" tabiri var işte, getiriyor satıyor kendi köylüsünü. E bize okulda öğretilen, "senin insanların şöyle

böyle işte" falan, oraya güneydoğudan gelen ırgatlar senin insanların gibi değil. Yaşadığımızla anlatılanların kesitinin farklı olduğunu gördük orada. Gözleri trahomlu, karnı şiş, sıtmalı çocuklar, dere kenarına kurulan yeni naylon çadırlar; havasız, rezillik diz boyu. Gün doğumu işbaşı, günbatımı paydos; yani 14 saat eder -bu gün aynı koşullar var yine çeşitli sektörlerde. 14 saat, yevmiye 7,5 lira. Adana'nın sıcağı; e biz de inşaatçılık yapmışız, bizim yanımızda da amele tabir edilen çalışan işçi arkadaşlar var. E biz o zaman sekizde işbaşı yapıyoruz akşam altıda paydos yapıyoruz, 10 lira yevmiye... Onlar

İlk örgütlenme deneyimim ilginçtir; tarım işçiliği.

Adana'da ırgatlık. Bir tarım işçiliği neticede. Babamın rahatsızlığı nedeniyle bir yerlerde inşaat işi alma imkânı olmadı o yaz tatilinde, lise ikiden lise üçe geçtiğim sene. Yani 61'i 62'ye bağlayan yaz. Yüreğir ovasında çapaya gittik.

KKN: Sola örgütlemeye mi?

EA: Sola değil. Buldukları alanda mücadeleye. Çünkü astsubayların özlük hakları yok; bütün ordunun yükü hepsi bunların üstünde. Üç yüz tane astsubayın başında bir tane subay, “şöyle yap, böyle yap!” koyun gibi... Ben başladım, “Siz hayvan mısınız? Niye bir tek kişi bizim hakkımızda karar veriyor?”. Yani bir de niye nöbete, mesaiye kalıyorsun; uçağın arızasına müdahale edilecek ya da başka başka bir iş için mesaiye kalıyorsun. Bir de subayların kolladığı bir adam meselesi var. Ayın yirmi dokuzu, birinde aylık alınıyor. Ayın yirmi dokuzu geldiği zaman sana diyor ki Malatya’da Erhaç üssünden kalacakasın, Manisa Akhisar havalimanına intikale gidiyorsun, on beş günlük görev. Para yok bir şey yok. Aylığını ancak sen alabilirsin senin karının gidip alma imkânı yok. Ev paralı mı, parasız mı? Yani hak mak yok! Ne var; görev var. Biz de görevden önce bazı hakların olduğunu, haklar yerine getirilirse görevin daha iyi yapılabileceğini anlattık... Uzatmayalım, astsubaylık olayı bu çerçevede. İlk olarak üç yüz elli tane astsubay, resmi elbiselerle, Malatya’da Atatürk heykeline siyah çelenk koyduk ve gösteri yaptık. Arkasından hava kuvvetleri komutanlığı teftiş heyeti, dağıttılar. Biz kaldık yerimizde, tespit edemediler. Biz tekrar yetmiş dört yılına kadar otuz beş bin astsubayı bir araya getirdik. On iki gün işe gidilmedi.

KKN: Hem de ordunun içinde?

EA: Evet. On iki gün işe gidilmedi. O kadar astsubayın sekiz bini... Yallah... Kimler bunlar? Bu sefer kurtulamadık. Biz de sekiz binin içinde, 75’te ordudan ayrıldık.

KKN: Fabrika deneyimi bundan daha sonra, değil mi?

EA: Evet. On iki gün işe gidilmedi. O kadar astsubayın sekiz bini... Yallah... Kimler bunlar? Bu sefer kurtulamadık. Biz de sekiz binin içinde, 75’te ordudan ayrıldık.

KKN: Fabrika deneyimi bundan daha sonra, değil mi?

EA: Fabrika deneyimi daha sonra. Astsubaylıktan ayrıldıktan sonra; yani 75’te ordudan ayrıldım. 67’den 75’e kadar orduda kaldım. Şimdi ne; (1) ırgat örgütlenmesi, (2) astsubayların örgütlenmesi, ondan sonra (3)fabrika işçiliği... İki sene hiç bir işe girmedim. İnşaat işçiliği yaptım, iki sene sonra -çünkü mit peşimde idi, yani bir yere girdiğin zaman olmuyor. O zaman kapalı hücre usulü çalışıyoruz. Çalışıyoruz derken, yani birileriyle temas etmişsin hani komünist olmayı öğrendikten sonra ve karşında bir tek şey var temas edebileceğin o zaman. 63, 64, 65’li yıllarda kim var bir tek?

KKN: TKP mi?

EA: Evet, TKP. Yani TKP de sonradan, yetmişli yıllardan sonra CHP(Cumhuriyet Halk Partisi) eğilimi biraz arttı. Karışık bir süreçten bahsediyoruz, yani bölünme süreci dediğimiz şey... Şimdi, ayrıldım ve gazete ilanıyla yetmiş yedide geldim karayollarına girdim. Gazetede bir ilan okudum. Karayollarına böyle böyle teknik eleman alınacak. Hem inşaat bilgisi var, hem astsubay sanat okulu mezunusun, yani bir meslek okulu mezunusun. Elektronik bilgisi de var. Dolayısıyla geldim karayollarına girdim ve karayollarında başladım, karayollarında bulduğum iş yerinden başlayarak İzmit’te örgütlenmeler içinde yer almaya ve örgütlenmeleri önce gözlemleyerek, gireceğin hazır örgütlenmelerin tahlilini yapma, arkasından oraya girecek gerekli müdahaleyi yapabilme işine... İş yeri temsilcisi oldum, iş

yeri temsilcisi oldum ama seksende on iki eylül darbesiyle DİSK’in kapanma süreci yaşandı, DİSK’le beraber de bir tek İstanbul YOL-İŞ sendikası kapandı Türk-İş’in içinden. Yani benim içinde bulunduğum İstanbul YOL-İŞ sendikası kapandı. Kapandı, tabi bizim iş yerinde bütün işlerimiz askıya alındı. Biz iş yerinde İşçi Sağlığı İş Güvenliği kuruluyla üç sene, sendikamız kurulana kadar sınıf mücadelesini, sendikal mücadeleyi İşçi Sağlığı İş Güvenliği Kurulu(İ.S.İ.G.) kararıyla yürüttük. Nasıl yürüttük? İşte 370 kişi vardı şantiyede, şantiyede çalışıyordum ben. İzmit Tütünçiftlik’te şantiyede çalışıyordum.

Ya şantiye hayatı biraz daha sıkı işçilik hayatıdır, daha yoğun çalışma vardır. Şantiyede yaptığım ufak tefek şeyler var, hani insanları bir araya getirme gibi. Yani örgütlenmenin temelinde insanların ihtiyaçları ön plana çıkarılır, insanları ilk olarak, - önce sınıf bilinci çerçevesinde onları bir araya getiremezsin- temel gereksinimleri çerçevesinde bir araya getirirsin, o bir araya gelme onların arasındaki bağları sıkılaştırır, hani dersin ki işte bu, siz yaptınız bunu... Sizin başarınız. Onlar kendilerinin, yani o örgütlülüğün başarısı olduğunu bilerek bir işe davrandıkları zaman o örgütlülükte bir bilinç işi, yani yapaylıktan daha doğal, daha sınıfsal bir tavra dönüşür. Dolayısıyla bunlar sağlandı. Yani işte böyle bir temel olduğu için de üç yüz altmış kişilik şantiye içindeki arkadaşlar sendika olmamasına rağmen beni temsilci bellediler. Ben işverenin karşısına çıktım, dedim “İşçi sağlığı işçi güvenliği kurulunu kurmamız gerekiyor.” Ya bu işçi sağlığı işçi güvenliği kurulu da yetmiş yedide çıkmış daha tüzük. Biz seksende, hemen on iki eylülün arkasından... Çünkü ihtiyaç var bir araca. Bir de örgütlülükte araç işi önemli. İ.S.İ.G. kurulu, orada üç sene sendikacılık, arkasından iş yeri baş

temsilciliği ve arkasından İstanbul YOL-İŞ 1.No.'lu şubeni yani seksen üçte sendika kurulduktan sonra 1.No'lu Şube'de seksen dokuzda eğitim sekreterliği. Arkasından doksan ikide şube başkanlığı, bu sefer o seksen dokuz bahar eylemlerinin daha önce seksen altıdan 89'un başlarına örgütlenme süreci, tabi bu arada atladığımız birçok bölümler var. Mesela daha önce astsubayken üç sefer izin alıp, yani senelik izinleri kullanıp 15-16 Haziran'ın örgütlenme süreci fabrikalarda... Türk-İŞ'e bağlı fabrikalarda, örgütsüz iş yerlerinde... Şimdi bütün bu süreçler birbiri arkasına yaşanmıştır ama temel olarak şu kullanılmıştır örgütlenmede; o iş yerinin çoğunluğunun etrafında toplandıkları temel gereksinimleri nedir, neye ihtiyaçları vardır, o çerçevede örgütlenme sağlanmıştır. Buradan başka yerlere geçişi sağlanmıştır. Ondan sonra İstanbul'da Şubeler Platformu'nun örgütlenmesi, onunla birlikte kamu çalışanlarının hareketinin önceden toplantılarına katılarak önünün açılması, İstanbul'da oluşturulan Kamu Çalışanları Sendikası şubeleri ile İşçi Sendikaları şubeleri arasında birlikteliklerin oluşturulması, birlikte eylemlerin örgütlenmesi, örgütsüz alanların, Gedik Paşa kundura işçilerinin, İMES Sanayi Bölgesi işçilerinin, Merter'deki çorap işçilerinin, tekstil işçilerinin derneklerinin oluşturulması ve o derneklerin Şubeler Platformuna katılımının sağlanması...

KKN: *Tarih...*

EA: Bu söylediğim süreç 89-95 arası. İstanbul'da 50000 kişiye varan, DİSK'ten de TÜRK-İŞ'ten de yani mevcut sendikalardan da bağımsız bir gücün ortaya çıkartılması. Arkadan bizim tasfiye edilmemiz hemen 95'te ve bu gücün ortadan kalkması. Adamlar yine var... Ama temel olan ihtiyaçlar ön planda değil ve işçi sınıfının en temel gücü olan işçi sınıfının kendi hafızası ve dayanışma ruhunun oluşturulması daha doğrusu dayanışma işlevi yaşamda değil. Şimdi bütün bunları ön plana almadan hiç

bir örgütlülüğün başarılı olma şansı yoktur.

KKN: *Pekiye, sendika yozlaşmış olsa bile Türkiye'de sendikalı olmanın sınıf bilince olumlu etkileri nelerdir?*

EA: Tabi burada önce şu soruya cevap vermek gerekiyor; neticede sendikalar sınıf mücadelesinde çok önemli araçlardan, yani örgütlenmelerden bir tanesi. Ama onun gerekleri yerine getiriliyor mu? Sendika bir araç ama sendikanın da kullanacağı araç ve gereçler var. Şimdi sendikalar sınıf mücadelesinde bu araç ve gereçleri yerinde ve zamanında kullanmıyorlarsa eğer, orada bir sendikanın olmasının, sınıf bilincine nasıl bir katkısı olur? Yani bu var olan sendikalar bunun bir ispatı. Artı başka bir şey daha var orada; sınıf bilinci taşıyan arkadaşlarımızın meydana getirdiği sendika yönetimleri mevcut işçilere ne kadar bilinç verebilir? Biz örgütler olarak, sınıf mücadelesini verdiğini savunan insanlar olarak bu yönetim mekanizması içerisinde yer alıyorsak, ne kadar faydamız dokunabiliyor onlara, yani bu sınıf mücadelesi çerçevesinde. Şimdi karşımıza hemen iki çeşit uygulama tarzı çıkıyor. Bir tanesi, mevcut kendi politik yapısının arka bahçesini oluşturabilecek bir yapılanma; taa işte bu TKP'nin, DİSK'in içinde ardından CHP'nin içinde, yani bu sendika parti ilişkisi dediğimiz şeyde yönlendirme ve arka bahçesi olarak görme ve orayı devşirerek sınıf mücadelesinde kendisiyle beraber davranmasını sağlama düşüncesi. Bir de işte, her hangi bir şey yok valla, işte düzene uyumlanmış yani entegre olmuş bir sendikal mekanizma. Şimdi var olanlar şu an bu durumda hani. Bu yapılar, ilerici devrimci olan arkadaşlarımızın bulunduğu sendikalar... KESK'in bütün yönetimleri ne şimdi? En azından sosyal demokrat. Tamam, devrimcilikle nitelendirme, alırsız aşağı şöyle şöyle çizeriz üstünü; e o zaman bütün örgütlenmeleri değerlendirmeye almamız gerekiyor. Yani sınıf mücadeleleri ile ilişkileri açısından değerlendirmeye almamız

gerekiyor. Ama, KESK'in durumu ne? Ne taşıyor yani? Yani yönetimdeki arkadaşların devrimci olması falan bile, o sendikalı olma işinde bir bilinci ortaya çıkartabiliyor mu? Şimdi orada kullanılması gereken araç ve gereçleri yerinde kullanmak ve mutlaka kullanmanın ancak sınıf bilinci ortaya çıkartabileceğinin bilinmesi gerek ve sınıf bilinci sadece eğitimle yürütülebilecek bir şey değil. Yani bunun pratikle altının beslenmesi gerekiyor. Pratikte altının beslenmesi ne? İki sınıf karşı kaşıya; sermaye sınıfı ile işçi sınıfı. Çıkarları bunların zıt. Şimdi bu taraftaki işçi sınıfı eğer sermaye sınıfı karşısında çıkarları doğrultusunda bir hareket ortaya çıkartmazsa, tavır koymazsa, baş kaldırmazsa, bu başkaldırıyla yetinip sınıfsal yerini araştırarak bir eğitimle beslenmezse, e o zaman ortada bir şey yok hali hazırda, ya da kılık kırık şeyler var. Mesela nasıl şeyler; NAKLİYAT-İŞ var, arkadaşlarımızı tanıyoruz, yıllardır birbirimizi tanıyoruz. TÜMTİS var. Devrimcilikleri şöyle böyle falan, sendikal mücadele açısından ele aldığımız zaman, direniş karşı koyma olarak ele aldığımız zaman tamam. Ama anlayışları ne? Aralarındaki ilişkiler ne? Sermaye sınıfına karşı olmalarına rağmen? Bu sınıfsal bir tavır mı? Kendileri ne kadar sınıfçı olursa olsun. Şimdi ben onların konuşmalarına, sınıfçılıym demelerine falan bakmam. Ya da seninkine böyle bakmam. Yani sen ne söylersen söyle. Neye bakarım? Konuştuklarımızla yaptıkların arasındaki uyuma bakarım. Konuştuğum doğrultuda iş yapıyor musun? Konuştuğum başkaysa o zaman daha yeni örgütleyebileceğin yirmi iki milyon proleterin ne kadarı devrimci? Eğri oturalım, doğru konuşalım. Ne kadarı devrimci? Şimdi buna taşıma işi zorunluluğu olanların bu davranışları, yan yana durup, bir safta durup bilmem nereye karşı tavır koymak gerekirken. Ayrılma şurada değil; ayrılma sendikal anlayışta değil. Sisteme karşılar. Ama ayrışma şurada; aidat, gelirden. Üyenin aidatında ayrışma. Şimdi ayrışma

şurada olsa anlarım, “arkadaşlar, bu sendika bu yasal çerçevede fayda getirmez. Biz sendikaların işçi sınıfının sendikaları oluşturup tarih sahnesine çıktığı zamanki gibi bir davranışın içine girelim.” Yani ne yapalım, mücadeleyi ön plana alalım, adamın yasalarına bakmayalım, işçilerin fiili meşru mücadele hattına girmelerini sağlayalım, işçilerin işçi olmakla birlikte insan olmaktan doğan haklarını da savunabilen bir şeyin içine girelim. E burada da sistemle mecburen çatışacaksın, eğer ki işçilerin işçi olmalarından dolayı hakları ve insan olmalarından dolayı hakları diyorsan... Zaten mesele o haklara el

biz niye bu örgütü oluşturuyoruz” diye sorabilecekleri, “bu örgütte biz şunları şunları yaparız” ı ortaya koyabilecekleri bir örgütlenme, adı dernek de olabilir bir yerde, sendika da olabilir. Ama işçi örgütlenmesi esas. Yani adını sendika olarak bulunduğu koşuldan dolayı birisi öyle takmış. Bizim için aslanan işçilerin hangi amaç etrafında örgütlendiği. Yani benim için aslanan o. Ben ona bakıyorum; hangi amaç etrafında örgütleniyor işçiler?

KKN: *Peki sendikalardan hayli bahsettik. Mevcut sendikaları ne kadar eleştirsek de boş veremeyiz, değil mi?*

İşçilerin kendi mücadeleleri içinde oluşturabilecekleri bilinçle kazanabilecekleri, “ya biz niye bu örgütü oluşturuyoruz” diye sorabilecekleri, “bu örgütte biz şunları şunları yaparız” ı ortaya koyabilecekleri bir örgütlenme, adı dernek de olabilir bir yerde, sendika da olabilir. Ama işçi örgütlenmesi esas.

koymaktan geçiyor. Bölüşüm ilişkilerinden geçiyor, üretim ilişkilerine daha çok hakim olan ne yapıyor? Bölüşüm işlerine de hakim oluyor. Hakim olduğu zaman da burada karşına hemen şu çıkıyor, o el koyuyor, o zaman sen de bu tarafta ayrışyorsun. Ayrıştığın zaman gerekli tavır ortaya koyamıyorsun ve bu tavırla da ortaya koyamadığın için işçi sınıfına güven veremiyorsun. O zaman bunda sınıf bilinci taşıman sözsü olabilir mi? Olmuyor. Yaşanılan durum da bu. Ayrışma burada değil. Burada netleşilmiyor. Netleşilmediği için de, sınıfa güven yani işçilere güven vermiyor. Zaten sermayenin bombardımanı altında adam. Şimdi burada, karşımıza bu sendikal anlayışla örgütlenme biçiminin sağlıklı olmayacağı ve sisteme entegre olmayı daha da hızlandıracağı gibi bir şey çıkıyor, bu sendikanın adı ne olursa olsun, değişmiyor. Dolayısıyla ben pek bir şey beklemiyorum bu mevcut sendikal anlayıştan. Ha sendikalardan bekliyorum. İşçilerin kendi mücadeleleri içinde oluşturabilecekleri bilinçle kazanabilecekleri, “ya

EA: Kesinlikle. Boş veremeyiz.

KKN: *Buna alternatif olarak neler düşünebiliriz peki. Yani senin söylediğin gibi, bu “arka bahçe” olayı çokça yaşanan bir durum. Sonuçta sen hep doğrudan emekçi olmuştun. Yani “profesyonel devrimci” kimliği yerine emekçisin; hem emekçiliği hem de devrimciliği bir arada götürüyorsun. Böyle bir ayırım vardır ya Türkiye solunda...*

EA: İşte onun için de çok çelişiyoruz militle. Hem bunun ikisini beraber götürdüğümüz için, yani bunu bir tarafta tek böyle götüren var, tek de öyle götüren var. E şimdi bizim öyle değil. Yani şunu kavradık emekçi olduğumuz zaman; dedik ki “valla eğer biz komünistsek, artık işçi sınıfı kendi içinden kendi ideologlarını da çıkartabilmeli”. Yani bunu ne düşündürdü bize? Sınıf olarak yaşanan tarihimize bakmak durumunda yız, orada yaşananları çok iyi tahlil etmek zorundayız. Sebep ve sonuç ilişkilerini ortaya açık bir biçimde, yani diyalektik materyalist bir bakış açısıyla süzmek zorundayız. Süzdü-

ğümüz zaman karşımıza şu çıktı; ya, sovyetler birliğinde başarılı, işçi sınıfı iktidarda dendi; tepetaklak... İşçi sınıfı iktidarı bilerek kendisi almış olsa, vermez. Demek ki bunu bilerek iktidarı almadı, dolayısıyla da almadığı içinde denetimini de yapamadı. Onun yerine birileri kendisini ikame etti, yönetti, evet faydaları yok mu? Yani bu yaptığımız kampanya gibi faydaları çok var. Ama sonuçta ne var? Yani bir araya getirme birlikte tavır koymanın yararları tamam, bir kenara koyalım. Ama ne var? Şimdi neticede, bunu değiştirelim, tüm bu yaşanan deneyimlerden bunları değiştirebilmeliyiz. İşçi sınıfı iktidara geldiği zaman da mücadelenin bitmediğini ama iktidara geliş sürecinde de, kapitalizmin içinde o mücadeleyi verirken o iktidara hazırlanması gerektiğini de bilelim -yani iktidara geldiği zaman hiçbir şey bilmiyor. Nasıl olacak? Ha işte o zaman onun adına birileri yapacak o işi. Yani “bilenler” yapacak. Kimler biliyor? Okumuşlar... Yani bizim gibi böyle hem çalışıp hem marksizmi özümseyenler değil çoğunluğu. Şimdi o zaman bu işi yapabilmek için bu işçi sınıfının içinde bu şekilde olanların çoğalması ve bunların bir arada durması lazım... Şimdi sosyalistlersiz, komünistlersiz daha doğrusu -sosyalizm komünizm denince benim hep kafam karışıyor da, bir tek komünizmi biliyorum hani, ona şu şu yollardan geçilir falan neyse- ama bizim tabirimizde bize ne deniyor hep? Halk arasında da; “komünistler”. Yani o tabiri biliyorum. E komünistler olmadan da bu iş olmaz. Komünistler de şunu öğrenmiş son süreçte, bak beraber yaşıyoruz şu kampanya sürecinde yaşandı; “valla işçi sınıfsız da olmaz bu iş”. İşçi sınıfsız olmaz ama hala bir kısmı bu komünist örgütlerin, şu kafada; “hangimizin güdümünde olur?”. Ha bu “hangimizin güdümünde olur”dan çıkartabilmek için, işçi sınıfının kendisinin varlık sebebini ortaya koyması, yani kendisinin kendisi için sınıf olma işini ortaya koyması, bizim gibi, onun içinde bir çekirdek yapının oluşturul-

ması gerekiyor. Şucu bucu olarak değil! Zaten komünist olarak, ama bir de komünist olman için de, afedersin örnek olarak veriyorum; “bunlar kara-kızılçılar anasını satıyım, bunlar bilmem yeşilçiler, bunlar kırmızıçılar bunlar bilmem şuncular bunlar da buncular... O zaman bu işçi sınıfı zaten geri. Bombardıman altında da kafası ne yapıyor? Kime güvenecek? O zaman, kendisinin içinden, kendisinin de katıldığı, kendisinin de parçası hissettiği insanların çoğunlukla bu çekirdek yapı içinde olması gere-

Şimdi bütün bu İşçilerin Mücadele Birliği, ondan evvelki BSH(Birleşik Sınıf Hareketi) çalışmaları, daha evvel ki Şubeler Platformu çalışmaları, bütün hepsi bu amaçla yapıldı ve hala da işte şimdi yapılıyor. Bu işte mesela daha demin bahsettiğimiz, TÜRK-İŞ'ten DİSK'ten bağımsız örgütlü ve mücadele eden 50.000 kişi. Bir kurumsallaşma açısından değil. Neydi adı? İstanbul İşçi Sendikaları Şubeleri ve İstanbul Kamu Çalışanları Sendika Şubeleri; Bunların nesi vardı? Koordinasyonu vardı. Bunlar

Ankara'da bugün geçmiş olan yasaların yarı şiddetindeki, 95 bütçe kararlarına konması beklenen yasa maddeleri için İstanbul'dan 65000 kişi örgütlenildi. Nasıl örgütlenildi? İş yerleri dolaşıldı, konu anlatıldı, başımıza ne geleceği anlatıldı, memurlar da dahil olmak üzere. 65000 işçi memur İstanbul'dan gitti. 35000 de Türkiye'nin diğer yerlerinden geldi, 100000 kişi ile meclisin orada saf tutuldu, yasalar geri çekildi. 100000 kişi yasa geri çekildikten sonra Ankara'yı terk etti. E hangi çerçevede? Ortak taleplerin çok iyi özümsemesi ve özümsemesi için de gerekenlerin yapılması çerçevesinde. Araçlar ve gereçler yerinde kullanıldı. Örgütlenme bu sayıya ulaştı, bu sayıya ulaştı ama sendikal bürokrasi bir şeyin farkına vardı... Burada bizler de bir şeyin farkına vardık. Sendikal bürokrasinin bu işi engelleyebileceğinin farkında olduğumuz için İstanbul'u altı emek yoğunluklu bölgeye böldük. Bu bölgelerde 300'ü aşkın işyeri temsilcisinin de katıldığı, sadece sendikalıların değil, örgütsüz işyerlerinin de temsilcilerinin katıldığı, önümüzdeki süreçte gelebilecek saldırılar; örneğin bu sosyal güvenlikle bilmem ne ile ilgili saldırılar ve bunun üzerine bir kurultay ; “Ne Yapacağız?”a yönelik bir kurultay. 1989 bahar eylemleriyle palazlanan bizim devrimci örgütlerimiz, gruplarımız... Kapılarımızı ardına kadar açık, birlikte iş yapıyoruz, bir eyleme katıldıkları zaman onları güvence altına alıyoruz, kendilerini ifade etmelerini sağlıyoruz ama şunu söylüyoruz; “İşçi sınıfının durumuna müdahale etmeyin. İçinde olun, önünü açın.” Yani yok “Sen şunu yapıyorsun, sen bunu yapıyorsun!” değil. O yaparak öğrenecek. Bizim önemli olan ona doğruyu yapmayı göstermemiz, öğretmemiz de değil. Göstermemiz, öğretme kelimesi neden yanlış, çünkü biz de öğreniyoruz. Yani süreç içinde ilişkilerde bazen devrimci olduğumuz halde hiç aklımıza gelmeyen şeyleri basit uygulamalarda, yani doğal kolektif davranışlar sırasında öğreniyoruz. Dolayısıyla, öğrenelim,

“Mücadeleyi “hangimizin güdümünde olur”dan çıkartabilmek için, işçi sınıfının kendisinin varlık sebebini ortaya koyması, yani kendisinin kendisi için sınıf olma işini ortaya koyması, bizim gibi, onun içinde bir çekirdek yapının oluşturulması gerekiyor. Şucu bucu olarak değil! Zaten komünist olarak, afedersin örnek olarak veriyorum; yok “bunlar kara-kızılçılar anasını satıyım, bunlar bilmem yeşilçiler, bunlar kırmızıçılar bunlar bilmem şuncular bunlar da buncular...”

kiyor. Orada bizler varız, yeni yetişiyoruz biz, böyle bir kuşak. Yani hem öyle hem böyle (hem devrimci hem işçi). Bu sayıyı çoğaltmak zorundayız. Yani ileriye, dönen tekerleğin dönebilmesi için mutlaka dönüşümü sağlamak gerekiyor. İşte mesela Ercan Atmaca'nın yerine Emre yetişebilmeli, yani sınıfın içinde nasıl davranacak, ne yapacak, onun önünü açabilecek, hangi araç gereçleri kullanabilir, bu arada bütün bu örgütlerin hepsiyle fikrinsel olarak çatışacak, sınıfsal tavrını ortaya açık bir şekilde koyacak, diyecek ki “bu iş böyle olmaz!”. İşçi sınıfı yapacaksa bu işi, bütün bu sol komünistler mecbur, elele verecek, onun önünü açacak. Ha o önü açıldıktan sonra oturur bizim hakkımızda bir karar verir. Yani o yapıya geldikten sonra, yani yarın devrim sürecine girdikten iktidarı eline aldıktan sonra da, eğer bir partiyi seçmişse, onu denetlemesini de bilir. Çünkü o süreci yaşamış.

KKN: Ama o yapıyı oluşturmak lazım.

EA: Muhakkak oluşturmak lazım.

ne yapıldı mesela? 5 Nisan kararları alındı 94'te. Tansu Çiller zamanında. 11 sene önce. 6 Nisan günü bir araya gelindi. Mahalle ve semtlerde işçiler toplandı, mahalle dernekleri de katıldı. İstanbul'da dört ayrı yerde; Kartal'da, Topkapı'da, Ümraniye'de ve Eminönü'de toplantılar yapıldı, bir de ayrıca yerleşik sendikal yapının işyeri temsilcileriyle toplantılar yapıldı ve 14 Nisan günü sokağa çıkıldı.

KKN: İlk tepki yani...

EA: Evet. İlk tepkiyi Şubeler Platformu koydu. 14 Nisan'da memur, işçi 17500 kişi çıkıldı sokağa. İstanbul'da dokuz ayrı meydanda. Polis nereye gideceğini şaşırıldı. Yapılan hiçbir eylemde emniyet güçlerine bilgi sızdırılmadı. Bütün eylemler korsan yapıldı; ama çok iyi örgütlenerek yapıldı. Ardından 1994 20 Temmuz eylem kararı aldırıldı TÜRKİŞ'e, genel eylem kararı. 14 Nisan - 20 Temmuz. 20 Temmuz'da İstanbul'un üç meydanında 47000 kişi ile çıkıldı sokağa. Arkadan 1994'ün 26 Kasım'ında

öğretelim, birlikte.

KKN: *Devrimci yapılar bu durumu kaldıracabildi mi pekiyi?*

EA: Kaldıramadı. Demin söylediğim altı tane bölgeyi arka bahçeleri haline çevirmek istediler, kör tartışmalara giriştiler. “Şu şöyle olur da, bu böyle olur da...”. “Sosyal güvenlik yasasına da böyle mi davranmak lazım?”. E, nasıl davranmak lazım? Yani bir tepki örgütlemek lazım, mesela geri çekirmek lazım yasayı en azından. Ardından da oturup, Tabip Odası ile işte sağlık çalışanlarıyla beraber nasıl yeni bir sosyal güvenlik –sağlık bölümü de dahil olmak üzere- anlayışı hakim olmalı, nasıl bir sosyal güvenlik uygulaması yapıyoruz onun üzerine çalışmak, onu ortaya koymak lazım. Bu hem bizi iktidara hazırlayabilecek bir çalışma, -yani kendi sosyal güvenliğimiz, halkımızın sosyal güvenliği için biz ne istiyoruz?- işçi sınıfı olarak bir araya gelip, bunları sağlık çalışanlarıyla, bilenlerle görüşmezsek, tartışmazsak ne yapabiliriz yani? Altı bölgeden katılan 330 temsilci sayısı düştü 50’ye. Bunlar da kimler; devrimci kardeşlerimiz. Başladılar birbirlerini yemeğe. Şimdi bu olay, Şubeler Platformunun altını boşalttı. 1995 senesi Mart ayında Bostancı Gösteri Merkezi’ni tuttuk kurultay için, 4000 kişilik yere 2000 kişi geldi. Onlar da devrimci kardeşlerimizin “Ha! Hu!” işleri... Dolayısıyla o tabandan sıradan işçileri çektiğimiz örgütlenme biçimine en büyük darbeyi sadece sendikal bürokrasi vurmadı. Şimdi bak; 14 Nisan 17000 kişi, 20 Temmuz 47000 kişi, 26 Kasım 65000; İstanbul’u kastediyorum. Şimdi bu ne? 17, 47, 65 bin... Ve geri durmuyor bunlar, yeri geliyor dövüyor yani; biz Tekel’in önünde 20 Temmuz’da polisle çatıştık, yürümediği yolu geçtik. Hem bu şekilde bir gelişme oluyor, sayı da artıyor ve de kararlı olarak artıyor. E bu taraf da darbe vurup zayıflatıverince, o sendikal bürokrasinin vuracağı darbeyi engellemek için taban örgütlenmelerine dönülünce, taban örgütlenmeleri

sağlanmış olsa, o 65000 100000’e çıkırsa sendikal bürokrasi bizi dağıtabilir mi? Dağıtamaz. Ama kim dağıttı bizi? O bürokrasi işte. Hah, bunun için hala öğreniyoruz işte.

KKN: *Yani belli bir tabana ulaşmış olsa bile sendikal bürokrasiyi alt edemedi öyle mi?*

EA: Tabi tabi... Alt edemedi ve kim tasfiye edildi? Bu işin içinde kim var? Üç kişi var. (1)TEK-GIDA İŞ 1No’lu şube, önce fabrikası kapattırıldı (Cibali tütün Fabrikası), işçileri sürüldü Tokat’a mokata, Hatice vardı burada. (2)SELÜLOZ İŞ, Rıza Turgut, özel sektör kökenli, (3) YOL-İŞ’ ten gelme Ercan Atmaca... Bunların üçü de tasfiye edildi. Şimdi o üçüyle beraber, şubeler platformunun yürütmesinde olanların bir bölümü hala sendika şube yönetimlerinde. Yönetimdelere ama aynı güçler, koşullar yok. Yani sadece bir neden değil, yani bir oluşum ya da örgütlenmeyi bir tek neden ortadan kaldırmıyor. 1, sendikal bürokrasi; 2, devrimci örgütlerin eksik ya da hatalı davranışları; 3, o sendikal bürokrasiyi, hangi nedenle olursa olsun devam ettirme kaygısında olan insanların sendikal bürokrasinin uyumuna kapılması, devrimci olsalar da.

KKN: *Pekiye, şu anda, bu mevcut koşullarda, sendikaların tabanlarının, sendika bürokrasisini tasfiye etmeye veya bu bürokrasinin yarattığı gericiğe karşı koymaya gücü var mı? Veya böyle bir güce ulaşabilir mi sendika tabanı?*

EA: Şimdi, bunu öğreneceğiz. Şöyle öğreneceğiz. Biz şimdi Şubeler Platformu olarak böyle bir taban oluşturduk, başaramadık. Başaramadık ama böyle bir çalışmayla, 86’da 95’e kadar bir deneyim kazandık. Zaten işçi sınıfının tarihi yenilgilerle doludur ama bu yenilgilerden çıkarttıklarıyla mücadelesini ileriye taşıyor. Yani bakarsan işte 1 Mayıs Chicago, arkasından 8 Mart... Daha önce İngiltere’de Glasgow’da, madenlerde, öbür taraftan Fransa’da, İtalya’da madenlerde yaşanan direnişler... Bütün buradan

çıkartılanlar... Bütün bu deneyimlerimiz, yenilgilerimiz hep bize öğretiyor. O süreçte de öğrendiklerimiz var. Şimdi bu önümüzdeki süreçte işte bir deneyim var... “Göreceğiz”den kastım o. Evvelki yaptığımızı gördük, şimdi de ne var? Örneğin işte bu TEZ-KOOP İŞ 2No’lu şubenin başkaldırısı var. Kime? Genel merkezine karşı. Kime? Bu sendikal anlayışa karşı. Yani yürürlükte olan, hakim olan sendikal anlayışa karşı. Şimdi bunun tabanından başlayarak, başka işçi tabanlarından başlayarak... Ama şu çıktı ortaya kesin; sadece mevcut, yürürlükte olan ya da uygulamada olan sendikal işleyiş ve sendikaların üyeleri olan işçilerle bu iş olmaz. Yeterli değil.

KKN: *Ama orada bir potansiyel var?*

EA: Var. Kurulu bir potansiyel var.

KKN: *Ama yeterli değil?*

EA: Yeterli değil. Hazır bir örgütlülük var. Ama şunu da öğrendik biz bu geçen süreçte, sadece hazır örgütlülükler sayıları ne olursa olsun, bir işi başarmaya, yani sınıfsal bir işi başarmaya yeterli değil. Önemli olan onun ortaya koyduğu işler. Sınıfsal mı değil mi?

KKN: *Pekiye, burada mevcut devrimci yapılardan da bahsediyorsun. Sendika bürokrasisi sürekli olayları yatıştırmaya çalışıyormuş gibi görünüyor, daha çok bir arabulucu konumunda gibi, tamam. Devrimci yapılardaki durum ise, yani senin söylediğin gibi “pekiye şimdi kim idare edecek? Hadi biz kitle örgütünü kuruyoruz, pekiye ama kimin güdümünde olacak?” Bizim T.C. solu geleneğinde var böyle bir şey galiba. Buradaki sorun biraz da yapısal bir sorun değil mi? Anlaşılmamış bir şeyler mi var o zaman? Sınıf hareketine ket vurduklarını söyledin.*

EA: Şimdi bütün yapısal sorunlar nerede aşılır? Pratikte aşılır. Yani sorunların neden çıktığı, o işin ortaya konmasıyla anlaşılır. O son kampanyaya toplantımızda bir şey söyledim; “Yani bu kampanya şöyle, böyle ta-

mam... Ama biz bir iş yapmasaydık, bugün bu masanın etrafında beraber olacak mıydık?”. Şimdi, o işi yaptığımız zaman, onun uygulamasında açık olmak gerekir, samimi olmak gerekir. Dikkat edersen bak toplantılarda hep bir şeyin altını çiziyorum, mümkün olduğu kadar samimi olalım. Bu laubalilik değildir. Yani gerçekten ilişkilerimiz nedir? Sınıfsal ilişkilerimizi açık bir biçimde ortaya koyalım. Burada da hedefimiz ne? Hedefimiz, doğrudan, iktidar. İşçi sınıfının iktidarı diyoruz. O zaman bu işçi sınıfının bu iktidarı alabilmesi için bizim samimi olmamız, onun da bu samimiyeti görmesi gerekir. Kendisi her türlü üç kağıdı yapabilir ama önderinden ne ister? Dürüst, samimi ve kendisiyle birlikte olmasını ister, her konuda. Sen bu samimiyeti göstermezsen, sınıfa bu güveni veremezsin. Samimiyetten bir de kasıt şu; eksiklerin açık yönlülükle kabul edilmesi, özeleştiridi dediğimiz şeyin sağlıklı, ödünsüz bir şekilde yaşama geçmesi. Bu bir savunma mekanizması gibi “örgütüm zarar görmesin” işi değil, işçi sınıfı zarar görmesin. Eğer örgütümün zararı işçi sınıfının yararına olacaksa, örgütüm zarar görebilir. İşçi sınıfı zarar görmesin. Ha sınıf zaten bunu kavradığı zaman durum değişir. Şimdiki bir araya gelişlerde de bu gerekiyor. Bunları uygulamak gerekiyor. Şimdi dikkat edersen bunların tartışma zemini yeni yeni başlıyor. Burada da doğal olanların, yani pratikte uygulanarak doğru olduğunu gördüğümüz şeylerin –ki biz dört aylık kampanya sürecinde de doğru olduğunu gördüğümüz şeyleri hep ön plana çıkarttık dikkat edersen- çerçevesinde bir araya geliyoruz. Şimdi bunu burada tespit edersen, daha ileriye, daha fazlasını yapabilmeyi olanaklarına bakarsın. Siz bir araya gelemezseniz olmaz. Komünistler yapacak bunu.

KKN: *Bu bir araya gelme olayında komünistler özne olacak yani?*

EA: Bunu işçi sınıfı için yapacak. Onun için de, hiçbirisinin güdümünde olmayan, sadece sınıf mücadelesi-

ni kendi sınıf çıkarları doğrultusunda veren bir yapıyı oluşturabilecek bir çekirdek... Bu çekirdeğin içinde 60 yaşındaki Ercan da olabilir, 25 yaşındaki Emre de, 18 yaşındaki bilmem kim de olabilir... Neyle olabilir bu? Çalışmalarıyla, özverileriyle, bu demin anlattığım samimiyet ve özeleştiridi mekanizmasının sağlıklı çalışması ile olabilir. Burada hiçbir art düşünce

Samimiyetten bir de kasıt şu; eksiklerin açık yönlülükle kabul edilmesi, özeleştiridi dediğimiz şeyin sağlıklı, ödünsüz bir şekilde yaşama geçmesi. Bu bir savunma mekanizması gibi “örgütüm zarar görmesin” işi değil, işçi sınıfı zarar görmesin. Eğer örgütümün zararı işçi sınıfının yararına olacaksa, örgütüm zarar görebilir. İşçi sınıfı zarar görmesin.

yok. Ama biz de böyle bir şeyler oldu mu, örgüt öğretimiz ön plandadır, bu samimiyetimizi, yapacağımız özeleştirimimizi engellemektedir. Özeleştiridi mekanizması ve samimiyet olmayınca, o zaman kolektif çalışma kısmı işin hikaye kısmı olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü bu ikisi çalışacak ki kolektivizme doğru gidilsin. Şimdi sen işçi sınıfına biz bir aileyiz diyorsun, sen bir aile değilsin. Bu ne lahana, ne perhiz, ne turşu... Ne menem iş yani? Anlamaz. O zaman da zaman geçer şuna gidersen: “Zaten bu işçiler, ya hıyarlar, anlamıyorlar. Bunlardan bi bok olmaz...”

KKN: *Kendi hatasını onlara yükliyor.*

EA: (gülüşmeler) Ama literatüre de bakar dersin ki: “bu (sınıf) yapacak...” Sen onun yapması için gerekenleri yerine getiremedikten sonra, oturursun havanda su döversin.

KKN: *İşçi arkadaşların, emekçi arkadaşların mevcut sendikal yapılarda yönetici konuma gelmelerine nasıl bakıyorsun? Yani bu tehlikeli bir şey mi yoksa bir şeylere evirilebilir mi, nasıl olabilir yani?*

EA: Eğer ittifaklarla yönetime geliyorsa demin KESK örneğini verdiğim gibi, kıymeti yok. Ama aşağıdan, geldiği tabanı istiyorsa, o zaman başka.

KKN: *Pekiye öbürleri nasıl, tepeden mi gelmişler?*

EA: Çeşitli ittifaklarla, KESK yönetimi mesela, hep ittifaklarla... Burjuva demokrasisi, burjuva seçim sistemi, ne kadar devrimci olurlarsa olsunlar söylemlerinde, sendikaların seçim sisteminde de aynı şekilde uygulanıyor, aynı şekilde etkiliyor. Burada önce karşımıza

ne çıkıyor? Önce “seni seçenleri yönlendir” işi çıkıyor karşımıza. Şimdi ülke seçimlerinde ne yapılıyor hep? Seçmen kitlesi yönlendiriliyor, yani manipüle ediliyor. Sendikalarda da aynı. Seçmen kitlesi ne? Şucular, bucular, bucular... Şimdi şucular bucular, öncelikle bir araya geliyorlar aşağıdan, kimleri; Ahmet’i, Mehmet’i, Ercan’ı, Emre’yi yönetime getiriyorlar. Bunlar kimler? Kaç kişilik yönetim? Yedi. Güç kaç kişi orada? Üç kişi Yurtseverler, iki kişi TKP’ liler, bir kişi EMEP’ liler, iki kişi de bilmem kimler... Eee... Şimdi o zaman, işçi bağımsız bir şekilde, kendi düşüncesiyle sınıfsal değerlerle seçmediği için, yapay sınıfsal değerlerle seçtiği için –ocu, bucu, şucu olarak- seçiyor, arkasından gitmiyor. O zaman, değer yargıları pratikte iş yapma üzerine kurulu değil. Ne üstüne? İttifaklar üstüne. Şimdi sağ olmuş bu, sol olmuş; ne fark eder? Seçimde burjuva sistemini uyguluyorsan ne fark eder? Sendikal bürokrasi bizi ne kadar tasfiye etmeye çalışırsa çalışsın, biz eğer burjuva seçim sistemine uygun davransaydık hala yönetimdeydik. Niye? Yani orada bulunmanın şartlarını yerine getiriyorsun. Mekanizmayı kuruyorsun, seni seçenleri ayarlıyorsun... Bağımsız ve doğru düşünmeyi, işe göre adam seçmeyi öğrenmesi gerekiyor işçi sınıfının. Bunun için de bizler yanlış örnek olmamalıyız.

KKN: *Bu mevcut sendikal yapılar-*

da birilerinin eline iktidarı verdiği anda bunun çökeceğinden bahsetmiştin. Aslında biraz bu söylediğine denk geliyor heralde...

EA: Şimdi bütün bu yaşadığımız örnekler bunu ispatlıyor zaten. Yani KESK'in içine girdiği durum, fiili meşru mücadele hattından çıkması, kurumsallaşması, kurumsallaşmayı da mevcut sisteme göre yapmış, başka şekilde yapamaz. Halbuki o, fiili meşru mücadele hattında yürüdüğü süreçte yine bir örgüttü. Ama bu kurumsallaşmayı yasalar çerçevesinde yapmamıştı, kendisi kendi tabanının talepleri çerçevesinde bir örgütlenme yaratmıştı, daha aktif işler vardı. Yönetimlere böyle şeylerle gelinmiyordu. O gün, fiili, pratik mücadele hızlı olduğu için o mücadelede öne çıkanlar hep yönetime geliyordu. Yani mücadelenin pişirdiği insanlar yönetime geliyordu. Bu insanlar da, mücadelenin içinde pişenleri yönetime getiren insanlar da bunların arkasından gidiyorlardı çünkü kendileri onları o konuma getirmişlerdi. Yani böyle politik gruplar, bilmem neler, ittifaklarla değildi işler. Böyle olunca da hep beraber oturuyoruz dizlerimize vuruyoruz şikayet ediyoruz. Aslında her şey açık, ortada.

KKN: Pekiyi o zaman kısaca şuraya varabilir miyiz; yani sendikalarda hayli bir yozlaşma görünüyor. Peki bu sendikalardan ayrılıp yeni devrimci odaklar mı inşa etmeliyiz, böyle bir taktik mücadeleyi ilerletir mi, yoksa bu sefer sadece mücadele verenlerin bir yerde toplanmasına diğerlerinin boş verilmesine mi yol açar?

EA: Şimdi olaya bir tek açıdan bakamayacağız. Bir de bütün bunların karşılığında şu var; asıl düşmanımız sermaye kalkmış, yeni bir çalışma düzeneği ile -yani yıllardır alıştığımız düzeneğin dışında bir şeyle- karşımıza çıkıyor. Bütün dünyada uygulamaya koymak istediği bir çalışma düzene-

ği var. Ne diyoruz buna genel olarak? Esnek (kuralsız) çalışma. Yani şunu diyor artık; "Ben istediğim adamı, istediğim yerde, istediğim biçimde, istediğim şeyde çalıştırmalıyım..." Ama bu arada da, bu kadar aynılaştırdığı, birbirine yakınlaştırdığı proletaryayı uygulamada pratikte çok böyle biçimsel şekillerle bölüyor. Ne yapıyor? İş koluna göre, baraj sistemi, vs. ile ayrıştırıyor. Bütün uygulamaları ayrıştırmaya yönelik. Ayrıştırıyor ama bir taraftan da bu saldırılardan dolayı bir araya gelme zorunluluğu

ortaya çıkıyor. Bu arada biz bu bir araya gelme işinde "mevcut yapıların durumuna göre mi bir örgütlülük düşünmek zorundayız, yoksa bunun dışında bir örgütlülük mü düşünmek zorundayız?" ikilemiyle karşı karşıya kalıyoruz. Çünkü birincisinin uygulamalarını görüyoruz, hala devam ediyor. Bu onu bırakma anlamına gelmiyor elbette. Onun içinde de bir başkaldırı olabilir -TEZ-KOOP İŞ 2no'lu şube örneğindeki gibi-. Orada olanlar öbür tarafta da bir çalışma yürütürse, işte BEDAŞ işçileriyle bir çalışma yürütme, yarın İGDAŞ işçileriyle bir çalışma yürütme, başka alandaki işçilerle bu çalışmayı yürüterek bu esnek çalışmaya göre de örgütlenme tarzı ortaya çıkartılması gerekiyor. O zaman sadece "ya bak, bunlar devrimci değil" -o zamanlar DISK'in ayrılarak TÜRKİŞ'e yaptığı gibi- "biz ayrılalım devrimci bir sendika yani kızıl bir sendika kuralım" değil. Bir, bu sermayeye göbekten bağlanmış sendikal yapının içinde bir çatlak çıkartıp onun tabanında da çalışma yürütmek; iki, örgütsüz kesimlerde de bu saldırılar-

dan dolayı bizi birbirimize yakınlaştırmadaki ana etkenleri ön plana çıkartarak, bunu bir araya getirmek. Yolda yürürse kendi kendisine şekil verebilir, bizim de görevimiz o şekil vermede doğru olanları onla tartışarak ortaya koymak. Yoksa "al şunu uygula" değil.

KKN: Ama kendiliğinden de değil...

EA: Kesinlikle değil. Zaten olay bu. Arada çok nazik bir iş. İşte bunu da en iyi kim kavrayabilir? Hem marksizmi, diyalektiği bilimsel olarak yorumlayabilen, hem de birebir bu işin içinde, bunun bir parçası olan kişi kavrayabilir. Çünkü bu tarafta işçinin psikolojisini bilir, işçi psikolojisi insan psikolojisine benzemez... Farklı bir şeydir. Bak, insan işsiz kaldığı anda işçi olur. Hiçbir işe başlamadan bile, hayata atılmadan bile işsiz kaldığı zaman -mesela üniversiteyi

yeni bitirmiş- işsiz olduğu zaman bile işçi oluyor. Niye? Çünkü emeğini satmak için pazara çıkmış ama alıcısı yok. Bu emeği satmak zorunda ama alıcısı yok. Bu durumda işçi sınıfının bir parçası oluyor. Eğer biz bu ilişkileri bilemezsek, yorumlayamazsak, proletaryanın içinde bulunduğu durumun sermayenin saldırısından dolayı olduğunu ve bunların ilişkilerini açık bir şekilde ortaya koyamazsak; ona sadece gelmişiz hamasi devrimci nutuklar atmışız, bilimin en kral yerinden, en doğru yerinden getirmişiz damardan enjekte etmişiz, nafîle. Bir kısmı(mız) böyle devrimci olduğu için yarı yolda bırakıyor kaçıyor, bir kısmı yorgun demokrat şekline dönüşüyor, zaman geçiyor tabi -20 sene, 30 sene mücadele etmiş adam-, bir kısmı da inatçı, devam ediyor... Çünkü şunu biliyor; devam etmek zorundadır. Ne zaman ondan iş çıkar? Kendisini açacak olanlar oluşur, sayı çoğalır, o zaman onun görevi biraz daha azalır. Biraz azalabilir ama bu görev hep devam ediyor...

Sendikalar ve Devrim

Zabalaza

Zabalaza Anarşist-Komünist Federasyonu (ZACF ya da ZabFed) Güney Afrika ve Swaziland'da faaliyet gösteren bir örgüttür. Sendikalara karşı Özgürlükçü Komünistlerin Örgütsel Platformu metninden esinlenen bir eleştiri geliştirmelerine rağmen anarko-sendikalizmin bazı yaklaşımlarını da korumuşlardır. Anarko-sendikalizm ile oldukça bütünleşmiş bir anarşist-komünist teoriyi savunuyorlar.

“**U**nutulmamalıdır ki eğer sendikacılık uygun zamanlarda özgürlükçü komünist teoride kendisine bir destek bulamaz ise, beğenelim ya da beğenmeyelim, devletçi bir siyasal partinin ideolojisine dönüşür. “ Nestor Makhno, Peter Archinov, Ida Mett et al (1926) Özgürlükçü Komünistlerin Örgütsel Platformu

“Sendikalist bakış açısına göre, sendika emeğin birleşik örgütüdür ve amacı bugünkü toplumda üreticilerin çıkarlarını korumak ve [özgürlükçü] sosyalizmin yoluna girdikten sonra toplumun yeniden inşasına hazırlanmak ve zamanı geldiğinde bu görevi yerine getirmektir. “ Rudolph Rocker (1938) Anarko-sendikalizm

İşyeri Mücadelesi

Emekçi sınıf, kapitalizm koşullarındaki tüm zenginliğin üreticisidir. (1)

Toplumdaki yerimizden dolayı sadece bizler, tüm zenginliğin üreticileri, sınıf sistemini ve diğer baskı türleri-

ni yıkabiliriz ve doğrudan demokrasi ve ihtiyaçlara göre dağıtım temelinde özgür, devletsiz, sınıfsız bir toplumu kurabiliriz. (2)

Zenginliğin üreticileri olarak, sadece bizler, devrimci durum öncesinde bile kurulu düzene karşı işyeri eylemi yoluyla güçlü bir kitle hareketi yaratabilecek bir gücüz. (3)

Öyleyse neden sayımızı ve gücümüzü bizim çıkarlarımıza uygun bir dünya yaratmak için kullanmayalım? Bunun temel nedeni okul, basın vs.

yoluyla bunu yapma becerisine sahip olmadığımızın söylenmesidir. Bunlar bize emekçilerin sadece emirleri yerine getirebileceğini ve bunun için doğal hali olduğunu öğretirler.

Bununla birlikte, bizim kendimizi güçsüz zannetmemizi sağlayan ve sınıf iktidarını gizleyen bu kapitalist propagandaya kapitalizmi eğitim, barınma, iş, ücret, ırkçılıktan kurtuluş gibi ihtiyaçlarımızı karşılamaya zorladığımız kitlesel mücadele deneyimlerimiz meydan okur. Özellikle işyeri eylemi, fabrikaları, ofisleri, okulları vs. çalıştıran kolektif gücün onları durdurmak için kullanılması, bize potansiyel gücümüz hakkında ufak da olsa bir fikir verir. (4)

Sendika Hareketi

Sendikalar, emekçi sınıfın en önemli kitle hareketlerinden biridir ve bizim anarşistler olarak faaliyetlerimizin en önemli odaklarından. Bu görüşü belirli nedenlerden dolayı benimsiyoruz.

Sendikalar emekçilerin özgül sınıf çıkarları üzerinde kurulmuşlardır. Sendikaların oluşumunu emekçilerin patronların çıkarlarına karşı kendi çıkarlarını savunmak ve ilerletmek için kendilerini sınıf çizgileri etrafında örgütlenme ihtiyaçlarının dışında açıklamanın bir yolu yoktur (5). Sendikalardaki bürokrasi, reformizm veya gerilik miktarı bu temel gerçeği değiştiremez.

“Tüm sendikaların er ya da geç emekçi sınıfı “satacağı” savını reddediyoruz”

Bu temel özellik sayesinde sendika hareketi, ırk, cinsiyet, din ve diğerlerini bir ölçüde kesen belirli bir sınıf bilincinin örgütsel kalesini kurar. Sendikalar, üretimin gerçekleştiği noktada temellenir ve emekçilerin kapitalizm altındaki en güçlü silahlarını kullanırlar: kendi emeklerini geri çekmek. Bu yüzden emekçilerin patronlara zarar vermesini sağlarlar ve onlara kendi potansiyel güçleri ve kendi hayatlarını kontrol edebilme yetenekleri hakkında bir fikir verirler.

Emekçi sınıfın kitle örgütleri ve ilerici mücadeleleriyle dayanışma içersinde dururuz. Anarşist savları emekçi sınıfın ve onun yapılarının her tarafında götürmeliyiz. Her tür baskıya karşı koyar, sınıfımızla dayanışırız. Kitle mücadelelerinin toplumsal değişim için en iyi strateji olduğuna, sınıfın becerilerine güven kazandırdığına ve anarşist fikirlerin yerleşmesi için en iyi tartışma ortamı olduğuna inanıyoruz. Bundan dolayı taban sendikacılığı ile uğraşyoruz.

Tüm sendikaların er ya da geç emekçi sınıfı “satacağı” savını reddediyoruz. Sendikalar emekçilerin sınıf çıkarlarını korumasa ve ilerletmeseydi, emekçiler tarafından desteklenmezlerdi. En bürokratik ve yozlaşmış sendika bile tabanın desteğinin ihtiyaç duyduğu için onun ihtiyaçlarına cevap vermek zorundadır.

Kapitalizm çerçevesinde kazanılmayacak reformist talepler de vardır.

Bu yüzden en bürokratik sendika bile bazı koşullar altında sermayenin ve devletin emirleriyle çatışır. Diğer bir deyişle sendikalar asla kapitalizmle tam olarak bütünleşemezler.

Son tahlilde her sendika üyelerini patronlara karşı doğrudan eyleme seferber etme becerisine bağımlıdır. Patronların emekçilerin taleplerini kabul etmesini sağlayan emek güçlerini geri çekme tehdididir, emekçi sınıfı sisteme asimile etmeyi amaçlayan sinsi bir komplo değil. Dolayısıyla sendikaların emekçi sınıfın kitlesel mücadele örgütleri olduğunu söylüyoruz.

Patronlar emekçi sınıfı kandırmak için sendikaları desteklemezler. Ellere fırsat geçse en ılımlı sendikaya bile saldırır, onu yok etmeye çalışırlar (örneğin İngiltere’de Sendikalar Kongresi’ne (TUC) ve ABD’deki AFL-CIO’ya karşı son dönemdeki saldırılar (6)). Kapitalizmin istikrar, toplumsal barış ve benzeri şeyler için sendikalara “ihtiyaç duyduğunu” söylemenin manası yoktur. Patronlar sadece kitlesel bir mücadele var olduğunda sendikaları onaylarlar. Patronlar mücadeleyi “satın almak” için her seferinde emekçilerin taleplerini karşılamazlar.

Sendika bürokrasisinin varlığı kaçınılmaz değildir. Anarko-sendikalist İspanyol sendikası CNT’nin (Ulusal Emek Konfederasyonu) 1930’ların

başında bir milyondan fazla üyesi olmasına rağmen ikiden fazla ücretli memuru yoktu. Sendika işi çalışma saatlerinde olabildiğince eylemciler tarafından yapılır ve liderlik konum-

ları dönüşümlü olurdu (7).

Patronların kitle eylemlerinden sonra müzakere edilen anlaşmayı sendika üyelerine kabul ettirebilecekleri ve ona uymalarını sağlayabilecekleri için sadece “saygın” önderlerle masaya oturmak istemesinden dolayı sendikalarda her zaman bürokrasinin geleceği iddiası doğru değildir. Patronlar bunu yapmak zorunda oldukları için müzakere ederler, sendika liderlerini “sevdikleri” ya da “onayladıkları” için değil. Ayrıca eğer sendika demokratik ise müzakereciler üyelerin çıkarlarını temsil ederler ve işyeri yönetiminin valileri veya polisleri değildirlir.

Sendika Bürokrasisi Ve Reformizm

Sendikalar farklı zaman ve mekânlarda farklı ideolojik ve örgütsel yaklaşımlar sergilerler. Kapitalizmi yıkmayı hedefleyen devrimci anarko-sendikalist sendikalardan sistemin can dostu sarı sendikalara kadar pek çok değişik biçim alırlar.

Günümüzde Güney Afrika’daki sendikaların çoğunda reformizm hâkimdir. Bunlar, emekçilerle patronların “ekonomiyi kurtarmak”, “vatanı yeniden kurmak ve geliştirmek” vs. için işbirliği yapmasını salık verirler. Genel olarak kapitalizmin daha insancıl bir sisteme dönüştürülebileceği söyle-

nir. Sendikaların kapitalizmi yıkmaya çalışmak yerine ona bir tür uyum sağlaması gerektiğine inanılır. (8)

Bugün tam zamanlı, genelde seçil-

memiş memurlar gittikçe sendikaların eylemlerine egemen oluyor. Diğer yandan özellikle COSATU (Güney Afrika Sendikalar Kongresi) gibi sendikaların işyeri temsilcileri sistemi gibi köklü bir taban demokrasisi ve sorumluluk geleneği vardır. Bu, 1994 kamyoncular grevi ve 1995 hemşireler grevi gibi liderliğin tabanın isteklerini umursamaması ve grevleri kınaması ciddi iç çelişiklere yol açar. (9)

Sendika bürokrasisi üyelere genel biçimsel yollar dışında kayda değer bir yönde sorumlu değildir. Fazlasıyla güce ve etkiye sahipler. Üstüne üstlük tabandan çok daha fazla kazanıyorlar, fala mesaiden kaçınıbiliyorlar ve iş zamanı kısaltmalarından ve giderlerin kısılmasından sıradan emekçilerin tersine korunabiliyorlar. Ayrıca şirket kurullarında, hükümet komisyonlarında, NEDLAC (Ulusal Ekonomik Gelişme ve Emek Konseyi) gibi üst düzey müzakere kurumlarında yer alabiliyorlar ve bir dizi ek gelirden faydalanabiliyorlar.

Bürokrasinin ayrıcalıkları, daha büyük sendikalarda liderlerin sendikadan ayrılıp emekçi sınıflardan gelen vasıflı müzakereciler için çekici iş olanakları sağlayan patronlar ya da hükümet için çalışmaya başlamalarını engellenmek istendiğinden artma eğilimindedir. (10)

Kısaca sendika bürokrasisi, uğruna çalışması gerektiği insanlardan çok farklı bir hayat yaşar. Bazıları hiç sıradan bir işte çalışmamıştır.

Bu ayrıcalıkların ve gücün bir sonucu olarak sendika bürokrasisi kendine özgü bir çıkarlar dizisine sahip olur (11). Çoğu zaman kendi çıkarlarını emekçilerinkilerin önüne koyarlar.

Bürokratların ayrıcalıkları, tam zamanlı müzakereciler ve aracılar olarak patrona endüstriyel çatışmadan uzak bir ortam sunmaya bağlı olduğu için çok nadiren grev başlatırlar ya da yönetirler. Bunun yerine sözde “mantıklı” çözüme ulaşana kadar pazarlık etmeye hazırdırlar. Uzlaşmayı,

sınıf savaşına tercih ederler. Sendikaların iç düzenlenişinden kaynaklanan tabana karşı sorumluluk eksiklikleri onları sendika tabanının en fazla kazancı sağlaması için göbeklerini çatlatmaktansa uzlaşmaya iter.

Tam zamanlı memurlar genelde grevlere ön ayak olmazlar, ama eğer patron müzakere etmeyi reddediyorsa ya da müzakere prosedürleri tehlikeye düşmüşse nadiren grev ilan ederler. Çoğu zaman endüstriyel eylem yerine her yolu dener, her tür anlaşmayı kabul ederler. Gayri resmi ve yasadışı grevleri kınamaktan hiç çekinmezler.

Unutulmamalıdır ki bürokrasi ayrıcalıkları ve gücü yüzünden böyle davranmaktadır, “satılmış” veya “kötü” insanlar oldukları için değil. Bürokrasi doğası gereği otoriterdir ve emekçilerin öz-eylemine genelde karşıdır.

Sendika bürokrasisinin bazı istisnai zamanlar dışında kitlesel eylemlere muhalefet etmesi pek çok olumsuz sonuç doğurur. Üyelerin savaşıma gücünü düşürür, hareketi yok eder ve kitlesel eylem sayesinde elde edilebileceğinden daha az kazanç elde edilmesine sebep olur.

Bunla birlikte, daha önce değindiğimiz gibi, bürokrasi üyelerin taleplerine hiçbir zaman tamamen umursamaz kalmaz. Sıradan insanların sendikaları terk etmesi; güçlerinin, ayrıcalıklarının ve kariyerlerinin ellerinden alınmasına yol açar. Bu kısıtlama dâhilinde bürokratlar emekçilerin aracısı olmakla statükonun savunucuları olma arasında salınacaklardır.

Açıktır ki, tam zamanlı memurlarda ne kadar fazla güç, üstünlük ve denetim varsa, işyerlerindeki emekçilerin ellerinde bunlardan o kadar az vardır.

Korporatizm, Üçlü Anlaşmalar Ve “Stratejik Sendikacılık”

Sendikaların, makroekonomik politikaları belirleyen NEDLAC gibi forumlar yoluyla devlet ve patronlar

ile işbirliği yapmasına karşıyız. Üç taraflı ya da iki taraflı anlaşmaların emekçilere ve yoksullara hiçbir gerçek kazanç sağlamayacağına inanıyoruz. Bunun yerine bunlar sendikaların güçsüzleşmesine ve desteksiz kalmalarına neden olur. (12)

Patronlar ve yöneticilerle işbirliği yönelimi en açık şekilde bir takım sosyal planlama tartışmalarının döndüğü forumlara katılmalarında görünür.

Sendikaların “politika geliştirme”ye katılması: Bu, temel olarak sendikaların kendilerini, patronları ve devleti bağlayacak uzun dönemli politikalara karar verme sürecinin ana hatlarını oluşturmak için kapsamlı öneriler oluşturmaları anlamına gelir. Pratikte hiçbir emekçi denetimi olmadan uzmanlar tarafından hazırlanırlar. Sendikalarda milliyetçi fikirlerin egemenliği sayesinde bu öneriler reformist ve daha iyi bir kapitalizm yaratmayı amaçlar şekildedirler.

Planlama forumlarında oturmak: Sendikalar bu planların patronlar ve devlet tarafından kabul edilmesine çalışırlar ve ulusal çapta (gümrük vergileri, eğitim, gelir vergileri gibi makroekonomik ve iş hukukunu ilgilendiren konuların konuşulduğu NEDLAC) veya daha düşük düzeyde (“katılımcı yönetim” planları bazı ve “işyeri forumları”) forumlara katılırlar.

Bu gibi forumlar, COSATU gibi sendikalar tarafından patronlardan düzenli şekilde denetimi alıp sosyalizme ilerlemenin bir yolu olarak görülse de aslında emekçi sınıflar için bir tuzaktan başka bir şey değildirler.

Bu forumlar, devleti kontrol eden ve her şeye sahip olan patronlar ile sınıflarından, mücadele ruhlarından ve üretimi durdurma güçlerinden başka bir şeyleri olmayan emekçiler arasındaki kitlesel ve sistematik eşitsizliği gizleyen bir demokrasi yanılsaması yaratırlar. Forumlar sınıflar arası eşitsizliğe meydan okuyamazlar, çünkü emekçilerin ve patronların kalkınma

ve ekonomik büyümede ortaklar olduğu ve her ikisinin de meşru çıkar gurupları olduğu fikrinden hareket ederler. Sonuçta kapitalizm altında patron ile emekçiler arasındaki güç dengesini temelden değiştiremezler.

Forumlar, sıradan insanların elinden denetimi aldıkları ve kadrolu memurlarla forumlarda oturan ve plan taslakları çizen “uzmanlar”a devrettikleri için sendikalar için bir tehdittirler. Plana odaklanınca sendika faaliyetini taban demokrasısından ve emekçilerin patronlara karşı eyleminden (emekçilerin gücünün gerçek kaynağından) üst düzey görüşmelere ve elitler arasında pazarlıklara kaydırırlar.

Biz sınıf mücadelesi anarşizmi içersinde sendikaların iki yönlü bir rol oynadığına inanan bir gelenekten geliyoruz: İlk emekçilerin gündelik meselelerde kitlesel eylem için seferber edilmesi ve ikinci olarak emekçilerin kolektif olarak üretim araçlarını ele geçirmesi ve yönetmesini sağlayacak araçlar olmaları.

Bu forumlar aynı zamanda patronlarla emekçilerin aynı çıkarlara sahip olduğu ve patronların toplumun iyi ve gerekli bir bölümü olduğu gibi yanlış fikirleri teşvik ederler. Bu yolla forumlar emekçilere kapitalizmi “demokrasi” adına onaylamayı öğretir.

Görünüşte müzakere gündemi açık ve demokratik gibi görünse de gerçekte esas tartışma konusu kapitalizmin nasıl sorunsuz işleyeceğidir. Daha düşük düzeyde yapılan “katılımcı yönetim” forumları emekçilere kapitalist ekonomi üstüne söz sahibi yapmazlar; en fazla işe alma ve işten atma, çalışma koşulları, verimliliğin artışı ve firmanın piyasada rekabet edebilirliği üstüne birkaç söz söyleme hakkı verirler. NEDLAC gibi üst düzey forumlar; ithalat koruması, işçi eğitimi, verimliliğin artırılması gibi kapitalizmin işlediği geniş çerçevede iyileştirmeler yapmayı amaçlarlar. Planların uygulanması için –genelde konsensüs temelinde - uzlaşma gerektiğinden sermayeyi ve devleti tehlikeye düşüren her şey bu gurupların temsilcileri tarafından reddedilecektir.

Bu, emekçilerin hayatlarında ekonomik iyileştirmeler, emekleri ve ekonomi üstünde daha fazla hâkimiyet elde etme mücadelelerine karşı olduğumuz anlamına gelmez. Esas mesele, bu kazanımların “yeniden inşa ve kalkınma”da ortaklar olabilmeye dair saf bir ümidin körüklediği sınıf işbirliğiyle değil, demokratik, militan, bağımsız/özerk ve tabandan bir sendikal hareketin kitle eylemleriyle edilmesinin gerekliliğidir.

Sendikaların Devrimci Potansiyeli

Biz sınıf mücadelesi anarşizmi içersinde sendikaların iki yönlü bir rol oynadığına inanan bir gelenekten ge-

bir azınlık hareketi kurmuştur.

Sendikaların sadece “devrimci koşullar” altında devrimci olabilecekleri fikrini reddediyoruz. Bu tek taraflı bir indirgemeciliktir. Devrimci koşullar sadece emekçilerin başına gelen bir şey değildirler. Bu emekçilerin kendi eylemlerinin sonucudur ve bu eylemler sırasıyla devrimci ideolojinin gücünden ve emekçilerin gerçekleştirdikleri eylemlerin düzeyinden etkilenirler. Bundan dolayı devrimci sendikalar devrimci koşulların yaratılmasına doğrudan etkide bulunurlar.

Sendikaların, sömürü sisteminin kendisini yok etmek yerine sadece emekçilerin sömürüldüğü koşulları iyileştirmek için var olduğu iddiasını reddediyoruz. Diğer bir deyişle, sendikaların kapitalizm içersinde “kısmi mücadeleler”in ötesine geçemeyeceği ve “günün sonunda” patronlarla uzlaşmak zorunda oldukları fikrine karşıyız.

Bu görüş tamamen tarihsellikten uzaktır. Kapitalizm içersinde güç dengesinin genelde patronların ve yöneticilerin lehine olması ve –sendikalar ya da diğer ilerici güçler tarafından yürütülen- pek çok mücadelenin “kısmi” olması sendikaların her zaman kapitalizmle uzlaşmak zorunda kalacakları anlamına gelmez. Belli bir zaman dilimindeki emekçiler arasında devrimci ideolojinin gücü, egemen çevrelerdeki krizler gibi nesnel ve öznel etkenleri dikkatle gözden geçirmeliyiz. “Kısmi mücadele” görüşünün mantığı, istediği zaman kapitalizmi yıkmayan her mücadele örgütünün özde reformist olduğudur.

Bu fikir hatalıdır. 1936’daki faşist darbe girişiminden sonra anarko-sendikalist CNT (Ulusal Emek Konfederasyonu) darbeye karşı halk milisinin oluşumuna başarıyla öncülük etti ve 9 milyona yakın işçi ve köylünün toprağı ve işyerlerini ele geçirip yönetmeleri sağlayan bir hareket yarattı. CNT tabanı kelimenin tam anlamıyla kapitalist sistemi yıktı. (15)

liyoruz: İlk emekçilerin gündelik meselelerde kitlesel eylem için seferber edilmesi ve ikinci olarak emekçilerin kolektif olarak üretim araçlarını ele geçirmesi ve yönetmesini sağlayacak araçlar olmaları. Sendika hareketi içinde çalışma sadece emekçileri anarşizme kazandırmak için değil, aynı zamanda eski toplumun içersinde yeninin temellerini atmak için de önemlidir. (13)

Devrimci sendikacılığı kabul eden bu yaklaşımın kökeni (1860 ve 1870’lerdeki) Birinci Uluslararası İşçi Birliği’nin İspanyol, İsviçre ve diğer bölümleri ve 1880’lerde ABD’deki Uluslararası İşçi Birliği örgütüdür. (14)

19. yüzyılın sonunda büyük bir canlanma yaşamıştır. Sadece sola egemen olmakla kalmamış, İspanya, Portekiz, Brezilya, Arjantin, Fransa, Meksika, Uruguay gibi ülkelerde sendika hareketindeki ana nüfuz kaynağı da olmuştur. İtalya, İngiltere, ABD, Japonya, Almanya ve Bulgaristan gibi diğer ülkelerde sağlam

Gündelik mücadelelerin sonuçlarını “uzlaşma” olarak görmek yanlış- tır. Bu tip mücadelelerin pek çoğu emekçi kitleler için inatçı patronları servetlerinin ve güçlerinin bir kısmından mahrum bıraktıklarından dolayı koşulsuz zaferlerdir. Bu gibi mücadelelerin etkileri sınırlı olabilir, ama patronların düzenine doğrudan bir saldırdırlar.

Son olarak, bir uzlaşma her zaman sağlanamayabilir. Ekonomik dur- gunluk gibi bazı koşullarda patronlar emekçilerin taleplerini karşılayama- yabilirler. Bu durumda “kısmi mü- cadeleler” bile emekçileri kapitalist sistemin yapısıyla çatışmaya sürük- leyebilir ve talepleri “kısmi” olanlar- dan nesnel olarak devrimci olanlara dönüşebilir. Bununla birlikte bu gibi durumlar her zaman devrimci olmaz.

Sendikalara Dair Temel Prensipler

Anarşistler olarak sendikaların emekçileri var olan kapitalist top- lumda korumanın ötesinde onları devletsiz sosyalizmin inşasını pratik olarak taşıyacak örgütler olduğuna inanıyoruz. (16)

Sendikaların rolü, emekçilerin çı- karlarını gündelik mücadelelerinde korumak ve ilerletmekten onlara üretim ve dağıtımın teknik yönetimi hakkında bilgilendirerek ve devletsiz özgürlükçü bir sosyalist toplum ya- ratmak için gereken fikirleri yayarak ekonomiyi ele almaları için hazırla- maya genişletilmelidir.

Sendikalar bu görevi yerine getirmek için siyasal partilerden daha uygun- durlar. Emekçileri adaletsizliğe karşı ekonomik güçlerini kullanmaya sevk ederler ve onların güçlerinin farkına varmalarına yardımcı olurlar. Bir da- yanışma ve mücadele ruhu yaratırlar. Emekçilere toplumu yeniden kurmak için gereken ideolojik ve örgütsel ha- zırlığı verebilirler.

Bu bakış açısına uygun olarak emek- çilerin siyasal ve ekonomik haklarını korumak ve geliştirmek için kitlesele ve doğrudan eylemlere girişmeleri-

ni vurguluyoruz. Bu gibi doğrudan yöntemlere örnek olarak boykotları, üretimi yavaşlatmayı, grevleri ve ça- lışma kurallarına tam olarak uyararak üretimi dolaylı olarak yavaşlatmayı verebiliriz.

Anarşistlerin devrimi gerçekleştirmek için birkaç gün sürecek bir genel grevin yeterli olacağını düşündükleri iddiası doğru değildir. Genel grev işçilerin en güçlü silahıdır ve bazı durumlarda uygulanır. Bazen emek- çii sınıfların devrimci kalkışmasının başlangıcı da olabilir.

Sendikalardaki görevlerimiz iki yön- lüdür.

Bir yandan, kendimizi kitlelerin anarşist eğitimine adanmalıyız: Bu, kapitalist toplumun eleştirisini top- lumun kitlelerin ihtiyaçlarını karşı- lamak üzere yeniden düzenlenmesi fikrine bağlayan devrimci propagan- da çalışmasıdır. Bu çalışma elbette ki işyerindeki mücadele deneyimleri tarafından desteklenecektir.

Diğer yandan, merkezileşmenin mu- halifleri ve kitlelerin azami öz-ey- leminin savunucusu olarak sendika hareketi içersindeki demokratik ol- mayan ve bürokratik yapılara karşı çıkmalıyız. Sendikalar şu şekilde yapılanmalıdır: temel birim, her öz- gül işyeri kısmındaki tüm emekçileri kapsayan genel meclisin denetiminde işyeri bölümüdür; bu bölümler- in seçtiği geri çağrılabilir delegeler fabrika komitesini oluşturur.

Farklı tesisler birbirleriyle iki yönde federe olurlar. İlk olarak, aynı sektör ve bağlı iş kollarındaki benzer ör- gütler ile (endüstriyel ya da tarımsal birlikler oluşturmak için). Bu en- düstriyel sendikalar ise Endüstriyel Birlikler Federasyonu altında bir- leşirler. İkinci olarak, buldukları bölge veya kentteki diğer tüm sendi- ka yapılarıyla (Yerel Emek Odası'nı oluşturmak için). Bu örgütler Emek Odaları Federasyonu'nda bir araya gelirler. Bu federasyonların tamamı Genel Emek Konfederasyonu'nu oluşturur. Tüm bu yapı, bürokrasi

değil, geri çağrılabilir delegeler yar- dımıyla birleşir.

Bu sendikal yapının amacı emek- çileri ortak eylemi mümkün kılmak için birleştirmek, taban inisiyatifini canlı tutmak ve gelecekteki ekono- mik düzen için temel oluşturmaktır. Ek olarak Emek Odaları ayrıca yerel eğitim ve propaganda çalışmalarını da yürütürler.

Anarko-sendikalizmin, sendikaların üretim araçlarını ele geçirmesinden sonra egeme sınıfların diğer kurum- larının otomatik olarak çökeceğini iddia eden apolitik versiyonlarını ka- bul etmiyoruz (17).

Devlet, üretim aralarının devrimci zaptından sonra basitçe yok olmaz. Emekçilerin kazanımlarını yok et- mek için aktif olarak karşı-devrimci faaliyetler organize edecektir. Emek- çii sınıf kendi adına iktidarı almalı ve devrimin ilk gününden itibaren dev- leti parçalamalıdır.

Devlet yıkılmalı ve iktidar taban komitelerine, sendikalara, milisle- re ve yerel topluluklara geçmelidir. Toplumda emekçi sınıfların kitle ör- gütünden başka merkezi güç bulun- mamalıdır. Kitle örgütleri –devrimci durumlarda- ulusal ve uluslararası düzeyde bir “toplumsal iktidar” veya devrimci komiteye entegre olmalı ve koordine edilmelidir.

Sendikalarda İleri Doğru Yol- Özgül bir Anarşist Örgütün Gerekliği

Bu noktada akla sendika hareketini nasıl devrimci bir ruhla donatacağı- mız ve merkezsizleşmiş bir yapı ku- racağımız sorusu geliyor.

Bizce bu tür bir çalışmanın önko- şulu Mahno ve diğerlerinin Özgürlükçü Komünistlerin Örgütsel Platformu'nda betimledikleri bir anarşist örgütün yaratılmasıdır. İrlanda'daki İşçi Dayanışması Hare- keti bu tür siyasal örgütlerin bir ör- neğidir.

Platform, anarşizmin emekçi sını- fin devriminin “teorik sürücü gücü”

olması gerektiğini savunur. Yani devrim, bugünkü toplumun açık bir eleştirisi ve yerine konması gereken düzene dair net bir fikirle kitleler tarafından kitleler için yapılmalıdır.

Bunun gerçekleşmesi için emekçi sınıf ve örgütleri içerisinde anarşist fikirleri yayacak büyük ve etkili bir anarşist örgüt gereklidir. Bu örgüt, ortak ideolojik ve taktiksel görüşlere sahip olmalı ve federal bir temelde örgütlenmelidir.

Platform, açıkça devrimci sendikacılığı onaylamıştır: “Sendikalar hakkındaki anarşist görüşün yol ve araçları; şirketler, fabrikalar ve işyerlerinde anarko-sendikalist sendikalar kurulması ve devrimci sendikalarda özgürlükçü fikirlerin hâkimiyet kazanması için genel anarşist örgüt tarafından organize edilen bir çalışma yürüten anarşist guruplardır.” (s. 25)

Devrimci sendikacılığın onaylanması Platform’un savlarında örtük biçimde de mevcuttur. Eğer anarşist

içersinde olabildiğince yayacak bir anarşist örgütün inşasıdır. Bu örgüt doğal olarak sendika bürokrasisinin güç ve ayrıcalıklarına karşı da kavga verecektir.

Neden Var Olan Sendikalar İçerisinde Çalışmalıyız? Anarşist örgütün görevinin var olan sendikal hareketi devrimcileştirmek olduğuna inanıyoruz.

Var olan sandıklardan ayrılıp yeni sendikalar kurmaya ya da yerleşik sendikalarla rekabet edecek katıksız devrimci ilkelere sahip sendikalar yaratmaya karşıyız (18). Bu görüşü aşağıdaki nedenlerden dolayı savunuyoruz.

Yeni radikal sendikalar kurmak için ayrılmanın temel bir problemi, eski sendikadaki mücadeleciler radikal emekçilerin bir kısmını alıp sendikanın kalanını bölünmeyi tetikleyen reformist ve bürokratik eğilime terk etmektir. Militanlarımıza sendikada kalmaya ve

değildirler. Hatta bu sendikaların söylemlerini itici bile bulabilirler. Emekçiler, yerleşik sendikalara güven duyarlar. Emekçilerin örgütlendiği her yerde örgütlenmemiz ve gündelik sorunlarını anarşizmin amaçlarına bağlamamız önemlidir. Bu sebeplerden dolayı var olan sendikalarda da çalışıyoruz.

Var olan sendikalar aynı zamanda daha radikal olanlara göre patronlardan daha düşük düzeyde saldırı ve düşmanlık görme eğilimindedirler. Bu yüzden devrimci çalışmanın başlangıcını var olan sendikalarda kurmak yeni ufak sendikalardakine göre daha kolaydır.

En önemlisi, sendika hareketinin tarihi göstermiştir ki ufak devrimci guruplar var olan sendikalarda çalışarak ve onları geliştirerek etkileyici sonuçlar elde edebilirler: Haymarket/Chicago’da anarşist Uluslararası İşçi Birliği (I. Enterneayonel) örgütü bu temelde 1886’da 8 saatlik iş günü hareketini başlatmıştı; 1904’te Arjantin Bölgesel İşçi Federasyonu’nda, 1906’da Fransa’daki Genel Emek Konfederasyonu’da, 1910’larda CNT’nin öncülü Solidaridad Obrera’da anarko-sendikalistler zafer kazanmıştı. (19)

Yeni sendikalar kurma fikrine şiddetle karşı çıksak da emekçilerin bu yönde verdikleri kararlara saygı duyarız. Bunlar oluşturulduğu zaman her ikisinde de anarşist bölümler yaratmaya çalışırız. Anarşist örgüt emekçilerin örgütlendiği her yerde örgütlenmelidir.

Toparlarsak, devrimci sendikalar yaratmanın ilk koşulu anarşist fikirleri emekçi sınıfın ve örgütlerinin içersinde olabildiğince yayacak bir anarşist örgütün inşasıdır. Bu örgüt doğal olarak sendika bürokrasisinin güç ve ayrıcalıklarına karşı da kavga verecektir.

propaganda çalışması sendikanın çoğunluğunu kazanırsa, sendika doğal olarak anarşist ilkelere uyun olarak yeniden yapılandırılacaktır. Bu, demokratik ve anti-bürokratik şekilde ve devrimci amaçla donatılmış bir sendikadan, yani devrimci sendikacılıktan, başka ne olabilir ki?

Platform’a sendikalardaki anarşist eylemcilerin anarşist örgüt tarafından birleştirilmesi ve koordine edilmesi, anarşist örgütün sendikadan örgütsel olarak bağımsız hareket etmesi ve anarşistlerin faaliyet alanlarını sendikalarla sınırlamaması gerektiği konusunda katılıyoruz. (s. 24-25)

Toparlarsak, devrimci sendikalar yaratmanın ilk koşulu anarşist fikirleri emekçi sınıfın ve örgütlerinin

üyeleri kazanmaya teşvik ediyoruz.

Ayrıca radikal kopuşların etkisi genelde kitlelerden izole olan ufak sektör bir azınlık yaratmaktır. Büyük ve güçlü bir örgütün yararını bilen kitleler, büyük yerleşik sendikaları ufak sendika veya örgütlere tercih edeceklerdir.

Emekçi kitleler, genelde devrimci siyasal bilince sahip olmadıkları için radikal sendikaların sloganlarına da hazır

MST, Brezilya 1996

* Taban Hareketleri Var olan sendikalarda gündelik ihtiyaçlar temelinde militan bir kavgaya dayanan çalışmamızın amacı, sendikaları yapılarını değiştirmeden ele geçirmek değildir. Sendika liderlerinin ayrıcalıkları ve aşırı güçleri kaldırılmalı, sendika yönetimi yerelleşmeli, fikirlerimize göre yeniden şekillendirilmeli ve aynı sektördeki benzer sendikalar mümkünse birleştirilmelidir.

Sıradan üyelerin yanında çalışıp bürokrasiden bağımsız ve gerektiğinde ona karşı hareket etmeye hazır militan emekçilerden oluşan bir taban hareketi inşa etmek istiyoruz.

Bu tip bir hareket, emekçiler mücadeleye girdiğinde ve sadece patronlar tarafından değil, aynı zamanda sendika memurları tarafından da saldırıya uğradıklarında yükselir. Bu hareket için oluşturulacak bir program ya da talep listesi militan olan fakat kendilerini belirli bir siyasal görüşe yakın hissetmeyen emekçileri de çekecek şekilde geniş olmalıdır. Genel bir örnek şuna benzebilir: (i) sendika içi demokrasi, (ii) sendikada ve işyerinde kadın hakları, (iii) ücret sınırlamasına karşıtlık, (iv) iş hakkı, (v) grevlerin desteklenmesi, (vi) ırk ayrımcılığına karşı mücadele.

Bu harekette görüşlerimiz için savaşsak da (eğer yükselirse) hareketin herhangi bir siyasal örgütten bağımsız olmasını amaçlıyoruz. Kendi fikirlerimize olabildiğince çok emekçiyi çekmek istesek de bunu hareketin büyümesini engellemek pahasına yapmamalıyız. Bir taban hareketinin rolü sola kayan ve kavgaya hazır olan emekçilerin toplanacakları bir odağın yaratılmasıdır; asla devrimci örgüte ait bir cephe organizasyonuna dönüşmemelidir.

Özgül anarşist örgüt, sendikalar içerisinde devrimci fikirlerin zaferi için olmazsa olmazdır; tıpkı onun gibi, taban hareketi de sendika bürokrasisine karşı tam sendikal demokrasinin gerçekleşmesi için anahtar kuvvettir.

Köklü sendika bürokrasisini kaldır-

mada başarısız olduğumuzu anlamamızda ne yapmalıyız? İki senaryo mümkündür.

Eğer devrim öncesi durumda taban hareketinin tutarlı ve ciddi çabalarına, anarşist örgütün eylemlerine, sıradan sendika üyelerinin desteklerine rağmen bürokrasiyi yerinden etmek mümkün olmazsa, taban hareketinin sendika üyelerinin - bürokrasi dışındaki - çoğunluğunu ile yeni bir federasyon kurma çağrısı yapılması kabul edilebilir. Bu çok ciddi bir karardır ve kolayca alınmamalıdır. Taban hareketi ve tabandaki sendika yapıları, yeni sendikanın çekirdeğini oluşturur.

Eğer devrimci durumda bürokrasi hala yerindeyse, taban hareketi sendika bürokrasisinin yetersizliği karşısında üretim araçlarına el koymak ve emekçi öz-yönetimini kurumsallaştırmak için devrimci genel grevi yü-

şbirliğinin tutarlı bir savunusunun yapılması gerekir. Bu birlik ırkçılığa, cinsiyetçiliğe vs. karşı çıkan ilkeli bir temele sahip olmalıdır. Her zaman tüm sendikaların “eğitim” çalışması (fikirler) ve “örgütlenme” (sendikaların yeniden yapılandırılması) kadar önemli olan “Bir Büyük Sendika” amacında birleşmesi için mücadele etmeliyiz.

Örgütlenme çalışması, üyeleri anarşist görüşe kazandırmak amacıyla yeni sendikalardaki devrimci propaganda çalışması ile birleşik olarak yürütülmelidir. Bu yapılmadığında anarşizme katılmayan, fakat başka bir örgütlenme alternatifi olmadığı için sendikaya katılan bir üye profiyle yüz yüze kalırız.

Yeni sendikalarda tam zamanlı bir bürokrasi kurma çabalarına karşı mücadele edilmelidir.

Sadece işyerinde devrimci sendikaları örgütlemek yeterli değildir. Emekçileri, yoksuları ve emekçi köylülüğü birlikte örgütlemeliyiz. Anarşistler her zaman işyerinin hem içersinde hem de dışarısında örgütlenmenin gerekliliğinin bilincinde olmuşlardır.

rütme görevini üstüne almalıdır.

Bunlar gündeme geldiklerinde tartışılması gereken taktiksel konulardır; işe yarar olmadığını savunduğumuz büyük sendikalardan ayrılma ve ufak sendikalar kurma stratejisini meşullaştıran yorumlar değildirler ve böyle anlaşılmalıdırlar.

*** Örgütlenmemişleri Örgütlemek**

Eğer mevcut sendikalar bazı sektörlerde örgütlenmeye çalışmıyorlarsa, sendikalardaki gücümüzü örgütlenmemişleri örgütlemeye kaydırmalıyız. Bu eğilimin sendikalar tarafından da desteklenmesini sağlamalıyız.

Yeni örgütlenen emekçiler mümkünse mevcut sendikalara dahil edilmelidir. Olmazsa ayrı sendikaların kurulması gerekir. Bu gibi durumlarda eski ve yeni sendikalar arasında birleşik cephe eyleminin (belli konularda

İşyerinin Ötesinde Örgütlenme

Sadece işyerinde devrimci sendikaları örgütlemek yeterli değildir. Emekçileri, yoksuları ve emekçi köylülüğü birlikte örgütlemeliyiz. Anarşistler her zaman işyerinin hem içersinde hem de dışarısında örgütlenmenin gerekliliğinin bilincinde olmuşlardır.

Tüm emekçi sınıfı – kadınlar, gençler vs. dahil – örgütlemek ve emekçi sınıfın içersinde anarşist fikirlerin hakimiyeti için mücadele edecek bir anarşist örgütü kurmak zorunludur. Kira grevleri gibi yerel kampanyalarda faal olmalı, sınıf mücadelesinin gerekliliğini aklımızda bulundurmalı ve “topluluk liderleri” pozuna bürünen orta sınıf oportünistlerine karşı uyanık olmalıyız; barınma alanlarındaki sınıf farklılıklarını saklamak yerine açığa çıkarmalı ve mağaza sahiplerine, papazlara, işadamlarına

ve politikacılara değil sömürülenlere ve yoksullara hitap etmeliyiz. Eğitim sektöründeki mücadeleleri destekliyoruz. İşçi istihdam etmeyen serbest çalışanlardan oluşan “enformel sektör”deki yoksullar arasında çalışmanın yollarını bulmalıyız (20). Sendika tipi örgütlenme bu sektöre kolaylıkla uygulanmasa da köylülük içinde örgütlenmeliyiz.

Bununla birlikte biz her zaman sendikaların gücünü diğer ilerici mücadelelerin yardımına sevk etmeyi amaçlarız. İşyeri büyük bir gücün deposudur ve diğer mücadelelere yardım için paha biçilmezdir. Sendikaların işyeri mücadelesini kırlardaki sömürülen kitlelerin (küçük köylüler, ortakçılar vs.) mücadelesine bağlamalıyız.

Geleceğin anarşist toplumu katıksız olarak sendikal yapılar temelinde şekillenmeyecektir. Bunlara ek olarak sendikal yapılarla beraber özgür öz-yönetimli şehirleri (komünleri) kuracak olan topluluk komiteleri var olacaktır. Komünler ve sendikalar endüstriye, bölgesel ve bölgeler arası hatlarda federal ilkelerle bağlanacaktır. Devrimci toplumu korumak için ayrıca bir demokratik emekçi milisi de kurulmalıdır. (21)

Anarşist Sendikacılığı (Anarko-sendikalizmi) Savunmak

Devrimci sendikacılığı sadece işyerinde örgütlediği için kusurlu bulan sava karşıyız. İspanya’daki hareket kira grevi komitelerini, topluluk okulları ve merkezlerinde özgürlükçü gençliği de örgütlemiştir. (22)

Devrimci sendikacılığın emekçileri kapitalizme bağlayan tek şeyin bürokratik sendika yapıları olduğu ve sendikaların yeniden yapılandırılmasıyla bunun aşılabileceğini savunduğunu iddiasını reddediyoruz. Gerçekte fikirlerin devrimci dönüşümdeki rolünü yok saymaz.

Devrimci sendikacılık emekçileri devrime hazırlamak için bürokratik olmayan, demokratik ve merkezsiz-

leşmiş bir sendika yapısının önemini vurgulamakta haklıdır. Mücadeleye demokratik katılım insanların yapabilecekleri hakkındaki bilinçlerini değiştirmenin ana bölümlerindedir. (23) İktidarı tabana geri verme çağrısı, liderlerin devletçi kapitalist ideolojisinin, merkezileşmenin ve yukarıdan aşağı kontrolün dolaylı bir eleştirisidir.

Bununla beraber devrimci sendikacılık, toplumun eleştirisini geleceğin toplumunun nasıl örgütlenmesi gerektiğine bağlayan bir devrimci propaganda yaparak fikirler savaşına da girer. Bu propaganda değişik yollardan yayılır: mevcut sendikaların içindeki propaganda birliğiyle (örneğin Kuzey Amerika Sendikalist Birliği); Emek Odaları ve İspanya’daki gibi devrimci sendikalara bağlı işçi okullarında; devrimci sendikaların yayın organlarıyla (İspanyol CNT’si ülkedeki en yüksek tirajlı gazete olan Solidaridad Obrera dahil 36 günlük yayını kontrol ediyordu ve milyonlarca kitap ve broşür basmıştı) (24). Diğer bir deyişle devrimci sendikalist bir sendika faaliyette geçtiğinde anarşist örgütün propaganda çalışmasına yardımcı olabilir.

Devrimci sendikaların örgütlenme yöntemleri, yani işyerinde güçlü olmak için ideolojik bağlantısı ne olursa olsun her emekçiyi örgütlemek zorunda oldukları için, uzlaşmacı hale geldikleri görüşünü reddediyoruz.

Bunun reformist akımlara kapıyı araladığını yadsımıyoruz. Kendilerine bazen “katıksız sendikalistler” diye adlandıran bu akımlar İtalya, Fransa ve İspanya’daki anarko-sendikalist sendikalarda ortaya çıkmıştır.

Fakat bu durum sadece sendika içerisindeki fikir mücadelesini sürdürmenin gerekli olduğunu gösterir. Bu reformist guruplar engellenebilir. Anarşist örgüt burada açıkça merkezi bir rol oynar. Anarşist gurupların devrimci sendikalar kurulduktan sonra onlarla birleşmesine reformist eğilimlere karşı örgütlü bir güç gerekli olduğu

için karşı çıkıyoruz. Bunun bir örneği tarihte mevcuttur: İberya Anarşist Federasyonu (FAI) 1927’de CNT’nin anarşist ilkelere bağlı kalmasını sağlamak için kurulmuştu. (25)

Devrimci sendikaların büyük miktarda reformist ögeyi çekeceğini sanmıyoruz, çünkü ne kadar militan ve etkin olurlarsa olsunlar ılımlı sendikalara göre devlet ve patron baskısının en ağırını çektikleri için reformistler ılımlı sendikalarda daha rahat ve güvenli bir ortam bulacaklardır.

Tarihteki devrimci sendikaların tabanlarının anarşist olmadığı fikrini reddediyoruz. Eğer iç demokrasi işliyse politikalarında ve yapısında açıkça devrimci olan bir sendikanın üyelerinin de anarşist fikirleri kabul etmiş olması gerekir. En ünlü anarko-sendikalist sendikalardan Fransız CGT’sinin 1. Dünya Savaşı’ndan sonra sosyal demokrat ve Marksist ögeler tarafından ele geçirilmesi gibi eğer reformist eğilimler sendika içerisinde sadece bir azınlık değilse bu sendikanın faaliyetlerinde, bildirilerinde ve yapısında fark edilir.

Anarko-sendikalizmin özünde “apolitik” olduğu savını reddediyoruz. Anarko-sendikalist Uluslararası Emekçiler Birliği gibi örgütler açıkça “şiddeti işyerlerinin ve tarlaların devrimi halk tarafından ele geçirilmesi için verilen mücadelede egemen sınıfların vahşi yöntemlerine karşı bir savunma aracı olarak” görüyor ve “devrimin savunmasının kitlelere ve onların ekonomik örgütüne emanet edilmesi” gerektiğini belirtiyor (26).

Sendikalarda Anarşist Faaliyet Genel Perspektifler

Devrimci bir rol oynayan sendikaların önündeki engellere yukarıda değinilmişti: reformist fikirlerin egemenliği ve sendika bürokrasisi. Sendikaları devrimciye çevirmek için mevcut sendikalar içerisinde anarşist örgütün bir bölümünü oluşturmak için çalışacağız.

Bu gurubun en can alıcı faaliyeti olabildiğince emekçiyi anarşist tutuma çekmektir. Bu faaliyet şunları da

kapsar: Farklı bölgesel mücadeleleri sınıflar arasındaki geniş kavgaya dair bir bilinçte birleştirmek; geçmiş mücadelelerden çıkan dersleri aktarmak; hareket içersindeki reformist ve Marksist tutumlarla mücadele etme ve sendikaların yıkacak kuşatma cihazlarına dönüşebileceği ve merkezileşme ve bürokratlaşma karşıtı bir tavırla yeniden yapılandırılmalarının gerekliliği dahil anarşist fikri yapmak.

İkinci görev sendika içi demokrasi için mücadele etmektir. Bununla aynı bürokratik mevkilere yeni insanları seçmeyi kastetmiyoruz. Tabana karşı daha fazla sorumluluk sahipliği, geri çağrılabilir delegeler sistemi, örgüt içi bilgi akışının sağlıklı hale getirilmesi vs. talep ediyoruz. Uzun vadeli görevimiz sendikaları anarko-sendikalist çizgilerde yeniden yapılandırmaktır.

Esas olarak emekçileri kendi güçleriyle devlete, patronlara ve sendika bürokratlarına karşı kavga vermeye cesaretlendirmeyi amaçlıyoruz. Bu faaliyetimizin odağı üretim bölümleridir.

Anarşist örgütün tüm üyelerinin sendikalı olmasını destekliyoruz. Örgütün hiçbir üyesi kendine emekçiler üzerinde iktidar kurma olanağı veren bir göreve atanmasını kabul etmeyecektir.

İşyeri temsilcileri olarak seçilen üyelerimiz kendilerini üyelerin üstünde istediği gibi hareket edebilecek "temsilciler" olarak değil, tabana karşı sorumlu olan ve geri çağrılabilir delegeler olarak görmelidirler.

Seçim gerektiren görevlere adaylığımızı koyarken sendikanın var olan yapısını kabul etmediğimizi ve tabana karşı sorumluluk, geri çağrılabilirlik, sağlıklı bilgi akışı vs. için mücadele ettiğimizi netçe ifade ederiz.

Gündelik Faaliyetler için Ana Hatlar

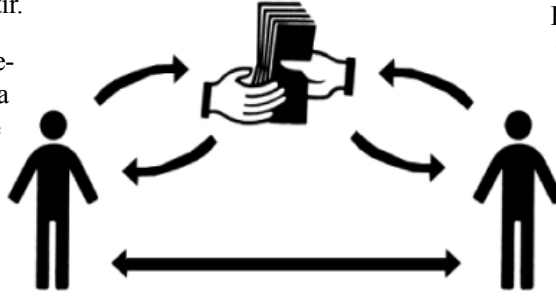
Aşağıdaki noktalar gündelik mücadelelerdeki ana hatlarımızı teşkil eder ve arkasında yatan yöntem sayesinde gündelik mücadeleyi anarşizm hede-

fine bağlar.

Güney Afrika'da, diğer ülkelerde olduğu gibi, siyasi partiler ve sendikalar arasında yakın bağlar vardır (örneğin COSATU, ANC (Afrika Ulusal Kongresi), SACP (Güney Afrika Komünist Partisi) arasındaki Üçlü İttifak).

Buna emekçileri, kapitalistlerin ve devletin çıkarlarıyla (ANC) savaşma güçlerini düşüren biçimsel bir ittifaka sürüklediği için karşıyız. Sınıf düşmanlarından, özellikle de ana sınıf örgütlerimizde, bağımsız olmalıyız.

İkinci olarak bu emekçileri siyasi sorunlarını çözmek için kendi güçlerini kullanmaktansa politikacılara ("hükümetteki yoldaşlarımıza") umut bağlar hale getirir.

Üçüncü olarak, bu emekçileri devletin karakteri yüzünden faydasız bir strateji olan parlamento seçimlerine bağlar. Oy kullanma hakkını ve burjuva/kapitalist demokrasideki diğer siyasi ve sosyal hakları koşulsuz olarak savunuyoruz. Haklar ve kazanımlar, parlamentoya katılarak değil, parlamentoya karşı kitlenin eylemleriyle elde edilir. Fakat devlet çoğunluğun elindeki tarafsız bir aygıt değil, patronların ve yöneticilerin bir silahıdır.

Sendikaların Kitlesele bir İşçi Partisi yaratma çağrılarına karşıyız. Bunun sebebi kısmen parlamenter politikaların nafililiğidir. Bir diğer neden ise tarihin parlamentoya giren emekçi liderlerinin genelde seçmenlerin çoğunluğunu kendilerine çekmek için sosyalist görüşlerinin sesini kısmaları sonucu kendi çıkarlarını düşünen muhafazakâr, ayrıcalıklı ve elitist bir katmana dönüştüklerini göstermesidir.

Devlet Müdahalesi

Grev hakkını sınırlayan ve sendikaların iç işlerine karışan her kanuna ve devletin ve patronların sendikaları yok etmeye yönelik tavırlarına karşıyız.

Her tür "emekçi yöneticileri" ve "emekçi katılımı"na karşıyız. Sendikaların NEDLAC gibi tüm makroekonomik forumlardan çekilmesini talep ediyoruz. Bunlar patronların egemenliğini ve patronlar ile emekçiler arasındaki kökten çıkar farklılıklarını gizleyen entrikalardır. Sendikaları "sosyal ortaklık" içine alarak bağımsızlıklarını eritmeye çalışan her tür yapıya katılıma karşıyız. Sendikaların sebebi ne olursa olsun herhangi bir şirketin hisselerini almasına karşıyız.

Emekçileri olabildiğinde Endüstriyel Mahkeme gibi "tarafsız" örgütleri kullanmaktansa dayanışma eylemlerine teşvik ediyoruz.

Polis Sendikaları

Polisler ve gardiyanlar, egemenleri emekçilerden ve yoksullardan korumak için vardılar ve devletin baskı aygıtının parçalarıydılar. "Zenginlerin ordusu"na karşıyız ve polis sendikalarıyla hiçbir dayanışma eylemine destek vermeziz. COSATU içersindeki Polis ve Cezaevleri Sivil Haklar Sendikası'nın varlığına karşıyız.

Ücretler, İş, İşsizler, Millileştirme

Bir ulusal asgari ücreti destekliyoruz. İşsizlerin teklif edilen her iş için minnettar olması gerektiği düşüncesine karşıyız. Bunun yerine iyi - yani toplumsal olarak yararlı ve iyi ücretli - işler talep ediyoruz.

Her tür iş kaybına karşıyız ve bu mücadelenin sendika hareketi tarafından desteklenen işyeri işgalleri ve grevlerle sürdürülmesi gerektiğine inanıyoruz. Her kapatmaya, işin sürmesi ve ücrette, çalışma koşullarında ve sendikal haklarda düşüşün olmaması talebiyle karşılık verilmelidir. Bunun

millileştirmeyle mi yoksa yeni bir patronu mı gerçekleştireceği bizi ilgilendirmez.

Millileştirmenin her şeyin çözümü olmadığını ve devlet mülkiyetinin bizi (devletin doğasını ve bizim aşağıdan sosyalizm anlayışımızı göz önüne alırsak) sosyalizme yakınlıktır. Fakat özelleştirmeler ve devlet varlıklarının “yeniden yapılandırılması” yoluyla gerçekleşen tüm iş kayıplarına karşıyız.

İş kayıplarına neden olan tüm verimlilik söylemlerine karşıyız.

Zorunlu erken emeklilik, kadınların evin dışında çalışma haklarına saldırılara ve emekli olanların işlerinin yok edilmesiyle oluşan “doğal zayıf”a karşıyız.

İşsizlerin tam sendikal haklara sahip olmasından ve şubelerde işsiz bölümleri açılmasından yanayız. Mümkün olduğunca işsiz örgütleri kurulmalıdır. Bunlar grevcilere yardımcı olarak ve sendikalarla bağlarını koruyarak yakın ilişkiyi sürdürmelidirler. İşsiz örgütleri gerçek yurttaş ve kiracı örgütleriyle daha yakın ilişkiler kurmalıdır. Sendikaların, tesisler sağlayarak, su gibi kamu hizmetlerinin azaltılmasını önleyerek vs. işsizlere destek olmasını savunuyoruz.

Devletin emek yoğun ve kamu yararı güden endüstrilere para akıtması için baskı yapmalıyız. Yerel makamlar tarafından doğrudan istihdam kullanan bir ev yapım programı istiyoruz.

Kadın Hakları

Sendikalara kadınların katılmasının ve seçilmesinin cesaretlendirilmesine gerektiğine inanıyoruz. Sendika komitelerinde kadınlar için “rezerve yerler” oluşturulmasına karşıyız, çünkü bu anti-demokratik olmanın ve sembolik olmaktan öteye gitmemenin yanı sıra gerçek sorunla yüz-

leşmeyi engellemektedir: Sendikaların kadın sorunlarını ciddi şekilde ele almalarının gerekliliği.

Cinsiyet, yaş, tam zamanlı ya da yarı zamanlı çalışma gibi farklılıklara bakıl-

madan tüm üyelerin sendikalarda eşit hak ve avantajlardan yararlanmasını istiyoruz.

Altı aylık ücretli ebeveyn iznini destekliyoruz. Bu iznin patronlar tarafından emekçilerin maaşla alakalı ödeneklerinin ellerinden alınması için kullanılmasına karşıyız.

Kadınların sendika toplantılarına katılmalarını sağlamak için sendikalar çocuk bakımı hizmeti sağlamalı.

Kadınların ev dışında çalışmalarını sağlamak için patronlar tarafından kullanılan emekçilerin denetiminde çocuk bakımı hizmeti sağlanmalıdır.

Çocuklu emekçiler tarafından desteklendiğinde esnek zamanlı düzenlemelerden yanayız.

Sendikaların kadınların gebelikten korunma ve kürtaj dahil üreme yetilerine sahip çıkma hakkını savunmalarını ve bu amaca yönelik kampanyalara maddi ve manevi destek sağlamalarını amaçlıyoruz.

Sendikaların, gey ve lezbiyen emekçilerin haklarını diğer emekçiler ya da patron tarafından tacizine ve ayrımcılığın karşı koruması gerekir.

Sendikal Demokrasi

Sadece makamlardaki insanların de-

ğil, tam zamanlı memurların görevlerinin de değişmesi için mücadele ediyoruz. Karar alma güçleri tabana geri verilmelidir. Tam zamanlı memurların sayısı mutlak asgari değere çekilmelidir. Memurlar sıradan bir aştan fazlasını kazanmamalı ve belli bir zamandan sonra görevlerinden alınarak normal işlerine dönmelidirler. Tüm makamlar seçimle göreve gelir, geri çağrılabilir ve tabana karşı sorumlu hale getirilmelidir. Nihai hedefimiz sendikaların devrimci sendikacılığın perspektiflerine uygun olarak yeniden yapılandırılmalarıdır.

Mümkünse çalışma saatlerinde düzenli şube ve işyeri toplantılarını savunuyoruz.

Tüm komitelere, konferans delegasyonlarına ve ulusal bürolara tabandan emir alma ve geri çağrılmaya bağlı olarak seçimle görev verilmemesinden yanayız.

Tüm grevler sendika ilkeleriyle çelişmedikleri sürece yasal olarak tanınmalıdır. Yüksek maaşlar, daha iyi koşullar, sendikal haklar ya da emekçi sınıfın çıkarlarından yana olan her talep ve çatışma desteklenmelidir.

Tüm sendika toplantılarının kayıtlarının yayınlanmasını istiyoruz.

Eğer devrimciler büyük, hatta küçük bir sendikada bile ulusal büroda seçimle bir makam kazanırlarsa bu desteği sadece bir seçimi kazanmak için kullanmamalıdır. Bunun yerine bu desteği sendika yapısını iktidarı tabana geri verecek ve memurları karar vericiler değil yöneticiler ve kaynak sorumluları haline getirecek şekilde temelden değiştirmek için kullanılmalıdır.

Anarşistlerin Dayanışma Çalışması

Dayanışmanın gerekliliğini bildiğimiz için anarşist örgüt kaynakları derecesinde mücadele içersindeki emekçilere yardım etmelidir. Fakat

bu dayanışma çalışmasını emekçiler İLE yaparız, onlar İÇİN değil. “Bir hizmet sağlamayı” değil, grevcilerin öz-eylemini güçlendirmeyi amaçlıyoruz. Onların sendikayı maddi yardım için zorlamalarını teşvik eder ve sadece bu gerçekleşmediğinde el ilanları vs. sağlarız. Dayanışma eylemleri için bağlantılar, finansal kaynak toplanması ve mücadelenin duyurulmasına yardımcı oluruz.

Bir grevdeki doğrudan amacımız zaferdir. Fakat bu tek amacımız değildir. Anarşist militanlar olarak kendi fikirlerimizi yaymayı ve örgütümüz için insanları kazanmayı hedefleriz.

Özet

(1) Sendikaları savunuyoruz, destekliyoruz ve onlar içersinde çalışıyoruz. Sendikacılıkta devrimci sınıf mücadelesi tavrından yanayız.

(2) Sendikaların üyelerinin koşullarını korumalarını ve geliştirmelerini engelleyen sendika bürokrasisinin ve reformist fikirlerin varlığına karşıyız.

(3) Sendikaların patronların egemenliğini gizleyen ve sendikaların gücünü azaltan sendikalar, patronlar ve devlet arasındaki “toplumsal ortaklık” entrikalarından çekilmesini destekliyoruz.

(4) Sendikaların tüm parlamenter partilerden tamamen bağımsız olmasını savunuyoruz.

(5) Sendikaların kapitalizmi yıkmaya ve anarşist bir toplumun temellerini oluşturma kapasiteleri vardır, fakat bunun gerçekleşebilmesi için azami sendika demokrasisinin ve var olan sendikaların tabanında anarşist fikirlerin öncülüğünün sağlanması gerekir.

(6) Sendikaların devrimleştirilmesinin önkoşulu ideolojik ve taktik birliğe dayanan ve anarşist fikirleri yaymayı amaçlayan bir anarşist örgütün kurulmasıdır.

(7) Faaliyetlerimizi sadece sendikalarla sınırlandırmayız; emekçi sınıfın tamamında örgütlenmeye

çalışırız. Sadece zaten sendikalarda olan emekçilere odaklanmayız; tüm emekçi sınıfı bir büyük sendikada örgütlemeye gayret ederiz.

Notlar

1. Mahno, Arşinov v. d. [1926], Özgürlükçü Komünistlerin Örgütsel Platformu, Emekçi Dayanışması Hareketi tarafından yeniden basımı, İrlanda, s. 14-16; R. Rocker [1948], Anarşizm ve Anarko-sendikalizm; A. Berkman [1989], Komünist Anarşizm Nedir?, Phoenix Pres, Londra, s. 3, 5-6, 72-74; A. Berkman, (1964), Anarşizmin ABC’si, Freedom Pres, Londra, s. 50.

2. “Her sınıf zamanına göre devrimci olabilir, fakat sadece üretici bir sınıf doğası gereği özgürlükçüdür, çünkü sömürmeye ihtiyaç duymaz.” (A. Meltzer, Anarşizm: Lehine ve Aleyhine Savlar, s. 14-15)

3. bkz. A. Berkman [1989], Komünist Anarşizm Nedir?, Phoenix Pres, Londra, Bölüm 12; R. Rocker [1948], Anarşizm ve Anarko-sendikalizm.

4. Rockerbenzer bir noktaya temas ediyordu: “Emekçi sadece toplumsal servetin yaratıcısı ve üreticisi olarak gücünün farkına varır” (1948: 371).

5. Berkman, (1989), pp63-4.

6. Patronların 1980’lerde İngiliz sendikalarına saldırısı üzerine bir tartışma için bkz. H. Pelling, (1992), Britanya Sendikacılığının Tarihi, Penguin Boks, Bölüm 15. Amerikan sendikaları için, M. Davis, (1986), Amerika Rüyasının Tutsakları: ABD İşçi Sınıfının Tarihinde Siyaset ve Ekonomi, Verso, Londra.

7. M. Breitbart, (1979), “İspanyol Anarşizmi: Bir Giriş” Antipode: A Radical Journal Of Geography içersinde, 10 (3) & 11 (1), s. 65. Bu iyi bir makaledir, fakat yazarın şu varsayımı yüzünden ciddi şekilde sorunludur: “İspanya, 20. yüzyılda anarşist-komünizmin ve anarko-sendikalizmin devrimci teori ve pratikler olarak geniş biçimde benimsendiği tek ülkedir” (s. 60). Anarşizm 20. yüzyılda pek çok ülkede devrimci

solda ve sendika hareketlerinde başarıya sahip olmuştur. Örneğin İspanya, Portekiz, Brezilya, Arjantin, Fransa, Meksika, Uruguay, Çin. Diğerlerinde güçlü bir sol ve sendika akımı yaratmıştır: İtalya, İngiltere, ABD, Japonya, Almanya, Bulgaristan, Avustralya.

8. Güney Afrika solunun kapitalizmle uyuma yönelmesine eleştirel bir bakış için Harris, L. , (1993), “Güney Afrika’nın Sosyal ve Ekonomik Dönüşümü: “Orta Yol Yok”tan “Alternatif Yok”a” Review of African Political Economy, no. 57. Sendikaların patronlar ve devletle işbirliğini meşrulaştıran savların bir örneği için Joffe, A. , Maller, J. and E. Webster, (1993), “Güney Afrika’nın Sanayileşmesi: Emeğin karşısındaki Meydan Okuma”, History Workshop and Sociology of Work Unit Symposium. University of the Witwatersrand.

9. Sendika bürokrasisinin artan gücü hakkında bir tartışma için D. Collins, (Temmuz 1994), “İşçi Denetimi” South African Labour Bulletin içersinde, 18 (3); D. Keet, (Mayıs/Haziran 1992), “Şube Temsilcileri ve İşçi Denetimi” South African Labour Bulletin, 16 (5); B. Marie, (Mayıs/Haziran 1992), “COSATU krizde” South African Labour Bulletin, 16 (5).

10. Bu sorun hakkında bir tartışma için S. Buhlungu, (Temmuz 1994), “Büyük Beyin Göçü” South African Labour Bulletin, 18 (3).

11. Sendika bürokrasisi hakkında bkz. Berkman (1989). s. 64-5.

12. Korporatist ve üçlü düzenlemelelerin sendikalar için yarattığı sorunların bir özeti için B. Vally, (1992), Bir Sosyal Sözleşme: İleri Doğru Mu?, Taj Printers. s. 46-67.

13. Bu fikrin basit anlatımları: R. Rocker [1948], Anarşizm ve Anarko-sendikalizm; A. Berkman (1964), Anarşizmin ABC’si, Freedom Pres, Londra, Bölüm 10-14.

14. Devrimci sendikacılığın tanıtımları için Rocker, (1948), s. 363-70, 381-6; W. Thorpe, (1989), Emekçi-

lerin Kendileri: Devrimci Sendikacılık ve Uluslar arası Emek 1913-23, Kulwer Academic Pubs (Dordrecht, Boston, Londra) & International Institute of Social History (Amsterdam); M. van der Linden and W. Thorpe (eds.), (1990), Devrimci Sendikacılık: Uluslararası Bir Perspektif, Scholar Press (İngiltere). Bu tarihçeler eksik odaklanma ve ara sıra anarko-sendikalizm ile reformist/revizyonist sendikacılık biçimleri (bazen “katıksız” sendikacılık olarak adlandırılan) arasında kesin bir çizgi çekememelerinden dolayı sorunludur. Uluslararası Emekçiler Birliği’nin başarılı bir tarihi için P. Avrich, 1984, Haymarket Trajedisi, Princeton University.

15. bkz. E. Conlon, (1993), İspanyol Devrimi: Eylemde Anarşizm, Emekçi Dayanışması Hareketi, Dublin; D. Guerin, (1971), Anarşizm: Teoriden Pratiğe, Monthly Review Press. s. 114-143; Doğrudan Eylem Hareketi, Eylemde Anarşizm: İspanyol Devrimi, Aldgate Pres, Londra. Ayrıca Breitbart (1979).

16. Bu bölümün temelleri için Rocker (1948), s. 370-81. Ayrıca Berkman, (1964), özellikle Bölüm 10; G. P. Maximov, (1985), Anarko-sendikalizmin Programı, Monty Miller Press. Avustralya.

17. Örneğin İspanyol CNT’sinin üretim araçlarının ele geçirilmesinin otomatik olarak “boğularak ölecek olan burjuva devletin tasfiyesine” sebep olacağını savunduğu kaydedilmiştir (D. Guerin, (1971), s. 128)

18. Anarşistlerin var olan sendikalarla nasıl ilişkiler kurması gerektiği tarihsel olarak tartışmalı bir konu olmuştur. Bkz. P. S. Foner, (1965), “‘İçeriden Delme’ Tartışması”, Dünya Sanayi İşçileri (IWW), 1905-17 içersinde (International Pubs, New York, bölüm18) ve William Z. Foster, (1936), Bryan’dan Stalin’e (Lawrence and Wishart, Londra). Bu sorunun ABD Anarko-sendikalistlerini nasıl böldüğü hakkında bir metin için Foster (1936) [Bu metnin yazarı sonradan bir Marksist olmuştur; okuyucunun bunu aklında bulundurması yararlı olur.

19. Haymarket/Chicago anarşistleri için bkz. P. Avrich, (1984), Haymarket Trajedisi, Princeton.

, özellikle s. 72-3 ve John R. Commons v. d. (1918), ABD Emek Tarihi, cilt 2, New York, s. 290-300. FORA üstüne bkz. R. Munck v. d. (1987), Arjantin: Anarşizmden Peronizme, Zed Books. Londra ve New Jersey, bölüm 4-6. CGT hakkında bkz. Thorpe, (1989), bölüm 1 ve Foner, (1965), s. 417. Solidaridad Obrera hakkında bkz. Thorpe, (1989), bölüm 1 ve M. Bookchin, (1977), İspanyol Anarşistleri: Kahramanlık Yılları 1868-1936, Harper Colophon Boks, New York, Hagerstown, San Francisco, Londra, bölüm 7&8.

20. Bu alandaki ilginç inisiyatifler sendikaların enformel sektörü örgütlemeye başladıkları batı Afrika’da oluşuyor. Bkz. P. Horn, Şubat 1997, “Enformel Sektör: Batı Afrikalı kadınlar Örgütleniyor”, South African Labour Bulletin içinde, cilt. 21, no. 1.

21. Klasik anarşizmin geliştirdiği sendikalar, komünler ve bölgeler teorisi için bkz. Guerin, Daniel, (1970), Anarşizm: Teoriden Pratiğe, Monthly Review Press, New York ve Londra, bölüm 2, özellikle s. 56-60. Ayrıca G. P. Maximov, (1985), Anarko-sendikalizmin Programı, Monty Miller Press. Avustralya, s. 42-8. Bio-bölgesel boyutlar hakkında bir katkı için Purchase, Graham, (1991), Anarşist Örgütlenme: Öneriler ve Olanaklar, Black Rose ve Purchase, Graham, (1990), Anarşist Toplum ve Pratik Gerçekleştirilmesi, San Francisco, Sharp Press. Devrimin korunması hakkında bkz. Mahno v. d. , [1927], s. 29-31; Berkman, (1964), bölüm14; Maximov, (1985), s. 49-55.

22. Yerelde anarşist örgütlenme için bkz. N. Rider, (1989), “Doğrudan Eylemin Pratiği: 1931 Barselona Kira Grevi” D. Goodway (ed.), Anarşizm için: Tarih, Teori ve Pratik, Routledge, Londra ve New York. Mujeres Libres (Özgür Kadınlar: İspanya’daki anarşist kadın örgütü) hakkında M. A. Ackelsberg, (1993), “Devrim Modelleri: İspanya’da Kır-daki Kadınlar ve Anarşist Kolektif-

leştirme”, Journal of Peasant Studies, 20 (3); P. Carpena, (1986), “İspanya 1936: Özgür Kadınlar – Bir Feminist, Proleter ve Anarşist Hareket” M. Gadant (ed.), Akdeniz Kadınlar, Zed Booksi Londra ve New Jersey; V. Ortiz, (1979), “Mujeres Libres: İspanyol İç Savaşı’nda Anarşist Kadınlar” Antipode: A Radical Journal Of Geography 10 (3) & 11 (1). İşyeri okulları ve kültürel merkezler için bkz. M. A. Acklesberg, (1985), “Devrim ve Mahalleler: İspanya İç Savaşı’nda seferberlik, de-politizasyon ve dönüşüm algısı” S. C. Bourque et al. (eds.), Dönüşümdeki Kadınlar, Temple University Press, Philadelphia.

23. Mücadeleye ve toplumsal dönüşüme katılımın ve öz-eylemin (örneğin merkezleşmiş ve anti-bürokratik sendikalar yardımıyla) devrim için hazırlığın temeli olduğunu svunan bir görüş için bkz. M. A. Acklesberg, (1985), “Devrim ve Mahalleler: İspanya İç Savaşı’nda seferberlik, de-poltizasyon ve dönüşüm algısı” S. C. Bourque et al. (eds.), Döüşümdeki Kadınlar, Temple University Press, Philadelphia.

24. ABD’li anarko-sendikalist örgüt Dünya Sanayi İşçileri’nin (IWW) propaganda çalışması üstüne kapsamlı bir tartışma için bkz. Foner, (1965), s. 147-157; Kuzey Amerika Sendikalist Birliği’nin propaganda çalışması için bkz. Foster, (1936), bölüm 6; İspanya’da emekçi merkezleri için bkz. Acklesberg (1985); İspanyol basının rakamları için bkz. Rocker (1948), p384.

25. Bookchin, (1977), p213.

26. Alıntı IWA’nın kuruluş kongresinde kabul ettiği Devrimci Sendikacılığın İlkelerinin İlanı metnindedir. Bkz. Thorpe, (1989), Appendix D.

Kaynak:

http://www.zabalaza.net/texts/pam_unions.htm

Çeviri:

Kara Kızıl Notlar

Sendikalizm Tartışması

İşçi Dayanışma Hareketi (İrlanda) ve İşçi Dayanışma Birliği (ABD) arasındaki tartışma

---

Önümüzdeki dört yazı; “Güçlü ve Zayıf Noktalarıyla Sendikalizm”, “Sendikalizm ve Devrim”, “Alan Mac Simoin’un Cevabı” ve “Cevaba Cevap” bir tartışmayı gözler önüne seriyor. İşçi Dayanışma Hareketi (İrlanda) ve İşçi Dayanışma Birliği (ABD) arasındaki bu tartışma anarko-sendikalizm ile anarko-komünizm arasındaki ortaklıklara ve anlaşmazlıklara işaret ediyor ve emekçilerin tarihsel özerk hareketlerini ortaya koydukları deneyimleri değerlendiriyor. Verimli bir yazışma olduğunu düşünüyoruz.

Anarko-sendikalizmin de ve anarko-komünizmin de kendi başlarına birer hedef olmadıkları muhakkak. Emekçi sınıfların tahakkümden ve sömürüden kurtuluşlarının ve böylece yeni daha özgür ve daha eşit bir dünyanın kurulmasının araçları olan strateji ve taktik bütünlüklerinden ibaretler. Buradaki tartışmada taraflar bu dönüşüm için mücadele eden, ama teoriyi genel olarak hafife alma eğilimindeki anarşizmin genelde pek değinmediği konuları (örn. iktidarın ele geçirilmesi, bir ‘siyasa’nın gerekliliği ve taktiksel tartışmaları) işliyorlar. Bu bize göre bir olgunluğun ifadesi. Bu tartışmanın en anlamlı kısmı geleneksel anarşist ve sendikalist taktiklerin ve ilkelerin sorgulanması ve özgürlükçü komünist bir hareketin cevaplaması gereken kimi sorulara dair emekçi sınıfların hareketinin tarihinden çıkartılan bazı cevapları ortaya koymasında yatıyor.

GÜÇLÜ VE ZAYIF NOKTALARIYLA SENDİKALİZM

*Workers Solidarity Movement
(İşçi Dayanışma Hareketi)*

Bu makale ilk olarak Workers Solidarity Movement'in (İşçi Dayanışma Hareketi) teorik yayın organı Red&Black Revolution'ın 1. sayısında 1995 yılında, Dublin İşçi Sendikaları Konseyi delegesi Alan MacSimoin imzasıyla yayınlanmıştır. Aşağıdaki çeviri İDH'nin internet sitesinde bulunan B.K. tarafından yapılmış çevirinin üzerinde pek az oynanmış halidir.

Sendikalizm, bugün liberter hareket içindeki en güçlü eğilimi oluşturuyor. Sendikalizm, büyük işçi sendikaları kurdu, önemli mücadelelere öncülük etti, pek çok ülkede anarşizme popüler ifadesini kazandı. Sendikalizmi anarşist-komünist bir bakış açısından de-

sında sosyalizmin ne olduğu ve onun nasıl başarılacağı konusundaki ortak düşünceler ve fikir ayrılıkları netlik kazandı. Fikir ayrılıkları, nihai olarak, marksistlerin hiç de demokratik olmayan yöntemlerle anarşistleri Enternasyonal'den ihraç etmelerine yol açtı.

müncü ya yaşamını yitirmiş, ya da idam edilmeyi bekler durumdaydı. Sola karşı estirilen terör rüzgarı tüm Avrupa'yı süpürdü. Anarşistler, bir ülkeden diğerine gitmek, yeraltına inmek zorunda kaldılar. Bu durum, hareketin hızla büyümesini tamamen durdurmadı. Patronların terörüne, grevci işçilerin ve ayaklanan köylülerin kurşunlanmasına ve anarşist hareket üzerindeki baskıya tepki olarak, hareket içindeki bir azınlık "öldürerek propaganda" olarak bilinen silahlı bir kampanya başlattı ve bir

**Sendikalizmi
anarşist-komünist
bir bakış açısından
değerlendirebilmek için,
onun kökenlerine, temel il-
kelerine ve tarihsel deney-
imine bakmak zorundayız.**

ğerlendirebilmek için, onun kökenlerine, temel ilkelerine ve tarihsel deneyimine bakmak zorundayız.

Modern sosyalist hareket 1860'lar da biçimlenmeye başladı. Yaygın olarak Birinci Enternasyonal adıyla bilinen Uluslararası Emekçiler Birliği, militan işçiler için giderek bir çekim merkezi haline geliyordu. Hareketin güç kazanmaya başlamasıyla birlikte, marksistlerle anarşistler ara-

Paris işçilerinin kentin kontrolünü kendi ellerine geçirmeleriyle, 1871 Paris Komunu olarak bilinen işçi deneyimi yaşandı. Komün nihai olarak yenilgiye uğratıldığında, 7.000 ko-

C.N.T.-F.A.I.'nin İspanya İşsavaşı'ndaki bir afişi

dizi kral, kraliçe, aristokrat, yüksek düzey politikacı söz konusu eylemler sırasında öldürüldü.

Bu kampanyanın ardında yatan öfkenin nedenleri çok anlaşılır olmakla birlikte, bu eylemler işçi sınıfı kitleleri ile hareket arasındaki mesafenin daha da büyümesine yol açtı. Gizli faaliyet pek çok ülkede norm haline geldi. Kitle içinde faaliyet daha da

İşçilerin pek çoğunun devrimci olmamasının sebebinin, diğer sendikalar-daki örgütsel yapılanmanın tabanın inisiyatif göstermesine olanak tanımaması olduğunu savunurlar.

güçleşti. Koltuk altında bomba saklı çilgin adam imgesi doğdu. Hareket, bu yoldan kayda değer kazanımlar elde edemiyordu.

20. yüzyıl başlarında, pek çok anarşist yeni bir yaklaşıma gereksinim duyulduğunun bilincindeydi. Bunlar, işçiler arasında açık ve kitlesel bir militan faaliyete geri dönülmesi çağrısında bulundular. Geliştirmiş oldukları yeni strateji sendikalizmdi.

Temel fikir

Sendikalizmin temel fikirleri, tüm işçilerin 'tek ve büyük bir sendika' içinde örgütlenmeleri, kontrolün tabanı oluşturan işçilerin elinde olması, denetlenmesi olanaksız profesyonel sendikacılardan oluşan bir bürokrasinin yaratılmasına yönelik her türlü girişime karşı çıkılması önermeleri etrafında biçimlenir. Sendikalistler, diğer sendikal anlayışlardan farklı olarak, sendikanın yalnızca patronlara karşı reformlar kazanılması için değil, fakat ayrıca kapitalist sistemin yıkılması için de kullanılabilmesine inanırlar. İşçilerin pek çoğunun devrimci olmamasının sebebinin, diğer sendikalardaki örgütsel yapılanmanın tabanın inisiyatif göstermesine olanak tanımaması olduğunu savunurlar. Bunların alternatif olarak ileri sürdük-

leri tez, tüm işçilerin, devrimci bir genel greve hazırlık içinde 'tek ve büyük bir sendika' da örgütlenmeleridir.

Sendikalistler, 1922 yılında Berlin'de "Uluslararası İşçi Birliği"ni (IWA) kurarak kendi uluslararası örgütlenmelerini yaratmış oldular. Kuruluş konferansına katılmış işçi örgütleri ve bunların temsil ettikleri işçi sayısı su şekildeydi: 20.000 işçiyi temsil eden 'Arjantin Bölgesel İşçi Örgütü' (FORA), 20.000 işçiyi temsil eden 'Dünya Sanayi İşçileri' (IWW) Şili Örgütü, Danimarka'da 600 işçiyi temsil eden 'Sendikalist Propaganda Birliği', 120.000 işçiyi temsil eden 'Almanya Özgür İşçiler Sendikası' (FAUD), 22.500 işçiyi temsil eden 'Hollanda Ulusal İşçiler Sekreteryası', Portekiz'de 150.000 işçiyi temsil eden 'İşçiler Genel Konfederasyonu', 32.000 işçiyi temsil eden 'İsveç İşçileri Merkez Örgütü' (SAC), Fransa'da CGT'den kopan 100.000 işçiyi temsil eden 'Devrimci Sendikalizmi Savunma Komitesi' ve Parisli 32.000 işçiyi temsil eden 'Federation du Battiment' adlı işçi örgütü. İspanyol CNT, kendi ülkesinde Primo de Rivera diktatörlüğüne karşı şiddetli bir sınıf mücadelesine girişmiş olduğu için, konferansa delege gönderemedi, fakat, bunu izleyen yıl CNT de "Uluslararası İşçi Birliği"ne (IWA) katıldı.

IWA 1920'li yıllarda genişledi. Çok sayıda sendika ve propaganda grubu IWA sekreteryası ile ilişkiye geçti. Bunlar şu ülkelerdendi: Meksika, Uruguay, Bulgaristan, Polonya, Japonya, Avustralya, Güney Afrika, Paraguay, Kuzey Afrika.

IWA bünyesi dışında kalan Brezilya İşçileri Bölgesel Örgütü ve ABD'deki IWW (Dünya Sanayi İşçileri) gibi sendikalist işçi sendikaları da vardı. (IWW kısa bir süre sonra Kanada, İsveç, Avustralya, Güney Afrika ve İngiltere'ye(1) sıçradı.)

Gerileme

Bolşeviklerin iktidarı ele geçirme konusunda gösterdikleri başarı,

Rusya dışındaki işçi hareketine çok büyük zarar verdi. Rusya'da yaşananlar, pek çok ülkede işçi hareketi tarafından heyecan ve hayranlıkla karşılandı; hemen her yerde Komünist Partiler kuruldu. Bolşevik model başarısını kanıtlamış görünüyordu. Pek çok işçi örgütü bu modeli kopya etmeye girişti. Bu gelişme, Sovyet diktatörlüğü gerçeği yaygın olarak bilinir hale gelmezden önce yaşandı.

Her şeye rağmen, sendikalist hareket, sahip olduğu gücü hala büyük ölçüde koruyordu. Sendikalizm açısından, gerçek tehlike faşizmin yükselişiydi. Mussolini'nin iktidara gelmesiyle birlikte, dünyanın en büyük sendikalist işçi sendikası USI ilkin yeraltına inmek zorunda kaldı, ardından dağılıp ortadan kayboldu. Alman FAUD, Portekiz CGT'si, Hollanda'daki NSV, Fransız CDSR, Doğu Avrupa ve Latin Amerika'da daha pek çok örgüt, 1930 ve 40'lı yılların faşizm ve askeri diktatörlük koşullarında ayakta kalamayıp dağıldılar.(2)

Bu dönemde yaşanan ve sendikalizmin en yüksek ve en düşük düzeyini temsil eden İspanyol Devrimi'ne aşağıda değineceğiz.

130.000 işçi üyeye sahip Polonyalı sendikalist işçi sendikası ZZZ, Nazi işgali sırasında yıkıma uğramazdan hemen önce, üyelik için IWA'ya başvurmak üzereydi. Fakat diğer ülkelerdeki sendikalistler gibi, bunlar da savaşarak yenildiler. Polonyalı ZZZ'li sendikalistler, Polonya Sendikalist Birliği gibi, Nazilere karşı silaha sarıldılar ve hatta 1944 yılında "Syndicalista" adlı bir gazete çıkarmayı bile başardılar. Portekiz CGT'si, ülke 1920'lerden beri Salazar diktatörlüğü altında olmasına rağmen, yeraltı faaliyeti yürüten yasadışı bir sendika olarak hala 50.000 dolayında üyeye sahip olduğunu soyluyordu. Almanya'da, FAUD militanları vatana ihanet suçuyla yargılandılar. Toplu halde mahkeme önüne çıkarılan Alman sendikalistlerin pek çoğu toplama kamplarında yaşamını yitirdi.

Burada, bir parantez açarak o yıllarda anti-faşist olduğunu ileri süren İngiliz hükümetinin İspanyol CNT'sine karşı nasıl ikiyüzlü davrandığına işaret etmekte yarar görüyoruz. İngiliz hükümeti, anti-faşist İtalyan sürgünleri İngiltere idaresinde bir ada olan Isle of Man'da gözhapsine almakla kalmadı; bunun yanı sıra, yürüttüğü yeraltı faaliyeti ile İngiliz pilotlara yardımcı olan, Yahudilerin ve aranan anti-faşistlerin İspanya'dan İngiltere'ye kaçmalarına yardım eden CNT üyelerinin isimlerini savaş sona erdikten sonra Franco'nun gizli polis teşkilatına bildirdi.

Sendikalizmden geriye kalan

İkinci Dünya Savaşı sona erdiğinde, Avrupa'daki sendikalist hareket ve IWA hemen bütünüyle çökmüş durumdaydı. CNT, artık sürgündeki bir örgüt durumuna düşmüştü. IWA, savaştan sonraki ilk kongresini 1951'de Toulouse'da [bir Fransız şehri -ç.n.] topladı. Her şeye karşın, IWA hala bir şeyi temsil ediyordu. Pek çoğu artık hayli küçülmüş örgütleri temsil ediyor olmakla birlikte, kongreye çeşitli ülkelerden delegeler katıldı: Küba, Arjantin, İspanya, İsveç, Fransa, İtalya, Almanya, Hollanda, Avusturya, Danimarka, Norveç, İngiltere, Bulgaristan ve Portekiz -Uruguay'dan kongreye destek mesajı gönderildi.

Durum, yeniden ortaya çıkmakta olan anarko-sendikalizm açısından hiç de iç açıcı görünmüyordu. Doğu Avrupa'da Stalinistler özgür tartışmaya, greve ya da özgür işçi sendikaları kurulmasına izin vermiyorlardı -Anarşist sendikaların buna dahil olduğunu belirtmek gereksiz! Batı'da, ABD ve Katolik Kilisesi, Hıristiyan Demokratların ve Sosyal Demokratların kontrolü altındaki yumuşak başlı, uzlaşmacı sendikalara muazzam kaynaklar aktardılar. Bu arada, Rusya Fransız CGT'sini, İtalyan CGIL ve diğerlerini kontrol eden müttefiklerine mali destek sağlayarak aynı yöntemi izliyordu. Güç yitirmiş durumdaki IWA, bu sendikalarla rekabet edebilecek durumda

Bunlar hakkında kimi sonuçlara varırken, bugün sendikalizmin uluslararası anarşist hareket içindeki en büyük örgütlü güç olduğunu kabul ederek söze başlamalıyız. Bu, sendikalist yapıları anlamının özellikle önemli olduğu anlamına geliyor.

değildi. 1950'lerin sonlarına doğru, İsveç'teki SAC, IWA'dan ayrıldı. Artık IWA saflarında gerçekten iş görmekle olan bir sendika kalmamıştı.

IWA, küçük propaganda gruplarıyla, İspanyol ve Bulgar CNT'leri gibi sürgündeki örgütlerin basit bir toplamı durumuna düşmüştü. Bu haliyle ayakta kalabileceği bile merak konusuydu. Fakat 1977 yılında Franco beklenmedik bir şekilde öldü ve Franco rejimi yıkıldı. CNT hızla yeniden serpilip gelişti. Aylarla ölçülebilecek kısa bir dönem içinde, üye sayısı birkaç yüz militandan 150.000 üyeye sıçradı (CNT içinde daha sonra yaşanacak sorunlar sendika içinde bölünmeye yol açtı ve CNT'den yeni bir sendika doğdu. Bugün, bu iki sendikanın toplam üye sayısı 30.000'e zor erişiyor, ancak bu da dikkate değer bir rakam). CNT'nin bu gelişimi, sendikalizmi yeniden anarşistlerin gündemine yerleştiriyor. Bugün, IWA, en azından kısmen sendika olarak işlev gören örgütlere (İtalya, Fransa ve İspanya) ve bir düzine ülkede propaganda gruplarına sahip bulunuyor.

IWA dışında, İsveç'teki 16.000 üyeli SAC, Hollanda'da OVB, İspanyol CGT, Fransız posta işçileri arasında örgütlü Dayanışma-Birlik-Demokrasi örgütü (4), İsviçre'de CRT gibi sendikalist işçi sendikaları ve örgütler bulunuyor. Bunların bazılarının anarşist niteliği reformist niteliğinin gerisinde kalıyor. Bunlar hakkında kimi sonuçlara varırken, bugün sendikalizmin uluslararası anarşist hareket içindeki en büyük örgütlü güç olduğunu kabul ederek söze başlamalıyız. Bu, sendikalist yapıları anlamının özellikle önemli olduğu anlamına geliyor.

Bazı sorunlar

Anarşist-komünistler, sendikalist sendikaların politikalarını, daha doğrusu politikasızlıklarını eleştirmektedirler. Onların kendi ifadelerine, yöntem ve propagandalarına bakarak şu değerlendirmeye varmak mümkün: Sendikalistler, en büyük sorunun, işçileri otoriter, kapitalist dünya görüşüne bağlayan fikirlerden ziyade mevcut sendikaların yapısı olduğunu düşünüyorlar.

Sendikalistler devrimci siyasal örgütler yaratmıyorlar. Sanayide sendikalar kurmakla yetiniyorlar. Devrim için temel sorunun işçilerin fabrikalara ve toprağa el koymasını ileri sürmek noktasında, sahip oldukları strateji apolitik bir niteliğe sahip. Sendikalizm, bundan sonra, devletin ve egemen sınıfın diğer kurumlarının tepe taklak olacağına inanıyor. İşçi sınıfının siyasal iktidarı ele geçirmesi gerektiğini kabul etmiyor. Sendikalistlere göre, tüm iktidar hemen devrim günü feshedilmeli.

Sendikalist örgüt işçi sendikası olduğu için, bir sendika olarak, siyasal düşünceleri ne olursa olsun tüm işçileri kendi bünyesinde topluyor. Tarihsel olarak bakıldığı zaman, pek çok işçinin, sendikalist işçi sendikalarına anarşist düşünceleri benimseydiği için değil, bunların en militan ve en iyi sonuçlar elde eden sendikalar olmaları dolayısıyla katılmış olduğu görülüyor. Bu nedenle, bunlar her zaman reformist eğilimlere sahipler. Bu durum, bir işçi sendikası mı, yoksa devrimci anarşist bir örgüt mü sorusunun doğmasına yol açıyor.

Sendikalistler, işçilerin işyerinde örgütlenmelerinin merkezi önemine yaptıkları vurguda tamamen haklılar. Sendikalizmi, onun işyeri dışındaki insanları örgütleyemediği temelinde eleştirenler yanılıyorlar.

İspanya'daki anarko-sendikalizm deneyimine bakıldığında, sendikalistlerin işçi sınıfının bütününe örgütleyebilmiş olduklarını görüyoruz - İberya Liberter Gençlik Federasyonu, 'Mujeres Libres' (Özgür Kadınlar) ve mahalle örgütlerinin varlığı bunun açık bir kanıtı.

İspanya

Sendikalizmin zayıflığı, onun işçilerin kapitalizme neden bağlandıkları ve devrim için zorunlu olan şeyin ne olduğu konusundaki bakış açısından

Bunun yerine, Halk Cephesi hükümetine destek politikasının içine çekildiler ve bu durum Cumhuriyetçi devlet, oklarını kolektiflere ve milislere karşı yönelttiği zaman suskun kalmalarına ve suç ortağı durumuna düşmelerine yol açtı. CNT içinde "Durruti'nin Dostları" grubu etrafında örgütlenmiş azınlık, işçilere mutlak iktidarı ele geçirmeleri (yani patronlarla veya otoriter partilerle iktidarı paylaşma politikasını reddetmeleri) için çağrıda bulunduğu zaman, sendikadan atıldı.

kaynaklanıyor. 1936/7 İspanyası, anarşist-sendikalist örgütlenmenin en yüksek noktasını ve başarısını temsil eder. Ne var ki, İspanyol sendikalistleri, politikasızlıkları yüzünden, işçi iktidarı için bir program geliştirme, işçi hareketi içindeki (reformizm ve Stalinizm gibi) diğer akımlara karşı siyasal bir mücadele verme kapasitesinden yoksunlardı. Gerçekten de sendikalistler, diğer siyasal akımlarla mücadele etmekten çok, sık sık bunları yok sayma eğiliminde görünürler. İspanya'da, tam bir işçi iktidarı için mücadele ederek sınıfın bütününe rehberlik etme yeteneğini göstere-mediler.

Bunun yerine, Halk Cephesi hükümetine destek politikasının içine çekildiler ve bu durum Cumhuriyetçi devlet, oklarını kolektiflere ve milislere karşı yönelttiği zaman suskun kalmalarına ve suç ortağı durumuna düşmelerine yol açtı. CNT içinde "Durruti'nin Dostları" grubu etrafında örgütlenmiş azınlık, işçilere mutlak iktidarı ele geçirmeleri (yani

patronlarla veya otoriter partilerle iktidarı paylaşma politikasını reddetmeleri) için çağrıda bulunduğu zaman, sendikadan atıldı.

CNT, işçilerin üretim ve bölüşüm araçlarını kendi ellerine almalarının "burjuva devletin tasfiyesine ve boğularak ölmesine" yol açacağına inanıyorlardı. Tarih, bize farklı bir ders anlatıyor. İkili iktidar durumunda, devleti yıkıp çökertmek zorunludur. Bir egemen sınıf tarih sahnesini asla gönüllü olarak terk etmez.

Buna karşılık, "Durruti'nin Dostları" grubu, "Taze Bir Devrime Doğru" adını taşıyan kendi programında, bu konuda net bir tavır sergiliyordu: "Franco'yu alt edebilmek için, burjuvaziyi ve onun Stalinist ve Sosyalist müttefiklerini çökertmek zorundayız. Kapitalist devlet tamamen yıkılmalı ve bunun yerine taban komitelerine dayanan işçi iktidarı kurulmalı. Apolitik anarşizm başarısız kalmıştır." CNT liderliğinin politik kafa karışıklığı öylesine yoğundu ki, liderlik, işçilerin iktidarı ele geçirmesi fikrini "korkunç" buluyor ve bunun "anarşist diktatörlüğe" yol açacağını ileri sürüyordu.

Uluslararası İşçiler Birliği ve onun dışında örgütlenmiş bulunan sendikalist hareket, CNT'nin devrimi "ertelemekle" ve hükümete girmekle hata yapmış olduğunu itiraf etmeyi hala reddediyor. Sendikalistler, bütün bu olayı, "bir kez daha yinelenmeyecek istisnai koşullar" olarak açıklama eğilimindedir. Tarihsel öneme sahip bir yanlışı kabul etmeyi reddettikleri

için, (benzer bir şanslı tekrar yakalamaları durumunda) aynı yanlışı yeniden yapmayacaklarını ummak için ortada makul bir neden yok.

Eleştirilerimize karşın, sendikalist işçi sendikalarının, mevcut oldukları ülkelerde, diğer sendikalardan çok daha ilerici niteliklere sahip olduklarını görmek durumundayız. Bunlar, sadece demokratik sendikalar yaratmakla ve anarşist fikirlerin dinleyici bulabilecekleri bir ortam yaratmakla kalmıyorlar, fakat ayrıca, önderlerle önderlik edilenler, yapanlarla yapılan gözcülük edenler arasındaki ayrımları ortadan kaldıran bir yoldan örgütleniyor ve mücadele ediyorlar. Bu, son derece olumlu, fakat tek başına yeterli değil. Eksik olan şey, hem sendikalarda hem de işçilerin bir araya geldikleri diğer alanlarda anarşist düşüncelere ve anarşist yöntemlere destek kazandıracak bir örgüt. Anarşist-komünistlere düşen görev de bu.

Notlar

1. "Bu, Büyük Britanya Endüstri İşçileri" adıyla biliniyordu.
2. İtalyan ASI ve Alman FAU gibi bazıları yeniden kuruldu, fakat bunlar sadece görece küçük propaganda grupları olarak kaldılar. Kimi zaman, belli bölgelerde sendika işlevlerini yerine getirebiliyorlar.
3. Bu döneme ışık tutan iyi bir metin, Eddie Conlon'un "The Spanish Civil War: Anarchism in Action" (İspanyol İç Savaşı: Eylem İçinde Anarşizm) başlıklı yazısı.
4. 1994 yılı ilkbaharında yapılan işyeri seçimlerinde, bunların postanelerdeki oy oranı yüzde 4'ten yüzde 12'ye, Telekom'da ise yüzde 2.5'tan yüzde 7.5'a yükseldi.

Çeviri:

Kara Kızıl Notlar

Kaynak:

http://flag.blackened.net/revolt/rbr/rbr1_solfed.html

Sendikalizm ve Devrim

Tom Wetzel

- I. İki sınıf mı, üç sınıf mı?
- II. Sendikalizm Nedir
- III. Eşitsiz Bilinç
- IV. Politik Örgüt
- V. Politik İktidar
- VI. İspanya Yenilgisi
- VII. Sonuç

İşçi sınıfı kapitalist düzende sömürülen ve boyunduruk altına alınan bir gruptur. Sınıf mücadelesi veren otorite-karşıtı iki örgüt olarak İşçi Dayanışma Hareketi (Workers Solidarity Movement - İrlanda) ve İşçi Dayanışma Birliği (Workers Solidarity Alliance – A.B.D.) işçi sınıfının kendini sınıf tahakkümünden kurtarabilme ve böylece sınıf bölünmelerinin ortadan kalktığı yeni bir toplumsal yapı kurabilme potansiyeli olduğuna inanmaktadır.

Alan Mac Simoin'un sendikalizmi reddetmesine rağmen gerçekte İDB ve İDH'nin ortaklaştığı noktalar pek çoktur. Bunu ortaya koymaya çalışırken ilkin sınıftan ne anladığıma ve işçi sınıfının kendini özgürleştireceği yola dair düşüncelerime değineceğim.

I. İki sınıf mı, üç sınıf mı?

Sınıf toplumsal üretimdeki güç (iktidar) ilişkileri tarafından belirlenen

toplumsal bir gruptur. Toplumda sınıfın temelini oluşturan gücü (iktidar) sağlayan farklı yapılar olabilir. Toprağın, binaların ve diğer üretim araçlarının mülkiyetinin bir azınlık kapitalist sınıfın elinde oluşu bu yapılardan ilkidir. Bu azınlıktan olmayan geri kalanımız bu mülkiyet durumu yüzünden hayatta kalabilmek için zamanımızı bu azınlığa satmak zorunda kalırız. Marx bu mülkiyet ilişkisini sınıf ayrımının tek sebebi olarak görür. Burada hareketle kapitalizmde iki ana sınıf olduğunu iddia eder, işçiler ve kapitalistler.

İDH bu iki-sınıf teorisini benimser: “sınıflar üretim araçları ile olan ilişkileri aracılığı ile tanımlanırlar; toplumun zenginliğinin üretildiği fabrikalar, makineler, toprak gibi doğal kaynaklar ile olan ilişkileri aracılığıyla. Her ne kadar serbest-meslek sahipleri¹ ve küçük çiftlik sahipleri gibi gruplar olsa da temel sınıflar işçiler ve patronlardır. Zenginliği ve değeri yaratan işçi sınıfının emeğidir.

Patronlar üretim araçları üzerindeki mülkiyet ve kontrol hakları dolayısıyla kanunen bu zenginliğin sahibi olurlar ve onun nasıl bölüşürüleceğine karar verirler.”

Bu yaklaşım gelişmiş kapitalizm için doğru bir tanımlama değildir. Mülkiyet gerçekten de son derece güçlü kapitalist sınıfın bu gücünün temelinde yatan etkidir. Ve küçük işletmelere sahip sınıfın daha küçük malvarlıkları da onların ellerindeki gücün altında yatan etkidir. Ancak çağdaş kapitalizm iş sürecini kontrol edebilmek için devasa işletme hiyerarşileri yarattı. Çağdaş kapitalizm devletin büyümesini gerekli kıldı ve devlet içinde de devlet işlerini yürütebilmek için benzer hiyerarşiler oluşturuldu. Süreç içerisinde kapitalizm benim teknik-yönetici sınıf adını verdiğim üçüncü bir ana sınıf oluşturdu. Bu sınıf yöneticilerden, yöneticilere ve işletme sahiplerine danışmanlık yapan finans uzmanları, avukatlar, mühendisler, mimarlar,

¹ç.n. kendi başına çalışan muhasebeci, doktor, avukat gibi iş sahipleri – self-employed

doktorlar gibi üst düzey uzmanlardan oluşur. Bunlar şirketler ve devlet içindeki emir komuta hiyerarşilerini oluşturan insanlardır. İşçilerin gündelik hayatta yüzleştikleri patronları çoğunlukla bu teknik-yönetici sınıftandır.

sında bir çıkar çelişkisi vardır ve bu dönem dönem mücadeleye dönüşür.

Teknik-yönetici sınıfın önemli bir özelliği onun egemen sınıf olabilme potansiyelidir. Marksist-Leninist devrimlerin tarihsel anlamı budur.

Bu sınıfın kimi üyeleri küçük sermaye birikimlerine sahip olabilir ancak çoğunluğu emekleri ile yaşarlar. Toplumdaki bu ayrıcalıklarının kaynağında üniversite eğitimi, kimi ehliyetler, tanıdıklar, ya da birikmiş deneyim gibi şeyler yatar. Bu sınıfın gücü uzmanlık ve karar alma mekanizmaları üzerindeki görece bir tekel kurmuş olmasından kaynaklanır.

Bu sınıfın kimi üyeleri küçük sermaye birikimlerine sahip olabilir ancak çoğunluğu emekleri ile yaşarlar. Toplumdaki bu ayrıcalıklarının kaynağında üniversite eğitimi, kimi ehliyetler, tanıdıklar, ya da birikmiş deneyim gibi şeyler yatar. Bu sınıfın gücü uzmanlık ve karar alma mekanizmaları üzerindeki görece bir tekel kurmuş olmasından kaynaklanır. Bu sınıf kapitalist gelişimin üretim sürecini ve işbölümünü değiştirmesi sonucu oluşmuştur. Mesleklerin ve iş süreçlerinin, işçilerin ellerinden kavramsallaştırma yeteneklerinin ve özerkliklerinin alınması ve kontrolün yönetici hiyerarşide toplanması şeklinde yeniden düzenlenmesi, şirketlerin işçiler üzerindeki kontrollerinin artmasına, eğitim maliyetlerinin aşığı çekilmesine ve zor bulunan beceriler için ödemek zorunda oldukları ücret maliyetlerini azaltmalarına neden olur.

Teknik-yönetici sınıf bir ölçüde işçi sınıfının sömürülmesine katılır, bu sömürde bir ölçüde pay sahibidir, ancak üretim araçlarının sahipleriyle de bir çelişki içerisinde – Enron’da olduğu gibi şirketleri yağmalayan ve batıran patronlar bu çelişkiye bir örnektir. İdarecilerle, patronlar ara-

Bu devrimler kapitalist sınıfı bertaraf ettiler, kamu mülkiyetine dayalı ekonomiler inşa ettiler, fakat bununla beraber işçi sınıfı boyun eğdirilmeye ve sömürülmeye devam etti. Her Marksist-Leninist devrim bir teknik-yönetici sınıfı egemen sınıf haline getirdi.

Bakunin’in kavrayışına rağmen geleneksel anarşizm hiçbir zaman bir teknik-yönetici sınıf teorisi geliştiremedi. Bu anarşistlerin Sovyet Birliğini yanlış bir şekilde “devlet kapitalisti” olarak nitelermeleri sonucunu doğurdu. İşçi Dayanışma Hareketi şöyle diyor: “1920’lerden beri anarşistler Rus ekonomisinin kapitalist olduğunu, çünkü bu ekonomide üreticilerin üretim araçlarından ayrılması durumunun sürdüğünü ve üreticilerin emeğine tüm kapitalist ülkelerde olduğu gibi bir egemen sınıfa akan artı değer el konması için düşük değer biçildiğini görmüşlerdir.” “Üreticilerin üretim araçlarından ayrılması” yalnızca mülkiyet ilişkisine işaret etmektedir. Bu nedenle İDH karar alma mekanizmalarının ve uzmanlığın tekelleşmesinin ayrı bir sınıf iktidarı temeli teşkil ettiğini görememektedirler.

Ve dahası: “Sovyetler Birliğinde özel mülkiyetin olmaması sıkça Stalinist

Gelecekteki bir devrimde teknik-yönetici sınıfın egemen sınıf haline gelmesini engellemek istiyorsak, bu sınıfa iktidar veren şeyin ne olduğuna ilişkin bir teoriye ve bu sınıfın gücünün çözülmesinin sağlamak için bir programa ihtiyacımız var.

Bu türden yeni bir egemen sınıfın oluşması potansiyeline Bakunin’in öngörülü bir sözünde işaret edilmiştir. Bakunin, Marks’ın devlet yoluyla iktidarı alan bir “bilimsel sosyalizm” partisi önerisinin şu sonucu doğuracağı ikazında bulunur: “Bu yönetim bilimsel zekanın saltanat sürdüğü, gelmiş geçmiş en zorba, en despotik, en küstah ve en küçümseyici rejim olacaktır. Sahte bilginler oluşan yeni bir sınıf ve yeni bir hiyerarşi gündeme gelecektir, dünya, bilgi adına yöneten bir azınlık ile devasa ve cahil bir çoğunluk arasında ikiye bölünecektir.”²

ülkelerin kapitalist olmadıklarının, bir tür yeni “post-kapitalist” mülkiyet rejimi olduklarının kanıtı olarak ileri sürülür.” Burada bir düzenin sınıf doğasını belirleyen şeyin mülkiyet sahipliği olduğunun varsayıldığına dikkat edelim. Gelecekteki bir devrimde teknik-yönetici sınıfın egemen sınıf haline gelmesini engellemek istiyorsak, bu sınıfa iktidar veren şeyin ne olduğuna ilişkin bir teoriye ve bu sınıfın gücünün çözülmesini sağlamak için bir programa ihtiyacımız var. (Ben katılımcı ekonominin teknik-yönetici sınıfın iktidarının çözülmesi için bir program öne sürdüğünü

²Sam Dolgoff, Bakunin, Kaos Yayınları, 340. (ç.n. birkaç kelimeyi bu metindeki orijinal hale göre değiştirdim. Bu metindeki orijinal alıntı şuradan yapılmıştır: Paul Avrich, The Russian Anarchists, p. 93)

düşünüyorum. Bu konuda “Katılımcı Ekonomi ve İşçi Sınıfının Kendini Özgürleştirilmesi” makalemizi inceleyebilirsiniz (http://www.parecon.org/writings/wetzel_emancipation.htm). Bu benim kendi görüşümdür, İDB katılımcı ekonomiyi özellikle desteklemez).

Büyük toplumsal çekişmelerden ve mücadelelerden doğan yeni bir toplumsal düzenin doğması, o süreçte aktif olan toplumsal güçler tarafından belirlenecektir. Böyle bir toplumsal sürecin sonucu olarak ortaya çıkacak toplumun özyönetimli bir toplum olmasını garantiye almanın tek yolu, değişim için mücadele veren ana hareketlerin özyönetimli bir işleyişlerinin ve pratiklerinin olması ve böylece insanların toplumun kendisinin özyönetimli olabilmesi için gerekli olan eşitlikçi ve demokratik pratikleri ve alışkanlıkları geliştirebilmeleridir. İnsanların değişimi sağlama amacını güderken nasıl örgütlendikleri, yolun sonunda varılacak sonucun nasıl olacağını önemli belirleyicilerindendir.

Devrimci bir süreçte faaliyette olan toplumsal güçlerin içlerinde pek çok “komünist” devrimde olduğu gibi yeni bir teknik-yönetici egemen sınıf oluşumunun tohumlarını barındırmamalarını nasıl garanti altına alacağız? Bu sonucu engelleyebilmek için şirket benzeri hiyerarşilerden ya da uzmanlığı, bilgiyi ve karar almayı bir azınlığın elinde yoğunlaştıran eylemlerden uzak duran kitle örgütlerine ihtiyacımız var. Bir konuşmacı olarak açık, kendine güvenli ve etkili olmak gibi özellikler pratik ile geliştirilebilir, ancak kimileri toplumsal hareketlere ileri düzeydeki eğitimlerinden ya da diğer avantajlarından kaynaklanan bu tip avantajlarla gelirler. Hareketler kendi kendini eğitimi besleyen, harekette aktifleşen sıradan insanların yeteneklerini ve bilgilerini

geliştiren eylem ve örgütlenme biçimleri geliştirmelidirler. Böylece bu sıradan insanlar kendi mücadele yollarının planını çizmede daha etkili ve başarılı olabilirler.

ğidir. Hareketin kendisini özyönetimi üretimin üreticiler tarafından özyönetiminin ve toplumun halk tarafından doğrudan yönetiminin işareti ve garantisi olacaktır. Kitlelerin

Hareketin kendisini özyönetimi üretimin üreticiler tarafından özyönetiminin ve toplumun halk tarafından doğrudan yönetiminin işareti ve garantisi olacaktır. Kitlelerin doğrudan iktidar sahibi oldukları, kontrolü ellerine aldıkları bir toplum yaratmak için bu özyönetim süreci kapitalizm içindeki mücadelelerin özyönetim pratiklerinde ortaya çıkmalı ve sağlamlaşmalıdır.

II. Sendikalizm Nedir?

Sendikalizm işçi sınıfının sınıf tahakkümünden kurtulması için bir stratejidir, yani sendikalizm devrimci bir stratejidir. Sınıf mücadelesini içinden insanlığı kapitalizmin baskıcı yapılarından özgürleştirecek bir hareketin gelişeceği süreç olarak değerlendirir. Sendikalistler, Flora Tristan’ın sözleriyle “işçi sınıfının kurtuluşunun işçilerin kendilerinin gerçekleştirecekleri bir iş olması gerektiğini” savunurlar.³ Bu mücadelenin işçilere birlikte örgütlenmek ve patronlara karşı ortak eylemlere girişmek için bir motivasyon sağlayacağını savunuyoruz. Mücadele işçilere toplumsal güçlerini arttırabilmeleri için “sayılarından gelen güçlerini” kullanabilecekleri bir eylem alanı yaratır. Bu mücadele alanı ayrıca işçilerin kendilerini ezen sistemin doğası hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlayan bir hayat okulu vazifesi görür.

Sendikalizmin temel görüşü işçi sınıfının katılımcıları tarafından yönetilen, özellikle üretim yerindeki mücadelelerden kökünü alan kitle örgütlenmeleri oluşturarak, kendini sömürücü sınıfın tahakkümünden kurtarabilecek eylemlilik, özgüven, birlik ve özörgütlülüğü geliştirece-

doğrudan iktidar sahibi oldukları, kontrolü ellerine aldıkları bir toplum yaratmak için bu özyönetim süreci kapitalizm içindeki mücadelelerin özyönetim pratiklerinde ortaya çıkmalı ve sağlamlaşmalıdır. Hiyerarşik kontrol biçimlerine hürmet etme ve teslimiyet alışkanlıklarını ancak böyle kırabiliriz.

Geleneksel olarak sendikalizm işyeri merkezli hareketler, işçi kontrolünü hedefleyen hareketler, patronlara karşı verilen özyönetim mücadelelerini kapsar. Ancak özyönetimli kitle örgütleri oluşturulması stratejisi, işçi sınıfı mahallerinden yükselen, konut meselesine ilişkin mücadeleleri ya da ücretsiz toplu taşımacılık mücadelelerine de uygulanabilir.

III. Eşitsiz Bilinç

Her ne kadar işçi sınıfının kendisini sınıf tahakkümünden kurtarabilme kapasitesini geliştirebileceğine inansak da, bugünkü işçi sınıfı bugün geldiğimiz noktada bu kapasitesini gerçekleştirememiştir. Neden?

Kimi anarşistler tahakkümcü düzenin yıkımını, şu an bile gerçekleştirebilecek kendiliğinden bir isyan olarak düşünürler. Buradaki varsayım işçi sınıfının şu an boyun eğdirilişini kendiliğinden bir hareketle yere çala-

³ç.n. Bu alıntının Marks ve Engels’in “işçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır” formülasyonu ile aynı olduğu açık. Tristan’a, Marks ve Engels anılmadan atıf yapılması hatalı ya da en iyi ihtimalle cahillik olmuş. Anarşist yazındaki marksizme dönük burada bir örneği görülen, bilgisizlik ve yoksamanın hatalı olduğunu düşünüyoruz.

lerinin” olduğunu düşündükleri örgüt biçimlerinin bulunmayışıdır. (Dan Croteau’nun son kitabı “Politics and the Class Divide” –Siyaset ve Sınıf Ayrımı- bu konuyu yazarın çalıştığı büyük posta dağıtım merkezindeki işçilerin gözünden iyi bir şekilde anlatmaktadır.)

Sendikaların hiyerarşik yapısı bu duruma katkı sunar. ABD’deki ulusal sendikalar ve büyük birleşmiş yerel sendikalar, patronlarla yapılan pazarlıkları, şikayetlerin ele alınmasını kontrol eden ve altındakilerle bir sosyal hizmet ilişkisi kuma eğilimindeki bir ücretli memur ve görevliler hiyerarşisinden ibaret olan “profesyonel temsilciler” tarafından yönetilmektedir. Patronlara karşı daha bağımsız ve militan bir duruş sergileyen yerel sendikalar sorumluların engellerine takılıp etkili eylemler gerçekleştirememektedirler. Bir örnek vermek gerekirse, San Francisco Uluslar arası Havalimanı’nda çalışan 600 göçmen bagaj kontrolcüsünün kendilerinin örgütlediği bir kampanya, Bush çetesi onları ABD vatandaşları ile değiştirmeleri tehdidinde karşı bir grev gerçekleştirme noktasına ilerliyordu. Grev havalimanını kapattırarak bir eylem olacaktı. Bu hareket SEIU⁵’nin resmi bir görevlisi tarafından, sendikanın illegal bir grev başlatmakla dava edileceği gerekçesiyle engellendi. 600 kontrolcü mücadele etmeden işlerinden oldular. Başka durumlarda yerellerin gereğinden fazla militanlaştıklarına karar kılındığında, AFL-CIO⁶’nin ulusal sendikaları adına mütevellilik denen bir diktatörlük kurma yetkilerini kullanırlar - bu yerel sendikaların seçilmiş görevlilerini kovar ve atanmış bürokratlar yoluyla yerel birimin kontrolünü ele alırlar.

Özörgütlü mücadelenin ve ortak militan eylemin bir aracı olabilecek “kendilerinin” olan bir örgüte sahip olmaları için işçiler doğrudan kendilerinin

yönettikleri endüstriyel örgütler geliştirmeliler. Özyönetimli sendikacılığın İşçi Dayanışma Birliği’nin programının temeli olmasının nedeni budur. Doğrudan işçiler tarafından kontrol edilen örgütler işçilere, kendilerinin olan bir şeyi kontrol ederek güven kazanmaları olanağını sağlar ve ortak eylemin gelişmesini teşvik eder. Bu önlemler ABD’deki işçi sınıfının bilincinin değişimi için zorunludur.

Kimi anarşistler ve sendikalistler yüzde yüz kapitalizm karşıtı bir programa sahip yüksek düzeyde ideolojik sendikaların kurulması gerektiğini vurgularlar. Anarşist komünist bir programa tam olarak bağlılık taşıyan Arjantin Bölgesel İşçi Federasyonu (FORA), bu temelde kurulmuş büyük bir sendikaya örnektir. FORA politik ve sendikal örgütlenmelerin birbirinden ayrı olmasına gerek duymamıştır. Bu duruma kimi zaman tek örgüt teorisi adı verilir ve Güney Amerika’da forismo olarak adlandırılır.

Bu sendikalistlerin çoğunun, devrim-

Özgürlükçü Turin Grubu⁷ Birinci Dünya Savaşı’nın sonunda Turin işçi hareketi içindeki bir grup anarko-sendikalist eylemcinin oluşturduğu politik bir gruptu. Gramsci ve başka Sosyalist Parti eylemcisi ile birlikte fabrikalardaki Turin işçi temsilcileri konseyi hareketini geliştirmeye uğraştılar. Bu FIOM’un -İtalyan metal işçileri sendikası- sosyal demokrat bürokrasisine karşı gelen bir taban hareketiydi. Söz konusu hareket farklı sendikalara mensup ve farklı ideolojilere sahip işçileri açıkça devrimci amaçlarla, işçilerin üretimin kontrolünü ele geçirmeleri için birleştirmeye çalışan bir hareketti. Tabandan gelen konsey hareketi FIOM’un Turin’deki büyük şubesi ni ele geçirince ve onu tabanın kontrolünü sağlayacak şekilde yeniden yapılandırınca taban Özgürlükçü Turin Grubu’nun bir üyesini, Pietro Ferrero’yu yenilenmiş sendikanın sekreteri seçti. Bunun en azından bir sebebi, Ferrero’nun tabanın öz-yönetimine olan bağlılığı idi (benim

---

Tarihsel bir örnek vermek gerekirse, Özgürlükçü Turin Grubu Birinci Dünya Savaşı’nın sonunda Turin işçi hareketi içindeki bir grup anarko-sendikalist eylemcinin oluşturduğu politik bir gruptu. Gramsci ve başka Sosyalist Parti eylemcisi ile birlikte fabrikalardaki Turin işçi temsilcileri konseyi hareketini geliştirmeye uğraştılar.

---

ci eylemcilerin sendikalardan ayrı politik bir örgütlenme kurmalarını anlamsız bulduğu doğrudur. Ancak MacSimon yanlış bir şekilde tarihteki ve bugünkü tüm sendikalistlerin bu görüşü savunduğunu düşünüyor. İDB her zaman tek örgüt teorisini reddetmiştir. İDB kendisini bir sendika ya da gelecekte sendikaya evrilecek bir örgütlenme olarak değil, otorite-karşıtı eylemcilerin politik örgütü olarak tanımlar.

Tarihsel bir örnek vermek gerekirse,

“1920 İtalya Fabrika İşgalleri” (The Italian Factory Occupations of 1920) adlı makaleme bakınız: <http://www.workersolidarity.org/ital1920.html>. Bu örnekte Turin anarko-sendikalistleri kendilerini küçük ve ideolojik olarak anarşist bir sendika kurarak ayırmak yerine, resmi sendikayı yeniden yapılandırmayı hedefleyen daha geniş bir muhalif taban hareketi içinde çalışmışlardır. Aynı zamanda kendi politik örgütlerini de kendi perspektiflerini ifade etmek amacı ile sürdürmüşlerdir.

⁵ç.n. Service Employees International Union – Hizmet Sektörü Çalışanları Uluslararası Sendikası

⁶Türkiye’deki Türk-İş’in konum ve işlevine denk düşen, ABD’nin en büyük sendika konfederasyonu

⁷Turin Libertarian Group

Yüzde yüz devrimci ve kapitalizm karşıtı bir programa sahip küçük ve ideolojik “devrimci sendikalar” kurma stratejisi şu soruyu yanıtsız bırakır: işçiler nasıl olup da sınıfları için devrimci bir yönelişi benimser hale gelecekler? (ABD’deki Anarko-Sendikalist Dergi şu anda ABD’de, yüzde yüz kapitalizm karşıtı olan “devrimci sendikalar” kurma programını savunan sendikalist bir gruptur. İDB’nin bu strateji ile olan uyumsuzluğu İDB ve Anarko-Sendikalist Dergi arasındaki uzun süredir varolan bir uyumsuzluğun parçasıdır.) Yanıtsız kalan bir diğer soru AFL-CIO sendikaları içindeki işçiler için ne tür bir strateji geliştirileceğidir. İşçi sınıfı mücadelesinin gelişmesi için kurgulanan bir strateji, hiyerarşik AFL-CIO sendikalarında örgütlenmiş olan geniş sayıdaki işçi kitlesi için bir şey söylemedikçe eksik kalacaktır. Sınıf içinde bir öz-gelişim sürecinin yaşanması zorunludur. Kolektif eylemin düzeyi, bilincin dönüşümü üzerinde önemli etkiye sahiptir. İnsanlar daha fazla insanın

birbirleriyle dayanışmak için harekete geçmeye gönüllü olduğunu gördükçe ve kendilerinin de yapabilecekleri eylemlerin örneklerini gördükçe, kolektif eylemi kendi koşullarını iyileştirmek için bir yol olarak görme konusunda cesaretlenir.

Sınıfın gücünün gelişmesi emekçi insanların varolan düzene meydan okurken ne kadar ileri gidebileceklerine dair algılamalarını doğrudan şekillendirir. Dayanışma pratikleri, işçiler arasındaki ilişkilermelerin genişlemesi gibi pratikler yine aynı sebepten ötürü sınıf bilincini şekillendiren başka kilit faktörlerdendir. Bu bir gelişim süreci olduğu için, insanların daha başlangıçta yüzde yüz devrimci bir anlayışla işe koyulmala-

rını bekleyemeyiz. Başlangıçtan yüzde yüz devrimci bir programa bağlı küçük, ideolojik sendikalar kurma fikrine karşı çıkmamızın sebebi bu. Hali hazırda kapitalizme yüzde yüz alternatif bir görüş geliştirmiş bazı eylemciler olacaktır, ama çoğunluk bu görüşü benimsemeyecektir. Zamanla işçi hareketinin radikalleşmesi geniş sayıdaki insanın devrimci, kapitalizm karşıtı bir perspektifi benimsemesi sonucunu doğurabilir. Özyönetimci sendikacılık -sıradan ve “alt” düzey katılımcılar tarafından kontrol edilen kitle örgütleri- sınıf için bir geçiş programıdır, çünkü bu türde bir örgüt işçiler için mücadele-

yi kontrol edebilecekleri bir buluşma noktası, kendilerinin olduğunu hissettikleri bir örgüt işlevi görür. Böylece özgüvenlerini geliştirebilir, bir şeyi demokratik bir şekilde kendi başlarına idare etmeyi öğrenir ve mücadele ettikleri kapitalist iktidar düzeninin içyüzü hakkında daha fazla fikir sahibi olurlar. Bu şekilde kendilerini saran düzeninin radikal bir eleştirisini verebilmeleri ihtimali doğmuş olur. Ancak bu bir kesinlik değil olasılıktır.

Kimi durumlarda AFL-CIO sendikaları içindeki işçilerin yerel şubeyi öz-yönetimli bir şube haline getirmeleri mümkün olabilmektedir. Kimi durumlarda isyan edip, AFL-CIO bürokrasisinden kopup kendilerinin

doğrudan kontrol ettikleri örgütlenmeler yaratmayı zorunluluk olarak görürler. AFL-CIO sendikalarının yerleşmiş olmadıkları işyerlerindeki işçiler için, AFL-CIO’dan bağımsız yeni, özyönetimli sendikalar kurma olanağı vardır. Bir süre sonra, belli sayıdaki radikal ve özyönetimli sendikaların bir araya gelip yeni ve özyönetimli bir federasyon kurmalarını öngörebiliriz.

ABD sendikacılığı ancak geniş alana yayılmış grevlerin yapıldığı, yeni eylem ve örgütlenme biçimlerinin ortaya çıktığı büyük kalkışma dönemlerinde önemli ilerlemeler kaydetmiştir.

İşçilerin patronlara karşı daha etkili biçimlerde örgütlenme yolları arayışı içersinde oldukları böylesi dönemlerde özyönetimli örgütlenme biçimlerinin yaygınlaştıklarını görürüz. (Azalan ücretler, sendikaların kırılması ve iş saatlerinin artması, bunların tümü bugün ABD işçi sınıfının hoşnutsuzluğunun artmasına sebep olmuştur. Bir dizi işçi eylemcisi yeni

bir işçi isyanı patlamasının koşullarının uygun olduğunu düşünmektedir. Dan Clausen’in yazdığı “Yeni bir Kabarma? (New Upsurge)” kitabına bakınız)

Bunların tersine İDH hiyerarşik sendikalardan kopuşu onaylamaktadır: “Kopuş sonucunda oluşan sendikalar uzun dönemde alternatif sağlamazlar, çünkü kendi kopuşlarına sebep olan sorunlar yeni sendikada da ortaya çıkar” (bkz. İDH’nin sendikalar üzerine yazdığı tavrı bildirisini -<http://struggle.ws/ppapers/unions.html>-). Sendikaların bürokratlaşmasına yol açan eğilimlerin, işçilerin oluşturdukları yeni sendikalarda da oluşabilecekleri hatta oluştuğuları kesinlikle doğrudur. Bu eğilimlerin

her zaman galip gelecekleri ise kesin değildir, çünkü toplumun daha genel eğilimlerine bağlıdır. Bize göre işçilerin doğrudan taban tarafından kontrol edilen özyönetimli kitle örgütleri oluşturmaya çalışmamaları gerektiği sonucunu çıkarmak bir hatadır. AFL-CIO'nun ulusal sendikalarından kopma taktiği işçilere bu türden bir örgütlenmeye gitme olanağı verir. Tabanın patronlara karşı olan mücadelesini kontrol edebilmesini mümkün kılan işyeri kitle örgütleri kurma konusunda İDH'nin nasıl bir alternatif gösterdiği bizce açık değildir.

İşçi sınıfının kendisini sınıf tahakkümden kurtarabilmesi için yapması gereken kendi kitle örgütlerini oluşturmaktır. Bu örgütlerle toplumsal değişim yolunda bir planı uygulamaya sokabilir ve özyönetimin işleyeceği yeni bir toplumsal düzeni yaratabilir. Özyönetimci sendikalizm İDB'nin bu amaçla benimsediği geçiş programıdır. Ancak mücadelenin özyönetimi her şey değildir. Farklı işçi grupları arasındaki dayanışma, ırkçılığın etkileri ile baş edebilme becerisi ve şirketlerden, hükümetten ve politikacıardan bağımsız olabileme becerisi, sınıfın daha etkili bir mücadele gücü ortaya koyabilmesinin diğer önemli etkenlerindedir. Irkçılık amerikan toplumunun yapısal bir niteliğidir. Irkçılık sadece bir "fikirlere" yığılmı değil, kültürün içine işlemiş bir toplumsal pratikler yığılmıdır. Irkçılık karşıtı mücadeleler çok önemli ve belirleyicidir.

Kapitalizm karmaşık bir tahakküm sistemidir, sınıf temelli tahakküm biçimi gibi ırk ve cinsiyet temelli de tahakküm biçimleri mevcuttur ve bunlara karşı mücadeleler oluşmuştur. Emekçilerin mücadelesi sadece iş yerlerinde değil, hayatlarının diğer alanlarında da gelişir, kiracıların ev sahiplerine karşı verdikleri ya da ücretsiz toplu taşıma talepleri için yapılan mücadeleler gibi. Sendikalist anlayış, yani toplumun özyönetiminin habercisi olan katılımcıları tara-

findan özyönetimci bir şekilde idare edilen kitlesel mücadele örgütlerinin oluşturulması fikri, işyerinin dışındaki alanlara da uygulanmak üzere genişletilebilir. İşçi grupları mücadelelerini güçlendirmek için işbirliği yapmaya yöneldikçe tek bir sektörü, bölgeyi ya da mücadele alanını aşan birlikleri yaratırlar. Bu bir araya gelişler tüm işçi sınıfını etkileyen sorunları çözmeye yönelmek, tüm sınıfı kapsayan bir program üzerinde konsensüs sağlamak ve dayanışmayı geliştirmek için gereklidir.

İDH'nin dokümanlarında belirsiz kalan noktalar, sınıfın kendi mücadelelerini kendisinin idare etmesini sağlayacak araçları nasıl oluşturacağı ve hem kapitalist sisteme tümten meydan okuyabilmek, hem de kendisinin iktidarı ele aldığı alternatif bir toplumsal düzeni kurabilmek için gerekli olan kitle örgütlerini nasıl geliştireceği sorularıdır. İDH işçilerin sanayide sınıai ağlar oluşturmasını öneriyor. Bu iyi bir şey fakat bu ağlar ne yapacaklar? İşçiler kolektif çıkarlarını ilerletmek için mücadele araçlarına ihtiyaç duyarlar. Eğer işçiler toplumu özyönetim yolunda devrimciyeştirmek için bir hareket oluşturma noktasında iseler, kendileri de özyönetimle işleyen kitle örgütleri kurmak zorundadırlar. İDH bu noktayla hem fikir mi?

IV. Politik Örgütlenme

Emekçilerin işyerleri ve mahallelerdeki kitle örgütleri bugünden yüzde yüz devrimci ve kapitalizm karşıtı bir tutumları olmayacağı için, işçi sınıfının özyönetimli bir toplumu nasıl kurabileceğine dair bir görüşü olan otorite karşıtı eylemciler için ayrı bir örgüt kurmanın zorunlu olduğuna inanıyoruz. Bir başka deyişle sınıf içindeki eşitsiz bilincin bugünkü anlamı, kapitalizmi özyönetimci bir toplumla değiştirme ihtiyacını ve olanağını görenlerin azınlık oluşudur.

Otorite karşıtı eylemcilerin, işçi sı-

nı içindeki "fikirsiz tartışmalarda galip gelmek", savunduğumuz alternatif daha açık ve gözle görülür hale getirebilmek için ve toplumsal hareketlerdeki etkimizi arttırmak için kendilerinin örgütlenmesinin zorunluluk olduğu konusunda İDH ile hem fikiriz. Söylediğimiz gibi: "otorite karşıtı eylemcilerin oluşturacağı bir örgüt, sendikalar gibi acil mücadelelere odaklanmaya meyilli ve genel olarak farklı görüşlerden insanları bir araya getiren kitle örgütlerinde pek bulamayacağımız kapsamlı bir kapitalizm karşıtı vizyonu sunacaktır." (İşçi Dayanışma Birliği hakkında Sıkça Sorulan Sorular)⁸

Etraflarında gördükleri kapitalizmden başka bir düzenin kurulabileceği bir geleceğin mümkün olduğuna pek az işçinin inanıyor olması bugünkü düzene karşı olan direnişin altını oyuyor. Özyönetimli topluma, bugün varolan çeşitli tahakküm biçimlerinin ötesindeki bir topluma dair inandırıcı ve güven verici bir vizyon ve o toplumu kurma yoluna dair bir strateji inancı ve eylemi tetikleyebilmesi açısından önemlidir. Bugün varolanın ötesinde bir gelecek tasarlayabilme, bunu başka insanlara aktarabilme ve bunu gerçekleştirmek için gerçek yaşamda bir yol gösterebilme kapasitesi, en önemli liderlik özelliklerinden biridir. Bu devrimci bir azınlığın önerebileceği türden bir "liderliktir".

Otorite karşıtı militanların oluşturduğu disiplinli ve demokratik bir örgütün devrim için sendikalist bir stratejinin savunucuları olmamaları için hiçbir sebep yoktur. MacSimon sendikalizm ile devrimci politik örgüt arasında bir çelişki olduğunu düşünmekte hatalıdır. Leninistler devrimci ve kapitalizm karşıtı görüşlere sahip azınlığın "öncünün", kendisini toplumsal değişim hareketinin yönetim hiyerarşisi olarak kabul ettirmek için, hareketler içinde iktidarı ele geçirmek üzere örgütlemesi gerektiğine inanırlar. Bu örgütün amacı

⁸Frequently Asked Questions about Workers Solidarity Alliance <http://www.workersolidarity.org/faq.html>

bir toplumsal kriz döneminde kitle hareketini kullanarak devlet iktidarını ele geçirmektir. Bundan sonraki amacı devlet hiyerarşisini kullanarak yukarıdan aşağıya programını uygulamak için devlet gücünü kullanmaktır. Bu anlayış uyarınca “öncü parti” ve emekçi kitleler arasında kurulan ilişki, özünde bir teknik-yönetici sınıf iktidarı ilişkisidir. Marksist Leninist devrimlerin teknik-yönetimci bir üretim biçimi kurmuş olmaları tesadüf değildir.

Bize göre, anti-otoriter militan azınlığın rolü kendi kendini yöneten kitle örgütlenmelerinin örgütlenmesine yardımcı olmak ve sıradan işçiler arasında liderlik yeteneklerinin ve inisiyatifin gelişimine destek olmaktadır. Hedefimiz hareket üzerinde kendi iktidarımızı inşa etmek için hareketteki uzmanlığı ve karar almayı tekelleştirmek değil hareketlerdeki hiyerarşik eğilimlere karşı mücadele etmektir. Uzun dönemli amaç devrimci azınlığın sınıf adına “iktidarı ele geçirmesi” değil, yönettikleri kitlesel özyönetim kurumları yoluyla kitlelerin kendilerinin iktidarı ele geçirmeleridir. Sınıf devrime doğru ilerlerken ve kendisini bir karşı-hegemonik güç olma yönünde geliştirirken, daha da fazla sayıda işçi sürecin etkin faktörleri olma kapasitesi ve iradesini geliştirirken “öncü” ve kitle arasındaki ayrım ortadan kalkma yönünde ilerlemelidir.

sağlamlaştırır ve ekonomik düzen ile toplumun kurallarını yeniden şekillendirirken, bu süreci toplumun bir bütün olarak kendisini doğrudan yönettiği bir tabana dayalı bir yapı yaratmadan tamamlayamaz. Toplum temel kuralları koyacak ve onların uygulanmasını garanti altına alacak, anlaşmazlıklara hakemlik edecek ve herhangi bir silahlı saldırıya karşı koyacak kurumlara ihtiyaç duyar. Toplumun temel kuralları koyduğu, uyguladığı ve kendini yönettiği her türden yapıya ben siyasa (polity) adını veriyorum.

Devlet bir siyasa türüdür ama olanaklı olan tek siyasa biçimi değildir. Devlet özel şirketlere benzer bir emir komuta zinciri hiyerarşisi biçiminde örgütlenmiştir. Devlet kurallarını uygulamak için emri altında hiyerarşik olarak kontrol edilen silahlı insan gruplarına sahiptir. Bu hiyerarşik yapı devleti kitlelerin gerçek kontrolünden uzak tutar. Devletin egemen sınıfların çıkarlarını koruma ve geliştirme rolünü icra edebilmesi açısından bu uzak tutma devlet için zorunludur.

Devletin bu rolü, sınıflı toplumun geçirdiği pek çok değişimler boyunca onun yeniden yaratılmasının sebebinin açıklar. Ekonomik ve toplumsal özyönetime dayalı bir toplum kendisini korumak için uygun türden bir siyasaya ihtiyaç duyar. Böyle bir siyasaya doğrudan ve katılımcı demok-

maları için politik iktidar ele geçirilmek zorundadır. Bu yüzden bir işçi sınıfı devriminin başarılı olması için, devletin dağıtılmasının ve toplumun kendi kendisini doğrudan yönetiminin yeni kurumlarının yaratılmasının zorunluluk olduğunu düşünüyorum. Kitlelerin toplumu kontrol edebilmesinin ve devrimi koruyabilmesinin başka bir yolu var mı?

“İktidarı almak” kavramını Marksistlerin kullandığı doğru. Fakat Marksist kavramın genelde ifade ettiği şey politik parti liderlerinin devletin kontrolünü ele almaları anlamına gelir. Bu yöntemi reddetmemiz, bizi kitlelerin politik iktidarı tabana dayalı kendi kurumlarıyla ele geçirmeleri alternatifine karşı körleştirmemeli. MacSimon’a göre sendikalist strateji “devrimin esas unsurunun işçilerin tarlaları ve fabrikaları ele geçirmesi olduğunu iddia ettiği için apolitikdir. Bunun ardından devletin ve egemen sınıfın tüm diğer kurumlarının yıkılıp gideceğine inanır. İşçi sınıfının politik iktidarı ele geçirmesinin zorunluluğunu kabul etmez.”

Sendikalizmin politik örgütün ya da devrimci süreç içerisinde politik iktidarın kitleler tarafından ele geçirilmesine karşı olduğunu düşünmüyorum. Tarihçi Richard Hyman geleneksel sendikalizmin daha farklı bir tanımını önerir. Sendikalizm “kendiliğinden özylemliliğe, yerel özerkliğe ve partilerden bağımsızlığa vurgu yapar. Bu bağımsızlık politik hedeflerin reddedilmesi anlamına gelmez. Sendikalizmin pek çok ülkede görülen ‘politik olmayan’ birlikçilikten⁹ farkı budur. Bunun tersine devrimci sendikalizm, doğrudan eylemin isyancı potansiyeline güveni, sosyalizmin devletçi versiyonlarına düşmanlığı ve politikacıların hileleri ve arayolculuklarının militan sendikacıların devrimci şevkine ihanet edeceği düşüncesini temsil eder.” (Richard Hyman, Understanding European Trade Unionism¹⁰, p.23)

Politik partileri, seçimlere girmeyi ve devletin kontrolünü hedeflemeyi red-

Devlet bir siyasa türüdür ama olanaklı olan tek siyasa biçimi değildir. Devlet özel şirketlere benzer bir emir komuta zinciri hiyerarşisi biçiminde örgütlenmiştir. Devlet kurallarını uygulamak için emri altında hiyerarşik olarak kontrol edilen silahlı insan gruplarına sahiptir. Bu hiyerarşik yapı devleti kitlelerin gerçek kontrolünden uzak tutar. Devletin egemen sınıfların çıkarlarını koruma ve geliştirme rolünü icra edebilmesi açısından bu uzak tutma devlet için zorunludur.

V. Politik İktidar

İşçi sınıfı çeşitli kitle örgütleri yoluyla toplum üzerindeki kontrolünü

rasiye dayanmak zorundadır. İşçi sınıfının toplumu yeniden kurması ve kitlelerin doğrudan iktidarı kazan-

CNT içindeki devrimci anarşistler çoğu zaman idari pozisyonlar için yapılan seçimlere katılmazlardı. Tutumları şu yöndeydi: öyle bir sendika kurmuşlardı ki temel karar alma organları kitlesel meclislerdi, bu durumda idari görevlerde kimin olduğu ne fark ederdi? Ancak bu hatalı bir tutumdur, çünkü idare kritik bir durumda karar alma mekanizmasını çarpıtabilir. Bu örnekte olan tam da budur.

detmek; devletin yerine bir siyasanın, toplumun tümünü kapsayan bir idarenin geçirilmesinin gereksiz olduğunu söylemek anlamına gelmez. Ancak “apolitiklik” kimi insanlar tarafından MacSimon’un eleştirdiği biçimiyle ele alınmıştır (yazının sonraki bölümüne bakınız). Ben basitçe geleneksel sendikacılığı taklit etmemiz gerektiğini iddia etmiyorum, geçmişin hatalarından dersler çıkarmalıyız. Ancak bunu yapabilmek için de geçmişte ne olduğunu doğru bir şekilde bilmemiz gerekir. İDH ile uzlaştığımız nokta iktidara dair bir kafa karışıklığının İspanya devriminin yenilmesinde önemli bir rol oynadığıdır. Ben bu kafa karışıklığının kökünün geleneksel anarşizmde olduğunu düşünüyorum. Anarşistler çoğu zaman, tahakkümden özgürleşmenin yeni bir politik iktidar yapısını gerektirdiğini görmekte pek tutarlı olamamışlardır. Kimi zaman anarşistler toplumun tümünü kapsayan hiçbir öz-idare ya da öz-yönetim kurumunun bulunmadığı bir toplumun var olabileceği fikrini ileri sürerler (Örneğin, Michael Taylor, Community, Anarchy, and Liberty).¹¹

VI. İspanya Yenilgisi

MacSimon İspanya örneğini ele alıyor, bu örneğe biz de bir göz atalım. Temmuz 1936’da sendikalist CNT

sendikalar federasyonunda örgütlü işçiler (polis de ortaya koyduğu ciddi bir destek ile) Barselona’nın sokaklarında İspanya Ordusu’nu yenilgiye uğrattılar. Bu zaferi izleyen haftalarda kendi öz-yönetimli sendika ordularını kurdular ve üretim araçlarının kontrolünü devraldılar. Katalonya’daki bölgesel hükümeti devirerek devrimi sağlaştırdılar. Barselona’daki sokak savaşının bitiminden sonra 21 Temmuz’da CNT’nin bölge sekreteri Mariano Vazquez ne yapılacağına karar vermek için bir sendika konferansı çağrısı yaptı. Anlaşılan o ki, Vazquez İspanya hükümeti il başkanı Luis Companys’in İspanya ordusuna karşı savaşan tüm milisleri koordine etmek için bir “Anti-faşist Milisler Merkez Komitesi” kurulması önerisini kabul etme eğiliminde idi. Böyle bir hareket hükümetin varlığının sürdürülmesini kabul etmek demektir.

CNT içindeki devrimci anarşistler çoğu zaman idari pozisyonlar için yapılan seçimlere katılmazlardı. Tutumları şu yöndeydi: Öyle bir sendika kurmuşlardı ki temel karar alma organları kitlesel meclislerdi, bu durumda idari görevlerde kimin olduğu ne fark ederdi? Ancak bu hatalı bir tutumdur, çünkü idare kritik bir durumda karar alma mekanizmasını çarpıtabilir. Bu örnekte olan tam da

budur.

İyi tanınan anarşist militanlar bölge sekreteri koltuğunu istemedikleri için bu görev Federica Montseny tarafından önerilen Mariona Vazquez’e verildi. Montseny bir yazardı, babası Juan Montseny büyük bir yayınevi kooperatifi olan Ediciones Revista Blanca’yı kurmuştu. Hem Federica hem de CNT’nin kilit Temmuz toplantısının bir başka katılımcısı Sinesio Garcia (Abad Diego de Santillan takma ismini kullanırdı yazılarında) bu yayınevinde çalışmaktaydılar. Stuart Christie, Vazquez’in Montseny’i çevresinden yakın arkadaşlarını toplantıya davet ettiğini, böylece bu bağımsız entelektüellerin Company’nin önerisine nasıl cevap verileceğine dair toplantıda gereğinden fazla temsil hakkı kazanmış olduklarını iddia eder. Juan Garcia Oliver anılarında Montseny ve onun çevresini “sendikalizm karşıtı anarşistler” olarak nitelendirir (Stuart Christie, We, the Anarchists , p. 104)¹²

O toplantıda CNT içindeki bazı sendikalistler “o ana dek hiç bu kadar umut verici olmamış bu ortamda toplumsal devrimi ilerletmeyi” savundular. Juan Garcia Oliver’in ve Bajo Llobregat’tan (Barselona’nın güneyindeki mavi-yakalı sanayi bölgesi) gelen delegasyonun da dahil olduğu bu grup bölgesel hükümeti, yeni toplumsal düzeni savunmak ve birleşik bir emekçi milisini idare etmek için, bölgedeki tüm sendikalara karşı sorumlu olacak bir bölgesel Savunma Konseyi ile değiştirmeyi önerdi. Önerdikleri şey açıktır ki, emekçi sınıf tarafından kontrol edilen yeni bir siyasanın temelini atmak idi. CNT’nin özgürlükçü komünist programını uygulamaya koymak için bir fırsat yaratılmış olduğunu düşü-

⁹Sendikacılık olarak çevirdiğim yerlerde yazarın kullandığı kelime ‘syndicalism’dir. Burada ‘birlikçilik’ olarak çevirdiğim, yazar tarafından kullanılan kelime ‘unionism’dir. Tarihsel olarak ‘syndicalism’, ‘unionism’e göre daha radikal ve politik bir işçi örgütlenmesi hattını ifade etmek için kullanılagelmiştir. Ancak ‘union’ ve ‘syndicate’ kelimeleri arasındaki nüansın Türkçede karşılığı yok; ikisi de geleneksel olarak sendika olarak çevrilmekte. ç.n.

¹⁰Avrupa Sendikacılığını Anlamak

¹¹Toplum, Anarşi ve Özgürlük

¹²Biz Anarşistler

nüyorlardı.

Bu program CNT tarafından sadece iki ay önce Zaragoza Kongresi'nde kabul edilmişti. Bu programda öz-yönetimli bir toplumun temel yapı taşları olarak, emekçilerin işyerlerindeki birliklerinin –emekçi konseyleri-, mahalle meclislerinin ve bunların şehirlerdeki, bölgelerdeki ve nihayet tüm ülke çapındaki federasyonlarının kurulmasını ortaya koyuyordu. Mahalle meclisleri tüketicilerin isteklerini bildirmelerinin mekanizması olacak ve sanayiler sınıai federasyonları tarafından yönetilecekti. Bölgesel ve ulusal düzeyde yapılacak tabandan gelenlerin katıldığı kongreler temel kuralları koyacaktı.

Toplum-çapında kurallar koyan, özel bir ekonomik yapıyı empoze eden ve bu toplumun düzenini savunmak için silahlı bir milis kuran bir çerçeve açıktır ki bir siyasadır. Bu politik ve ekonomik yapıyı kurmak demek kitlelerinin toplumdaki iktidarı ele almaları demektir. Barselona'da Temmuz 1936'da CNT içindeki tartışmalarda Federica Montseny ve onun yakın çevresi, varolan hükümetin bir savunma konseyi ile değiştirilmesine bunun bir “anarşist diktatörlük” olacağı gerekçesiyle karşı çıktılar ve ne yazık ki o tartışmada galip geldiler. Montseny çevresinin “iktidar karşıtlığının” kökü geleneksel anarşizmin derinliklerinde yatar. Katalonya'daki işçilerin çoğunluğunun CNT'ye üye idi ve bir Savunma Konseyi diğer sendikalara da temsil hakkı verecekti. Bu düzen nasıl bir “diktatörlük” olarak adlandırılabilir ki? Elbette ki patronlara kaderlerini zorla kabul ettireceğiz. Bir proleter devriminin yaptığı tam da budur. Emekçi sınıf, toplumun idaresini devralmadan, kendisini tahakkümden özgürleştiremez ve bunun anlamı “iktidarı almak”tır.

CNT'nin hükümeti devirmeme yönündeki kararının arkasındaki tek argüman bu değildir. Abad Diego de

Santillan, Halk Cephesi hükümetinin İspanya'nın altın rezervlerinin bir bölümünü Katalonya'ya aktarması yolunda oyuna getirmek için, resmi hükümetin varlığını görünüşte sürdürmesine müsaade etmeleri gerektiğini, CNT'nin milis birliklerini güçlendirmek için bu altınlara kesin olarak ihtiyaç duyduğunu savunur. De Santillan'ın, İngiltere'nin kıyıya bir çıkarma yaparak müdahalede bulunma olasılığından korktuğu anlaşılıyor. Gerçekte De Santillan'ın tutumu safçadır. Madrid'teki liderler, Katalonya'daki hakimiyetin arkasındaki gerçek iktidarın anarşistler olduğunun farkındaydı ve altın talebini reddetti.

Anarşistler en büyük güce sahip oldukları Katalonya'nın sanayileşmiş bölgesinde, emekçi sınıfı devletten ayrı bir biçimde birleştiren bir tabana dayalı yapı kurmama hatasına düşerek, Cumhuriyetçi devlete teslimiyetlerini kaçınılmaz hale getirdiler. CNT üye kitlesinin büyük bir bölümü, faşist ordu ile girişilecek bir ölüm kılım mücadelesinde sosyalist sendikalarla birleşmekte ısrarcıydılar. Bu birleşme Halk Cephesi partilerinin savunduğu gibi Cumhuriyetçi devlet üzerinden liderlerin birliği şeklinde mi, yoksa yeni özyönetim kurumları üzerinden emekçilerin birliği şeklinde mi olacaktı? Katalonya'da hükümeti, emekçilerin politik iktidarını oluşturacak yeni kurumlarla değiştirmeme hatasına düşerek anarşistler kendilerini, Halk Cephesi stratejisini izleme yönündeki büyük baskıya karşı koyabilecekleri hiç bir yolun kalmadığı bir durumda buldular.

“İktidarı almak” mı yoksa Halk Cephesi hükümeti ile işbirliği yapmak mı tartışması Ağustos 1936'nın sonlarındaki anarko-sendikalist sendikalar Katalonya bölge toplantısında yeniden alevlendi. Juan Garcia Oliver burada yeniden bölge hükümetinin dağıtılması ve onun yerine politik partilerin temsil edilmeye-

cekleri işçi konseylerinin geçirilmesi fikrini ısrarla savundu. Sendikaların gelip kapılarına dayanan kaskatı bir durumdu, hükümet ile işbirliği mi, yoksa iktidarı almak mı? Bu tartışmayı inceleyen CNT tarihçilerinden biri durumu şöyle betimliyor: “eski apolitik geleneğe, ‘acracista’ (anti-iktidar) düşüncelere bir geri dönüş olduğuna şüphe yok. Bu geleneğin önermeleri yaşanan olaylar tarafından ezilip geçilmiş, boğulmuş olsa da, kimileri bunları ısrarla savunmaktaydı...” (A. Skirda, Facing the Enemy , s.157).¹³

Peki savunma konseyi önerisinin, Bolşeviklerin Ekim 1917'de Rusya'da devlet iktidarına el ko-malarından farkı nedir? Rusya'da politik parti liderleri, kitlesel işyeri örgütlerine karşı doğrudan sorumlu olmayan bir hükümet kabinesini yönetmekteydiler. Yönetimleri altında yukarıdan aşağıya hiyerarşik bir şekilde işleyen, sadece üstlerine karşı sorumlu olan bir ordu ve politik polis (Cheka) bulunmaktaydı. Pek çok sanayi işletmesini yönetmesi için kendi yöneticilerini atadılar. Öte yandan İspanya'daki Savunma Konseyi önerisi kitlesel işçi örgütlerine ve onların temsilci kurullarına karşı sorumlu olan bir organ yaratmayı hedeflemekteydi. Onun silahlı gücü sendikalar tarafından ve onlar için yaratılmış olan seçilmiş komite ve kurullar tarafından yönetilen özyönetimli bir işçi milisi olacak idi. Sanayi işletmeleri sendikalar tarafından ele geçirilmişti ve işçilerin kendilerinin yaratmış oldukları örgütler aracılığıyla özyönetimle idare edilmekteydiler. Ve hiçbir zaman Savunma Konseyi'nin ekonomiyi idare edeceği önerilmemişti.

Sonuçta sendika toplantısında temmuz ayında alınmış olan hükümeti devirmeme kararı CNT tarafından yeniden kabul edildi. 1936 yazındaki ulusal CNT konferansında, Katalonya'daki CNT hükümetle işbirliği yolunu sürdürürken, ulusal

¹³Düşmanla Göğüs Göğüse

CNT İspanya'daki bölgesel hükümetler yerine bölgesel Savunma Konseyleri kurma düşüncesini kabul etti ve Halk Cephesi hükümetini CNT ve UGT temsilcilerinden oluşan bir Ulusal Savunma Konseyi ile değiştirmeyi önerdi. Anti-otoriter ilkeler ile tutarlı olması için Savunma Konseyi, yerel temsilcilerin tabanda yapılan kongrelerine karşı doğrudan sorumlu ve hesap verebilir olacaktı. UGT'nin başkanı Largo Caballero bu öneri reddetti. Buna rağmen CNT kırsal Aragon bölgesinde bir bölgesel Savunma Konseyi kurdu. Ancak CNT devrimin en güçlü olduğu Katalonya'da bölgesel bir işçi konseyi kurmayarak, pazarlık gücünü önemli ölçüde azaltmış oldu. Eğer Katalonya'daki hükümeti devirmiş olsalardı, bu durum sosyalist UGT üzerinde tüm İspanya'da benzer bir strateji izlemek yönünde muazzam bir baskı oluşturacaktı. Buna kanıt olarak Şubat 1937'de Stalinistlerin iktidarı ele geçirme hamlelerine karşı Caballero'nun CNT-UGT Ulusal Savunma Konseyi fikrini uygulamaya yaklaşmış olması verilebilir.

Daha sonra İç Savaş döneminde, Durriti'nin Dostları grubu bir Ulusal Savunma Konseyi çağrısını yeniden canlandırdılar. WSM Durriti'nin Dostları'nın savunduğu şeyi, daha önce öne sürülenlerden bütünüyle farklı, "geçmişin hatalarından öğrenilen" bir şeymiş gibi gösteriyor. Ancak göstermeye çalıştığı gibi Durriti'nin Doslarının çağrısı orijinal sendikalist ilke ve hedeflerine geri dönmeye yönelik bir çağrı idi. Juan Garcia-Oliver ve Bajo Llobregat'ın CNT'sinin Temmuz 1936'da öne sürmüş olduğu perspektifi yeniden canlandırmaktaydılar.

MacSimoin geçmişin hatalarından dersler çıkarmamız gerektiğini söylerken elbette ki haklıdır. Geleneksel anarşizm ve sendikalizm bize tam olarak rehberlik edebilecek nitelikte değildir; aşmamız gereken sınırlar içermektedirler. Katalonya'nın emekçi sınıfının kitle örgütleri tarafından iktidarın alınmasının bir diktatörlük

kuracağı fikri buna bir örnektir.

Ancak sendikalizmden öğrenmemiz gereken şey onun özünü oluşturan, işçi sınıfının bu toplumun içinde kendi gücünü, iktidarını geliştirmek ve toplumun kontrolü konusunda patronlara meydan okuyabilmek için kendi özyönetimli kitle örgütlerini geliştirmek zorunda olduğu öngörüsüdür. Kitlelerin doğrudan yetkilendirildikleri, kontrolü doğrudan ele aldıkları bir toplum kurmak için, bu özyönetim süreci kapitalizm içindeki mücadelelerde ortaya çıkmalı, başlatılmalı ve bu mücadelelerdeki yeri sağlamlaştırılmalıdır. Sınıfsız bir toplum sadece emekçi insanların doğrudan kendi emekleri sonucunda oluşturulabilir ve bunun için gerekli olan emekçilerin kendi özyönetimli hareketlerini geliştirmeleridir.

V. Sonuç

WSM ile anti-otoriter militanların "işçi sınıfı içindeki tartışmalarda galip gelebilmek" için kitle örgütlerinden ayrıca örgütlenmelerinin zorunlu olduğu konusunda hemfikiriz. İDB'nın kendisi böyle bir politik örgüttür. Sendikaların toplumsal değişim için tek başlarına yeterli olduğunu savunan kimi sendikalistlerle hemfikir değiliz. Öte yandan İDH "fikirlerin" önemini gereğinden fazla vurgulayarak, kolektif eylemin, dayanışmanın yaygınlaştırılmasının ve özörgütlenmenin işçi sınıfı bilincinin oluşumundaki önemlerini küçümsemektedir. İDH ile MacSimoin'un tanımladığı biçimiyle "apolitiklik"i reddetmek konusunda anlaşsak da, sendikalizmin bu anlamıyla "apolitik" olmak zorunda olmadığını düşünüyoruz.

İkincisi, İDH ile CNT'nin Katalonya'daki hükümeti, bunu yapabileceğine varken, devirmeme hatasının devrimin yenilgiye uğramasındaki temel bir etken olduğu konusunda anlaşıyorum. Ancak bu hatanın sendikalizmin özünden kaynaklandığı fikrinde değilim. Bu hatanın kaynağını geleneksel anarşizmin

politik iktidara ilişkin kafa karışıklığından aldığını söylemek daha doğru olacaktır.

Katalonya CNT'sinin hükümeti devirmeme hatasının kökünde kısmen kimi "iktidar-karşıtı" entelektüel anarşistlerin etkisi olduğu kadar hazırlıksızlık da vardır, iki ay önceki Zaragoza Kongresi'nde sendikaları birleştirmek için bölgesel Savunma Konseyleri kurulması ihtiyacını göremediler ve buna uygun hazırlık yapmadılar. İspanya hareketinde iktidarı almanın önemini farkında olan sendikalistler bulunmaktaydı.

Üçüncüsü, her ne kadar sendika bürokrasisi kolektif eylemin önüne geçtiği için sınıf bilincinin gelişmesinde şu ana kadar bir engel işlevi görmüş olsa da, sendikalizm bilincin gelişmemesindeki tek faktörün bu olmadığını savunur. Bir başka faktör de Amerikan işi hareketinin sektörcü yaklaşımıdır – her sendikanın dar bir şekilde kendi çalışma koşulları ile ilgilenme ve işçi sınıfını genel olarak etkileyen toplumsal meselelerle uğraşmak için daha geniş bir ittifak ve program arayışı içinde olmama eğilimi. Ayrıca başka bir faktör ırkçılıktır. Kapitalizm karşıtı görünür bir politik kültürün –alternatif düşüncelerin yokluğu da açıklamanın bir parçasını oluşturmaktadır.

Dördüncüsü, İDH ile "işçileri kapitalizme bağlayan" fikirlerin sorunun önemli bir parçasını oluşturduğu

konusunda ortak düşünüyoruz, ancak işçilerin neden "kendilerini kapitalizme bağlayan" düşüncelere sahip oldukları sorusu cevaplanması gereken bir sorudur. MacSimoin bu olguya uygun bir açıklama getirmemekte.

Ceviri:

Kara Kızıl Notlar

Kaynak:

<http://www.workersolidarity.org/revolutionandsyndicalism.html>

Alan MacSimoin'un Cevabı

Sanırım bu makalenin on yıl evvel yazıldığını söylemekle başlamalıyım, verilen örneklerin 1994'ten daha öteye geçmelerinin sebebi bu. Daha önemlisi Tom ile konularımız arasında büyük bir ortaklık olduğu konusunda hemfikirim. Ortak bir hedefe sahibiz, farklılıklarımız o hedefe nasıl ulaşacağımıza dair dostça farklılıklar.

Eğer (işçi sınıfının yönetici kesimi değil de) ayrı bir teknik-yönetici sınıf varsa, onların kendilerine özgü sınıf çıkarları nedir?

Üçüncü bir Sınıf?

İki temel sınıf mı, yoksa üç temel sınıf mı var? Eğer (işçi sınıfının yönetici kesimi değil de) ayrı bir teknik-yönetici sınıf varsa, onların kendilerine özgü sınıf çıkarları nedir? Ve daha önemlisi bunun kitle örgütlerimiz, mahallelerimiz ve politik örgütlerimizdeki günlük pratiklerimizde yarattığı etki nedir? En nihayetinde Enron'un yağmalanması kapitalizmin başlangıcından beri olagelmiş uzun bir dolandırıcılıklar listesinin son halkasından öte bir şey

değil. Kapitalizm içindeki ve kapitalistler arasındaki çatışmalar yeni bir şey değil. Nitekim patron sınıfının ortak çıkarına en uygun olanı bir tür yürütme komitesi olarak bulup, çatışan patronlar arasında uzlaşma sağlaması için devlete ihtiyacı var. Patronlara bireysel olarak bırakılsa, her bir patron ekonomik ve politik istikrarı koruma kaygısı olmaksızın, kendisini diğer patronların zararları pahasına zenginleştirmeye çabalar ve kapitalizm bütünüyle dizginsizleşmiş "haydut baron" kapitalizme geri döner.

Stalinist rejimlerde (Rusya, Çin, Kuzey Kore, vb.) kapitalist sınıf feodalizme karşı mücadelesini ve ekonomiyi modernleştirme sürecini tamamlayamayacak kadar zayıftı, bu yüzden "modernleşmeciler" bu işi yapmak için devlet aygıtını kullandılar. Bu ülkelerde devlet kapitalizminin uygulandığı bir ekonomi inşa edildi. İkinci Dünya Savaşı'nın sonrasında bağımsızlığını kazanan ülkelerden bazılarında (pek çok Afrika ülkesinde) aynı süreci görüyoruz. Ancak buralarda devlet kapitalizmi kurulmadı, bunun yerine gerçekleşen "normal" kapitalist sömürünün gelişimi için en temel düzeyde bir alt yapının kurulması ve yerli bir patron

sınıfının büyümesi oldu.

Bu ekonomileri ortak¹ mülkiyete dayalı olarak görmek pek doğru bir yaklaşım değildir. Bunu diyebilmek için devlet mülkiyeti ile ortak mülkiyetin aynı şey olduğunu düşünmemiz gerekir. Bu ikisinin aynı olduğunu iddia edebilmek için, devletin toplumun büyük bir çoğunluğunun çıkarlarını temsil edebilecek kapasitede bir yapı olduğu kabul edilmelidir.

Ancak eminim ki Tom'un kastettiği şey, bireysel mülkiyetin Stalinist ekonomilerin temelini oluşturmadığıdır. Tom bu konuda haklı, peki ama kapitalistler ortaklaşa bir şekilde, devlet yoluyla sahip olamaz ve kontrol edemezler mi? Bugün İrlanda'da durum elektrik tedariki, posta, demiryolları, ulusal havayolları, su tedariki gibi sektörlerde hala bu.

Devrim niye hala olmadı?

Tom İşçi Dayanışma Hareketi'nin, sınıfımızın devrime doğru harekete geçememesinin sebebinin sınıfımızı kapitalizme bağlayan fikirlerin varlığı olduğunu iddia ettiğini söylüyor. Ancak işçi sınıfının devrimleşmesinin altında yatan nedenin anarşist düşüncelerle buluşmamış, onları keşfetmemiş olması olduğunu öne

¹ç.n. Bu kelimenin İngilizce metindeki karşılığı 'public'. 'public' kelimesi genelde 'kamu' olarak tercüme edilir. Ancak 'kamu' dilimizde daha çok 'devlete ilişkin' gibi bir anlam taşıırken, İngilizcede 'halka ait', 'herkese ait' gibi bir anlamı vardır. Yazarın burada kullandığı anlam bu olduğu için 'ortak mülkiyet' demeyi tercih ettim.

sürdüğümüzü ve bunun da yetersiz bir açıklama olduğunu söylerken perspektifimizi yanlış anlamış oluyor. Getirdiğimizi varsaydığı açıklamanın yetersiz olduğu konusunda son derece haklı. Fikirler ancak insanlar onları eyleme geçirecek kadar kendilerine güvendiklerinde gerçeklik kazanırlar. İDH'nin insanları kazanılabilir hedefler için (bu zaferlerin pek çoğunun çok küçük olacağına bakmaksızın) mücadele etmeye çekme çabasına yaptığı vurgunun altında yatan tam da bu düşünce. Emekçi insanları, 'iyi şeylerin gerçekleşmesi' için bir takım dış güçlere güvenmek yerine, kendi çıkarları için kendilerinin harekete geçebilecekleri hissini yaratacak deneyimlerin önemi konusunda İDA ile ortaklaştığımızı düşünüyorum.

Kendi kitle örgütlerimizi yaratmak

Kendi özyönetimli kitle örgütlerimize ihtiyacımız olduğu konusunda Tom ile hemfikirim. İDH üyelerinin buldukları sendikalar içinde tabandan kurulan ağlar (örn. SIPTU² Karşıköy, Öğretmenler Eylem Grubu, vb.) yaratılmasında öncü olmalarının sebebi bu.

Kimi ülkelerde kültür, kanunlar ya da gelenekler radikal bir muhalif sendikanın kurulmasını olanaksız kılar. Şu anda İrlanda'da böyle bir işe girişmek gerçekçi olmazdı. Her şey bir yana, ülkemizdeki yasalar, resmi olmayan sendikaların üyelerini, patronları tarafından sendikal eylem sonucunda oluşan maddi zararlardan ötürü dava edilmekten korumuyor. Bunun iyi bir örneği, İrlanda'nın tren makinistlerinin neredeyse yarısının, kendilerini o ana kadar temsil eden iki sendikadan ayrılıp, kendi sendikalarını (the Irish Locomotive Drivers Association - ILDA) kurduklarında başlarına gelenler. Şirket kendilerini tanımayı reddedince başlattıkları grevden sonra, şirketin grev sonucu oluşan gelir kaybından ötürü bireysel olarak dava edilmekle tehdit edildiler. Eğer yay-

gın bir dayanışma eylemi devleti geri adım atmaya mecbur etseydi, muhtemelen bir şey olacaktı. Ne yazık ki, kendine güven yoktu. Başka makinistler ve bazı otobüs şoförleri eylemliliğe katıldı, ama destek yeterli sayıdan çok uzak kaldı. ILDA ancak başka bir sendikanın bu işçilere üyelik vermesi (ve böylece masaya oturma yetkisi güvencesinin kazanılması) sayesinde ayakta kalabildi.

Küçük "devrimci" bir sendika kurmanın mı, geleneksel sendikalardaki geniş işçi kitlesi ile aynı yerde bulunmanın mı daha devrimci bir tavır olduğu tartışması bizim için de önemli bir tartışmadır. Tercihimiz katıldıkları toplantılara katılarak ve oralarda konuşarak onları etkileyebilme şansını elde etmek için iş arkadaşlarımızın buldukları yerlerde olmaktır. Bu sonsuza kadar bulunduğumuz sendikalarımızda kalacağımız anlamına gelmez. Kastettiğimiz, devrimci ve militan azınlığı geri kalan kitleden ayrı bir sendika kurmak üzere ayırmanın iyi bir fikir olmadığıdır. Yeni bir örgüt kurma çabasına girişmek için, önemli sayıda insanı bir araya getirme şansımızın yüksek olduğu bir duruma gelmek istiyoruz. Aksi takdirde militan azınlığın kendi kendisini izole etmesine sebep oluruz.

Örgütsüzlerin örgütlenmesi konusunda daha farklı yöntemler mümkündür. Üyelerimizden biri Bağımsız İşçiler Sendikası'nda. Bu Cork şehrinde kurulmuş, ev hizmetçilerini, güvenlik görevlilerini, vb. örgütlemeye çalışan yeni bir radikal sendika. Yine de üyelerine kimi yasal faydalar sağlayabiliyor, çünkü geçmişten gelen yasal bir dayanakları var. Ancak, üyelerine gerçek bir fayda sağlayabilmek ve daha fazla işçiyi kendine çekebilmesi için BİS'nin yeterli yerde tanınmaya ihtiyacı var. Bunu yapıp yapamayacağını zaman gösterecek, bizler her halükarda çabalarının destekçiyiz. Ayrıca, politik görüşleri ne olursa olsun tüm işçileri örgütlemeyi hedefleyen bir yapı olan

her hangi bir sendikanın, bugünkü gibi devrimci görüşlerin hiç de yaygın olmadığı bir durumda bundan daha ileri gidemeyeceğini düşünüyoruz. Tarihsel olarak pek çok işçinin sendikalist sendikalara katıldıkları dönemler olmuştur, bunun ardında yatan neden anarşist olmaları değil, sendikalist sendikanın en militan olan dolayısıyla en iyi sonuçları alan sendika olmasıydı.

Bu tartışmadaki esas nokta sendikaların devrimci örgütler haline gelip gelemeyecekleri ya da sendika mücadelesinin özgüvenin ve bilincin gelişmesinin bir aracı olup olamayacağı sorusu. Sendikaların devrimci örgütler haline gelemeyeceklerini düşünüyoruz; bu amaçla kurulan örgütler değililer çünkü. Ancak geleceğin işçi konseylerinin embriyosu, sendika mücadelesinin içinden doğacaktır. Yeni koşullara uygun yeni bir örgütlenme biçimi, kapitalizmi yıkmak için değil, onun içinde pazarlıkla daha fazla şey elde etmek için geliştirilmiş eski örgüt biçimlerinden doğacaktır.

İşçilerin kendi sınıf çıkarlarını savunmak için (herhangi bir aracı kişi ya da grup, ya da "her şeyi bilen liderler" olmaksızın) kendi taban örgütlerini kurdukları her yerde, bunun nüvelerini görebiliriz. Tom'un söylediği gibi "sınıfsız bir toplum sadece emekçi insanların doğrudan kendi emekleri sonucunda oluşturulabilir ve bunun için gerekli olan emekçilerin kendi özyönetimli hareketlerini geliştirmeleridir". Bu konuda tamamen anlaşıyoruz, farklı olduğumuz nokta basitçe bunu en iyi yoldan nasıl başaracağımız ve onu ilerletmek için hangi stratejiye emek harcayacağımızdır.

Çeviri:

Kara Kızıl Notlar

Kaynak:

<http://www.workersolidarity.org/WSMreply.html>

²SIPTU İrlanda'nın en büyük sendikası

Cevaba Cevap

Tom Wetzel

Teknik-Yönetici Sınıf

Alan diyor ki, teknik-yönetici sınıfın “kendilerine özgü sınıf çıkarları nedir?”. Teknik-yönetici sınıfı kapitalist sınıftan şöyle ayırabiliriz: Bu sınıfın gücü ve hayattan beklentileri mülkiyet sahipliği üzerine değil, uzmanlığı ve ekonominin işleyişindeki karar almayı tekelleştirmeleri üzerine kuruludur.

üniversite eğitimine girmelerini sağlamak ve iş aradıklarında onlar için çeşitli bağlantılar-torpiller bulmak gibi stratejilerle kendi sınıfsal konumlarını çocukları için yeniden üretirler. Kendilerine özgü sınıf çıkarları, uzmanlığın ve karar almanın görece tekelleşmesi üzerine kurulu hiyerarşik düzenin devamının garanti altına alınmasından yanadır. Teknik-yönetici sınıfın, daha fazla bilgisi ve

Teknik-yönetici sınıf 19. yüzyıl kapitalizminde daha embriyo halindeydi. Çünkü erken dönem kapitalizminin eğilimi el becerisine (zanaata) dayalı üretim teknolojilerini kullanma yönündeydi. Bu teknoloji zanaatkarların elindeydi ve zanaat geleneğine uygun olarak kuşaktan kuşağa geçiyordu. Bazı endüstrilerde bu 20. yüzyıla kadar sürdü. Örneğin benim büyükannem kadın şapkaları yapan bir zanaatkardı. 1930’lu ve 40’lı yıllarda Los Angeles şehir merkezindeki elbise fabrikalarında çalışmıştı, ama esasında şapka yapım endüstrisinde bilinmesi gereken tüm yeteneklere sahipti. Şapkaların tasarımını yapabiliirdi, işi nasıl örgütleyeceğini bilirdi, şapka yapım zanaatı ile ilgili bütün araç-gereçleri kullanabiliyordu ve aynı zamanda fiziksel yapım aşamasını da biliyordu. Tam anlamıyla bir zanaatkardı.

20. yüzyıla gelene değin, zanaatsal üretim yöntemleri binlerce yıldır varlığını sürdürmüştü ve erken dönem kapitalizminde varlığını devam ettiren endüstrinin kapitalizm öncesi temellerini oluşturmuştu. 19. yüzyıl sonunda büyük şirketlerin ortaya çık-

Bu sınıfın gücü ve hayattan beklentileri mülkiyet sahipliği üzerine değil, uzmanlığı ve ekonominin işleyişindeki karar almayı tekelleştirmeleri üzerine kuruludur. Kendi sınıfsal konumlarını mülkiyetin mirası yoluyla çocuklarına devredemezler. Bunun yerine, kendi çocukları için özel yaşam alanlarında iyi bir eğitim sistemini garantilemek, üniversite eğitimine girmelerini sağlamak ve iş aradıklarında onlar için çeşitli bağlantılar-torpiller bulmak gibi stratejilerle kendi sınıfsal konumlarını çocukları için yeniden üretirler.

Kendi sınıfsal konumlarını mülkiyetin mirası yoluyla çocuklarına devredemezler. Bunun yerine, kendi çocukları için özel yaşam alanlarında iyi bir eğitim sistemini garantilemek,

diploması olan insanların daha fazla gelir ve iktidara sahip olma “hakları” olduğunu savunan meritokratik¹ ideolojiye eğilimli olmasının sebebi budur.

¹Meritokratik: Beceri, bilgi, azim, çalışkanlık, verimlilik, dürüstlük ve ehliyet bakımından başarılı ve(ya) en ileri seviyede olanların, en yüksek sosyal statülere ve en güçlü makamlara gelmelerine olanak tanıyan ve işe, en uygun kişinin seçilmesini benimseyen bir sosyal sistem(meritokrasi) ile yönetilen, bu ideolojide olan.

masıyla, şirketlerde çalışma sürecini yeniden örgütlemeye ve meslekleri yeniden tanımlamaya dair sistematik bir gayret baş gösterdi. Bu yeni yönetim yaklaşımı, bu sistemin önemli teorisyenlerinden biri olan Frederick Taylor'un adını alarak "Taylorizm" olarak adlandırılmıştır. Taylorizmin temel fikri, kalifiye işçilerin yaptıkları işleri küçük parçalarına bölüp, daha az yetenek gerektiren birbirinden yalıtılmış işlerin yaratılmasıydı. Böylece bu görevler, daha az ücret alan birisi tarafından tekrarlanarak yapılan ayrı bir iş haline getirildi. Artık taşıyıcılar ve otomatikleştirilmiş araçlar benzeri makineler işleri planlamak için kullanılmaya başlandı, öyle ki fiziksel teçhizat işçilerin hızını ve hareketini kontrol eder hale geldi. İşin bu şekilde yeniden planlanmasının görünüşteki nedeni ücret

dan biri iktidardır. David Noble'un makine parçaları sanayisinin tarihini anlattığı yapıtında da gösterdiği gibi (David Noble, Üretim Güçleri: Sınai Otomasyonun Toplumsal Tarihi ²), yöneticiler ve mühendisler üretim yerindeki iktidarı kendileri lehine dönüştürecek tipteki yeni teknolojileri tercih etme eğilimindedirler. Verimlilik veya üretimin artırılması, endüstride yapılan teknik tercihleri açıklamak için tek başına yeterli değildir. İşin yeniden örgütlenmesi aynı zamanda endüstrideki teknik değişimleri kimi kontrol ettiği konusunda da bir değişimi ifade eder. Yönetim, işçilerin yönetim teknolojileri üzerindeki kontrolünü ellerinden aldı ve bu kontrolü yönetimin yardımcıları konumundaki bilimsel, akademik eğitim görmüş mühendislerin ellerine verdi. Bu değişime karşı işçiler

egemenlik sistemlerinin bulunduğu gerçeğinin üzerini örtecektir. Fakat çeşitli patron sınıflarının sınıfsal iktidarlarının temelleri birbirinden farklı olmuştur. Feodal toprak ağaları, Romalı köle sahipleri, hükümet yöneticileri, ortak orta kademe yöneticiler ve kapitalistlerin hepsi "patrondur", ama sınıf egemenliklerinin temeli farklıdır. "Patron sınıfından" bahsetmek bu farklılıkları gizleyecektir.

Teknik-yönetici sınıf ile kapitalistlerin mücadelesine bir örnek olarak Çalışanlar İçin Hisse Senetleri Yoluyla Şirket Ortaklığı Planları'nın (Employee Stock Ownership Plans) oluşumunu gösterebiliriz. Bu planlar çoğunlukla idareci kesimi güçlendirme amacıyla yapılır; maaşlı idarelere kapitalist mülkiyet sahibi gruplardan daha çok serbestlik tanır.

Verimlilik veya üretimin artırılması, endüstride yapılan teknik tercihleri açıklamak için tek başına yeterli değildir. İşin yeniden örgütlenmesi aynı zamanda endüstrideki teknik değişimleri kimi kontrol ettiği konusunda da bir değişimi ifade eder. Yönetim, işçilerin yönetim teknolojileri üzerindeki kontrolünü ellerinden aldı ve bu kontrolü yönetimin yardımcıları konumundaki bilimsel, akademik eğitim görmüş mühendislerin ellerine verdi.

maliyetlerini azaltmak ve verimliliği arttırmaktı, nitekim şirket yönetimi hissedarları bu yolla ikna etti. Ancak bu yeniden planlamanın daha önemli bir sonucu, iş yerindeki güç dengesini işçiler aleyhine yönetimden yana kaydırmasıydı. İşin örgütlenmesi ve üretim yöntemleri üzerindeki kontrol güçleri 19. yüzyıldaki zanaat işçilerinin pazarlık masasındaki önemli kozlarından biri olmuştu.

Bu kontrolün kırılması, yönetimin işçileri ezip daha fazla ürün alma ve ücretlerini düşürme kabiliyetini arttırdı, aynı zamanda yönetimin pozisyonunu da sağlamlaştırdı. Teknik-yönetim sınıfının sınıfsal çıkarlarının

sessiz kalmamıştır. Bu sürecin 20. yüzyılın ilk dönemlerindeki başlangıcı, ABD'deki büyük bir emekçi isyanıyla ve üretimde işçi kontrolünü kendine açıkça şiar edinmiş olan IWW (Dünya Sanayi İşçileri) gibi sendikaların ortaya çıkışıyla çakışmaktadır.

Alan "patron sınıfından" bahsediyor ama gelişmiş kapitalizmde işçiler üzerindeki iktidarın kapitalist ve teknik-yönetici sınıf arasında paylaşılmasından bu yana, patron sınıfının tek başına varlığından söz edemeyiz. Dahası, bir "patron sınıfından" bahsetmek, tarihte doğrudan üreticiler üzerinde kurulmuş pek çok farklı

Bask ülkesindeki Mondragon kooperatiflerinin de benzer bir işlevi vardır. Sharrin Kasmir'in gösterdiği gibi (Sharrin Kasmir, The Myth of Mondragon: Cooperatives, Politics, and Working-Class Life in a Basque Town - Sharrin Kasmir, Mondragon Efsanesi: Bir Bask Kasabasında Kooperatifler, Politikacılar ve Emekçi Sınıfın Yaşamı), Mondragon kooperatifleri kendi müdürleri ve profesyonel kadroları tarafından yönetilmektedir. Bir işçinin kooperatiflerin işleyişine dair yegâne katkısı yıllık toplantılarda boy gösterip oy vermektir. Eğer bir insan haftada 40 saat boyunca bir soba fabrikasında yerleri siliyor veya parça imalatı yapıyorsa, yıllık toplantılarda profesyonel kadroların sunduğu planlara ve finansal analizlere karşı çıkabilmek için gereken yetenek ve bilgiyi nasıl elde edecek? Mondragon kooperatiflerinde, idarenin planlarını değerlendirmek için işçilerin kendilerine dışarıdan yardımcı olabilecek danışmanlar kiralamalarını engelleyen bir kural vardır. Bu kural teknik-yönetici kadronun gücünü sağlamlaştırmak için tasarlanmıştır. Mondragon koo-

²David Noble, The Forces of Production: A Social History of Industrial Automation

peratifleri, aslında işçileri yetkilendirme, onlara üretim üzerinde biraz olsun kontrol hakkı verme amacıyla gerçekleştirilmiş bir strateji değildir. Bask teknik-yönetici sınıfının ulusal-cı bir yatırım stratejisidir. Çünkü kooperatif sahipliği, kapitalist bir mal sahibinin fabrikaları başka ülkelere taşımasını ve dışarıya sermaye kaçırmasını engeller.

Gelişmiş kapitalist sanayideki mevcut hiyerarşiye dair bir eleştiri geliştirebilmek ve bu hiyerarşiyi yok edip teknik-yönetici sınıfın gücünü çözebilecek bir strateji geliştirmenin önemini görebilmek için teknik-yönetici sınıfın varlığını tanımak gereklidir. Teknik-yönetici sınıfın iktidarı sürdükçe işçi sınıfı boyun eğen ve sömürülen bir sınıf olarak kalacaktır.

Devlet

Sözde “komünist” ülkelerin devlet mülkiyetindeki ekonomileri de bir çeşit teknik-yönetici üretim biçimleridir. Bu tip sistemlerden çıkarılabilecek en temel sonuç, teknik-yönetici sınıfın hakim bir sınıf haline gelme olasılığı olduğudur. Bence bu tip ekonomik sistemlere “Stalinist” göndermesi yapmak tam olarak doğru sayılmaz. Stalinizm, otoriter bir politik sistemdir. Merkezi planlamaya sahip Sovyetler ekonomisinin tepesinde demokratik parlamenter bir sistem olsaydı da, bu sistem yine hakim sınıfın teknik-yönetici sınıf olduğu, işçi sınıfının da boyun eğdirilen ve sömürülen sınıf olduğu bir sistem olacaktır.

Kapitalist ülkelerde devletin sahip olduğu büyük ekonomik yapılar –su işleri, posta hizmetleri, hükümet mül-

kiyetindeki elektrik şirketleri, hava kirliliği kontrolü bölge kuruluşları, vs.- doğrudan kapitalistler tarafından kontrol edilmez. Bu örgütlenmeler doğrudan teknik-yönetici sınıf kadroları tarafından kontrol edilirler ve aynı zamanda bu sınıfın belli bir kısmının sosyal demokratik stratejileri desteklemesinin nedeni de bu işletmelerdir. Bu oluşumlar çoğunlukla serbest pazarın hatalarını kotarmak için kurulur ve bazı kapitalist oluşumlar için bir pazar teşkil ederler;

örnek olarak büyük inşaat holdingleri ve inşaat malzemeleri üreticilerini verebiliriz. Alan kapitalistlerin bu oluşumlara “ortaklaşa bir şekilde, devlet yoluyla” sahip olduklarını söylüyor. Bunun yanlış olduğunu düşünüyorum. Kapitalistlerin ortaklaşa bir şekilde sahip olduğu oluşumlar anonim şirketlerdir –yani özel kurumlardır. Kapitalistlerin devlet üzerindeki sahiplikleri daha karmaşıktır. Devlet üzerindeki hakim etki kapitalistlerdedir ama bu durum teknik-yönetici sınıfın çıkarlarına da hizmet etmektedir.

Dahası, devletin kolektif bir özel mülkiyet aracı olduğu fikriyle yola çıkmak, devlet mülkiyeti ile “hisse ortaklığına dayanan” konut gelişim alanları (gated communities ³ gibi) ve “yatırım geliştirme bölge kurulları” (Business Improvement Districts ç.n.) gibi hükümete ait iktidar alanlarının özelleştirilmesini birbirlerinden ayırt edilememesine neden olur.

Hisse ortaklığına dayanan konutlar (genelde teknik-yönetici sınıfa ve iş adamları/kadınları gruplarına mensup olan) hali vakti yerinde bir azınlığın, kendi güvenlik, çöp toplama gibi özel hizmetlerini kontrol edebilmelerini sağlar, böylece işçi sınıfına mensup toplulukların da yararlanmasını gereken asıl kamu hizmetlerine yaptıkları maddi desteğin de altını boşaltırlar. Yatırım geliştirme bölge kurulları, özel mülk sahipleri tarafından tipik bir şekilde kontrol edilen yatırım alanlarındaki oluşumlardır, özel güvenlik ve sokakların temizlenmesi gibi hizmetleri üstlenirler. Bu durum, bu alanlardaki baskın işletmecisi sınıf unsurlarının bu tip devlet ben-

zeri işlevleri daha doğrudan kontrol etmelerini sağlar. İDH'nin bir “patron sınıfının ortak özel mülkiyeti” şeklinde ifade ettiği devlet teorisi bu tip özel hükümetlerle devlet arasındaki farkı ayırt edemez.

Devletin toplumsal görevlerinden biri var olan ekonomik yapıyı beslemek ve korumaktır. Yine de İDB, Komünist Manifesto'da anlatılana zıt olarak devletin sadece hakim sınıfa ait bir “yürütme kurulu” olduğu fikrine karşıdır. Kendi meşruiyetini tesis edebilmek için, devletin kapitalistlere göre belirli bir özerkliğinin olması gerekir. Devlet, “tüm toplumu temsil ettiğine” dair bir görüntü oluşturabilmek zorundadır. Devlet eğer başarılı bir şekilde yönetilmezse, üst sınıfların hükmettiği bir sistemi korumaya işlevini yerine getiremeyebilir.

Hükümet halkın baskısına bir tepki olarak, bazen kapitalist sınıfın çıkarlarıyla zıtlaşan şeyler yapabilir. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa

³Gated Communities: Elektronik güvenlik sistemleri ile çevrelenmiş korunaklı konut siteleri. (ç.n.)

ve A.B.D.'de refah devletlerinin muazzam bir şekilde yayılması, önceki on yıl boyunca kapitalizmin neden olduğu büyük karışıklığa bir tepkiydi –Rusya ve İspanya devrimleri, I. Dünya Savaşı sonrasında oluşan İtalya'da gerçekleşen devrime yakın olaylar; 1930'larda dünya kapitalizmi tarihinin en kötü krizi, 30'larda ve 40'larda A.B.D.'de gerçekleşen genel grevler; fabrika işgalleri ve diğer kitlesel işçi mücadeleleri ve emperyalistler arası iki dünya savaşının kitlesel katliamı. Sistemin 50'li 60'lı yıllardaki gibi büyük karlar ürettiği

güvencesi, toplu taşıma ücreti sübvansiyonu gibi şeyler bu imtiyazlara dâhildir. Asgari ücretin ne kadar olacağına dair bir sınıf mücadelesi sürmektedir.

Hükümeti kimin yönettiği bazen gerçekten de emekçi halkın yaşamını etkiler. Durum böyle olduğunda, emekçi halkın bir politikacıya değil de öbürüne oy vermek için geçerli nedenleri olabilir. Oy vermek, özel şirketlerle olan ilişkimizde mümkün olmayan bir şeyi, hükümetin yapacağı şeyi etkileyebilmemizin olanağını

Oy vermek, kimi zaman belirli imtiyazlar kazanmak için veya öz-savunma amacıyla kabul edilebilir bir taktiktir. Fakat toplumu değiştiren şey halk kitlelerinin doğrudan katılımı ve eylemliliğidir. Sosyalistler ve Marksistlerle, devleti ele geçirmeyi hedefleyen emek tabanlı politik bir parti inşa etmeye çalışarak, işçi sınıfının güçlendirilmesi gibi bir stratejiyi desteklemek konusunda aynı fikirleri paylaşmıyoruz.

sürece egemen sınıf bu imtiyazları sürdürmeye razıydı. Fakat 70'lerin ilk dönemlerinde ortaya çıkan kar kriziyle önde gelen kapitalist çevreler sağ kanat 'tink-tank'⁴leri ve planlı karşı saldırılar gerçekleştirecek politikacıları finanse etmeye başladılar. Bu hareketin kaynağı özel sektördü, yani devlet dışıydı. Bu hareketin politik zaferi, özelleştirmeye ve pazarın büyümesine yaptığı vurgularla dünya çapında mevcut neo-liberal rejimin yaratılmasının önünü açtı.

Aslında, devlet üzerinde sürekli devam eden bir mücadele vardır, devletin ne yapacağına dair bir mücadele. Çeşitli hareketler, devletten belli taleplerde bulunabiliyorlar, nasıl ki sendikalar özel işverenlerden çeşitli taleplerde bulunuyorlarsa. Hükümet işçilerin tüketimlerini arttıran bir takım imtiyazlar sağlar. Karşılabilir konut sübvansiyonları, kira kontrolleri, işsizlik ödenekleri, sağlık

bazen verir. Özel şirketleri ise asla etkileyemeyiz. Bu durum özellikle reform talebinde bulunan toplumsal hareketlerin var olduğu durumlarda geçerlidir. İşte bu nedenle ben her koşulda boş oy verilmesini savunanlardan değilim. IWW⁵'den "Koca Bill" Haywood, Sosyalist Parti A.B.D.'nin belirli şehirlerinde kitlesel bir emek partisi halini aldığı bir dönemde Sosyalist Parti'ye oy verilmesini desteklemişti, yerel hükümet bürolarındaki insanların emek hareketine bir şekilde daha sempatiyle bakan insanlar bulunmasının daha iyi olacağını savunuyordu. Fakat kapitalizm sonrası bir geleceğe giden dönüşümü sağlayacak bir seçim stratejisi ümit etmiyordu –tam da bu nedenle kitle örgütü inşasını ve en nihayetinde sanayinin işçiler tarafından doğrudan ele geçirilmesi fikrini savunan sendikalist stratejiyi destekliyordu.

Oy vermek, kimi zaman belirli im-

tiyazlar kazanmak için veya öz-savunma amacıyla kabul edilebilir bir taktiktir. Fakat toplumu değiştiren şey halk kitlelerinin doğrudan katılımı ve eylemliliğidir. Sosyalistler ve Marksistlerle, devleti ele geçirmeyi hedefleyen emek tabanlı politik bir parti inşa etmeye çalışarak, işçi sınıfının güçlendirilmesi gibi bir stratejiyi desteklemek konusunda aynı fikirleri paylaşmıyoruz. Bunun nedeni, devletin doğası gereği sınıflı sistemi idame ettirecek bir kurum olmasıdır. Devlet içinden geçen hiçbir yol insanlığın kurtuluşuna gitmez. Bu noktada İDB ve İşçilerin Dayanışma Hareketi hemfikirdir.

Yine de, devleti ele geçirme stratejisinin neden işçileri özgürleştiremeyeceği konusunda netleşmemiz gerekiyor. Marksist strateji, politik bir hizbin kitle hareketinin idarecileri olması (örneğin sendikaların partinin yedek gücü olmaları fikri) ve bu idarecilerin hareket üzerindeki kontrollerini, politik bir parti önderliğinin devletin kontrolünü ele geçirebilmesi için kullanması gerektiği fikri üzerine kuruludur. Varsayımına göre, daha sonra devletin emir komuta zinciri yoluyla kendi programlarını yürüteceklerdir. Ama bu tip bir strateji parti (ve özellikle partinin önder kadroları) ile emekçi halk kitleleri arasında, üretimdeki işçilerle teknik-yönetici sınıf arasındakine benzer bir iktidar ilişkisini gerektirir. Teknik-yönetici sınıf hâkimiyeti işte bu şekilde Marksist strateji içinde inşa edilir.

Pratik konularda çıkarımlar

Alan soruyor, teknik-yönetici sınıf teorisinin "bunun kitle örgütlerimiz, mahallelerimiz ve politik örgütlerimizdeki günlük pratiklerimize" bir etkisi var mıdır? Teknik-yönetici sınıfın iktidarının temelinde uzmanlaşmanın ve karar-alma etkinliğinin görece tekelleştirilmesi vardır. Bunun anlamı şudur; devrimci bir deği-

⁴"think tank"- egemenler için para karşılığında düşünce ve bilgi üreten kuruluşları

⁵IWW: Industrial Workers of the World(Dünya Sanayi İşçileri): Dünya çapında kitlesel anarko-sendikalist işçi sendikası.(ç.n.)

şim sürecinde teknik-yönetici sınıfın kendi varlığını pekiştirmesini istemiyorsak, uzmanlığın ve karar alma sürecindeki etkinliğin toplumsal değişim için bastıran hareketin içindeki bir azınlığın elinde tekelleşmesini engellemek için çalışmamız gerekir. Örneğin, sendikalarda bürokrasinin sağlanması, belirli militanların zamanla müzakere yeteneği, kontratlar hakkında bilgi, avukatlar ve politikacılarla bağlantı ve bunlar gibi konular üzerinde görece bir tekelleşme elde etmesiyle gelişir. İnsanların bu rolleri tek elde topladığı uzun pratikler sonucunda, alt tabaka onlara bağımlı hale gelir.

Hareketlerde uzmanlaşma ve karar alma gücünün bir azınlığın elinde görece tekelleşmesini engellemek için uğraşmak zorundayız. Bunun için, bilgiyi sürekli demokratikleştirmeye, insanların belirli konularda kalacakları süreyi sınırlamaya ve örgüt tabanından daha fazla üyenin aktif olmasını sağlamaya yarayacak taktikler, programlar ve yapılar geliştirmeliyiz. “Liderlik yeteneği”;

Konseycilik ve sendikalizm farklı terminolojilere sahiplerdir ki bu durum tartışmaların sadece kelimelerin anlamları üzerinde odaklanmasına yol açabilir. Tartışmanın kelimelerin anlamları hakkında değil de olayın özü hakkında olduğundan emin olmak için terminoloji konusunda netleşmemiz gerekir.

topluluk huzurunda konuşmak, bir bakış açısını açıkça ifade edebilen makaleler yazmak, bir grup adına müzakere etmek, yeni fikirlerle ortaya çıkmak, bir örgütün çalışmalarını sürdürebilmek gibi şeyleri içerir. Liderlik yeteneklerinin, işçi sınıfının her kesiminde geniş ölçüde yaygınlaşmasına çabalamalıyız.

Halkın, kendi hareketlerini kontrol etmede etkin bir rol oynaması için, yeteneklerini geliştirebileceği bilgi ve deneyim kazanma araçlarına sa-

hip olması lazımdır. Çalışma grupları, halkın karşısında konuşabilme eğitimleri ve daha birçok eğitim toplantıları, görevliler için süre kıstlamaları –bunlar kullanılabilir taktiklerden sadece birkaçı.

Buna ek olarak devrimci militanlar ile işçi arkadaşlarımızın oluşturduğu kitlesi arasında Leninistler tarafından savunulan ilişkiden farklı bir ilişki biçimi kuralmalıyız. Amacımız, işçi sınıfın kendisinin kendi hareketini ve mücadelesini özyönetimli bir şekilde idare etme kapasitesinin gelişimine yardımcı olmak olmalı; hareketin yönetimini ele almak değil. Özyönetimli kitle örgütlerinin geliştirilmesine yaptığımız vurgu doğrudan bu bakış açısının bir ürünü.

Sendikalar ve Konseyler

Alan diyor ki: “Sendikaların devrimci örgütler haline gelebileceklerini düşünüyoruz; bu amaçla kurulan örgütler değil çünkü. Ancak geleceğin işçi konseylerinin embriyosu, sendika mücadelesinin içinden do-

mak için terminoloji konusunda netleşmemiz gerekir.

Sendikalistler, sendika kelimesini kabaca işçilerin üretim aşamasında patrona karşı mücadele ederken oluşturdukları her kitle örgütünü tanımlamak için kullanırlar. Kitle örgütü derken, patronlara karşı savaşmak isteyen bütün işçilere açık bir örgütü kastediyorum. İşyerlerinde işçileri bir araya getiren köklü örgütlerin hepsi, kendilerini bu şekilde adlandırmaları da sendikal bir yapı olarak görülürler. Sendikacılık, sanal bir “şirketler sendikası” işlevi gören dikey örgütlerden, özyönetimli radikal örgütlere kadar, birçok örgütlenme şeklini kapsayan çeşitli ve çelişkili bir olgudur.

“İşçi Konseyi” terimini Alan’dan biraz daha farklı algılıyorum. İşçi konseylerini sanayinin işçilerce özyönetimi durumunda olduğu gibi işçilerin iktidarının kitlesel ve demokratik kurumları olarak tanımlıyorum. 1936 devriminde sanayiye işletmek için İspanyol anarko-sendikalistlerinin kurdukları kolektifler işçi konseylerine bir örnektir. Sınıf mücadelesinin şiddetli olduğu bir dönemde işçiler, bürokratik olmayan doğrudan öz-yönetimli bir karakter taşıyan örgütler –Alan’ın “işçi konseyi” olarak adlandıracağı tipten örgütler- kararlar ise ve bu örgütler sanayiye idare eden patron iktidarının halen ortadan kaldırılmamış olduğu bir dönemin mücadele örgütleri ise, İDB bunları özyönetimli sendika olarak tanımlar.

Konuyu daha netleştirebilmek için tarihten bir örnek vermek iyi olacaktır. I.Dünya Savaşı ertesinde İtalya Turin’deki fabrika konseylerini düşünelim. Fabrika konseyleri sendikalardan bağımsız olarak, çalışma sırasında yapılan kongreler ve tabandan seçilen delegeler yoluyla kuruldu. Konseyler parça parça şekillendi çünkü en önemli metal işçileri sen-

⁶ç.n.:Federazione Impiegati Operai Metallurgici, Metalürji İşçileri Federasyonu.

⁹David Forgacs, ed., The Antonio Gramsci Reader, s. 93; Turin fabrika konseyleri hareketi hakkında daha fazla bilgi için, bkz. Tom Wetzel The Italian Factory Occupations of 1920 1920 İtalya Fabrika İşgalleri -<http://www.workersolidarity.org/ital1920.html>-)

dikası FIOM⁶, bürokratikleşmişti ve tabanla bağlantısı kopmuştu. Bu parçalı şekillenişin nedenlerinden biri de iş gücünü “iş kolu” ve “ideoloji” eksenlerinde bölen çeşitli sendikaların varlığı idi. Fabrika konseyleri hareketi sosyalistlerin ve anarko-sendikalistlerin işiydi.

Antonio Gramsci, fabrika konseylerinin temelde sendikalardan farklı olduğunu iddia etti. Emek gücünün satışı konusunda yapılan pazarlık rolü nedeniyle, sendikanın bürokratik bir karakteri vardı. “Sendika geliştikçe, faaliyet alanını öyle bir yere yoğunlaştırır ki hareketin gücü ve disiplini merkezi ofiste birikir. Bu ofis, büyük ve karmaşık insan kitlelerinin tipik özelliği olan değişken, anaforslu ve akıntılı hallerden kendini sıyrarak kendisini, yönettiği kitlelerden ayırır. Sendika bu şekilde işletmeciyi, işçileri ile kurduğu ilişkilerinde belli bir yasallığı kabullenmeye zorlayan anlaşmaları imzalayabilme ve gerekli sorumlulukları alabilme kabiliyetini edinir. Bu yasallık işletmecinin, sendikanın aldığı sorumlulukları yerine getirme gücüne ve işçi kitlelerinin sözleşme yükümlülüklerine uymalarını sağlama yeteneğine güvenmesi ile ilişkilidir.”

“Fabrika konseyi, mevcut sanayi yasalarının reddidir. Her an onu yok etmeye meyillidir... Fabrika konseyi, devrimci kendiliğindenliğiyle her an sınıf savaşına; sendika ise sınıf savaşının ortaya çıkmasını engellemeye meyillidir.”

Gramsci dışarıdan ve bürokratik bir şekilde yönetilen sendikayla; bürokratik kontrolün olmaması nedeniyle tamamıyla devrimci bir karaktere sahip olan fabrika konseylerini karşılaştırır: “Fabrika konseyi, mevcut sanayi yasalarının reddidir. Her an onu yok etmeye meyillidir... Fabrika konseyi, devrimci kendiliğindenliğiyle her an sınıf savaşına; sendika

ise sınıf savaşının ortaya çıkmasını engellemeye meyillidir.”

Bürokratik sendika, tabanda özgüvenin ve tabanın kendi kararlarını alma yeteneğinin gelişmesini engeller. Sendika kadrosu kitlesel seferberliğe ve militan mücadeleye –sözleşme pazarlıkları, politikacılarla lobi, vs. yoluyla- karşı gelmeye çalışacaktır. Fakat toplumun kökten değişimi için kolektif eylem ve tabanın özyönetim kapasitesi ve yeteneğinin gelişmesi gerekmektedir.

Yine de, Turin fabrika konseylerinin eylemliliğinde, yaptığı şeylerin büyük bir kısmı kapitalist sistemde emeğin “kayıt ve şartları” hakkında işverenlere karşı verilen mücadeleyi örgütlemekten ibarettir. Örneğin, konsey delegeleri var olan sözleşmelerin uygulanışını “inceleme altına almak” veya “işçiler ve yönetim arasında çıkabilecek uyuşmazlıkları gidermek” için görevlendirilebilirler⁸. Gramsci bir kere de Turin fabrika konseyleri hareketinden bir çeşit “sınai sendikacılık” olarak bahsetmişti ki burada sendika kelimesi geniş anlamıyla kullanılmıştır. Dahası, fabrika konseyi hareketi Turin’deki yerel FIOM bürosunu demokratikleştirdi

ve kontrolü ele geçirdi. Bir anarko-sendikalist olan Pietro Ferrero sendikanın sekreteri seçildi çünkü sendika tabanına özyönetim vaat ediyordu.

Başka bir deyişle, fabrika konseyleri hareketi fabrika tabanlı bir sendikal güçtü, çünkü bu hareket işçilerin, kontrolü top yekün ele geçirme isteği kadar mevcut kapitalist düzen-

le mücadelede daha etkili bir örgüt istemlerini de vurguluyordu. İtalyan sendikalistlerinin önemli bir bölümü o zamanlar İtalya Sendikalist Birliği(USI) içindelerdi. USI üyeleri, “devrimci sanayi sendikacılığı” olarak tanımladıkları Turin fabrika konseyleri hareketini coşkuyla destekliyorlardı. Bu dönemde İtalya’da Turin şehri dışındaki birçok fabrika konseyi USI tarafından örgütlenmiştir.

Dahası, Gramsci’nin söylediği gibi eğer Turin fabrika konseyleri hareketini devrimci kılan onun bürokratik olmayan, kitlesel özerk karakteriyse; USI militanları Gramsci’nin, anarko-sendikalistler tarafından savunulan ve Turin fabrika konseyleri ile aynı yapıya ve karaktere sahip “sendikalarda” da aynı devrimci potansiyelin olduğunu kabul etmesi gerektiğini söyleyeceklerdir.

Alan diyor ki: “Sendikaların devrimci örgütler haline gelemeyeceklerini düşünüyoruz; bu amaçla kurulan örgütler değil çünkü. Ancak geleceğin işçi konseylerinin embriyosu, sendika mücadelesinin içinden doğacaktır. Yeni koşullara uygun yeni bir örgütlenme biçimi, kapitalizmi yıkmak için değil, onun içinde pazarlıkla daha fazla şey elde etmek için geliştirilmiş eski örgüt biçimlerinden doğacaktır.” Alan “Sendikaların devrimci örgütler haline gelemeyeceklerini düşünüyoruz,” derken bir olguyu atlıyor. Kendi tanımladığı şekliyle bir “işçi konseyi”, kapitalizmle mücadele sırasında ortaya çıkan bir örgütse, sendikadır –sendikalist anlamda bir “sendika”. Demek ki İ.D.H. de bir sendikanın devrimci olabileceğini kabul ediyor.

Belki de, sendikalist ve konseyci bakış açıları arasında, özyönetimli kitle örgütlerinin devrimci bir dönüşümün ne kadar öncesinde ortaya çıkacağına dair bir fark vardır. İ.D.H. bu ortaya çıkışın şu anda mümkün olmadığını düşünürken, İ.D.B. bunun

⁸Lynn Williams, Proleter Düzen, s.123

tersine inanıyor. İspanya'daki CNT'nin İ.D.H. terminolojisiyle "işçi konseyleri" olarak tanımlanabilecek bir karakterde olduğunu ele alırsak, görünen o ki işçi konseyleri gerçek bir devrimden önce de on yıllar boyunca varlıklarını sürdürebiliyorlar. Radikal toplumsal değişime giden yolda, özyönetime dayanan kitle örgütlerinin -işçilerin "kendilerinin" olduğunu hissettikleri örgütlerin- sınıf bilincinin gelişimi için zorunlu olduğunu iddia ediyoruz. Doğrudan demokrasiyle işleyen bu tip örgütlenmelerin, doğrudan işçi dayanışması alışkanlıklarını ve pratiklerini geliştirmeleri gerekir. Böylesi pratikler, tabandaki işçilere bir şeyleri yürütebileceklerine dair bir güven verir.

kitlese işçi örgütleri gelmesi gerektiğini düşünüyor. Bunun gerçekleşeceği zamanı tahmin etmenin neredeyse olanaksız olduğu konusunda hemfikir olabiliriz. İ.D.B. ve İ.D.H. şu konuda da hemfikir; bunun gerçekleşme zamanı, sendikadaki tabanın önemli bir kesiminin ne zaman bu yolda ilerlemeye hazır olacağına bağlıdır. İ.D.B. de İ.D.H. gibi, anarşist ve anti-otoriter ufak bir devrimci azınlığın ayrılıp ideolojik donanımı çok iyi bir "devrimci sendika" kurması fikrine karşıdır. Anarcho-Syndicalist Review⁹ ile aramızdaki uzun süreli anlaşmazlığın temelinde bu vardır. Böylesi bir davranışın, militan azınlığı sınıfın kitlese mücadelelerinden izole edeceği konusunda hemfikiriz.

olmaya eğilimli olduklarından, onların Birleşik Devletler' deki sendikal hareketi yeniden canlandıracak bir araç oldukları konusunda şüpheliyim. İşçiler artık bu örgütleri kendi örgütleri gibi görmüyorlar. Ne var ki, işçiler kendi çıkarlarını savunmak için bir örgütlenme arayışına gireceklerdir. Son dönem seçimlerdeki oylara bakarsak, genç işçilerin büyük bir çoğunluğu şu anda sendikalizmi destekliyor. Tarihsel olarak Amerika'daki işçi hareketi, sadece geniş bir alana yayılmış emekçi isyanları sırasında ileriye doğru atılımlar yapabilmiştir; örneğin 1898'den I.Dünya Savaşı'na kadar süren dönemde veya 30'lar ve 40'larda bu tip bir atılımdan bahsedebiliriz. Her emekçi isyanında, A.B.D. sendikalarındaki işçi sayısı dört katına çıkıyordu.

Alan, İDH'nin desteklediği taban örgütlenmelerinin sadece "iktidar konumundaki bürokratların daha "iyi" veya daha "dürüst" olmalarını sağlamayı hedefleyen" bir şey olmadığını ifade etmiş. İDB

Alan diyor ki: "Bu sonsuza kadar bulunduğumuz sendikalarımızda kalacağımız anlamına gelmez. Kastettiğimiz, devrimci ve militan azınlığı geri kalan kitleden ayrı bir sendika kurmak üzere ayırmanın iyi bir fikir olmadığıdır. Yeni bir örgüt kurma çabasına girişmek için, önemli sayıda insanı bir araya getirme şansımızın yüksek olduğu bir duruma gelmek istiyoruz. Aksi takdirde militan azınlığın kendi kendisini izole etmesine sebep oluruz." Demek ki özünde İ.D.H. de bürokratik sendikalar yerine, gerçekten öz-yönetime dayanan

de bu bakış açısına sahip ve bu tip örgütlenmelerin ve özerk fabrika gruplarının oluşturulmasını savunuyor. Ama bu tip örgütlenmelerin görevleri ne olacak? Yerel sendikaları "daha özyönetimli" kılmak için mi uğraşmalılar? Sendikadan bağımsız eylemliliklerin-örneğin korsan grevlerin- örgütlenmesine yarayan araçlar haline mi gelmeliler?

AFL-CIO¹⁰ 'ya bağlı ulusal sendikalar ve birleşik yerel kurumlar, işçilerin etkin olarak kontrol etmediği bürokratik ve profesyonel kadro örgütleri

Emekçilerin başkaldırdığı bu tip süreçler, özyönetim karakteri taşıyan yeni sınıai örgütlenmelerin yaratılması için bir fırsattır. Bunun bir örneği 1933 yılında Minnesota Austin'de bir et paketleme fabrikasında işçilerin oturma eylemiyle yaptıkları bir grevle ortaya çıkan Tüm İşçilerin Bağımsız Sendikasıdır. (Peter Rachleff, "Organizing Wall-to-Wall: The Independent Union of All Workers, 1933-37", Staughton Lynd'de, ed., "We Are All Leaders")

Bu sendika orta batının daha küçük şehirlerinde bir taban dayanışma hareketi olarak yayılmıştır. Her kasabada, çeşitli sınıai sektörlerden işçilerin "tek büyük sendikasının" kolları oluşturuldu. Daha büyük fabrikalardaki işçiler kent merkezindeki dükkânlarda çalışan tezgâhtarlar gibi daha savunmasız olan işçileri desteklediler. Sendika, (wobly¹¹) kasap Frank Ellis gibi devrimciler tarafından kuruldu ama açıkça devrimci bir ideolojisi yoktu. O zamanki ABD

⁹Anarcho-Syndicalist Review (eski adı Libertarian Labor Review): Yılda iki veya dört kere Amerika'da yayınlanan, anarcho-sendikalist teori ve pratik üzerine yoğunlaşan dergi. Dergi 1986 yılında Sam Dolgoff tarafından kurulmuştur.

¹⁰Ç.n. The American Federation of Labor and Congress of Industrial Organizations- Amerikan Emek Federasyonu ve Sınıai Örgütler Meclisi.

¹¹Ç.n. Argoda "Dünya İşçiler Birliği" (International Workers of the Work) üyesi olan kişi anlamında.

koşullarının yeni özyönetimli sınıf örgütlerinin ortaya çıkması için daha elverişli olduğunu zannediyorum.

Buradaki, yazımın başlarında da değindiğim esas mesele şudur: büyük kapsamlı hedeflerin arzulanması ve desteklenmesi, işçilerin etraflarında sınıf dayanışmasını, yani toplumun büyük kapsamlı bir dönüşümünü sağlayabilecek olan sınıf gücünü görmelerine bağlıdır. Bu, daha geniş dayanışmanın ve daha doğrudan taban kontrolünün şekilleneceği hareketlerin ve örgütlerin var olmasını gerektirir. İşçi sınıfının kendini daha kapsamlı değişimleri gerçekleştirebilecek kapasitede ve niyette olan bir sınıfa dönüştürebilmesi için, öz yönetimli bir kitle örgütüne ihtiyaç vardır. Tam da bu nedenle, öz yönetimli kitle örgütünün kapitalizme karşı daha kapsamlı bir mücadeleye geçiş olduğunu düşünüyorum, çünkü bu örgüt halka öz güven sağlayan, doğrudan katılım ve doğrudan demokrasiyi geliştirecek bir araçtır. Sendikalardaki taban öz yönetiminin eksikliğine ek olarak söylemek gerekirse bir başka problem de ABD'deki emek hareketinin birbirleriyle ilişkileri olmayan bir grup sözleşme pazarlıkçısı gibi davranma eğilimleridir. ABD'deki işçi sınıfı, çok geniş ve heterojen nüfus gruplarından oluşur. Bu sınıfın birleşmesi ve kendisinin değişimin

öznesi olduğunun bilincine varması, birleştirici anlar diyebileceğimiz dönemlerde gerçekleşebilir: Daha geniş toplumsal konuların ve daha geniş bir karşılıklı desteğin olduğu anlardan bahsediyoruz. 1934 yılında San Francisco'da gerçekleşen genel grev buna bir örnektir, çünkü işçi sınıfı gözle görülür bir şekilde birlik içerisinde eyleme geçmişti. AFL-CIO önderliğinin kitlesel eylemleri seferber etmedeki başarısızlığı, sınıf bilincini köreltmıştır.

Halkın Birliği?

Solda, -bir ölçüde bizim bu yazıda yaptığımız gibi- sınıf politikasını safi "emek" hareketinin politikalarına indirgemek gibi tarihsel bir eğilim vardır. Bence bu bir hatadır. Sendikalizm, üretim noktasındaki özyönetimli kitlesel işçi örgütlerinin gelişimine dayanan, kapitalizm sonrasında işçi özyönetimi üzerine kurulu bir geleceğe geçişin temellerini ortaya koyan bir devrim stratejisiydi. Ama bence sınıf politikası, iş yeri dışında işçi sınıfı mahallelerindeki mücadeleyi de kapsar. Bu mahallelerin içinde yaşayan nüfusun hayata dair beklentilerini şekillendiren ise sahip oldukları "bağumlu ücretli işçiler" statüsüdür. Sınıf politikası; toplu kira ödememe, ev işgali, maddi olarak karşılanabilir konut ve çocuk bakımı için mücadele, toplu taşıma kullanıcıları arasında örgütlen-

me, ırk ayrımına karşı veya kadınlara adil maaş verilmesi için mücadele gibi şeyleri kapsayabilir. Sınıf mücadelesi, işyerinden daha geniş bir yeri kapsar. Fakat tabandan katılımcılara söz ve iktidar veren özyönetimli kitle örgütlerinin geliştirilmesi gibi sendikalist bir strateji bu tip mücadelelerde de uygulanabilir.

Marksistler, işçilerin ve çeşitli ezilen grupların sektörel mücadelelerinin devlet iktidarını hedefleyen işçi sınıfı partisinde bir araya geleceğini ileri sürerler. Buna karşıyız, bu nedenle bir alternatifimiz olmalı -işçi sınıfının, kendisini pratikte bütünleştireceği daha temel bir alternatif. Bir kitle örgütleri ittifakı planlamak alternatif olabilir. Çeşitli mücadele kollarının bir araya gelmesi, bir yandan ortak amaç birliğiyle ilerlerken her topluluğun veya sektörün mücadeledeki diğer grupların kaygılarını anlamalarını sağlayabilir. Bu tip bir oluşumun olası bir model olarak Brezilya'daki Resistencia Popular¹² ele alınabilir -mahalle komiteleri, çöpçüler birliği gibi bağımsız sendikalar ve CUT¹³ içindeki muhalif grupların oluşturduğu bir ittifak.

Ceviri:

Kara Kızıl Notlar

Kaynak:

<http://www.workersolidarity.org/replytomacsimo.html>

¹²Ç.n. Halk Direnişi. Mülkiyetin ve üretim araçlarının yeniden dağıtılması için doğrudan eylem ve sınıf mücadelesi çağrısı yapan Brezilyalı grup, yasal seçim sürecine de karşı.

¹³Ç.n. Central Única dos Trabalhadores (Emekçilerin Tek Merkezi)1983 yılında kurulmuş, İşçi Partisi'ne yakınlığıyla bilinen kitlesel sendikalar federasyonu.

Japon Shop Fight Örgütünün McDonalds İşçi Direnişi (MWR) ile Söyleşisi

Aralık 2003

McDonalds İşçi Direnişi (MWR), McDonalds'ta sendikalaşmayı başaramayan bir işçi grubunun kurduğu bir örgüt ve dergileri, broşürleri, internet vs. ile dünyanın her yerinden kardeş gruplar oluştu. Grubun deneyimlerini anlatan bu söyleşi sendikalaşmanın fiili olarak mümkün olmadığı bir sektörde emekçilerin nasıl çözümler yaratabileceğine ve nasıl sorunlarla karşılaşabileceğine güncel bir örnek.

McDonalds İşçi Direnişi bizim için büyük bir esin kaynağı oldu ve canlı bir hareket hakkında konuşmak istiyorduk, fakat bize işlerin yolunda gitmediğini söylüyorsunuz.

Bir sorun MWR'yi yıllardır yöneten ben dahil çoğu insanın birkaç yıldır McDonalds'ta çalışmıyor olması. Farklı sebepler mevcut, fakat genel olarak orada çalışmaya artık tahammül edemiyorduk; 1997'den beri işteydim ve ücretim sabitti. Aynı zamanda örgütlenme konusunda artık eskisi kadar iyi olmadığımızda açığa çıkmıştı. Yaşlanıyorduk ve 20'lerimizin ortalarına yaklaşıyorduk (McDonalds'taki işgücüne göre ihtiyarlıktır!) ve bizim gücümüz her zaman özellikle Mcİşgücü'nü hedefleyecek bir şekilde yazmamız ve örgütlenmemizdi. Belki bunlar, belki de bu ilerin içinden geçtiği döngüler yüzünden (MWR her zaman işgücünü yansıtabilecek şekilde büyük bir iş hacmine sahipti.) hareket gerçekte tahmin ettiğimiz kadar büyümedi. 16

Ekim'deki genişlemede artan miktarda insan dahil oldu; bunun olmasını bekliyorduk ve £6.00 kampanyasını başlattığımızda daha büyük bir boyuta ilerleyeceğimizi düşünüyorduk – ama olmadı. Yeni bir e-mail forumu açtık ve sadece 70 üyesi var. Binlerce stiker bastık ve talep devamlıydı, fakat coşku verici değildi. MWR'yi oluşturan mevcut topluluğun MWR'ye dahil olmanın tek yolunun aktif katılım olduğunu vurgulamamıza rağmen, hangi nedenle olursa olsun, kendi inisiyatiflerini koymada ve gerçekleştirmede gönülsüz olmaları bizi hayal kırıklığına uğrattı. Bu demek oluyor ki örgüt birkaç aydan beri bir zamanlar olduğu kadar canlı ve demokratik işleyemiyor. Bence diğer genç işçilerin bizim bunu uzun zamandır yürüttüğümüzü bilmeleri ve açıkça batırdığımız noktaları ortaya koymaktansa bize boyun eğmeleri yeni bir sorun yarattı.

Her zaman MWR'nin tamamen McDonalds işçileri tarafından kontrol edilmesi konusunda kararlı olduk ve böylece katılımımız sona erdi. Belki

bu işlerin gerçekten iyileştirilmesine ve biz gittiğimize göre diğer işçiler başa geçmede kendilerine daha çok güvenirler.

Bu örgütün geleceği nedir?

Yönetim görevleri söz konusu olduğunda işlerin olabildiğince elektronik ortamda yönetilebileceği bir yapı kurmaya çalışıyoruz e biri iletişime geçip malzeme isteyenlerle ilgilenmeye gönüllü oldu. Tüm kalbimle MWR'nin yeni bir nesil genç ve kızgın işçilerle yeniden kurulacağını

Bu işte o kadar çok aşağılanma var ki insanlar her zaman isyan edecekler ve yazılan her şey, kurulan forumlar ve verdiğimiz örnek yoluyla işçiler birbirleriyle konuşacak ve direnmeyi sürdüreceklerdir.

umuyorum; McDonalds'ın bu kanenin sonunu gördüğünü sanmıyorum.

Bu işte o kadar çok aşağılanma var ki insanlar her zaman isyan edecekler ve yazılan her şey, kurulan forumlar ve verdiğimiz örnek yoluyla işçiler birbirleriyle konuşacak ve direnmeyi sürdürecektir.

MWR’de şu anda kaç insan var?

Söylenmesi zor, fakat MWR kesinlikle geçen sene olduğundan daha küçük ve –daha önemlisi- daha az faal.

Bunlara rağmen MWR İngilizce konuşan dünyada McDonalds işçilerinin en başarılı örgütü, değil mi?

Böyle düşünmek istiyoruz! Ama ne derce başarılı olduğumuz tartışmalı. Sayısal olarak bakarsak herhalde herhangi bir işçi örgütünden daha fazla McDonalds çalışanını kapsadık, fakat bu bizim başarılı olduğumuzu söylemekten çok daha farklı.

Bu büyük örgütü nasıl kurabildiniz?

Bir süre için bazı nedenlerden dolayı McDonalds işçileri arasında bir şebeke geliştirmede karşılaştırmalı olarak başarılı olduk.

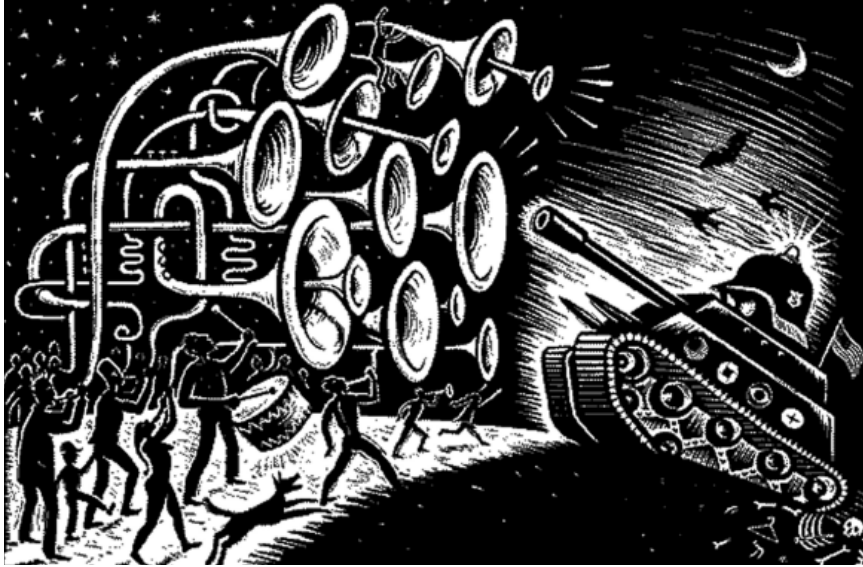
Asla işçilerle patronlar arasında arabuluculuk edecek sendika yolunu seçmedik; hep hoşnutsuzluk alevlerini körüklemeye çalıştık. Açıkça McDonalds işgücünün sadece ufak bir kısmı katıldı, fakat direnişimizi geliştirecek bir bütçeye asla sahip olamadığımızı, posta pullarına onları tekrar

kullanmak için sabun sürdüğümüzü göz önüne alacak olursanız kalkış fena olmadı diyebiliriz. İngilizce konuşan dünyada MWR, örgütlenmeyi başaramayan aşırı iyi finansmanlı ve kesinlikle daha orta yolcu pek çok sendika kampanyasından çok daha

fazla Mcİşçi’yi kendine katabildi. Bu kısmen sendikaların karşılaştıkları sert iş yasaları ve baskı sorunlarını kendi lehine çevirecek örgütlenme yollarını tesadüfen bulmamızdan da kaynaklanıyor. Ama aynı zamanda açık meydan okumamız, kötü şöhretlerine rağmen içinde buldukları sömürünün doğasını en azından dolaylı

olarak fark edemeyecek kadar aptal olmayan bir işçi gurubunda kendine güçlü bir yankı buldu. Basitçe, bu bir takım ya da bir ortaklık değil, para kazanmak için tasarlanmış bir oyundu ve Mcİşçiler için bu mağazalardaki deneyimlerinden dolayı gözle görünür bir gerçektir.

Malzemeleri esprili ve doğrudan McDonalds işgücüne hitap eder şekilde tutmaya özen gösterdik, in-

sanların işte söyledikleri şeyleri alıp onları doğrudan siyasal bir bağlama yerleştirmeye çalıştık. Böylece bunlar doğrudan doğruya McDonalds işçileriyle ilgiliydi. Şirketle burun buruna geldik, “şirketleştirilmiş betimlemelere karşı şiddetli sembolik saldırıları” başlattık (Ronald McDo-

nald hakkındaki sübyancılık iddiaları etrafında bir sürü şaka) ve şirketle ve temsil ettiği her şeyle dalga geçtik.

Geleneksel sektör çapında örgütlenme alışkanlığını kırdık ve bu bize hiç kuşkusuz yardımcı oldu, çünkü hedeflediğimiz insanların bir “perakende satış işçileri ağı”nın olabileceğinden daha çok dikkatini çekti.

Sendikaları reddettiğimizi sanmıyorum, bence onlar bizi reddettiler. İngiltere’de McDonalds 28 yıldır var ve şu anda 1200’den fazla restoran var, fakat biri bile sendikalı değil.

Onu gevşek, formal olmayan ve katılımı kolaylaştıran bir şekilde kurduk. Aidat talep etmedik ve her uygun fırsatta doğrudan eylemi destekledik.

Fotoğraflarda kar maskeleri takarak ve takma adlar kullanarak gizlice çalıştık. Bu olağanüstü sinir bozucu ve hiç kimsenin seçme şansı olsa istemeyeceği bir örgütlenme şekli olsa da (pek çok yoldaş ile asla yüz yüze konuşamadık bile, çünkü her zaman

MWR’ye kapsamlı bir polis sızması olduğunu varsaydık.) bu büyük olasılıkla bugünkü McDonalds işgücü için en uygun seçenektir ve şirketin isyanı yok etmesini oldukça zorlaştırdı.

İşçilerin bizim dediklerimize kulak kabartması fazla şaşırtıcı değil, kapitalist “istihdam olanakları” standartlarında bile berbat bir mes-

lek; insanlar neden sömürülmelerine direnmek istemesin ki? Biz sadece işçilere bazı koşullar altında yeni olanaklar açan bir yapıyı keşfettik. Bu tesadüfen oldu, çünkü zaten başlangıçta hakkında hiçbir fikre sahip olmadığımız- sendikacılık veya sınıf

mücadelesi geleneklerinin teorileri üzerine değil, bizim gündelik pratik koşullarımızı temel alan bir yapı inşa ettik

Evet, tüm bunların nasıl başladığını anlatabilir misiniz?

1998’de pek çok ikramiye alacağımız olduğu sırada yasal olarak tanınmış bir sendika kurmaya çalıştık ve sefilce yenildik. Ücret bordrosundaki 60 işçiden 40’ından imza topladık, fakat bundan sonra n adım atacağımızı belirleyene kadar imzacılarımızdan 10’u işten ayrıldı ya da atıldı ve yeni 15 kişi alındı.

Demek bu yüzden sendikaları reddediyorsunuz?

Sendikaları reddettiğimizi sanmıyorum, bence onlar bizi reddettiler. İngiltere’de McDonalds 28 yıldır var ve şu anda 1200’den fazla restoran var, fakat biri bile sendikalı değil. Bu, orta yöneticilere finansal planlar satmayı esnekleştirilmiş işyerlerinde zorlu ve finansal olarak ödüksüz bir örgütlenme mücadelesine tercih eden bir emek hareketinin inanılmaz bir başarısızlığı. İngiltere’deki emek hareketinin McDonalds’ta örgütlenme eğilimine ya da yeteneğine sahip olduğunu gösteren hiçbir kanıt yok.

Bu doğru olabilir, fakat sendika yolunun yanlış olduğunu kanıtlar mı?

Bu bizim için bir seçenek değildi, çünkü şu anda İngiltere’deki McDonalds’ta yedek işgücünün büyüklüğü ve baskıcı emek yasaları yüzünden işlemezd. MWR’nin yayıldığı diğer yerlerde de –Kanada, ABD, Avustralya – benzer bir durum var. Fakat biz eğer sendika yolu çalışmasa bile bir şeyler yapmamız gerektiğini

hissettik ve MWR buradan filizlendi. Bizi üzen bir şey değil. Bazı yönlerden bize bürokratik sendikacılıktan muaf daha demokratik ve daha radikal yapıları denememizi sağlayan bir alan açtığı için mutluyuz.

Tamam, fakat mevkileri seçebileceğiniz bir sistemin olmaması demokratik midir?

MWR üç ana dönemden geçti.

Orijinal gurup, diğer bireylere ve McDonalds işçi guruplarına – ki onlar da kendi fikirlerini savunmaya ve yaymaya çalışıyorlardı – propaganda çalışması yapan bir kolektifti. Bireyler ve kolektifler MWR bayrağı altında gevşek bir ağ oluşturdular, fakat özerktiler ve bir şeyler yapmak için diğerlerinin onayını beklemiyorlardı. Örneğin, bizim kolektifimiz diğerlerine sormadan 16 Ekim’de küresel

İngiltere’deki grev iyi desteklenmişti ve Birmingham’da yavaşlatma, Almanya’da grev, Milan’da abluka, Moskova’da kısa süreli iş durdurma, Chicago’da ekipmana sabotaj, Nottingham’da toplu çıkış, Midlands’ta müşterilere bildiri dağıtımı, Dublin’de kasadan hırsızlık vardı.

İskoçya’daki bir restoranda başladı ve o zamanlar bir içki kulübüyle mason loncası arasında bir yapıydı. İşyerine serserilik ediyorduk, doğrudan demokrasi uygulayıp en ufak karar için bile oylamayı vurguluyorduk, mesela çöpü kimin atacağı.

eylem günü çağrısı yapma kararı aldı. Kendimize eleştireldik ve bunun demokratik olmadığını hissettik.

Bu, federal ve geleneksel sendika modelini anımsatan yarı-formel karar alma süreçlerini kurmaya çalıştığımız MWR’nin üçüncü dönemini tetikledi. Geçmişe baktığımda bunun bir hata olduğunu düşünüyorum: Hiç tanışmadığımız insanlarla e-mail grupları etrafında inşa edilmiş yarı-formel federe yapılar yoluyla kararlar alıyorduk. Örgütümüzün mecbur kaldığı gizlilik koşulları altında bu yapabileceğimizin en iyisiydi. Ayda £5.00 mi yoksa £6.00 mı talep edeceğimize karar vermek bile bir ayımızı aldı. Aynı zamanda, kendilerini zar zor katılabildikleri kötü bir demokrasiye

Ama kısa zamanda fark ettik ki tek bir restoranda yapabileceğimiz fazla şey yoktu ve İngiltere’deki ve dünyadaki diğer McDonalds işçileriyle iletişime geçmemiz gerekiyordu.

bağlı kalmak zorunda hisseden kolektiflerin kendiliğindenciliklerini de götürdü. Son olarak, McDonalds’ın işgücündeki hızlı değişimler tarafından da yenildik, çünkü karar almış gruplar ya da bireyler bazen kararlar

uygulanana kadar işlerini değiştirmiş oluyorlardı ve bunun umut kırıcı bir etkisi vardı.

İkinci dönem anti-demokratik miydi? Artık böyle düşünmüyorum. Eğer insanlara doğrudan eylem gerçekleştirmelerini söyleyen bir kitap yazarsanız anti-demokratik mi olur? O zaman bir kolektifin diğer özerk kolektif ve bireyleri doğrudan eyleme çağırması anti-demokratik midir? Katılıp katılmamak kendi seçimlerine kalmış. Bu olayı aşırı derecede basite indirgeme, fakat işçi örgütlerinin geleneksel yapılarını taklit etmek bizim için bir hataydı.

MWR şu anda dördüncü bir döneme giriyor.

Örgütünüzün büyük başarılarından bize biraz bahseder misiniz?

Daha önce de söylediğim gibi başarılı olduğumuzu söylemek güç. Dürüst olmak gerekirse, şu ana kadar başarısız olduk ya da en azından başarılı olamadık. Size maaşlarımızı destansı bir grevden veya buna benzer bir şeyden sonra arttırdığımızı söyleyemem. Size restoranlarındaki bazı şikâyet kaynaklarına meydan okuyup kazanmış yerel kolektiflerin küçük başarılarından bahsedebilirim: Alamadığımız bazı ikramiyeleri kazandık ve iş hızını yavaşlattık, Liverpool'daki kızlar makyaj yapma hakkını kazandı, başka yerlerde bazı yöneticilere meydan okundu ve birtakım prosedürlere direnildi.

Ama belki de en büyük başarımız direnişi kendisindeydi, kazanmamızda değil. Biri şöyle demişti: Eğer özgür olamıyorsan, direndiğin zaman süresi özgür olduğun süredir. Zayıf görülebilir, fakat gerçek başarılar içimizdeydi. Şöyle de diyebiliriz eğer şirket bir işçi isyanından korkmasaydı karlar görel olarak azalmaya başladığı şu günlerde çalışma koşullarımız daha da kötüleşebilirdi.

Bize "Küresel McGrev"den bahseder misiniz? İnanılmaz bir şey...

Evet, insanı coşturan bir gündü. Olan her şeyi size burada anlatmaya çalışmayacağım, çünkü gerçekten çok şey oldu ve o günün bir raporu zaten mevcut (www.geocities.com/globaldayofaction). McDonalds işçilerinin herhalde ilk uluslararası seferberliği idi ve tüm tahminlerimizin ötesindeydi. Resmi olarak seçtiğimiz örgütleri kurma hakkımızı talep ediyorduk, fakat pratikte kendi ilkelerimiz etrafında uluslar arası bir örgütlenme için hiç kimsenin onayına ihtiyaç duymadığımızı gösteriyorduk. Paris'te altı restoranda planlanan grevlerde sorunlar oldu ve Londra'da üç restoranda gerçekleşenler sadece

kampanyalara da esin kaynağı olduk ve onları destekledik. Pek çok bilgiyi yaydık, pek çok fikre karşı çıktık, pek çok insan (biz dahil) MWR sayesinde siyasallaştı ve bunu McDonalds'ı terk edip hayatlarına devam ettiklerinde yalarında götürecekler.

Küresel eylem gününden sonra Meksika'da anti-McDonalds gösterilerinde tutuklananlarla ve Arjantin'deki halk ayaklanmasıyla dayanışma amaçlı bir yavaşlatma eylemi örgütledik. Bunun o kadar da başarılı olmamasının bazı nedenleri vardı: Çok soyuttu ve karar verildikten sonra çok kısa sürede örgütlen-

Çok muğlak geleceğini biliyorum, ama içimizdeki başarılar bana çok fazla şey ifade ediyor. Bence sendikaların varsayımsal zaferi ile MWR'nin gerçek deneyimini karşılaştırmak adaletli değil, çünkü MWR'nin varsayımsal zaferi muhteşem!

kısmiydi, hatta Yeni Zellanda'da girilen grev bir dakikadan uzun sürmedi. Ama İngiltere'deki grev iyi desteklenmişti ve Birmingham'da yavaşlatma, Almanya'da grev, Milan'da abluka, Moskova'da kısa süreli iş durdurma, Chicago'da ekipmana sabotaj, Nottingham'da toplu çıkış, Midlands'ta müşterilere bildiri dağıtımı, Dublin'de kasadan hırsızlık vardı. Uluslararası McGrev Milan'dan Malmö'ya, Adelaide'den Aberdeen'e ulaştı. Bundan sonra o kadar iyimser olmuştuk ki artan hızda büyümeyeceğimize inanıyorduk, ama bugüne kadarki düzenli artışın ötesine gidemedik.

Başarılı olduklarına inanamamız da bize diğer faaliyetlerinizden bahseder misiniz?

Şahsen yaptığımız bazı şeylerin çok başarılı olduğunu düşünüyorum. McDonalds işçilerinin binlerce bilgi talebini cevapladık – yüz kıllarından tecavüze kadar. İşçiler için öneri, destek, en azından konuşacak biri olduk. Pek çok işçi için bir sendikanın işlevlerinin bazılarını yerine getirdik. Daha önce değindiğim yerel

mişti.

Militarizme devamlı olarak karşı çıktık ve bazı insanlar Irak'ın saldırıya uğradığı günde protesto gösterilerine katılmak için işyerlerini terk ettiler.

İnsanlara işlerinde ayakta kalmalarını sağlayacak pek çok bilgi dağıttık.

Saat başına £6.00 ücret için bir kampanya başlattık, fakat bu örgütün daha önce değindiğim sorunları yaşamasından dolayı başlangıçtaki hızını kaybetti.

Umarız insanları neşelendirmiş ve eğlendirmişizdir!

Fazla paranız olmadan bu kadar işçiyle nasıl iletişime geçebildiniz?

"McSues" adını verdiğimiz derginin iki sayısını çıkartabildik, bunlar tüm dünyada dağıtıldı ve kendimiz 2000'er adet bastık.

Windows 2000'in biz ısı yalıtım firması olduğunu sanacak kadar bilgisayar cahili olmamıza rağmen on binlerce McDonalds işçisi tarafından ziyaret edilen bir web sitesi kurduk. Elektronik medyayı sadece örgütü-

müzün bir yansıması olarak değil, aynı zamanda aktif kurucu bir parçamız olarak kullandık. Midlands ve Manchester'deki MWR gurupları da kendilerine web siteleri kurdular.

Kitle iletişim araçlarını kullanmaya çalıştık - genelde başarısızca – sık sık gazetecilerle röportajlar yaptık, fakat prosedürlere göre siyasal olarak çok kavgacı oldukları gerekçesiyle ve belki de McDonalds'ın finansal gücü yüzünden kesilip kırıldılar.

Stikırlar çok etkiliydi. Graffiti hari-kuladeydi ve genelde konuşmaların temel malzemelerinden oldu. Ve en son –ama en önemsizi değil- olarak dilin sözleri: işyerinde iş arkadaşlarına konuşmanın yerine ikame edilebi-lecek hiçbir yöntem yok.

Dost olduğunuz örgütlerden bah-seder misiniz?

Özgürlükçü hareket içerisindeki ör-gütlerden büyük bir dayanışma gör-düğümüz için çok şanslıyız. Hepsini sayamam ana devrimci sendikalist IWW, Almanya'daki FAU gibi anar-ko-sendikalistler, İtalya'daki CUB gibi alternatif sendikalar ve diğer taban hareketleri ve aktivist gurup-ları. Kanada'daki reformist sendika-larla ilginç ilişkilerimiz oldu; ayrıca İtalya'daki CGIL ile Hollanda'daki FNV ile de. Genel olarak tüm dünya-daki solcu partiler bizi tamamen gör-mezden geldiler ve bizim varlığımızı kabullenemediler. Dil sorunu ara-mızda büyük iletişim problemlerine yol açsa da siyasal olarak en yakın müttefikimiz 'apolitik' Rus McDo-nalds işçileri örgütü "Holiganlar".

Evet, başladığınızdan bu yana size benzer başka örgütler de var, on-larla ilişkiniz nasıl?

Hmmm. McDonalds'a Karşı İşçi Di-renişi (WRAM) ve McDonalds Ulus-lararası Kurtuluş Cephesi (MILF) gibi her zaman aramızın iyi olduğu ve elimizden geldiğince yardım et-tiğimiz guruplar var. McDonalds'ta çalışmayan insanların hâkim olduğu

ve stikerlerimizi siyah-beyaz olması gibi saçma nedenlerden dolayı bize kızgın olan guruplar da var. Ya da bu yılki 16 Ekim'i sadece ücret kampan-yasına odaklanmamız gerektiğine ve o günde eylem çağrısı yapmamaya dair bir demokratik karar yüzünden iptal edildiğini söyleyenler var. Eski-den çok iyi anlaştığımız bazı insanlar da sonradan bizim için çok yıkıcı ol-dular. Ama her zaman en iyisi diğer insanların ne dediği hakkında fazla endişelenmeden kendi örgütlenmene odaklanmandır. Tabii bir de McDoof var: Kurnaz ve popülerler, fakat biz-den çok farklı bir iş yapıyorlar – biz adaletten bahsederken onlar hangi tür kaşarın daha iyi olduğundan bah-sediyorlar. İnsanların gidip kaşardan bahsetmesi onlara kalmış, fakat bek-lide bu insanları pasifleştirip bizim gerçek sorunlar olarak gördüğümüz şeylerden uzaklaştırıyor. Diğer ör-gütlere karşı her zaman dostça, ce-saretlendirici ve destekleyici olmaya çalıştık, bir kısmı bazen kıskançça davranırsa da!

Eğer sendikalar gibi olsanız daha başarılı olabileceğinizi düşünüyor musunuz ya da başka bir şansınız olsa aynı şeyleri yeniden yapar mısınız?

Şu an için McDonalds İngiltere'deki hiçbir restoranda sendikalaşmaya izin vermez. Dolayısıyla işleri sendika yolundan yürütmeye çalışsak daha başarılı olamazdık. McDonalds sendikayı kabullenmektense restora-nı kapatmayı tercih eder. Fakat bir restoranda sendikalaşmayı başardığımızı varsayalım, daha başarılı olur muyduk? Maddi koşullarımız az miktar iyileşirdi, ama bu müca-deleye doğrudan dahil olmanın bize kazandırdığı anlayış ve bilgiden mahrum kalırdık. Yirmi penilik ir ücret artışı yüzünden yelkenleri suya indiremem. Çok muğlak geleceğini biliyorum, ama içimizdeki başarı-lar bana çok fazla şey ifade ediyor. Bence sendikaların varsayımsal za-feri ile MWR'nin gerçek deneyimini karşılaştırmak adaletli değil, çünkü

MWR'nin varsayımsal zaferi muh-teşem!

Kendi namıma eğer bunu yeniden yapmam gerekirse ilk dört yıldaki-lerin çok azını değiştirirdim. Daha federe ve üye temeli bir örgüte dö-nüşme girişiminden pişmanım – bu tabii ki bu tip bir örgütlenmenin baş-ka bir durumda yapılacak doğru bir şey olamayacağı anlamına gelmez.

Senin zamanındaki MWR için bir mezar yazın var mı?

MWR Midlands, "biz pislik almıyo-ruz, pislik yapıyoruz" demişti; bence bu yaptığımız şeyi iyi şekilde özetli-yor. Bouncer "yaptığımız her şey bir komedydi" derdi – çok emek har-candı, ama çok da eğlendik. Mezar yazılarından bahsetmek için sanırım çok erken, çünkü MWR'nin yapabi-leceği daha pek çok şey var.

Ayrıca bence MWR her zaman ufak olmasına karşın küreselleşmiş ve es-nekleştirilmiş dünya ekonomisinde işçi haklarıyla ilgilenmenin ciddi bir yaklaşımı olarak değerlendirilmeli. Yaptıklarımızda (ve McDonalds işçi-lerin yapmaya devam edeceklerinde) bazı fikirler ya da taktikler veya ör-gütlenmek isteyen başkalarına yar-dımcı olacak bazı şeylerin mevcut olduğuna inanmak istiyorum.

Yeni bir işyeri direnişi dalgası ortaya çıkacaktır, çünkü işçiler sömürüldük-çe – piramitlerin inşasından, köylü iş-yanlarıyla, endüstriyel sendikacılığa ve MWR'ye kadar – işçi direnişi var olacaktır. Bunun doğrudan eylem, enternasyonalizm, karşılıklı meydan okuma ve her şeyin üstünde hayal gücüne dayanacağını umuyorum.

Ceviri:

Kara Kızıl Notlar.

Kaynak:

<http://www.mwr.org.uk/shopfight.htm>

ANARŞİST KOMÜNİSTLER VE KİTLE ÖRGÜTLERİ

*Federazione dei Comunisti Anarchici
(Anarşist Komünist Federasyon-İtalya)*

Kitle örgütleri ve devrimci örgütler arasındaki ilişki aslında devrimcilerin kendilerini bütüncül toplumsal ilişkilerin ve dinamiklerin neresinde gördükleri ile ilişkilidir. Sol içerisinde yeri gayet önemli olan bu tartışmaya dair FDCA'nın (anarşist komünist federasyon-italya) anarşist komünizmin bu tartışmada durması gereken yere dair görüşlerini açıkladıkları yazı.

Giriş

Kitle örgütleri, anarşist komünist politik örgütlerden sahip oldukları temelleri ve amaçları açısından farklılıklar taşır. Politik amaca dair politik örgüt ile aynı amaca sahip olma potansiyelleri ile birlikte, nihai amaca dair politik örgütün sahip olduğu netliğe sahip

Politik amaca dair politik örgüt ile aynı amaca sahip olma potansiyelleri ile birlikte, nihai amaca dair politik örgütün sahip olduğu netliğe sahip değildir.

değildir. Tarih, bu amacın (anarşist komünizm), kitle örgütleri içindeki uygulamaların ve bilincin net bir biçimi ile üretildiğini göstermektedir. Bu faktörler, mücadelede ve inşada toplumsal özyönetimin ve siyasal, sosyal eşitliğin ve toplum için çalışanların uzlaşmaz savunusu şeklindeki iki ilkesinde temellenmiştir.

Bunların mantık ilkelerinin tümü, çoğunlukla kendiliğinden görülebilmek

ile beraber; tarihin, egemen sınıfların bir şekilde bu mantığı parça parça ve kolayca boğabildiğini göstermiş olduğu mantık ilkeleridir. Nihai politik netlik bu nedenle gereklidir ve kitle örgütlerine dahil olan proletaryanın gerçek ihtiyaçlarına doğru yönelmelidir.

Diğer taraftan, tarih, aynı zamanda devrimin; proleterlerin, devrimci potansiyellerini kitle örgütleri vasıtası ile keşfetmesi ve devrimci faaliyetlere geçmesinde olduğu gibi, kendilerini eyleme geçirmediği gerçekleştiremeyeceğini göstermektedir.

Neticede; anarşist komünist devrim, kitle örgütlülüklerinin, birilerinin imtiyazlı olmasına gerek olmadığı şeklindeki ve aynı zamanda doğuştan içlerinde olan devrimci mantığı kabullenmesi ile başarıya ulaşacaktır.

Ekonomizme Hayır

Kitle örgütlerinin öncü rolünü, basit talepler şeklindeki role indirgeyen fikirler ve uygulamalar bu biçimlerin, kaldırılmasında ilk engel budur. Bu engel sınıflar-arasıcılık[1] ya da

Leninizm gibi formlara girebilmektedir.

Sınıflar-arasıcılık; kitle örgütlerinin, devleti, tarafsız ve bütün insanları temsil eden, bir yurttaş diğerkinden ayırt eden (sadece ekonomik) kategorilerin aslı olarak tanımladığına dair bir inanıştır. Bu kitle örgütlerinin, yurttaşların herhangi bir kısmının ekonomik savunmaları için var oldukları anlamına gelmektedir ve bu nedenle devleti ve onun kararlarını sorgulamadıkça toplumun ekonomik planlamasına katılabildikleri anlamına gelmektedir – emekçiler ve proletarya sadece kendilerini savunabilirler, mevcut ekonomik durumu değiştiremezler ya da devletin politikalarını değiştirecek siyasi pratiklere girişemezler. Bu nedenle, bu tip bir birlik politik karar alma mekanizmalarının dışında kalır ve sistemin kabulünü beraberinde getirir. Bunun en net örnekleri klasik kapitalist sistemlere sahip ülkelerdeki egemen sınıflara yakın politik güçler tarafından etkilenen birliklerdir.

Leninizm'den esinlenmiş politik teoriler, diğer yandan, açıkça politik

olmayan –o suretle sınıflar-arasıcılığa karşıt görünen- kitle örgütlerinin varoluşlarını anlayamazlar. Gerçekte bu teoriler sadece kitle örgütlerine zorla politikalarını kabul ettirmekle kalmazlar, egemen sınıfın yada partinin politikalarını kabul ettirirler. Bu yolla, kitlelerin sadece politik örgütler içerisinde politik faaliyetlere girişebileceklerini ve kitle örgütünün bu politik hattı izlemesi gerektiğini türetir. Bu karakteristik aynı zamanda “sendikacılık” olarak bilinir. Sınıflar-arasıcılık da Leninizm de bir noktada keşişirler: kitle örgütünün kaderinin belirlendiği ve eğer gerekli ise dışın-da kalınmalıdır.

Sonuç ekonomizmdir: sadece ekonomik sorunlarla uğraşmasına izin verilen proletaryanın tarihsel çıkarlarının zorlanması. Fakat sadece aldığı para ile ilgilenen bir kişinin, bu paranın neden ve niye ortaya çıktığını, nasıl paylaşıldığını dert etmemesi açıkça anlamsız olduğu için ekonomizmin arkasında açık ya da saklı bir siyasi önerme vardır. Şimdi bu gerçek, katıksız ekonomik biçimdeki her tür otonomiye siyasal olarak sınırlayarak

aramızdaki ilişki, gerçek bir değiş tokuşu ifade eden sürekli bir çift yönlülük esasına dayanmalı, tek yönlü bir ilişkiyle sınırlandırılmamalıdır. Gerçek bir değiş tokuşun varlığı için

*Uluslararası savaşlara,
sınıflararası barışlara hayır.*

ilk temel -ancak tek olmayan- koşul her iki varlığın özerkliğidir.

Proletaryanın kitle örgütleri yok sayılmayacak önemli tarihsel varlıklardır ve öyle olmaya devam edeceklerdir. Politik örgütlerden farklıdır ve bu farkı ne reddetmeli, ne de onları ikinci sınıf devrimci örgütler olarak görebilmeye egemen olmaya çalışmalıyız.

onunla alay eder. Ve çember kapandır: siyasetten zorla ayrıldıktan sonra ekonomi basitçe siyasal bağımlılık demektir ve bu da ekonomik bağımlılığa yol açar.

Bizim Bakış Açımız

Proletaryanın kitle örgütleri yok sayılmayacak önemli tarihsel varlıklardır ve öyle olmaya devam edeceklerdir. Politik örgütlerden farklıdır ve bu farkı ne reddetmeli, ne de onları ikinci sınıf devrimci örgütler olarak görebilmeye egemen olmaya çalışmalıyız. Ne de kendi rolümüzü ikinci sınıfa düşürüp kitle örgütlerine teslim olmalıyız. Kitle örgütleriyle

Bu demektir ki, kitle örgütleri ilgilendikleri konularda kendi (proleter) üyelerinin çıkar ve bilinçlerini özerkçe ifade edebilmelidir. Diğer bir deyişle, doğal olarak kendilerine ait olanların özyönetimine dayanmalıdır. Anarşist-Komünist devrim sürecinde kitle örgütlerinin kitlelere kendi güç ve bilinci ifade edebilecekleri en büyük imkânları sağlayacak şekilde faaliyet boyutu olarak ve siyaseten büyümeleri bu sürecin yaşamsal temelini oluşturur. Kitle örgütleri aynı zamanda eylemlerini ve bunların olası sonuçlarını daha kabiliyetli bir politik değerlendirmeye tabi tutmak durumunda olacaklar-

dır. Eğer bu koşullar karşılanırsa, biz bu yapılar içerisinde siyasal bilinci ilerletme görevimize başlayabilir ve bunun onayını alabiliriz. Bu koşullar, kitlelerin geçmiş devrimci deneyimleri kullanacakları, daha ileri bir ileri bir devrim üretecekleri ve onu eldeki tüm imkanlarla gerçekleştirebilecekleri bir şansa sahip olmaları için gereklidir. Burada kitle örgütlerinin çifte bakış açısı problemi ortaya çıkar: Bir yandan mücadele deneyimleri ve bunların değerlendirilmesindeki mutlak özerklikleri, diğer yandan her şeyi kitlelerin tarihsel ihtiyaçları ışığında değerlendirme gereksinimi. Sorunun bu iki yönü de yok sayılmamalıdır.

Önlenmesi Gereken Hatalar

Kitle örgütleri söz konusu olduğunda pek çok yoldaş ve örgüt görüşte samimi olarak özgürlükçü ve devrimci olmalarına rağmen geçmişte pek çok hata yaptı ve hâlâ bunları sürdürmektedir. Bu hataları iki basit türe bölebiliriz: ilki “kendiliğindencilik”, ikincisi “ideolojizm”. İlki, kitle örgütlerinin devrimci süreci sürdürebilecek yeteneğe otomatik olarak sahip olduklarına dair fikirleri barındırır. Bu fikrin temeli, herhangi bir verili kapitalist dönemin çelişkilerinin toplumsal devrimin büyüyebileceği bir temel oluşturacak mücadele kıvılcımını ateşleyebileceğidir. Bu, devrime ulaşabilmek için proletaryanın haklarını koruma mücadelesini mümkün olduğu kadar radikalleştirmenin yeterli olduğunu söylemek gibidir. Bir işverene karşı yapılan eylem patronlara karşı organik ve kapsamlı bir programla aynı şey değildir. Bir eylemde kendisini koruyan ya da saldıran veya nefretini sömürücüsüne yönelten bir proleter, zorunlu olarak bu eylemin organik ve kapsamlı bir eylem programının bir parçası olması gerektiğinin bilincinde değildir. Bir eylem ne ister istemez bir programa bağlı olur, ne de mutlaka bir program yaratabilir.

Ne de bir sendika mücadelesi programı zorunlu olarak devrimci öz-

gürlükçü bir programdır. Gerçekte bir dizi organize sendika eyleminin özgürlükçü sosyalist bir devrime

Kitle örgütlerinin özerk olması koşulu, anarşist komünist devrimin sadece ve sadece kitlelerin kendileri tarafından gerçekleştirilmesini garantiler. Bununla birlikte devrimin ciddi yenilgilere uğrama olasılığını da yaratır.

yol açmayı hedefleyen bilinçli bir programla uyuşması pek olası değildir. Tarih açıkça göstermiştir ki sendikaların doğaları gereği anarşist ve devrimci eğilimlere sahip olduğunu iddia edenler fazlasıyla yanlışlardır. Tarihsel olarak konuşursak sendikalar içersindeki sürekli doğrudan eylem ve özyönetim vaazları; katıksız sendikal yöneme indirgenmiş ve alternatif, özgürlükçü içeriklerini kaybetmiş bir biçimde organik siyasal programlar tarafından desteklenen önerilerle karşılaştıklarında ya da o zamana kadar sık sık katıksız köktencilğe indirgenen metodolojilerin egemen sınıflar tarafından ele geçirilebilecekleri gerçeğiyle karşılaştıklarında devrimci amaçlarına ulaşmamışlardır. Bu çöküş, genelde muhteşem gözükene, ama pratik bir tarihsel bağlantısı ya da genel başarı şansı olmayan özgürlükçü yöntemleri de yanında sürüklemiştir.

Diğer yandan, ilkinin etkice tersi olan ikinci tür bir hata vardır ve bu sade-

ce anarşistlerin devrimci proleterler olarak mücadele edebileceklerini ve olası tek doğru birliğin özgürlükçü toplumsal devrim hakkında bilinçli insanlardan oluşabileceğini söyler.

Bu kavrayış izolasyoncu pozisyonlar ve steril bir öncücülük üretir. Bu izolasyon, şu basit tarihsel gerçekten türer: Proletarya asla sermayeye karşı hareket etmeden, onu zayıflatmadan, ona saldırmadan ve (bazen) özgürlükçü bir alternatif ortaya atmadan önce bütünüyle anarşist komünist olmamıştır. Bu durum için beklemek, bu yüzden kendini izolasyonla cezalandırmak demektir. Açıkçası bu yolda öncülü olma yönünde büyük bir tehlike vardır: kendilerini kitlelerden izole edenlerin mantıksal tepkisi onları kendi biçiminde yaratmaktadır.

“Kendiliğindencilik” ve “ideolojizm”in kitle örgütlerine büyük bir ilgi göstermelerine rağmen onları yoktan var edilmiş roller içersine zorla sokmaya çalışarak bu örgütlerin hayatlarını sonlandırmaları şans eseri değildir. Kendiliğindencilik, devrimci süreç için temel oluşturan, yani doğal olarak devrim sorununa bağlı olan, her gösterge ve olayın kendisinde devrimci olduğunu savunur. İdeolojizm, bu gösterge ve olayların onlara duyulan ihtiyaç özerk olarak kurulmadan, aşama aşama ve pratik tarafından ortaya çıkarılmadan kendilerini devrimci olarak ilan etmelerini ister. Kendiliğindencilik, kitle örgütlerinin devrimci bilincinin sağlamlanması sorununu ciddi bir şekilde ele almadan ortada bırakır (ya da “engeller”). İdeolojizm ise

kitle örgütlerinin proletaryayı sömürülenler olarak birleştirmesini ve anarşist komünizme geçiş için gerekli büyüklüğe ulaşmalarını engeller.

Daha İyi Bir Kavrayışa Doğru

Kitle örgütlerinin temel tarihsel ihtiyacının özgürlükçü toplumsal devrim olduğu inkâr edilemez. Ne de kitle mücadelesine bağlı olarak ortaya çıkan tehlikeler inkâr edilebilir. Kitle örgütlerinin özerk olması koşulu, anarşist komünist devrimin sadece ve sadece kitlelerin kendileri tarafından gerçekleştirilmesini garantiler. Bununla birlikte devrimin ciddi yenilgilere uğrama olasılığını da yaratır.

Durum umutsuz değildir: Gücü, aynı zamanda zayıf noktasıdır da. Bu sorun üstüne anarşist hareket içersinde zengin bir tartışma birikimi vardır – bu tartışma genelde şid-

Bir şişenin içine konulabilecek en iyi mesaj

detli, ama her zaman açıktır. Çözüm, geçekte, sadece politik militanlar tarafından bulunamaz. Bunun iyice farkında olmalıyız. Ne zaman sömürden kurtuluşu sağlayabilecek bir pratik devrimci süreci doğurabilecek kitlesel bir özgürlükçü örgüte duyulan ihtiyaç saptansa sendikalizmin zorunlu olarak devrimci olmadığı yeniden kanıtlanır. Pek çok yoldaş sendikaların kendilerinde reformist veya devrimci olduklarını kanıtlamaya çalıştı.

Bir sürü yoldaş doğru çözümün bu iki teorik sonucun ikisinden biri olduğuna inanır. Biz esas olarak riskleri, olasılıkları ve olası eğilimleri olmayan katı kategoriler yaratan bu tür bir düşünce yolunun yanlış olduğuna inanıyoruz. Bu yolunu kaybedip kendiliğindencilığe veya ideolojizme geri düşmenin bir reçetesidir. Biz bunların doğaları hakkında karmaşık ve kategoriler ötesi gerçekleri kabul edebilir olmaya çalışıyoruz. Diğer bir deyişle biz kendimizi kesinlikler üzerine temellendirmeye çabalıyoruz ve bize bağlı olduğu derecede bu kesinlikler üzerine teorimizi inşa etmeliyiz. Yeni ve daha ileri fikirleri kabul etmeye hazır olmalıyız.

Dayanacağımız Kesinlikler

Politik örgütlerin tersine, kitle örgütleri ne elde edilmiş bilinç üzerine kurulurlar ne de açıkça bilinç geliştirmeye çalışırlar. Reddedilemez fiziki ihtiyaçları uyandıran acil ve nesnel maddi temeller üzerine inşa edilirler. Dolayısıyla kitle örgütlerinin üyeleri kendilerini örgütledikleri durum boyunca yaşarlar. Ekonomik rolleri bir araya gelmelerini ve, sömürünün her tür tatmin edilmemiş ihtiyaca (yabancılaşma) sebep olduğunu düşünürsek, bu ihtiyaçları ellerin geldiği kadar karşılamaya çalışırlar. Bu temel, başlama noktasıdır, kitle örgütlerinin sınıfsal otonomisinin temelidir. Ama zafer için bu otonomi eyleme ve bu örgütlerin gerçek imkânlarına yansıtılmalıdır. İstersek bunu iki alana bölebiliriz: ekonomik mücadele ve politik büyüme.

Ekonomik mücadele, işçiler için daha iyi maddi koşulları ve merkezi gücün yok edişinden sonra ekonomik aygıtı yönetmeyi hedefler. Politik büyüme, işçileri ekonomik mücadele, sınıf mücadelesi, yoluyla bilinçlendirmek ve bilinçli bir şekilde yeni bir toplumu inşa etmeleri için gereklidir. Açıkçası ekonomik mücadele ve politik büyüme o kadar yakın bağlantılıdır ki mevcut durumun ihtiyaçlarından doğan ekonomik savunmanın ilk eylemlerini takiben birbirlerini

Otonomi, hem yöntem hem de içeriktir. Yöntemdir, çünkü özerk sınıfsal içerik üretebilir. İçeriktir, çünkü işçilerin düşüncelerini devamlı geliştirmelerinin bir ürünüdür.

karşılıklı olarak destekleyebilir ve güçlü tutabilirler. Otonomi, işçilerin sömürünün toplumsal egemenlik için ne kadar temel bir rolü olduğuna ve sömürüye karşı tek kesin çözüm olan eşitlik ve radikal değişim ihtiyacına dair açık bir vizyon geliştirmesinde temel bir rol oynar. Sömürüye, yani sömürücü toplumsal ilişkilere, karşı mücadeleyi tamamıyla geliştirmenin bir imkânı yoksa sömürülenlerin bir araya gelmesinde bir sebep yoktur. Egemen sınıflar, emeğin haklarının savunması için bu berberliği belki onaylayabilir, fakat bu mücadelenin bu savununun ana nedenini yok etmeyi amaçlayacak şekilde büyümesini kabul etmeyeceklerdir.

Otonomi, hem yöntem hem de içeriktir. Yöntemdir, çünkü özerk sınıfsal içerik üretebilir. İçeriktir, çünkü işçilerin düşüncelerini devamlı geliştirmelerinin bir ürünüdür. Denmelidir ki bir temel olarak otonomi kitle örgütlerinin devrimci gelişimi, sömürünün lağvedilmesi ve eşitlikçi toplumsal ilişkilerin inşası için gereklidir. Pek çok yoldaş ve örgüt kitle örgütlerinin otonomisini katıksız yöntem veya katıksız içerik olarak tanımlamayı denedi. Böyle yaparak,

katıksız yöntem söz konusu olduğunda neden otonomi yöntemlerinin gerekli ve devrim için temel olduğuna yeterli bir açıklama getiremediler ve bunu unutanlar kavramı saf köktencilik boyutuna indirgediler. Diğer durumda ise araçlar ve amaçlar arasındaki tutarlılık yok sayıldı ve bu da kitle mücadelesinin işçilerin özerk eylemlerinin özerk bir programa dönüşmesini engelleyecek şekilde otoriter programlar için bir alet durumuna dönüştürülmesiyle son buldu. Ki bu türden bir özerk programın oluşması anarşist komünist bakış açısının ana amacıdır. Otonomi belirli özgül amaçlara bağlanmış bir içerik değildir; o işçilerin devrimci eyleminin tarihsel bir sonucudur. Kitle örgütlerinin otonomisinin önemi, kitlelerin ancak mücadelenin amaçlar doğrultusunda eyleme geçmede, bunları seçmede ve değerlendirmede dış güçler zoru tarafından yönlendirilmeden tam özgürlüğe sahip olduklarında devrimci bir programı inşa edebilmelerinden kaynaklanır. Bir toplumsal tahakküm sisteminde bu özgürlük kitle eylemine engel olan şeylerin çatışma etkenleri, sınıf düşmanının silahları, sınıflı toplumun ürünleri olarak görünmesi ve kitleler tarafından bu şekilde karşılanması anlamına gelir. Diğerlerinden daha çok şey bilen, geniş kitlelerin anlayamayacağı nedenlerle mücadelenin terk edilmese ya da bir yöne doğru yönlendirilmese karar verecek birilerinin olduğu fikrinin kök salması çok tehlikelidir. Bu yol, onu yok edebilecek açıklık ya da irade olmadığı için değil, anlaşılması zor ve çarpıtılmış sebepler yüzünden saygı duyulması gereken “nesnel” uyumluluğun üstünlüğünü öne sürer. Toplumsal kurtuluşa giden yolun mantık hataları değil, engeller tarafından dağılmış olduğu ve ya bizim bu engelleri kaldırmamız gerektiği ya da onların bizi durduracağı açık olmalıdır. Bu otonomi yolu üzerinde özerk programlar doğabilir.

Sonuç olarak kitle örgütleri kendi amaçlarını oluşturabilecek ve doğal

üyelerinin bilinçliliklerini ve ihtiyaçlarını temel alarak gerekli mücadele yöntemleri seçebilecek kapasiteye sahip olmalıdır. Ayrıca aynı kriterlere dayanarak her tür eylemi değerlendirebilmelidirler.

Tarihsel olarak anarşist komünizmin ana fikirleri oluşurken, bu eylem proletaryaya toplumsal devrimin tohumlarını taşıyan tek sınıf olduğu bilincini kazandıracaktır.

Otonomi, bundan dolayı, kitlelerin özgürlüğünün bir etkenidir ve böyle kalacağını ya da toplumsal devrime yol açacağını garantilemez. Özgürlük, dış zoru tanımaz. Kitle örgütlerindeki otonominin şaşmaz dış muhafızları yoktur. Bu nedenle, otonomi nasıl ki toplumsal devrimin yolunu açabiliyorsa, aynı şekilde herhangi bir kaçınılmaz devrimci kaderden de kendini azat eder. Anarşist komünistler için buna bir alternatif yoktur. Reformistlerin burjuva uyumlarını kitle örgütlerine empoze etmemeleri gibi devrimciler de devrimci programları empoze edecek veya etmek isteyecek durumda olmamalıdır. Fakat karşı-devrimciler üstünde bir avantajımız vardır: Kitle örgütlerinin otonomisinin gelişimi ve uygulaması kendini aşılmaz bir devrimci etken olarak göstermiştir. Bundan korkmayız, bunu destekleriz.

Kitle Örgütlerinin İşlevleri

Biz, anarşist komünistler, kitle örgütlerini sınıflararasıcılığın ya da sosyal demokrasinin güçlerinden daha karmaşık bir seviyede düşünürüz. Otonomiye esas alan dört ana tarihsel işlevi kabul ederiz:

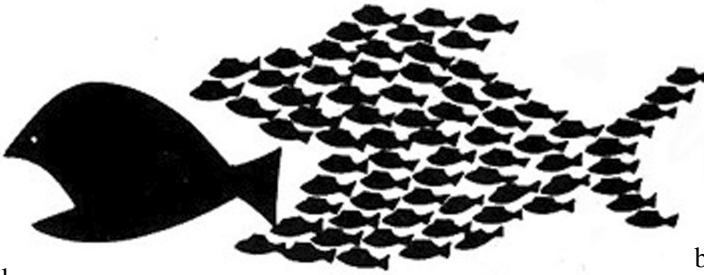
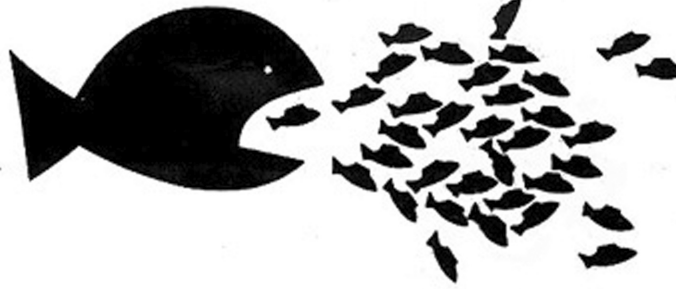
1. Sınıflı toplumun içersinde korunma ve ayakta kalma;
2. Sömürüye karşı maddi saldırılar;

3. Toplumun alternatif bir yönetiminin inşası;

4. Devrimci özgürlükçü bilincin gelişimi.

Sınıflı Toplumun İçersinde Korunma ve Ayakta Kalma

Sömürülenlerin en temel ihtiyacı kendilerini yaşam alanlarını yiyip bitiren, onları daha sıkı kendine bağlamaya çalışan ve egemen sınıfın ekonomik istekleri doğrultusunda daha da ince yollarla süren sömürüden korumaktır. Kitle örgütünün doğru gelişimi, emeğin korunmasının bu ilk işlevine dayanır. Katıca ekonomik bir bakış açısından bu egemen sınıfın işçilere karşı uzanan maddi kollarını durdurma ve karşı çıkma sorunudur. Bir ya da daha çok işçinin toplumsal mücadele yoluna girmesinin temeli ancak sömürünün sebep olduğu yabancılaşmadan korunmak olabilir. Diğer yandan, bir sınıf iktidarı elinde tuttuğu sürece, kitle örgütleri işçi

sınıfının, sınıf mücadelesinin siyasallaştığı bir zamanda maddi saldırılara boyun eğmemesini sağlayacak başarıda bir savunma yapmalıdırlar. O zaman diyebiliriz ki sınıflı toplum içersinde emeğin savunması kitle örgütlerinin üzerine kuruldukları kaidedir. Bu aşamada otonomiye duyulan ihtiyaç

açıkça görülebilir.

Kendimizi nelerden ve nasıl koruyabileceğimize karar verebilmek için şunlar zorunludur:

- * Kendimizi koruduğumuz şeylerin ta kendisine tabi olmak,
- * Bu şeylerin hangi yollarla yabancılaşmayı yarattığını anlamak ve bunun farkında olmak,
- * En temel savunma hatlarını seçmek,
- * Mutlaka elde edilmesi gereken ve vazgeçilebilecek şeyleri bilmek,
- * Düşmanı, silahlarını, gücünü ve zayıf noktalarını bilmek,
- * Gücümüzü bilmek ve onu kullanmaya istekli olmak.

Bu gereklilikler sadece sömürülen sınıfın üyeleri tarafından tutulur. Sadece onlar bunları geliştirebilir ve doğru şekilde kullanabilir.

Kimse bireysel olarak yaşamadan yabancılaşmanın ne olduğunu bilemez. Yabancılaşma hakkında bir mesafeden az çok fikre sahip olmak bir şey ifade etmez. Yabancılaşma, kişi onunla yaşamak ve ona - olumlu ya da olumsuz, ruhsal ya da fiziksel - tepki vermek zorunda kalmazsa var olamaz .

Sömürülen sınıfın toplumsal yabancılaşmasını sadece algılayan biri onlara karşı ancak bir dayanışma tavrı içersinde olmalıdır, ama asla kendisini ne yabancılaşmasında proletaryaya ikame edebilir ne de ondan nasıl korunabilmenin en iyi yollarına karar verebilir.

Hatta mücadele siyasallaşsa bile yabancılaşmanın işçi olmayanlarca hissedilmesinin bir yolu yoktur - mücadele sadece yabancılaşmaya karşı yürütülen mücadelenin nitelik-

leri sebebiyle siyasallaşır. Bu yüzden yabancılaşma sömürülen sınıfın kendi sorunudur ve ancak onlar buna tepki gösterebilirler. Bu gerçekler tarafından da ispat edilmiştir. Bu sebepten dolayı biz buna imkan olduğu için, analizimiz bize sömürüye karşı ancak sömürülenlerin mücadele vereceğini söylemek durumunda bırakıyor. Aynı zamanda sömürülen sınıfın benzersiz olduğu sonucunu çıkarmalıyız. Ya sömürülürsünüz ya da sömürülmezsiniz. Sömürülmeyen biri ancak dayanışma gösterebilir.

Sömürüye Karşı Maddi Saldırıları

Sömürüye karşı maddi saldırı, bir önceki bölümde yapılmış analiz. O zaman bazı önemli değerlendirmeler yapılmalıdır. Anarşist komünistler için proletaryanın sınıflı toplumu zayıflatıp yıkabileceği tek yer sömürünün gerçekleştiği yerdir. Sömürünün ve onu destekleyen yapının silahlarını köreltecek eylemler, ancak ve ancak artı-değerin üretimini ve işin yarattığı yabancılaşmanın arazisinde gerçekleştirilebilir. Bu saldırıları beraberinde getirebilecek tek örgüt, bir kitle örgütüdür. Şimdiye kadar söylediklerimize tutarlılık katacak bir etken daha var: Eğer sömürüye karşı saldırı sömürülen sınıfın kendisi tarafından gerçekleştirilirse, bu - saldırı ihtiyacını bir defa anladıklarında devrimci bir bilinci geliştirecek katı bir temele sahip olacaklarından - bilinçlerinde buna paralel bir büyümenin güçlü bir garantisi olur.

Toplumun Alternatif Bir Yönetiminin İnşası

Kitle örgütleri, toplumun devrimci yönetimi için yeni yapılar inşa edebilir durumda olmalıdırlar. Esas olarak bu üç şey demektir:

* Kitle örgütlerinin kılcal damarlar gibi genişlemesi,

* Aşamalı olarak bu örgütlerin tüm yapıların kontrolünü ve yönetimini ele geçirebilecek imkân ve olasılıkları elde etmesi,

* Proletaryanın toplumu doğrudan demokrasi araçlarıyla yönetme sorumluluğunu üstüne alması.

Kitle örgütlerini temel alan yönetim, bir aklın boş hayli değil, büyük proleter devrimci durumların bir belirtisidir.

Yukarıda emek savunması ve saldırısı hakkında söylenenlerin kitle örgütlerinin kendilerini emek mücadelesine adanmış birlik örgütlerinden devrimci sürecin odağı olabilecek örgütlere dönüştürmeleri gibi bir amacı vardır. Bu bağlantı, bizim emek mücadelesinin doğrudan eylemi ve katılımcı karar alma süreçlerini esas alması gerektiğini söylerken fırsatçı güdülerle hareket etmediğimizi gösterir. Mücadele yöntemi, proletarya yeni bir toplum inşa etmek ve karar alma süreçlerine tüm işçilerin katılımını mümkün kılmak için kitle örgütlerini kullanmaya başladığı anda bir amaca ve alternatif bir içeriğe dönüşür. Bununla birlikte bu pratikte gerçekleştirilme söz konusu olduğunda bazı büyük sorunları da ortaya çıkarır. Özerk siyasal büyüme imkânının bir garantisi, siyasal büyüme ihtiyacıyla birleşir. Sorunun özüne inerek fark ederiz ki toplumun kitle örgütleri tarafından devrimci yönetimine problemsiz bir şekilde ulaşmak için bir işçi sendikasının mücadele mantığını sürdürmek yeterli değildir. Sağlam ve egemen bir sınıflı toplumda yaşadığımız sürece pratikte sadece bir bağlantıya tanıklık edebiliriz: sömürülenin rolü ve sömürüye karşı mücadelenin baş aktörü arasındaki bağlantı. Bu, devrimci bir dönüşümü önceleyen bir dönemde kendisinin doğrudan gözlemine ve doğrulamasını mümkün kılan bir durumdur.

Ayrıca emek mücadelesinin sorunları, esas olarak sömürünün yapısına bağlı olarak belirli tipte bir kitle örgütünü gerektirir. Sömürüye karşı mücadeleden yeni toplumsal yapıların inşasına giden yolda çok büyük bir adımın atılması mecburidir. Onu aramızın tek nedeni proletaryanın tarihinde böyle yapmış olduğu

bir adımdır. Diğer bir deyişle eğer toplumsal devrim gerçekleşecekse bilmeliyiz ki bunun için kitle örgütlerinin siyasal bilincinde ve örgütsel kapasitelerinde muazzam bir sıçrama gerekir. Kitle örgütlerinin sınıflı toplumu sınırlarına kadar zayıflatmasına ve gücünden arındırmasına rağmen gerekli açıklık ve yetenekle yeniden inşayı gerçekleştirmemesi gibi büyük bir risk vardır. Eğer bunlar gerçekleşirse devrimci hareket ağır yenilgilere uğrayacaktır. Bundan dolayı kitle örgütlerinin devrimci ana onu en iyi şekilde kullanacak bir pozisyonda nasıl varabileceğinin araştırılması zorunludur. Diğer yandan unutulmamalıdır ki proletarya en ünlü devrim denemelerinde bu büyük sıçramayı gerçekleştirmişti. Bu, egemen merkez güçlerinden tavizler almayı hedefleyen kitle örgütlerinden - en azından potansiyel olarak - iktidarı yok ettiği için sömürücülerin iktidarından farklı olan iktidarsızlık diye adlandırın - kuran kitle örgütlerine dönüşümü gerektirir. Bazı önemli anlar da değerli dersler sağlar: İtalya'daki Biennio Rosso (İki Kızıl Yıl) (1919-1920), 70'lerin Şili'sindeki deneyimler ve 1974 Portekiz devrimi.

İtalya'daki Biennio Rosso, proletarya kendisini aşağıdan örgütlediği ve alternatif bir üretim yapısı yarattığı için burjuvaziyi dehşete düşürdü. Devlet, proletaryanın bir ya da daha fazla parti tarafından temsil edilmesini kabul etmişti, ama kendi kendisini temsil etmesini kabul edemedi. Kitle örgütlerine karşıdevrim güçleri tarafından verilen cevap açık ve netti: kendi otonomilerinin ve işlevselliklerinin araçlarını reddetmeliydiler. Her tür siyasi işlevleri inkâr edilecek ve bir yol bulunup tüm karar alım güçleri ve bilgileri sendika liderlerine ve politikacılara devredilecektir. Bu eylem proletaryanın kanatlarını kırmakta çok daha etkiliydi.

Unidad Popular (Halkçı Birlik - UP) Şili'de neden desteklenmişti ve neden başarısız oldu? Sosyal demokrat hü-

kümetin dışında bazı konularda kendisini UP ile özdeşleştiren bir Özerk güç vardı. Köylülerin, İşçilerin ve kasabaların kitle örgütlerinden oluşan hareketin iktidarın devlete havale edilip edilmeyeceğine dair UP ve sendikalarla çok önemli anlaşmazlıkları vardı. Kitle örgütlerinden oluşan bu yeni gücün ne iktidardan uzaklaştırılan burjuvazi, ne de halk tarafından yerinde tutulan, fakat halkın kendi kendisini yönetebileceğine inanmayan UP tarafından paylaşılacak bir biçim ve içeriği vardı. UP'nin burjuvazi tarafından desteklenmesi bile iktidarda kalmasının nedeni proletaryanın desteğini arkasına almış olmasıydı. Ve UP düşüşü, UP'nin kendi stratejisine rağmen ilerleyen bir proleter gücün sonucuydu. Burjuvazi, proletarya hali hazırda merkezi iktidarla alakası olmayan bir devrimci iktidar kurma sürecinde olduğu için tepki gösterdi. Ve burjuvazinin kazanmasının nedeni, UP'nin değil, bu yeni iktidarın kazanımlarını koruyacak kadar güçlü olmamasıydı.

Portekiz'de sosyalizme doğru giden devrimci yol daha doğmadan sona erdi ve bunun basit sebepleri vardı: Faşizme son veren güçlerin, aşağıdan özyönetim hakkında yeterli açıklıkları ve/ya da iradeleri yoktu; diğer yandan proletarya bu isteği ancak oldukça ilkel ve "naif" bir düzeyde geliştirmişti. Kitle örgütlerinin proleter otonomisinin alevini söndürmek ve böylece onu "demokrasi"ye giden devletçi yola sevk etmek karşı-devrimci - sınıflar-arasıcı ve sosyal demokrat partilere - bırakılmıştı.

Paris Komünü'nden bugüne devrimin yolunun kitlesel proleter örgütlerden geçtiğini ve proletaryanın bu yolu pratik olarak mümkün olan en kısa sürede seçtiğini gösteren açık örnekler vardır. Sonuçlar çıkarmak gerekirse, toplumsal devrim yolunda kitle örgütleri bir şeyler talep etmekten - pazarlık etmekten, açıkça egemen bir güç olarak gördükleri bir düşman yönetim olan merkezi iktidarla dalaşmaktan - bu yönetimi ikame etmeye, iktidar (ya da iktidarsızlık) olmaya doğru kazanılmaz bir sıçrama yaparlar. Kitle

örgütleri bu aşama ile tüm bilinçleriyle başa çıkmalıdır ki gerekli işlevsel kabiliyetlere sahip olabilsinler. Temel gereklilikler şunlardır:

- kitle örgütlerinin, partinin emirlerine ya da devletin mantığına boyun eğmeyecek şekilde istikrar kazanması
- doğrudan demokrasinin tamamen uygulanması
- kitle örgütleri arasında olabildiğince işlevsel ve işlevsel federatif ilişkilerin kurulması

Öznel koşullar, kitle örgütlerindeki proletaryanın bilincini göz önünde bulundurmalıdır. Kendi payımıza, geliştirdiğimiz her strateji ve tarihsel taktikte bu soruna dikkat etmeliyiz. Tarihin gözlenmesi bize başka bir gerçeği de gösterir: İleri gitmek için devletçi iktidarı ikame etmeye hazırlanan kitle örgütlerinin ne yapılacağına ve kendilerini nasıl koruyacaklarına karar vermiş olmalarının önemi. Diğer bir deyişle, toplumun alternatif yönetimini ve fiziksel öz-savunmasını sağlayacak bir kapasite. Bu, daha büyük bir rol oynamak için ve onu düşmanlardan korumak için gereken tüm işlevlerin önceden - ya da en azından hızlı - bir hazırlığı demektir. Bunu olası müttefiklerin bilmesini sağlayın. Teorik çıkarımlarımızla uyduğuna

politik örgütün tek amacı kitle örgütüne devrimci proletaryanın tarihsel birikiminin meyvelerini sunmak değildir

inandığımız bu gerçek basitçe tarihten, 1970'lerin en önemli mücadelelerinden çıkarılmıştır.

Devrimci Özgürlükçü Bilincin Gelişimi

Yukarıda belirttiklerimizin bir sonucu olarak kitle örgütlerini proletaryanın siyasal bilincinin büyüdüğü yer olarak gördüğümüzü söylemeliyiz.

Bu siyasal bilinç nasıl büyür? Emegün savunusundan özgürlükçü toplumsal devrim bilincine otomatik bir

geçişini sağlayacak bir alet olmadığını biliyoruz. Bir kişinin sömürülmediği sürece (emeğin savunusundan başlayan bu devrimci mücadeleye varan bu sürece girmeyeceğini de biliyoruz. Bu iki noktayı aklımızda tutmalıyız.

Birbirini izleyen üç eylem çizgisi vardır:

- kitle örgütlerinin temel hedefleri ve eylemi;
- kitle örgütlerinin otonom politik karakteristiklerinin zenginleşmesi;
- siyasal örgütlerin, söz konusu kitle örgütlerinin doğal üyesi olan militanları yoluyla ve açık siyasal propaganda yoluyla eylemleri;

a. Kitle örgütlerinin temel hedeflerinde ve işleyişlerinde siyasal büyümenin nesnel etkenleri halihazırda bulunur. Bu, üyelerinin eylemlerini en basit kararlardan başlayarak karakterize eden ilk ve çok önemli bir noktadır. Burada meclisçiliğin, doğrudan demokrasinin, federalizmin, özgür tartışma pratiklerinin ve işleyişe dair pratik gözlemin ana noktaları söz konusudur. Hedefler söz konusu olduğunda, bu sömürülen sınıfın yegane çıkarılarının ve sömürülen sınıfın üzerine zorla yüklenmiş olan sömürü ve tahakkümden kurtuluşunun bir savunması ve doğal kabulüdür.

b. Kitle örgütleri deneyim kazandıkça sonradan bu örgütlerin mirasını oluşturacak olan siyasal değerlendirme fırsatları doğar. Bu siyasal miras, pratiğin ışığında karşı-devrimci güçlerin (sınıflar-arasıcılık, sosyal demokrasi ve sendikacılık) rollerini ve kitlelerin otonom cephesinin kendi gücüyle ilerlemesini sağlayacak özelliklere sahip olmanın gerekliliğini netleştirmelidir. Deneyim kademe kademe olarak, eğer sömürüyü kesinlikle yok etmek istiyorsak, özgürlükçü sosyalist bir devrimin gerekliliğini de açıklığa kavuşturmalıdır. Bu dersler aynı zamanda kitle örgütlerinin üyeleri olan kendi yoldaşlarımız tarafından - bireysel olarak değil, örgütün kolektif mücadeleleri yoluyla - da öğrenilmeli ve böylece bu örgü-

tün resmi politik mirasının bir parçası olmalı ve son olarak eski ve yeni üyelerinin siyasal eğitimi için değerli bir malzeme olarak kullanılmalıdır.

c. Bizim politik örgütümüzün kitle örgütleri üzerinde hiçbir otoritesi yoktur, fakat bu değerlendirmelerini dile getirmekten vazgeçtiği anlamına gelmez. Bu ancak bu örgütlerin doğal üyeleri olan militanlarımız ve kendi örgütümüzün propaganda çalışmalarıyla gerçekleşir. Kitle örgütlerinin, kompozisyonları ve üyelerinin toplumsal pozisyonu nedeniyle gelecekteki siyasal militanların doğacağı ideal bir havuz olduğunu unutmamalıyız. Kitle örgütleri içersindeki politik militanlar, ilk olarak ve her şeyden önce, yukarıda değinilen a ve b noktalarının gelişimini desteklemelidirler. İkinci olarak, kendi siyasal görüşlerini kitle örgütünün deneyimine tutarlı bir şekilde bağlayarak dile getirmelidirler.

Diğer yandan politik örgüt bu çalışmayı yoktan var etmeli ve şu iki amaca yoğunlaşmalıdır:

* kademeli olarak ve tutarlı bir şekilde - zor ve hile ile değil, ikna ve kanıtlamayla - kitle örgütünün doğal üyeleri arasında politik bilincimizi

yaymak

* bu üyelerin olabildiğince fazlasını politik örgütümüze üye yapmak

Bundan önce politik örgütler ile kitle örgütleri arasındaki fikri değiş tokuştan bahsetmiştik. Fakat şu anda söylediklerimizden tek derdin politik bilincin anarşist komünist örgütten kitle örgütlerine aktarılması olduğu çıkarılabilir.

Ama bu iki nedenden dolayı doğru değildir. İlk olarak, politik örgütün tek amacı kitle örgütüne devrimci proletaryanın tarihsel birikiminin meyvelerini sunmak değildir (bunlarda devrime giden sürece dair ayrıntılı bir cümle bulunmaz). Politik örgütün sağladığı tarihsel bilinci kullanmak ve mümkün olan en iyi seçime ulaşmak için onu kendi fikirleri ve ihtiyaçlarıyla karşılaştırmakta özgür olmalıdırlar. Gerçekte kitle örgütlerinin politik değerlendirmeler yapacak kendi otonom yetenekleri olmalıdır. Ayrıca politik örgütle kurumsal bağları bulunmadığı için işlevsel kararlar söz konusu olduğunda özgür olmalıdırlar.

İkinci sebep politik örgütün de kitle örgütünden öğrenebilecek durumda

ve öğrenme isteğinde olduğu gerçeğini vurgular. Bunun sebebi politik militanların proletarya olmamasıdır – onun parçasıdırlar; görevleri devamlı olarak kapsamlı politik vizyonlarını sınıfın şu anki deneyimleriyle karşılaştırmaktır. Politik örgütün görevlerinden bir diğeri de otonom kitle mücadelerinin deneyimlerinin aktarılması ve yayılmasının sağlanmasıdır.

Fikirselsel değiş tokuş her birinin diğerinden öğrenmesi ve örgütlerin diğerinin bilincinde ve bilgisinde bir benzerlik ve tamamlayıcılık bulduğu sürece birbirini - özerk kararlarıyla - desteklemesinde yatar. Bu her iki örgütün tutarlı bir şekilde geliştirmesi gereken ve çeşitli nedenlerden dolayı kesintiye uğrayabilecek veya sona erebilecek bir değiş tokuştur.

Bunun bir sebebi de kitle örgütünün varlığının politik örgütten tamamen farklı sebeplere dayanmasıdır.

Ceviri:

Kara Kızıl Notlar

Kaynak:

http://www.fdca.it/fdcaen/organizzazione/sdf/sdf_mo.htm

Paris - 1968

Sendikaların Rolü

Anarko-sendikalist Federasyon (ASF) ve Anarşist Federasyon (AF)

İrlanda'da faaliyet gösteren Anarko-sendikalist Federasyon (ASF) ve Anarşist Federasyon (AF) kısa süre önce Organise! (Örgütlen!) adı altında birleştiler. Metinde sendikaların devrimcileştirilemeyecekleri ve hem sendikalar içersindeki taban muhalefetini hem de sendikasız emekçileri kapsayacak bir örgütlenme tarzı savunuluyor.

Anarko-sendikalist Federasyon (ASF) ve Anarşist Federasyon (AF)

ASF ve AF, sınıf mücadelesi anarşistlerinin örgütleri olarak, sendikaların uzun vadede İrlanda'daki devrimci faaliyetin vasıtaları olarak kullanılmayacağı konusunda hemfikirdir.

Burada, her yerde olduğu gibi, sendikalar bürokratlardan ve emekçilerden oluşan yukarıdan aşağıya örgütlerdir ve yukarıdakiler (bürokratlar ve sendika eliti) aşağıdakilerin umutlarını kırmak ve doğal bir arzu olan çalışma koşullarının iyileştirilmesini engellemekle uğraşırlar. Bu elit, endüstriyel tekneyi sallamak bir yana sadece kendi çıkarlarını düşünen tam zamanlı ve sürekli memurlardan oluşan bir yönetim kurulundan başka bir şey değildir. Sendika memurları sınıfı, uzun zamanlı grev eylemlerine girişen emekçiler gibi kıymetli sendika aidatlarının akışını durduranları kapsamaz. Kısacası, sendikalar üyeleri tarafından kontrol edilmez, tam tersine sendika onları kontrol eder. SIPTU [ç.n. – Hizmetler, Endüstri,

Profesyoneller ve Teknik Çalışanlar Sendikası: İrlanda'nın en büyük sendika konfederasyonu] gibi sendikaların “tek insan, tek oy” kavramının bölük pörçük kırıntılarına sahip olmaları ve kendi örgütlenme tarzlarında değişim çabalarına müsamaha göstermemeleri sendika bürokrasilerinin emekçiler üstündeki boğucu konumlarının bir kanıtıdır.

Kapitalizmin emekçilerin serveti yaratmalarına, ama ondan faydalanamamalarına dayanan bir sömürü sistemi olması gibi sendikaların toplu pazarlığın reklâmını yapmaları bu sömürünün bir meşrulaştırmasıdır. Kısa süre önce Kamu Özel Ortaklığı (PPP) ve Özel Finans İnisiyatifleri (PFI) ile kamu sektöründe özel yatırımların önünün açılması gibi “toplumsal ortaklık” fikrinin sendika liderleri ve patronlar tarafından gündeme getirilmesi bunu daha da açık hale getirdi. Bu sırada sendikalar daha sonradan yerel mülk vergilerimizdeki artış veya kuzeydeki gibi su vergileriyle ödenecek olan kamu hizmetlerinin yıkımına göz kulak oluyorlardı.

Bununla birlikte AF ve ASF üyelerinin sendikalara katılmaması gerektiğine inanmamaktadır. Devrimci aşamaya asla gelemeyeceklerinin farkında olsak da, üyeliğin kısa vadede kazandırdığı faydaların da farkındayız. Sendikalar emekçilerin bir araya geldikleri ve ilerici fikirleri tartışabildikleri yerlerdir. Sendikalar ayrıca daha iyi sağlık ve güvenlik olanakları, yasal koruma ve yönetimle ufak husumetlerde destek de sağlarlar.

İşyeri Temsilcileri ve Sendika Temsilcileri

AF ve ASF, militan işyerleri gibi özel durumlarda üyelerinin işyeri temsilcileri veya sendika temsilcileri olmasının yararlı olabileceğini kabul eder. (Bununla birlikte endüstriyel sükûnet dönemlerinde üyelerimiz eğer bunun patron sınıfına karşı mücadeleye bir katkı sağlayacağını düşünüyorlarsa elbette ki işyeri temsilcisi olabilirler.) İşyeri temsilcisi olan bir AF ya da ASF üyesi bun görevi yönetimin sözcülüğünü yaparak değil, bir delege olarak icra eder. İşyeri/sendika temsilciliği

görevi örgütlerimizi ilerletmenin bir yolu olarak değil, anarşist fikirleri yaymak için kullanılmalıdır. Fakat AF ve ASF için bir işyeri/sendika temsilcisi olmanın sermayeye karşı ikini de-recedeki bir taktiktir; esas amaç özerk emekçi sınıf örgütünün yaratılmasıdır (ayrıntısı aşağıda).

tam bireyler olarak görmelerini sağlayacak bir düşünme sürecine girmeleri gerektiğine inanır.

Bu amaca ulaşmak için AF ve ASF yükselen mücadele dönemlerinde (yavaşlatmalar, sabotaj, yasadışı grevler vs. yoluyla direniş ve doğ-

Bu direniş gurubu “kendi emekçi hayatlarımızın aptallığına bir cevap ...can sıkıntısına, yoksulluğa ve disipline karşı kızgın bir isyan ... McDonalds’ın ve kapitalizmin aptallığına karşı bir ayaklanma” olarak ortaya çıkmıştır.

‘McDonalds’ ismini çalıştığınız işyerininkiyle değiştirin ne demek istediğimiz hakkında bir fikriniz olur.

Sonuç

Bugün İrlanda’da emekçi sınıf en az geçmişteki kadar ayaklar altında çiğnenmiş bir haldedir. Kayıtdışılaşma ve esnekleştirme, köhne bir sağlık sistemi, sermayenin dizine kapanmış bir hizmet sektörü, işçilerin de emekçilerin de benzer sıkıntılara düşmesi, yaygın özelleştirme, kitlesel işsizlik, enflasyon, berbat barınma koşulları, sekterlik, fişkıran ırkçılık...değiştirmemiz gereken bir sistemin bize giydirdiği boyunduruklardır. AF ve ASF tüm cevaplara sahip değildir, fakat bize değişim için gereken çabanın bize düşen kısmını gerçekleştirmek ve hepimizin istediği bir toplum için çalışmak için bir temel sağladığını düşünüyoruz.

Ceviri:

Kara Kızıl Notlar

Kaynak:

<http://flag.blackened.net/infocenter/organise/content.php?article.321>

Bu taktik asla kendi başına sendikaların –eski ya da yeni– sözde İşçi Partilerine bağlarını kopartacak ya da sendikaların bugünkü veya yarınki işleyiş biçimlerini değiştirecek kadar çok emekçiyi radikalleştiremeyecektir. Sendikaların içeriden reforme edilemeyeceklerine ya da demokratikleştirilemeyeceklerine katılıyoruz. Tabancılık, ancak emekçileri ‘sendikal bilincin’ sınırlarından uzaklaştırabilecek diğer stratejilerle beraber kullanıldığında yararlı bir strateji olabilir.

Tabancılık

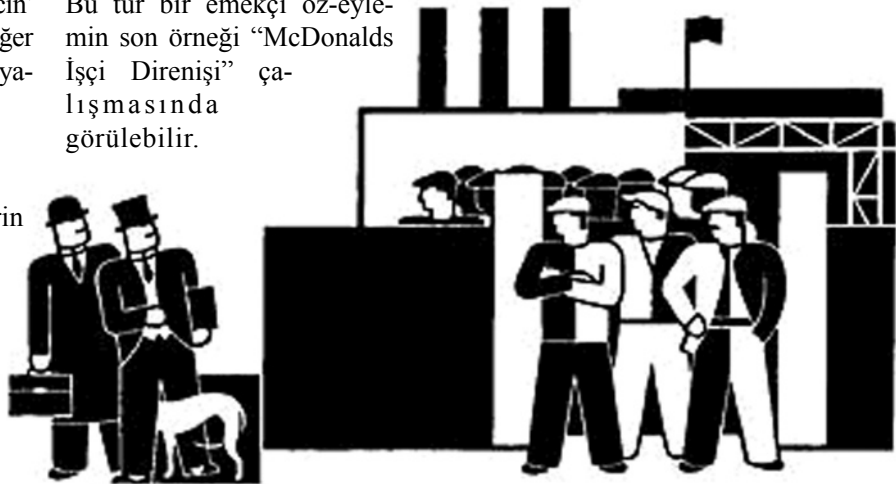
AF ve ASF taban inisiyatiflerini destekleri fakat bu inisiyatiflerin genelde tek amacı parti çizgisinden zorlamak olan Leninist cephe olarak kullanıldığının da farkındadır. Tabancılık bize daha iyi militanlar olmamız için gereken deneyim ve güveni verir ve patronlara karşı mücadelemize yardımcı olur. Fakat bu taktik asla kendi başına sendikaların –eski ya da yeni– sözde İşçi Partilerine bağlarını kopartacak ya da sendikaların bugünkü veya yarınki işleyiş biçimlerini değiştirecek kadar çok emekçiyi radikalleştiremeyecektir. Sendikaların içeriden reforme edilemeyeceklerine ya da demokratikleştirilemeyeceklerine katılıyoruz. Tabancılık, ancak emekçileri ‘sendikal bilincin’ sınırlarından uzaklaştırabilecek diğer stratejilerle beraber kullanıldığında yararlı bir strateji olabilir.

rudan eylem fikirlerini ön sürerek) militanlık ocaklarına dönüşecek ve daha sakin dönemlerde de işyerinin dışındaki yerellerle ilişkilerini koruyacak ve geliştirecek işyeri ve yerel guruplarının kurumasını savunur. İnanıyoruz ki bu guruplar vasıflı ve vasıfsız emekçi ayrımı gözetmeksizin önce yerel/bölgesel olarak, daha sonra ulusal olarak federe bir yapı oluşturacaklardır. Olabildiğince fazla kişiyi içine alan bir şebeke kuracaklardır: Hem sendikalı, hem de sendikasız emekçileri, işsizleri, ayrılmış eşleri vs. Kısacası kapitalizmi yıkma tasarrufunu bizim sınıfımızın kendi eline verecek özerk bir eylem yöntemi sağlayacak bir örgüt.

Bu tür bir emekçi öz-eylemin son örneği “McDonalds İşçi Direnişi” çalışmasında görülebilir.

İşyeri Örgütlenmesi

AF ve ASF, emekçilerin kendilerin arkalarında yapılan ve üzerlerinde hiçbir kontrollerinin olmadığı kararların sessiz onaylayıcıları olmak yerine şimdiye kadar enerjilerinin boşa harcanmasına neden olan sendikaların sıkı kelepçelerinin ötesinde örgütlenecek kendine güveni ve inancı

Wilhelm Reich: Yeterince İyi Anlaşılammamış Bir Özgürlük Savaşçısı

Irmak Derin

“Önemli olan aç insanların niye hırsızlık yaptığı ve işçilerin niye grev yaptığını sormak değildir. Önemli olan tüm aç insanların niye çalmadığı ve işçilerin grev yapmadığını anlamaya çalışmaktır.”

-Wilhelm Reich-

Bugüne –ve hergüne- baskın iktidar ilişkileriyle popüler olan alışkanlıklarımız arasında, çoğu zaman bilinçsiz olarak da olsa uygulamada sıkça karşılaştığımız bir durum olarak, modern akli reddederken yerine başka bir akıl ve düşünme biçimi koymaya çalışmadan ortaya mide bulandırıcı bir hiçlik tablosu çıkaran yüzlerce eğilime neredeyse bir yüzyıl öncesinin içinden verilmiş sıkı bir cevap olarak, Reich’in yazdıkları gündeminde tahakküm ve özgürlük olan her birey ve örgütlenme için yeni açılımlar sağlayacak derin perspektifler saklar. Wilhelm Reich gibi düşün ve bilim adamlarının yüz yılın başlarındaki edimlerini anlamak ciddi bir tarih külliyatı ve tarihsel bir bakış açısı ister. Ancak bunun yanında

Reich’in yazdıkları “özgürlük”le ilgili bir sorunsallaştırmada temellerini sürekli devinim ve yaşamın kendisinden alan hayat kurtarıcı yazınsal bir malzeme ortaya koyar.

Türkiye’de yıllardır sınıf mücadelesini eksene koyan bir anarşist hareketin olmayışı ve diğer sol hareketlerin kendi dışındaki tüm argümanları görmezden gelme alışkanlıkları, Reich gibi bilim

adamlarının kavrayışını kolaylaştırılmamış aksine zorlaştırmıştır. Çünkü Reich’in malzemesi ‘insan’dır. Onun ilgi alanı marjinal arayışlar, iktidar ilişkilerinin söz sahibi olduğu aydın ve elit kesimler ve sınıflı yapılarının ortaya çıkarttığı statüko betonlarıyla ilgili değil, direk olarak milyonlarca emekçinin davranışları, savaşları ve tepkileriyle ilintilidir. O yüzden hep onlara hitaben

Wilhelm Reich

yazar Reich: “Dinle” der! “Eğer sen özgürleşmeyi, mücadeleyi ve bu büyük sorumluluğunu gerçekleştirmezsen. Kimse senin için bunu yapmayacaktır. Kurtuluş mücadelesini başka insanlara devretmek, tıpkı yaşama hakkını başka bir efendiye devreden köleninki yada kendi kazanımlarını bir kapitalistin kar büyüme oranları üzerinden sağlamaya zorunlu olan ve kıyasıya sömürülen bir çalışanın tahakküm ilişkilerinden farklı olan bir ilişki biçimi değildir.” Kapitalizm de dahil olmak üzere bütün sosyal sistemler felsefi olarak “kapsayıcı”dırlar. Bizim üstünkörü bir bakışla “sistem dışı” olarak kavradığımız her şey aslında sistemin içindedir ve bütünü parçalarından bağımsız değildir. Motorsiklet üstü yalın yaşam sahibi bir yol asi’si, yada yaşamının devamlılığını sağlamak için ertesi güne mal bulmak zorunda olan uyuşturucu bağımlısının sistem içindeki konumu yada kendi yetiştirdiği patatesler sayesinde yaşamının, kapitalist ilişkilerin dışında kalacağını düşünen fazlaca iyi niyetli bir kolektivistin durumu, en az bir kapitalist yada emekçinininki kadar sistemle ilişkedir. Çünkü sistem kendi meydana getirdiği toplumsal yapı-

ları işlevsel ihtiyaçları doğrultusunda kurar. Wilhelm Reich'in tüm yapıtları bu gerçeği bilen birinin kaleminden çıkmış gibidir. Yazdıkları tabanda olan herkes içindir. Şu veya bu elit grubu hedeflemez. Ezoterik değildir. Hayatı boyunca tıp alanındaki en karmaşık bilimsel çalışmalarını bile toplumun tümüyle paylaşma eğiliminde olmuştur.

Dinle Küçük Adam adlı yapıtında şöyle der: "Sokaktaki küçük adam, nelere katlanmak durumunda kalmakta, nasıl isyan etmektedir. Düşmanlarını el üstünde tutmasının, dostlarınıysa öldürmesinin sebepleri nelerdir? Bu küçük adam "halkın bir temsilcisi" olarak belli bir gücü ele geçirdiği durumlarda bu yetkisini nasıl boşa harcamakta, ziyan etmekte, yanlış kullanmaktadır? Neden, aynı gücü daha önce elinde bulduran ve onu, küçük adamı ezmek için kullanan üst tabakaların sadist bireyleri gibi davranmakta, eline geçirdiği o yönetme gücünü nasıl olup da acımasız bir baskı aracı haline getirmektedir?" Tüm bu sorular anarşizmin geçerli kapitalist sisteme getirdiği eleştiriler ve yaşama bakışı bağlamında, temeldeki sorunsallarla ilişkilidir ve anarşist komünizmin ilk teorisyeni Peter Kropotkin, hemen hemen aynı soruları sorarak ahlaka ilişkin düşüncelerine varabilmiştir. İdeolojiler asla saf argümanlar bütünü değildir. Herkes kabul eder ki doğaları gereği bütün ideolojiler tümcül'dürler. Ancak beslendikleri kaynaklar içlerinde başka ve kendine ait tümcül'lükler bulduran gerçekler toplamlarıdır. Faşizm yada skolastisizm gibi ideolojilerin, kaynağını materyalizmden de almış olan biçimlerinin dahi din'leşeceği, değişmez doğrular ve kendi tanrılarını ortaya koyacağı gerçeği fikri Reich'in faşizmi iki boyutuyla incelediği iki yapıtı çağırıştır. Faşizmin sosyal anlamda destek bulmasının arkasındaki korkunç ama insani nedenleri araştırdığı bir sosyal antropoloji çalışması olan Faşizmin Kitle Ruhu Anlayışı ve faşizmin biyolojik ve bireysel boyutuna odaklandığı Bedensel Boşalmanın İşlevi. Oysa Albert Einstein ve Sigmund Freud gibi bilim adamları bile kesinliklerine inandıkları bilgiler için hayatları pahasına

savunacak eylemler ortaya koyabilecek insanlar oldukları halde, bu anlamıyla kendilerin din'leştirmekten çok uzaktırlar. Stalin, Kropotkin'e karşı gürcüce bir savunma olan Anarşizm mi Sosyalizm mi adlı yapıtında şöyle yazar: Bazı kişiler marxizmin ve anarşizmin aynı ilkelere dayandığını ve aralarındaki anlaşmazlıkların yalnızca taktiklere ilişkin olduklarını sanırlar,

Yığınların kurtuluşu olsa olsa bireyin kurtuluşu için bir ön şart olabilir. Ama yığınların kurtuluşu direk olarak bireyi kurtarmaz.

öyle ki, bu kişilere göre bir eğilimi diğerinin karşısına çıkartmak yanlıştır. Bu büyük bir hatadır... Mesele şudur ki, marxizm ve anarşizm, her ikisi de, mücadele arenasına sosyalizm bayrağı altında girmelerine rağmen, bütünüyle farklı ilkeler üzerine kurulmuşlardır. Anarşizmin temel taşı "birey"dir. Anarşizmin öğretilerine göre bireyin kurtuluşu, yığınların (kolektif vücut) kurtuluşunun baş koşuludur. Anarşizme göre, birey kurtulmadıkça, yığınların kurtuluşu olanaksızdır. Buna uygun olarak sloganı "her şey birey için"dir. Oysa marxizmin temel taşı yığınlardır. Marxizme göre yığınların kurtuluşu bireylerin kurtuluşunun baş koşuludur. Yani marxizmin öğretilerine göre, yığınlar kurtulmadıkça bireyin kurtulması olanaksızdır. Buna uygun olarak sloganı Her şey yığınlar içindir. Burada açıkça anarşizmin temel bir eleştirisini yapmaya çalışan Stalin tartışmayı birey ve yığın eksenine oturtmuştur. Ancak Stalin'in dediği gibi anarşizmin tüm ekolleri böyle bir bireycilik içinde şekillenmemiştir. Birey tüm anarşist ekoller için elbette çok önemlidir ve tabi ki "her şey birey içindir". Ancak bireylerin sistem içinde bağımsız olarak kendilerini kurtarabilecekleri ve sistemin bu yolla çökeceği özellikle sınıf mücadelesini eksene alan anarşist hareketler için savunulmaktan uzak olan bir görüştür ve kesinlikle kabul görmez. Böyle olması da son derece doğaldır. Bunun yanında yığınların ekonomik açıdan eşitlendiğinde bireylerin kendiliğinden kurtulacağını ve tüm beşeri problemlerin sömürü düzeninin temelinden kay-

naklandığını düşünen bir otomatizmi tutum anlamında yığıncı teori tüm anarşist ekol için elbetteki ortak bir ilke değildir. Şahsen ben bir anarşist olarak sosyalizmin bireyin kurtuluşu için baş koşul olduğu fikrini kabul etmekle birlikte, bunun her türlü insani problemi kendiliğinden çözeceği veya tüm tahakküm biçimlerini yok edeceği fikrine katılmıyorum. Yığınların kurtu-

luşu olsa olsa bireyin kurtuluşu için bir ön şart olabilir. Ama yığınların kurtuluşu direk olarak bireyi kurtarmaz. Bu yüzden öngörülen sosyalizm biçimlerini sorgulamak ve komünizme yönelik amaç tartışmalarını tekrar tekrar geriye dönüp yapmak teori üretirken iyi bir yöntem olacaktır.

Wilhelm Reich bu anlamda topluma dönük fikirleri için leninist ekol ve kartezyen aydınlanmacı edebiyat içinde kabul gören biri olmamıştır. Kanser hastalığının tedavisine ve ruhsal bozuklukların kökenine dair yaptığı tüm araştırmalarda özgürlükçü bir yaklaşım sergilemesi ve hocası olan Freud'la sık sık ters düşmesi –özellikle ondan daha hümanist öğretiler ortaya koyması bakımından- statükocu bilim çevreleri içinde gözden düşmesine sebep olmuştur. Kendi terimiyle "orgon" adını verdiği ve yaşamın temeli olarak adlandırdığı harekete dayanan enerji biçimini somut anlamda saklamak, kullanmak ve ölçmek için çeşitli labratuarlar kurmuştur. Hitler yönetimi yüzünden A.B.D. ye göç etmiş ve 1939'da orgonoloji biliminin ilk çalışmalarını yürütmeye başlamıştır. Yaptığı çalışmalar ve yayınladığı yazılar ABD iktidarını fazlasıyla rahatsız etmiş ve 1957'de hapisteyken hayatını kaybetmiştir. Bireyin diğer bireylere karşı zarar verme fikrinin diğer bireylerin sürekli, ben olan bireye karşı kötü niyetler beslediği ve yer yer paranoidleşen coşkusal veba adını verdiği bir hastalık biçiminden bahseder. Reich'in tüm eserleri insanı özgür kılacak olan bir sürecin zorunluluğuyla ilgilidir.

Yazdıkları büyük bir düşün adamının insana dair duyduğu sorumluluk duygusunun ve otoriteryanlara karşı verilen bir özgürlük mücadelesinin belgeleri niteliğindedir.

1946'da Acunsal Yaşam Enerjisi Kurumu Belgelikleri için yazdığı Dinle Küçük Adam adlı yapıtında şöyle seslenir:

“Demek ki , büyük adam, ne zaman ve hangi alanda küçük adam olduğunu bilir. Küçük adam, küçük olduğunu bilmez ve bunu bilmekten korkar. Kendi küçüklüğünü ve yetersizliğini, başkalarının gücü ve büyüklüğünün kendisinde uyandırdığı güç ve büyüklük görüntüleriyle örter. Büyük generalleriyle övünmektedir, ama kendisiyle övünmez. Kendisinde varolan düşünceye değil, kendi aklına gelmeyen düşünceye hayrandır. En az anladığı şeylere en çok inanır ve kolayca anladığı fikirlerin doğru olduğunu kabul etmez.

Sana kendi içimdeki küçük adamı anlatmakla işe başlayacağım:

Tam tamına yirmi beş yıl boyunca senin bu dünyada mutlu olmayı hak ettiğini savundum, kendine ait olan şeyi savunma yetisinden yoksun olmakla suçladım seni, sonra Paris ve Viyana barikatlarındaki kanlı çarpışmalarda, Amerika'daki köleliğin kaldırılması savaşında yada Rus devrimi'nde elde ettiklerine sahip çıkmamakla suçladım. Paris'teki savaşının sonu Pétain ve Laval'e, Viyana savaşının sonu Hitler'e, Rusya'daki savaşının sonuysa Stalin'e vardı, Amerika'daki savaşının sonuysa Ku-Klux-Klan yönetimine varabildi. Özgürlüğü, kendin ve başkaları adına korumak, ona bekçilik etmekten se kazanmak gerektiğini ve de bunu sağlamanın yolunu pekala bildirdin sen. Ben, bu gerçeği epeydir biliyordum. Ancak, her seferinde çalışıp didinip bir bataklıktan çıkmayı başardıktan sonra hemen başka bir bataklığa saplanmanın nedenini anlayamıyordum. Sonra yavaş yavaş ve el yordamıyla, seni köle yapan şeyin ne olduğunu buldum: SEN KENDİ KENDİNİ KÖLELİĞE MAHKUM

EDİYORSUN.

Bunu bilmiyordun, değil mi? Kurtarıcıların, seni baskı altında tutanların, Wilhelm, Nikolaus, Yirmisekizinci Papa Gregory, Morgan, Krupp yada Ford olduğunu söylüyorlar. “Kurtarıcıların”ın adına da, Mussolini, Napolyon, Hitler, Stalin, deniyor.

Bak ben ne diyorum: Senden başka hiç kimse senin kurtarıcın olamaz!

Artık tek bir efendinin sadık kölesi olmaktan kurtulup, önüne gelenin, herkesin kölesi olmak için, insan önce bir sömürücüydü diyelim, Çarı ortadan kaldırmalıdır. Devrimci güdülerin ve büyük bir özgürlük idealin olmaksızın böylesi bir siyasal suç işleyemezsin. Bu durumda, kişi, diyelim İsa, Marx, Lincoln ya da Lenin gibi gerçekten büyük bir adamın önderliğinde bir devrimci özgürlük partisi kurar. Gerçekten büyük olan bu adam senin özgürlüğünü son derece ciddiye alır. İşlerini kolaylaştırmak için çevresine küçük adamlar, yardımcıları, getir-götürçüler toplamak zorundadır, çünkü bu büyük işi tek başına yürütemez. Üstelik, çevresine küçük büyük adamlar toplamazsa, sen onu anlamaz, bir kenara iter, adam yerine koymazsın. Bir sürü küçük büyük adamla çevrilmiş olarak, senin adına güçler ve yetkiler ele geçirir, yada bir damla hakikat, yada yeni, daha iyi bir inanç bulur sana. Sayfalar dolusu söylevler yazar, özgürlük yasaları, vb. şeyler yazar, kendisini ayakta tutacak olan senin yardımın ve ciddiliğindir. İçinde bulunduğun toplumsal bataklıktan çıkarır seni. Birçok küçük büyük adamı bir arada tutabilmek, senin güvenini yitirmemek için gerçekten büyük olan bir adam, derin bir aydın yalnızlığı içinde, senden ve gürtültü partirden uzak ama aynı zamanda senin yaşamınla yakın bir ilişki içinde, elde edebildiği büyüklüğünden her gün bir parça vermek, özveride bulunmak zorundadır. Sana “öncü”lük edebilmek için, senin onu erişilmez bir tanrıya dönüştürmene göz yummak zorundadır. Olduğu gibi, sade bir insan olarak kalsa, diyelim, elinde evlenme cüzdanı olmadığı halde bir kadını sevebilen bir adam olsa, ona güvenmezsin çünkü,

onu olağandışı bir insan olarak görmek istersin. Böylece, sen, kendi ellerinle, yeni efendini ortaya çıkarmış olursun. Kendisine yeni efendi rolü verilmiş büyük adam büyüklüğünü yitirir, çünkü bu büyüklük, onun sözünü sakıncmazlığından, sadeliğinden, yürekliliğinden ve yaşamla arasındaki gerçek ilişkiden gelmekteydi. Büyüklüklerini büyük adamdan sağlamış olan küçük büyük adamlar, maliye, dışişleri, hükümet, bilim ve sanat alanlarında büyük görevlere atanırken sen olduğun yerde, yani bataklıkta kalırsın. Bir, “mutlu gelecek” yada bir “Üçüncü Reich” uğruna pılı pırtı içinde dolaşmayı sürdürürsün. Damları samanla örtülü, duvarları tezekle sıvalı pis evlerde yaşamayı sürdürürsün. Gerçi kültür sarayınıla övünmektensin. Dilediğinince çekip çevirdiğin, dilediğin biçime soktuğun “yanılsama”dan hoşnutsun şimdilik ancak, senin bu egemenliğin, bir daha ki savaşa ve yeni efendilerinin koltuklarını yitirmesine dek sürecektir.

Bu küçük adamlar, saraylardan, malikanelerden değil, senin saflarından gelmektedirler. Onlar da senin gibi acı ve açlık çektiler. Üstelik, sana bir yığın söz söyleyerek, senin ve yaşamının, ailenin ve çocuklarının birer hiç olduğunu anlatıyorlar, aptal, köleliğe elverişli ve başkalarının kullanacağı birer insan olduğunuzu söylüyorlar. Size kişisel özgürlük değil ulusal özgürlük vaat ediyorlar. Size özgüven değil, devlete saygı, bireysel büyüklük değil, ulusal büyüklük vaat ediyorlar. Sense onlara “Kurtarıcılar” diyorsun, “Yeni Kurtarıcılar” ve bağıryorsun: “Heil! Heil!” “Viva! Viva!” “Yaşaa! Yaşaa!”

Wilhelm Reich'in Türkçeye çevrilen bazı eserleri: Cinsel Devrim, Bedensel Boşalmanın İşlevi, Faşizmin Kitle Ruhu Anlayışı, Cinsel Ahlakın Boygöstermesi, Kişilik Çözümlemesi, Reich Freud'u Anlatıyor, Kanser, İnsanın Doğadaki Yeri, Dirimin Öldürülüşü, Baş Dertte İnsanlar, Geleceğin Çocukları, Gençlik Tutkusu, Dinle Küçük Adam.

15-16 Haziran olayları

Anarko-sendikalistler için sendika, hiçbir şekilde kapitalist toplumun ömrüyle sınırlı geçici bir fenomen değildir, o gelecekteki sosyalist ekonominin tohumu, genel olarak sosyalizmin ilkokuludur. Her yeni toplumsal yapı, kendi organlarını eski organizmanın vücudunda yaratır. Bu ön koşul olmaksızın herhangi bir toplumsal evrim düşünülemez. Devrimler bile önceden var olan ve insanların bilincine serpilmiş olan tohumları geliştirir ve olgunlaştırırlar; kendi başlarına bu tohumları yaratamaz veya hiçlikten yeni dünyalar oluşturamazlar. Bu nedenle, yaklaşan toplumsal devrimi kolaylaştırmak ve onun devamlılığını temin etmek için hala zaman varken bu tohumları ekmek ve onları mümkün olduğunca güçlü bir biçimde geliştirmek bizi ilgilendirmeli.